

Līvija Labrence

LATVIEŠU RAKSTNIEKU ROKRAKSTI MISIŅA BIBLIOTĒKĀ

*Ar pādevīgu Jēnību
Jēnsenij, Iekais,
Izolotaj, Rujienē.*

1881.

Antons Bārde

4. martā, 1929.

manis Pēteris vāļ. Mīļā bibliotēka ierācis, A. B.
ēdies un būs apskaidāties būs uzrakstījis šo auzpūmīti,
man tālāk nebija laika ar citu samērā tās. Kad šis dzimtais
aršus parveicu es bijēju un vaicāju, kas ar tam man būtu
kā būtu, un šis parveicu šo dzēja kā "savas labvēlības jūni", jo
tas ar tam uzturēties, gribēt ir būtu parveicu. Nododu šēju
un viņa ir tā fatimbrā

Rud Blumma

*vi
rūts!*

vi, nās pa mūķu
un lej up.
as dreibes - zīdau u
luas karavīņeh u
fehā lanatīna dehl,
nefaja, viņas bōi
āhda samada...
Kaut nās pe u
lētū, uajari, gū
lūķeh apgehbaq

unelroju, ta fre
n nēmaj nēmas
zīs līja plašh
mīgas mīglain
vīnās, reā n
un viņa ir tā fatimbrā

*prānu.
salc kōst.
pūnātus un š. pōys.
ādenšiem bēdē
y dōme
pūnātus,
būnāfe
ā būnē
blefent
nāv mā
jaunbō
neke n
pūn, m
i gan
ma kōs
epos' jam
lha jam*

*Kāpj tornā dīķehs jān
Tām pēre-grīfā laules deonā,
Mā aris - dleuī ūgūnis.
Driļ sudra bīvāns nō augstā tornā,
ar bīvānu bhālra, atkānēs,*

*uio
!
r, ar
lts ge
us, m
chīnīf
līnē,
dalu
el.
a Jac
lfees n
t. Gū
nāv n*

LATVIJAS AKADĒMISKĀ BIBLIOTĒKA

Līvija Labrence

LATVIEŠU
RAKSTNIEKU
ROKRAKSTI
MISIŅA
BIBLIOTĒKĀ

UDK-p 888.3.0:09
La 802

**Grāmata izdota ar
Latvijas Zinātnes padomes atbalstu**

ISBN 9984-9008-6-X

© Līvija Labrence, 1994

PRIEKŠVārds

Šīs grāmatas nolūks ir sniegt ieskatu Latvijas Akadēmiskās bibliotēkas rokrakstu fondā - vērtībās, kas glabājas bibliotēkas Rokrakstu un reto grāmatu nodaļā un ietver sevī gan Rīgas pilsētas bibliotēkā, gan Misiņa bibliotēkā sakrātos rokrakstus.

Grāmatas pirmajā daļā stāstīts par Rokrakstu nodaļas izveidošanu Misiņa bibliotēkā no tās pirmajiem soļiem līdz mūsdienām, par J. Misiņa, K. Egles un viņa darba turpinātāju veikumu šajā jomā. No tur sakrātā vispusīgā rokrakstu krājuma tuvāk aplūkota tikai daļa - latviešu rakstnieku rokraksti. Ir mēģināts parādīt rakstnieku rokrakstu fondus to daudzveidībā - kā nosacīti noslēgtus fondus, kādi ir senākie brāļu Kaudzišu un T. Zeiferta fondi, daļējus fondus un arī atsevišķus manuskriptus. Mans mērķis bija plašāk atklāt bibliotēkas fondus, pastāstīt par darbu ar rokrakstiem, kas ir īpašs darba veids bibliotēkā, bet par ko sabiedrībā ir mazāka informācija.

Grāmata stāstīs par rokrakstu iegūšanu, par dažādiem rokrakstu likteņiem laika gaitā un par rokrakstu kārtošanas praksi Misiņa bibliotēkā. Jāpiebilst, ka darbs ar rokrakstiem rokrakstu krātuvēs - bibliotēkās, muzejos un arhīvos - nav pilnīgi adekvāts. Šeit tas apskatīts tikai vienā no krātuvēm, nepretendējot uz pilnību, bet rosinot pētīt un pilnveidot šo maz apzināto bibliotekārā darba jomu.

Grāmatas otrajā daļā sniegti latviešu rakstnieku rokrakstu fondu apskati, kuros pieminētie materiāli ir vispārorientējoši, tie neaizstāj un neatkārto rokrakstu katalogu. Fondu apskati izvēlēti tā, lai būtu pārstāvētas visas latviešu rakstnieku paaudzes un dažādu politisko pārliecību cilvēki. Īpaši gribējās izcelt ne tikai fondu saturu, bet parādīt plašākam lasītāju lokam mazāk redzēto, mazāk zināmo, lai mudinātu uz pārdomām par to, kāda vispār ir rokraksta nozīme. Grāmatā redzēsīm R. Blaumaņa sūtītu atklātņi Aspazijai ar krāsainiem zīmējumiem. Rokrakstu kopā izceļas skaisti izzīmētie A. Čaka un J. Sudrabkalna rokraksti, K. Krūzas sīkie, miniatūrie burti, K. Barona un Tirmalietes kaligrāfiskie rokraksti, kādi

bija vēl citiem vecākās paaudzes latviešu rakstniekiem, sarežģītīti un grūti salasāmie Raiņa rokraksti. Latviešu rakstnieku rokrakstu ilustrāciju kopa var būt noderīga arī rokrakstu sa-
līdzināšanā un autora noteikšanā.

Nodaļas noslēgumā ir sniegta informācija par visiem latviešu rakstniekiem un viņu rokrakstu glabājamo vienību skaitu Misiņa bibliotēkā, statistisku datu tabula par rokrakstu iegūšanu un rokrakstu dāvinātāju saraksts.¹

Gribētos, lai šī grāmata būtu atskats uz to, kas līdz šim paveikts, un vadinātu pārdomāt par vēl veicamo darbu nākotnē.

Līvija Labrence

---

¹Cenšoties ievērot konsekvenci latviešu rakstnieku vārdu un pseidonīmu lietošanā, pēc analogijas (Aspazija, Auseklis, Tīrzmaliete) bez iniciāļiem lietoti arī pseidonīmi Dziesma, Plūdonis, Saulietis, Virza, Ziemeļnieks.

IDAĻA

**ROKRAKSTU
FONDU TAPŠANAS
VĒSTURE**

IEVADAM

No kurienes? Kādam nolūkam? Šie jautājumi bieži rodas, kad runājam par nozīmīgo un vērtīgo grāmatu un rokrakstu krājumu Misiņa bibliotēkā. Tā šodien ir ne tikai bagāta latviešu grāmatu un rokrakstu krātuve, bet muzejiska vērtība, kas apzināti krāta jau vairāk nekā simt gadu un kas latviešu kultūrā gadu no gada kļūst nozīmīgāka.

Misiņa bibliotēka ir vecākā latviešu zinātniskā bibliotēka rokrakstu vākšana un krāšana tajā turpinās. Gan sakrāto grāmatu, gan rokrakstu ziņā tai ir izcila vieta latviešu zinātnisko un kultūras iestāžu vidū.

Runājot par bibliotēku fondiem, pa lielākai daļai literatūrā vairāk aplūkoti grāmatu krājumi, mazāk uzmanība pievērsta rokrakstu ieguvei un atsevišķu rakstnieku rokrakstu fondu veidošanai. Jautājumi par rokrakstu vākšanas tradīcijām Latvijā, atsevišķu rokrakstu nodaļu veidošanos bibliotēkās, rokrakstu kārtošanu un glabāšanu var interesēt ne tikai speciālistus, bet arī plašāku lasītāju loku.

Vispirms neliels ieskats Latvijas Akadēmiskās bibliotēkas Rokrakstu un reto grāmatu nodaļas izveides vēsturē.

Latvijas ZA Fundamentālā bibliotēka izveidojās uz Otrajā pasaules karā nopostītās Rīgas pilsētas bibliotēkas reto grāmatu un rokrakstu fonda pamata. Tas notika vienlaikus ar Latvijas Zinātņu akadēmijas nodibināšanu 1946. gadā. Arī Rīgas pilsētas Misiņa bibliotēka ar 1946. gada 5. jūnija lēmumu № 479 nonāca Zinātņu akadēmijas paspārnē. Tā sāka saukties par ZA Misiņa bibliotēku. Iekļaujot Misiņa bibliotēku ZA sistēmā, respektīvi, piešķirot tai zinātniskas bibliotēkas statusu, bibliotēkai un līdz ar to arī Rokrakstu sektoram tika izvirzīts nozīmīgāks un atbildīgāks uzdevums. ZA Misiņa bibliotēka kā neatkarīga bibliotēka pastāvēja līdz 1954. gadam, kad to pievienoja ZA Fundamentālajai bibliotēkai kā J. Misiņa latviešu literatūras nodaļu. Tas tika izdarīts pretēji J. Misiņa izteiktajam nosacījumam, ka viņa bibliotēkai jāpastāv kā patstāvīgai, neatkarīgai bibliotēkai,

ka «viņa nav pievienojama kādai citai bibliotēkai».^{1,2} Un tā līdz pat mūsdienām Misiņa bibliotēka saucās - ZA Fundamentālās bibliotēkas J. Misiņa Latviešu literatūras nodaļa. Tautā to tomēr citādi nedēvē kā tikai - Misiņa bibliotēka.

Kā ZA Fundamentālajā bibliotēkā, tā arī ZA Misiņa bibliotēkā katrā atsevišķi bija veidojušies Rokrakstu un reto grāmatu sektori. 1954. gadā tie apvienojās, gan tikai formāli. Ir pagājuši tikai divpadsmit gadi, kopš 1978. gada janvārī no abiem sektoriem izveidojās Fundamentālās bibliotēkas Rokrakstu un reto grāmatu nodaļa. Tajā atrodami latviešu rakstnieku rokraksti, kas laika gaitā bija nonākuši Rīgas pilsētas bibliotēkā un kas bija sakrāti Misiņa bibliotēkā. Sarunu valodā runājām par Centra Retumiem un Misiņa Retumiem (CR un MR).

1992. gadā Latvijā norisinājās zinātnes un augstākās izglītības sistēmas reorganizācija. Atbilstoši jaunajām Zinātņu akadēmijas un bibliotēkas funkcijām ZA Fundamentālā bibliotēka ar Bibliotēku padomes lēmumu tika pārdēvēta par Latvijas Akadēmisko bibliotēku. Misiņa bibliotēka paliek Latvijas Akadēmiskās bibliotēkas sastāvā kā autonoma vienība, kā Bibliotēka bibliotēkā. Tajā ir bagāts latviešu izdevumu un rokrakstu krājums, neaizstājams pētniecības objekts humanitāro zinātņu pārstāvjiem. Rokrakstu un reto grāmatu nodaļā ir dažāda satura rokrakstu krājumi. Latviešu rakstnieku rokraksti, par kuriem šajā grāmatā ir runa, nav vienīgie. Kā redzams tabulā, no rokrakstu kopējā skaita Misiņa bibliotēkā - 9474 inventāra glabājamām vienībām (1990. gadā) latviešu rakstnieku rokraksti ir 5455 - skaitliski lielākais krājums.

No latviešu rakstnieku rokrakstiem Centra Retumos atrodas 170 glabājamās vienības : Ā. Alunānam - 1, A. Deglavam - 1, E. Dinsbergam - 3, brāļiem Kaudzīšiem - 71, A. Kronvaldam - 1, A. Lerhim-Puškaitim - 1, Mākonim - 1, F. Mālbergam - 1, J. Neikenam - 1, Pērsietim - 1, Plūdonim - 74, J. Purapuķem - 1, K. Valdemāram - 12, T. Zeifertam - 1 glabājamā vienība.

---

¹ J. Misiņa priekšlikums Rīgas pilsētas valdei 1924. gada 8. decembrī. - MĀR, J. Misiņa fonds 69., 16.

² Rīgas pilsētas J. Misiņa bibliotēka. 1885-1935. Sarakst. K. Egle. R., 1935. - 13. lpp., 3. paragrafs.

Rokraksti Latvijā ir vākti jau tajos laikos, kad šajā kultūras jomā pašiem latviešiem vēl nebija ne iespēju, ne līdzekļu, ne īpašas vadošas iestādes. Latviešu kultūras vēsturē nozīmīgi rokraksti ir Rīgas pilsētas bibliotēkā, kas dibināta 1524. gadā, tagadējā Latvijas Akadēmiskajā bibliotēkā. Tur glabājas seni manuskripti un hronikas no 13. un 14. gadsimta, kā arī vēlāko gadsimtu rokraksti. Īpaši jāatzīmē J. K. Broces (1742-1823) Latvijas kultūrvēsturē ievērojams rokrakstu un zīmējumu krājums, kā arī apgaismības laikmeta publicista G. Merķeļa (1769-1850) rokrakstu fonds. Seni rokraksti ir uzglabāti Latviešu literārās biedrības bibliotēkā, kas pastāvēja no 1824. gada līdz 1940. gadam, kad tā tika iekļauta Misiņa bibliotēkā.

Rokrakstu krājuma veidošanās Misiņa bibliotēkā saistās ar privātu iniciatīvu. 1885. gadā dibinātā Misiņa bibliotēka vairāk nekā četrdesmit gadu bija privāta bibliotēka. Liela daļa senāko latviešu rakstnieku rokrakstu ir J. Misiņa vākums. Misiņa bibliotēkā J. Misiņš un K. Egle ir rokrakstu vākšanas tradīciju ievadītāji; K. Egle darbojās jau izveidotās latviešu kultūras iestādes ietvaros.

Latvijā latviešu rakstnieku rokraksti glabājas vairākās lielās grāmatu krātuvēs un muzejos. Bagāti fondi ir Latvijas Nacionālajā bibliotēkā. 20. un 30. gados Misiņa bibliotēka bija ievērojamākā latviešu rakstnieku rokrakstu krātuve. Šodien šo rokrakstu vākšanā un literārā mantojuma glabāšanā vadošā vieta ir Raiņa Literatūras un mākslas vēstures muzejam. Līdz ar Raiņa darbu un rokrakstu koncentrēšanu šeit vāc un glabā ne tikai to rakstnieku arhīvus, kas bija Raiņa laika un darba biedri, bet arī jaunāko laiku latviešu rakstnieku arhīvus. Savukārt A. Upīša rokrakstus, veidojot lielāko viņa rokrakstu krājumu, glabā A. Upīša muzejs.

Mūsu rakstnieku rokraksti atrodas ne tikai jau pieminētajās bibliotēkās un muzejos, bet arī citu Latvijas pilsētu bibliotēkās un novadpētniecības muzejos, kā arī privātās kolekcijās. Viena rakstnieka literārais mantojums meklējams visās pieminētajās krātuvēs, bet materiāli no privātām kolekcijām diemžēl palikuši ārpus kultūras aprītes. Literārā mantojuma sadrumstalotība, tā atrašanās vairākās krātuvēs ir vēsturiski nosacīta un nav raksturīga tikai Latvijai. Tomēr apstākļi Latvijā, šajā zemes stūrītī, kuram gadsimtu

gaitā pāri gājuši nemitīgi kari, līdz pat mūsu dienām ir bijuši visnelabvēlīgākie. Daudzi rokraksti ir mainījuši savus privātos īpašniekus, daudzi ir pilnīgi pazuduši karos, ugunsgrēkos, arī vienkārši iznīcināti cilvēku neizpratnes dēļ.

Tā kā rokraksti nav vienkopus, pētnieki nevar būt pilnīgi droši, vai visi viņu darbam vajadzīgie materiāli ir izskatīti. Vēl līdz mūsdienām ir daudz neapzinātu rokrakstu vai arī tie zināmi tikai šauram lokam, bet, piemēram, vēstules, atmiņas un citi dokumenti taču var būtiski izmainīt spriedumus par kādu rakstnieku vai literāru darbu. Jebkura rakstnieka literārā mantojuma izpētē nozīmīga ir viņa rokrakstu zinātnisko aprakstu veidošana. Šajā jomā ir strādājuši bibliotekāri Latvijas Nacionālajā bibliotēkā un Latvijas ZA Fundamentālajā bibliotēkā.³⁻⁸ G. Merķelis, Pērsietis, Ezerietis, Doku Atis nebija autori, kuru darbi tika glabāti Literatūras speciālās glabāšanas nodaļā (saīsināti - specfondā). Rokrakstu zinātniskos aprakstus šiem rakstniekiem varēja veidot visaptverošus. Veidot rokrakstu zinātniskos aprakstus A. Brigaderes, Plūdoņa, Virzas un vēl daudzu citu latviešu rakstnieku rokrakstiem padomju varas gados nebija iespējams.

JĀŅA MISIŅA VĀKTIE ROKRAKSTI UN TO NOZĪME ZINĀTNĒ

Misiņa bibliotēkas pirmajā rokrakstu inventāra grāmatā pirmie ieraksti ir simt rokrakstu inventāra vienības ar atzīmi, ka tās dāvinājis J. Misiņš. Jāpiezīmē, ka arī pati inventāra grāmata ir J. Misiņa dāvināta 1928. gadā. Cietos

---

³ *Egle K. Kronvalda Ata grāmatas un rokraksti: Bibliogr. pārsk. - R., 1934. - 19 lpp.*

⁴ *Vaiņa H. Garlība Merķeļa rokraksti LPSR Zinātņu akadēmijā. - R., 1968. - 157 lpp.*

⁵ *Zemzaris J. Pērsieša rokraksti un sarakste: Zinātn. apr. - R., 1969. - 97 lpp.*

⁶ *Zemzaris J. Latviešu folkloras rokraksti V. Lāča LPSR Valsts bibliotēkā: Zinātn. apr. - R., 1974. - 53 lpp.*

⁷ *Krūmiņa G., Zemzaris J. Doku Ata, Pētera Doka, Augusta Kažoka un Andreja Kažoka rokraksti un sarakste: Zinātn. apr. - R., 1981. - 125 lpp.*

⁸ *Zemzaris J. Ezerieša rokraksti un sarakste: Zinātn. apr. - R., 1982. - 66 lpp.*

audekla vākos iesieta, tā ir Hannoveres kantora grāmatu rūpnīcas «J. König und Ebhardt» ražojums.

Inventāra grāmatas nevar dot visaptverošas ziņas par rokrakstu iegūšanu, bet pētījumos tās šodien ir viens no pieturas punktiem. Pēc inventāra grāmatas redzams, ka rokrakstus Misiņa bibliotēkā jaunizveidotai nodaļai nodevuši J. Misiņš un K. Egle, kas tos savukārt kā dāvinājumus saņēmuši no latviešu rakstniekiem un kultūras darbiniekiem. Daudzos gadījumos ziņu par rokrakstu iegūšanu trūkst, tās var tikai minēt. Rokrakstu ceļš līdz bibliotēkai varēja būt dažāds, gan kā rakstnieku dāvinājumi, gan kā J. Misiņa savāktie un dāvinātie rokraksti, kurus viņš bija atradis, novietojis bibliotēkā un tā paglābis no pazušanas. Tas galvenokārt sakāms par to rakstnieku rokrakstiem, kas par savu manuskriptu likteni maz interesējās. Tomēr droši var teikt, ka latviešu rakstnieku rokrakstu fondu veidošanā nopelni ir ne tikai bibliotēku darbiniekiem, bet daudz plašākām latviešu inteliģences aprindām, arī pašiem rakstniekiem, kuri apzinājās rokrakstu vērtību un to nozīmi latviešu kultūrā. Pierādījums tam ir J. Misiņa un K. Egles piezīmes un ieraksti, viņu atmiņas par atsevišķu rokrakstu iegūšanu un likteņiem.

Kā pirmais inventāra grāmatā ir ierakstīts Ā. Alunāna lugas «Arī pīlārs» manuskripts. Tas ir cenzūras eksemplārs, ar datumu - 1904. gada 15. jūlijā. Seko 244 lappušu biežais Apsīšu Jēkaba rokraksts - H. K. Andersena pasaku «Nesmukais pīlēns», «Šķiltavas» u. c. tulkojumi. Ar 3. inventāra numuru bibliotēka saņēma dzejnieces Aspazijas rokrakstu, kuram J. Misiņa piezīme: «Aspazijas dāvināts 10. jūlijā 1928. gadā.» Tad seko 4 E. Dinsberga manuskripti. Viens no tiem ir J. V. Gētes «Hermanis un Doroteja» E. Dinsberga tulkojumā. E. Dinsbergs to tulkojis 1877. gadā no 3. līdz 27. augustam un nosaucis par «Ērmani un Dārti». Misiņa rokās nonācis arī apjomīgs, apbrīnas vērts E. Dinsberga tulkojums rokrakstā 1888. gadā - «Svēti apgaismota Jāņa Arnta, Lineburgas ģenerālsuperintendenta četras garīgas grāmatas par īsto kristīgumu». Manuskriptā 520 lappuses un 276 lielāka un mazāka izmēra E. Dinsberga zīmēti iniciāļi - vesela bagātība, kas vēl ne tuvu nav novērtēta arī no mākslinieciskā viedokļa. E. Dinsbergs te

pielīdzināms seniem grāmatu pārrakstītājiem klosteros, tikai Latvijas apstākļos. Līdzīgs ir F. Mālberga rokraksts «Dr. G. Merķeļa mūža strauts». Tam pievienota K. Egles piezīme 1952. gadā: «Šis F. Mālberga sarakstītais G. Merķeļa dzīves un darbības apraksts ir pirmais tāds latviešu valodā. Sarakstīts tas, cik domājams, 1851. gadā vai drusku vēlāk, bet nav iespiests. Glabājies savā laikā T. Zeiferta arhīvā, Brīvēznieka papīros, no turienes 1934. gadā ņemts un publicēts, bet atpakaļ nav atdots. F. Mālberga Kopotos rakstos 1924. gadā tas nav uzņemts, ne arī pieminēts, tātad nav bijis kārtotājiem zināms. Tagad atdabūts un pievienots Misiņa bibliotēkā rokrakstu krājumam.»

Nozīmīgs ir Misiņa bibliotēkai dāvinātais Krišjāņa Dinsberga manuskripts «Dzīves gaita» ar J. Misiņa piezīmi: «Šo Krišjāņa Dinsberga manuskriptu dāvināja manim Aspazija. (..) Šinī manuskriptā dažas vēsturiskas ziņas.» Autors rokrakstu veltījis savai laulātajai draudzenei Annai Dinsbergai, viņa dzīves pašai dziedīgajai līdzgaitnieci. Rokraksts ir slavinājums vēl vienai, līdz šim mazāk pieminētai latviešu sievietei, kas visus dzīves grūtumus panesusi apbrīnojamā izturībā un uzticībā. Rokrakstam ir arī otra veltījuma lapa, no kuras redzam, ka šo eksemplāru K. Dinsbergs 1903. gadā dāvinājis Rainim un Aspazijai - «cilvēces labklājības un izglītības veicinātājiem».

Šādu piezīmju, kas liecina par rokrakstu iegūšanu, to ceļiem un cilvēkiem, no kuriem rokraksti nonākuši pie J. Misiņa, ir samērā maz.

Kolekcionēšanas darbā J. Misiņš pievērsies tātad ne tikai grāmatu, bet arī rokrakstu saglabāšanai. Rokrakstu krāšana viņam nāk līdzī no bērnības, no tēva mājām «Krācēm». Raksturīgi, ka viņš saglabājis pārrakstītu «Jaunu labu ziņu un padomu grāmatas» 1817. gada izdevumu. Šim manuskriptam J. Misiņš pievienojis piezīmes uz atsevišķas lapas ar paskaidrojumu par rokraksta tapšanu: «Mana tēva, Tīrzas «Krāces» saimnieka Jēkaba Misiņa norakstīta. Pie norakstīšanas palīdzējuši viņa brālis - mans krusttēvs - Andrejs Misiņš, pēc amata kalējs, un arī mans otrs krusttēvs, manas mātes brālis Mežģevjāņu saimnieks Jānis Sausais, kurš bija arī skolotājs Tīrā. (..) Padomi, Reģistrs - manis rakstīti bērnībā.» Šis J. Misiņa sniegtās ziņas bijušas

noderīgas mūsdienās latviešu grāmatniecības vēstures pētniecībā. Teiktais vēl vairāk attiecas uz diviem turpmāk apskatāmiem rokrakstiem.

Pirmais ir sens, koka un audekla vākos iesiets rokraksts - J. Pulana «Stāsts tās latviešu tautas». Rokrakstam ir novadpētnieka A. Melnalkšņa īpašuma ieraksts, kā arī veltījuma ieraksts Misiņa bibliotēkai. Tam pievienots laikrakstā «Brīvā Zeme» 1928. gada 136. numurā ievietotais paziņojums par rokraksta atrašanu 1920. gada vasarā Braslavas pagasta Dzēves mājas bēniņos. 1928. gadā šo rokrakstu uzskatīja par G. Merķeļa «Latviešu» tulkojumu, kā to lasām rokraksta virsrakstā. Vajadzēja pāriet ilgiem gadiem, lai 1991. gadā grāmatzinātnieka A. Apīņa pētījumi⁹ sniegtu citas - jaunas atziņas. Pēc A. Apīņa uzskata, J. Pulana «Stāsts tās latviešu tautas» nav viņa tulkojums, bet pēc G. Merķeļa sacerējumiem izveidots patstāvīgs darbs, kas līdz mūsu dienām saglabājies nevis šajā vienā, Misiņa bibliotēkā esošajā, bet vairākos norakstos.

Savam pētījumam par rokrakstu «Tie dzīvības notikumi tā Anč Engelbert» Nacionālās bibliotēkas darbinieks E. Ceske pievienojis šādu piezīmi: «Tulkots no 1767. gadā Vācijā izdotas grāmatas «Hans Engelbreht's von Braunschweig wunderbahrer Beruf und Lebenslauf». Rokrakstā izmantotas 1., 2., 4., 7. nodaļa. Noraksts pēc 1816. gada, spriežot pēc papīra ūdenszīmes. Norakstījis, domājams, Turaidas krodzinieks Dulbergs.» Šie rokraksti bija nozīmīgi latviešu grāmatniecības vēstures pētniecībā. J. Pulana «Stāsts tās latviešu tautas» sīki analizēts jau 1965. gadā uzrakstītajā A. Apīņa disertācijā «Latviešu antifēodālā rokraksta literatūra». Neizpētītie rokraksti mūsdienās gūst zinātniskus komentārus. Par F. Šillera lugas «Laupītāji» tulkojumu latviešu valodā, kas rokrakstā saglabājies Latviešu literārās biedrības bibliotēkas materiālos, interese arvien

---

⁹ Apīnis A. Par kādu čaklu spalvasvīru // Grāmata. - 1991. - № 9. - 89. - 92. lpp.

ir bijusi liela. Laikā no 60. līdz 80. gadiem par šo tēmu esam lasījuši A. Apīņa citu par citu aizraujošāku pētījumu.¹⁰⁻¹³ A. Apīņa redzes lokā ir bijuši Misiņa bibliotēkā uzkrātie senākie rokraksti, kas izmantoti darbam gan par latviešu rokrakstu literatūru 18. un 19. gadsimtā, gan arī rokrakstu literatūras bibliogrāfijas veidošanai.

Kopš 1960. gada pētnieku rokās ir bijis Latgales dziesmiņka Andriņa Jūrdža apjomīgais rokraksts Misiņa bibliotēkā. Zinātniskajam darbam to izmantojuši R. Drīzule un V. Vanags. 1962. gadā tas izmantots Latviešu literatūras vēstures 2. sējuma sagatavošanai. No 1977. līdz 1990. gadam A. Jūrdža rokrakstu tā aprakstam, apcerei par A. Jūrdžu,¹⁴ tekstu salīdzināšanai un rokrakstu katalogizēšanai izmantojuši Latvijas Nacionālās bibliotēkas Reto grāmatu un rokrakstu zinātniskās nodaļas darbinieki - A. Apīnis, I. Klekere, L. Limane. A. Kronvalda rokrakstus pētījis Jāzeps Rudzītis, gatavojot A. Kronvalda izlasi 1987. gadā.¹⁵ Misiņa bibliotēkas rokrakstus daudz izmantojis savos rakstos par bibliotēkas vēsturi un latviešu kultūras mantojumu Latvijas Akadēmiskās bibliotēkas Rokrakstu un reto grāmatu nodaļas darbinieks O. Zanders.¹⁶⁻²⁰

---

¹⁰ Apīnis A. Pa pirmās latviešu teātra izrādes dalībnieku pēdām. - MR, A, Apīņa fonds 2., 1.

¹¹ Apīnis A. Pa pirmās latviešu teātra izrādes dalībnieku pēdām // Zvaigzne. - 1965. - № 3. - 4.-5. lpp.

¹² Apīnis A. Gājiens pa pirmās latviešu teātra izrādes dalībnieku pēdām turpinās // Lit. un Māksla. - 1974. - 20. apr. - 15.-16. lpp.

¹³ Apīnis A. In tyrannos! // Neprasot atļauju: Latv. rokr. lit. 18. un 19. gs. - R., Liesma, 1987. - 68.-77. lpp.

¹⁴ Apīnis A., Klekere I., Limane L. Rakstītājs no Nautrēniem: A. Jūrdža dzīve un veikums. - R., Liesma, 1989. - 137 lpp.

¹⁵ Kronvalds A. Tagadnei: Izlase / Sast., priekšv. sarakst. Jāzeps Rudzītis. - R., Liesma, 1987. - 310 lpp.

¹⁶ Zanders O. No senatnes līdz mūsdienām // Grāmata. - 1990. - № 6. - 79.-81. lpp.

¹⁷ Zanders O. Kārlis Egle - Druviena - Jānis Poruks // Varavīksne 1988: Lit. mantojuma gadagrāmata. - R.: Liesma, 1988. - 116.-131. lpp.

¹⁸ Zanders O. Jāņa Misiņa vēstules LPSR ZA Fundamentālajā bibliotēkā // Grāmatas un grāmatnieki: Misiņa bibliotēkas 100. gadadienai 1885-1985. - R., 1985. - 48.-68. lpp.

¹⁹ Krūza Kārlis. Piezīmes par Rūdolfu Blaumani / O. Zandera ievads un publikācija // Varavīksne 1984: Lit. mantojuma gadagrāmata. - R.: Liesma, 1984. - 48.-59. lpp.

²⁰ Šrāls Kārlis. Autobiogrāfija / O. Zandera ievads // Varavīksne 1980: Lit. mantojums. - R.: Liesma, 1980. - 171.-177. lpp.

Pārskatot rokrakstu izmantošanas lapas, kas glabājas pie katra atsevišķa rokraksta, redzam, ka tie bijuši noderīgi vēl citiem zinātniekiem - latviešu valodas pētišanai, izstāžu veidošanai, bibliogrāfiskajam darbam, arī radiopārraidēm. Tas ir apliecinājums saglabāto rokrakstu nozīmībai un vienlaikus arī galvenā atbilde uz sākotnējo jautājumu - kādam nolūkam tie glabāti, kāpēc tie bijuši vajadzīgi un nepieciešami?

KĀRLIS EGLE - ROKRAKSTU UN RETO GRĀMATU NODAĻAS IZVEIDOTĀJS, VIŅA DARBS ROKRAKSTU IEGUVĒ, UZSKATI UN DARBA METODES

1925. gadā J. Misiņa privātā grāmatu krātuve pārgāja Rīgas pilsētas pārziņā un K. Egles vadībā. Šis bija laika posms, kad J. Misiņa un K. Egles darbs bija cieši saistīts. Tomēr sākās jauna pakāpe bibliotēkas vēsturē un attīstībā, ar jaunu, ne vairs privātu, bet jau valstisku pieeju arī rokrakstu fondu veidošanā. K. Egle ir pirmais, kas Misiņa bibliotēkā šim darbam pievērsās sistemātiski. K. Egle ir licis pamatus īpašas Rokrakstu un reto grāmatu nodaļas izveidošanai Misiņa bibliotēkā. Nodaļa oficiāli izveidota 1945. gadā, bet darbu ar rokrakstiem K. Egle sāka, pārņemot bibliotēkas vadību 20. gados.

K. Egle, pats būdams rakstnieks un literatūrvēsturnieks, daudzu latviešu rakstnieku tuvs draugs, prata viņus piesaistīt rokrakstu vākšanas un saglabāšanas darbam. Paši atsaucīgākie jau 20. gados bija rakstnieki A. Austrinš, E. Birznieks-Upītis, J. Jaunsudrabiņš, A. Melnalksnis, grāmatizdevēji A. Gulbis, A. Jesens, J. Roze, P. Skrābāns, redakciju darbinieki L. Ausējs u. c. Tie bija pirmie, bet gadu gaitā tiem pievienojās ļoti daudzi citi latviešu rakstnieki, kultūras darbinieki, zinātnieki, mūziķi, mākslinieki. Rokrakstu krājums jau sākumā veidojās pēc satura vispusīgs. Atsevišķi fondi sāka veidoties Ā. Alunānam, Aspazijai, F. Bārdam, F. Brīvzemniekam, A. Čakam, E. Dinsbergam, M. Kaudzītem, Āronu Matīsam, R. Rudzītim, Saulietim,

K. Štrālam, P. Šmitam, J. Vitolam, T. Zeifertam. Iezīmējās turpmākās rokrakstu krāšanas tradīcijas - aptveroši vākt visu, kas attiecas uz latviešu kultūras vēsturi. Bibliotēkā ienāca gan atsevišķi manuskripti, gan lielākas rokrakstu kopas, piemēram, apjomīgie brāļu Kaudzišu un T. Zeiferta fondi.

Kaudzītes Matīsa «Jauno mērnieku laiku» pirmā daļa, «Atmiņu» pirmā un otrā daļa iznāca 1924. gadā O. Jēpes apgādā. Šajā laikā K. Egle ir saistīts ar O. Jēpes grāmatveikalu Cēsīs. 1928. gadā kā pirmie Kaudzītes Matīsa rokraksti tie ar K. Egles starpniecību nonāk Mišņa bibliotēkā, kur sāk veidoties Kaudzišu rokrakstu fonds. 1923. un 1924. gadā iznāca K. Egles sastādīto latviešu rakstnieku autobiogrāfiju krājums «Atziņas» trīs sējumos. Lielu skaitu šim krājumam iesniegto rakstnieku autobiogrāfiju K. Egle ievietojis šo rakstnieku rokrakstu fondos.

Minēšu vienu piemēru, kas raksturo, kāds tajos gados bijis K. Egles darba stils. A. Čaka dzejoļu krājumi «Apašs frakā» un «Pasaules krogs» iznāca 1929. gadā «Zaļās Vārnas» apgādā. Tajā pašā laikā, 1929. gada 9. aprīlī, K. Egle saņēma abas grāmatīņas ar autora dāvinājuma ierakstiem, bet divas nedēļas vēlāk - 1929. gada 23. aprīlī - A. Čaka abu dzejas grāmatīņu manuskripti jau ierakstīti Mišņa bibliotēkas rokrakstu sarakstā ar 235. inventāra numuru. Tas ir pirmais A. Čaka dāvinājums bibliotēkai, kuram turpmākajos gados sekoja pārējie. Te redzam, ja tā var teikt, K. Egles operatīvātī, ko mūsdienās neesam spējuši sasniegt.

Līdzīgi varētu stāstīt vēl par citiem autoriem - A. Austrīņu, P. Ērmani, J. Sudrabkalnu u. c. 20. gadu beigās Mišņa bibliotēkas rokrakstu fondos novieto pirmos A. Baltpurviņa, A. Brigaderes, R. Egles, K. Ieviņa, J. Jaunsudrabiņa, K. Jēkabsona, Kārsteņa, A. Ņeniņa, Z. Mauriņas, K. Skalbes, E. Stērstes, Ziemeļnieka u. c. rokrakstus.

Rokrakstu komplektēšanā pastāv kāds būtisks priekšnoteikums - spēja nodibināt un uzturēt kontaktus ar latviešu literātiem un kultūras darbiniekiem. K. Egle prata ļoti daudzus radīt pārliecību, ka bibliotēka ir istā vieta rokrakstu glabāšanai, ka šis darbs ir latviešu kultūrā vēl veidojams un izkopjams. K. Eglem bija īpašas spējas piesaistīt cilvēkus. Viņa tuvākie rakstnieki - A. Austrīņš, A. Čaks,

P. Ērmanis un vēl citi bibliotēkā nāca ne tikai strādāt, bet arī pārrunāt jaunāko grāmatniecībā, pabūt grāmatu pasaulē. Jau J. Misiņa laikā bibliotēka bija ieguvusi šai ziņā labu skanējumu, K. Egle savā laikā bija Misiņa bibliotēkas dvēsele, bibliotēka - viens no Rīgas latviešu kultūras centriem.

Rokrakstu vākšanā K. Egle iesaistīja arī tuviniekus. 1928. gadā sāk veidoties viņa brāļa Rūdolda Egles fonds, kurā tagad ir 134 glabājamās vienības. Arī R. Egle vāca rokrakstus Misiņa bibliotēkai. Kā viens no lielākajiem R. Egles dāvinājumiem ir grāmatizdevēja A. Gulbja fonds. Sākts 1929. gadā, tas līdz R. Egles nāvei 1947. gadā aptvēra 52 rokrakstu glabājamās vienības.

K. Egles darbs rokrakstu fondu veidošanā bija daudzpusīgs. Vispārzināms, ka K. Egle apstaigājis spiestuves un sameklējis tur dažkārt jau makulatūrā nokļuvušos manuskriptus. Zinām, ka tolaik burtliči strādāja tieši no rokrakstiem, ne mašīnraksta. No K. Egles piezīmēm pie rokrakstiem redzam, ka viņš sācis tos vākt jau pirms darba uzsākšanas Misiņa bibliotēkā un tos arī komentējis. Tā, piemēram, viencēliena ludziņu sakopojumam - R. Tautmiļa-Bērziņa «Mazā skatuve» rokrakstam ir K. Egles piezīme: «Šo rokrakstu ieguvu O. Jēpes veikalā (K. Barona ielā 24/26) 1924. gadā, kur tas atradās starp atliekām, kas bija uzglabājušās vēl no P. Bērziņa laikiem.» A. Ķiploka rokrakstam - skatu lugai «Drošā vietā» (1912) ir šāda K. Egles piezīme: «Šo rokrakstu man 1923. gadā nodeva P. Skrābāns, kādreiz darbinieks J. Ozola uzņēmumā.» T. Zeiferta rokraksts «Latviešu nacionālā literatūra» ir ar šādu K. Egles piezīmi: «Uzmanību burtliča kungam! Nesaburzīt manuskriptu! Šo T. Zeiferta rokrakstu lūdzu lietot saudzīgi, nesaburzīt, nenotraisīt, pēc iespiešanas nodot man atpakaļ! 1929. g. 16. XII.» Bet rokraksta beigās vēl gara K. Egles piezīme par to, kā T. Zeiferts pie šī manuskripta strādājis, kādas ir bijušas viņa ieceres.

Kopā ar P. Ērmani pabeidzis J. Poruka Kopoto rakstu kārtošanu un visus 20 sējumu maketus novietojis savā arhīvā, K. Egle tiem pievienojis paskaidrojumu: «Poruka kopotu rakstu šā manuskripta (visu 20 sējumu) sagatavošanā man ļoti daudz palīdzēja mana dzīvesbiedre Elmira Egle, gan salīdzinādama tekstus ar rokrakstiem un pirmiespiedu-

miem, gan vienu otru gabalu pārrakstīdama un korektūru lasīdama. Bez viņas piepalīdzības man grūti būtu tik rūpīgi un pamatīgi isā laikā sagatavot šo izdevumu. Atzīmēju to te, jo jaunā izdevuma priekšvārdā viņu pieminēt viņa man neatļāva. R., 1931.»

Pa lielākai daļai rokraksti bibliotēkai iegūti kā dāvinājumi, bet ir arī iepirkti, bieži no antikvāra J. Bartuševska.

Jau 30. gados ar K. Egles starpniecību Misiņa bibliotēka iegūst skaitliski lielus fondus - brāļu Kaudzišu un T. Zeiferta literāro mantojumu. Daļa T. Zeiferta arhīva nonāk bibliotēkā 1934. gadā. Fondu samērā ilgi kārtoja un tikai 1948. gadā inventarizēja. Inventāra grāmatā rokrakstu saņemšanas un inventarizēšanas laiks tā arī atzīmēts - 1934./1948. gads. Kā K. Egle darbojies rakstnieku rokrakstu fondu iegūšanā Misiņa bibliotēkai, uzzinām no viņa «Dienu piezīmēm». Sakarā ar T. Zeiferta arhīvu lasām:

«1930. gada 18. XI Zeiferta piederīgie aicināja mani izskatīt un nokārtot viņa arhīvu. Šodien pirmo dienu kādas 8 stundas kopā ar dēlu Valdi un meitu Ludmilu nostrādājām, bet paguvām izskatīt tikai mazu daļu grāmatu, no kurām kādi 200 gabalu atlikām (ar autoru ierakstiem - dāvinātās, paša Zeiferta piezīmēm izraibotās viņa darba grāmatas u. c. svarīgas), kas nodomātas Zeiferta muzeja stūrīša iekārtošanai Rīgas pils. Misiņa bibliotēkā. Nākošās dienās lūdzu atkal iet darbu turpināt.

1931. gada 15. VIII. (..) Tad Valdis Zeiferts. Runājām arī par viņa tēva arhīvu, ko jau sen gribu iegūt Rīgas pils. Misiņa bibliotēkai. Valdis piekrīt, tikai nevar un nevar izšķirties par to, lai to jau tagad izlaistu no rokām.

1931. gada 6. XII. (..) Biju arī pie Zeiferta atraitnes. Tā tīri apraudājās, mani ieraugot. Esot tik ļoti skumusi visu manu slimību laiku, nu esot prieks redzēt, ka es atveseļojoties. Nu varēšot vest Zeiferta arhīvu prom uz Misiņa bibliotēku.

1932. gada 6. II. Nemanot pagājusi gandrīz nedēļa, jo visas šīs dienas cieši pastrādāju bibliotēkā, tāpat vairākkārt pa vakariem un svētdienām Zeiferta dzīvoklī pie viņa arhīva uzrakstīšanas.

1933. gada 27. VIII. Runājām ar Valdi Zeifertu par tēva arhīvu, kas nu būtu drīzumā jānodod Misiņa bibliotēkai.

1933. gada 12. X. Šodien biju gan bibliotēkā, bet tikai uz īsu brīdi, tad iegriezās un nokārtoju vēl Zeiferta arhīva aizvešanu, bet tas arī viss.»²¹

K. Egles piezīmēs atspoguļojas ne tikai viņa pastāvīgās gaitas pie T. Zeiferta tuviniekiem, bet tās dod arī plašu ieskatu par viņa draudzību ar citiem latviešu rakstniekiem.

«1930. gada 21. VII. Par Zeifertu runājot, Saulietis ļoti sirsnīgi atceras viņu kā rakstnieku, kritiķi un cilvēku, ar kuru viņi labi sapratušies. Viņam esot uzglabājies diezgan daudz Zeiferta vēstuļu, starp tām viena sevišķi dziļi izjusta, pa daļai filozofiska, vērtīga.

1931. gada 10. II. Bija Dambergs, jo nevarot sadzenāt savā manuskripta «Kā radās un veidojās romāns «Gaitniecības ceļi»», ko savā laikā nodevis T. Zeifertam. Tā kā es Zeiferta arhīvu vēl visos sākumos neesmu ņēmis cauri, kaut gan pārskatījis esmu atstātos papirus diezgan pamatīgi, tad nevarēju viņam teikt, vai viņa rokraksts varētu būt tur paslēpies vai arī nodots līdz ar citiem redakcijas papīriem «Izgl. Min. Mēnešr.» redakcijai (prof. E. Blesem).

1931. gada 5. VIII. (..) ienāca Deglava kundze, laipna, vēlīga. (..) Biju viņai lūdzis ziņas par Deglavu, kas nāk Zeiferta Rakstn. vēstures 3. daļā papildinājumā, tāpat gribēju zināt, vai viņa būtu ar mieru Deglava arhīvu atdot Rīgas pils. Misiņa bibliotēkai. Viņa to labprāt atdotu, bet viss tas viņai tik mīļš, ka patlaban grūti no tā šķirties. Katrā ziņā stūrīti lai rezervējot, jo arhīvu viņa atdošot, tikai varbūt vēlāk.

1932. gada 2. II. Bibliotēkā ienācis Janševska dēls. Pagājušo nedēļu rakstīju viņam, ka vēlos ar viņu sarunāties viņa tēva arhīva lietā. Atnesis arī tēva atmiņas par Zeifertu, ko savā laikā biju Janševskim lūdzis. (..) Tēva arhīvu un bibliotēku tomēr solīja dot Misiņa bibliotēkai.

1932. gada 20. IX. Pēc Baltpurviņa nāves pie manis ieradās viņa dēls Valentīns un brālis Roberts. (..) Lūdzu, lai parūpējas viņi arī par Augusta atstāto literārisko mantojumu, es katrā laikā esmu gatavs viņiem pakalpot. Bet dienas un nedēļas gāja - nedzirdēju es vairs nekā. Domāju par atstātiem rokrakstiem un citiem papīriem, kurus brālis

²¹ Fragmenti no K. Egles manuskripta «Dienu piezīmes» 1930., 1931., 1932. un 1933. gadā, kas atrodas pie Elmīras Egles radiniekiem.

Roberts teica esam viņu rokās, aizrakstīju un lūdzu, vai tos nevarētu iegūt Misiņa bibliotēkai. Atbildes nekādas nesaņēmu. Pēc ilgās, vairāk kā gadu garās slimošanas nupat augustā atkal aizrakstīju un lūdzu kaut pāra vārdos atsaukties, bet atbildes kā nava, tā nava. Un Roberts vēl tolaik izteicās, ka viņi ar brāli labi satikuši un ka Augusts viņu vēlējies pēc savas nāves redzēt par savu rakstu zinātāju. Kur tad nu paliek darbi, kas saskanētu ar vārdiem?

1932. gada 2. X. Vispirms Ligoņu Jēkabs. Atnesis man savas «Pasaules rakstn. vēstures» 2. daļu ar vēlīgu veltījuma ierakstu. Bibliotēkai dāvina tos Poruka dokumentus, par kuriem biju nesen viņam apvaicājies. (..) Kokains (K. Štraus) atnesis man Ziemeļnieka viņam savā laikā ar uzrakstu rokā nākušo ģimetni, kurai pielicis vēl ziediņu. (..) Bibliotēka paliek jo dienas jo dzīvāka. (..) Pašam tīri prieks, jo esmu tur ielicis milzīgi daudz darba, labas gribas un patikas. Šajos vairāk kā piecos gados man ir izdevies taisni iepriecinoši bagātīgi papildināt Misiņa krājumu. Būtu labi, ja tā veiktos arī uz priekšu, lai krātuve izaugtu patiesi par ievērojamu latviešu kultūras faktoru.»²²

Par katru bibliotēkā saņemtu rokrakstu dāvinājumu ir atzīme inventāra grāmatā. Ar to vien K. Egle neaprobežojās, bet regulāri darīja dāvinātāju vārdus zināmus sabiedrībai. Kritikas un grāmatniecības žurnālā «Latvju Grāmata» (1922-1931) kopš 1928. gada ik pusgadu sniegti ziņojumi par grāmatu un rokrakstu dāvinātājiem. K. Egle šeit pateicas visiem, uzsverot, ka «it īpaši rokraksti labi papildina bibliotēkas krājumus».²³

Blakus J. Misiņam K. Egle bija otrs, kas tik lielā skaitā nodeva rokrakstus bibliotēkai. Pabeidzis kādu no saviem darbiem, K. Egle to manuskriptus novietoja bibliotēkā savā fondā. Kā pirmās vienības ir viņa tulkojumi - Ļ. Tolstoja «Zēna gadi», «Jaunība», R. Tagores Kopotu rakstu 6. sējuma manuskripts. 1929. un 1930. gadā K. Egle kopā ar P. Ērmani sastādīja J. Poruka Kopotus rakstus 20 sējumos

---

²² Fragmenti no K. Egles manuskripta «Dienu piezīmes» 1930., 1931. un 1932. gadā, kas atrodas pie Elmīras Egles radniekiem.

²³ Latvju Grāmata. - 1928. - № 4. - 264. lpp., 1929. - № 1. - 52. lpp.; № 4. - 242. lpp.; 1930. - № 1. - 51. lpp., № 4. - 248. lpp.; 1931. - № 1. - 30. lpp.; № 5/6. - 213. lpp.

J. Rozes apgādam. Tūlīt pēc darba pabeigšanas K. Egle bibliotēkā novietoja šo 20 sējumu maketus, 1932. gadā - rokrakstus rakstu krājumam «Teodora Zeiferta piemiņai» un saraksti no J. Poruka rakstu sastādīšanas laika.

Kad 1935. gadā atzīmēja Misiņa bibliotēkas 50 gadu jubileju, K. Egle varēja runāt jau par pirmajiem sasniegumiem arī rokrakstu vākšanā. Jubilejas izdevumā viņš raksta: «Līdztekus drukas izdevumiem jāatzīmē latviešu rakstnieku un zinātnieku rokraksti, kas sastāda īpašu nodaļu. No tiem līdz 1935. gadam apstrādāti (inventarizēti, katalogizēti) 1230 numuru, visumā 50 000 lapaspusū. Taču lielais vairums vēl gaida savu apstrādāšanas kārtu. Rokrakstu krājumos jāatzīmē it sevišķi veseli arhīvi, piem., brāļu Kaudzišu, J. Lautenbaha, F. Veinberga, T. Zeiferta, J. Kalniņa-Prātkopja, Kārsteņa, A. Deglava u. c., pie kam tajos sevišķi daudz vēstuļu un dažādu dokumentu. Galīgā apstrādājumā tie dos ap 50 000 lapaspusū, tā ka patlaban bibliotēkas rokrakstu krājumu var vērtēt uz 100 000 lapaspusēm.»²⁴

Ieskatu par to, kādu iespaidu uz apmeklētāju atstājusi Misiņa bibliotēka šajos gados, sniedz dzejnieks A. Čaks: «Torņa un Jēkaba ielas stūrī divstāvu brūnajā ēkā atrodas mūsu latviskākā grāmatu krātuve - Misiņa bibliotēka. Atceros, priekš desmit gadiem mani tajā ieveda kāds draugs. Es bijīgi pārkāpu sliekšni; atzīstos, es tajā laikā daudz nemilēju klusumu, gudrību un telpas, kur bija jāuzvedas kā pelei. Vēlāk es savas domas mainīju un labprāt sēžu starp grāmatām, iežot to īpato, tikko jaušamo smaržu un biklumu, kas ir ne mazāk brīnišķīgs kā jaukai sievietei.

Sēžu pie bibliotēkas pārziņa, lielā grāmatu drauga Kārļa Egles. Apkārt tikai grāmatas - plauktos, uz galdiem, krēsliem, pat uz grīdas čupu čupām. Aiz stiklotām durvīm plašā lasāmā istaba, kas pilna apmeklētāju. Lasītāju sastāvs ļoti raibs, ir gan vienkārši cilvēki, gan zinātnieki un rakstnieki. (..) Nožvadz atslēgas rokā, un cauri daudzām zālēm, kas pilnas grāmatu skapju rindām, nonākam bibliotēkas kambarī, kur glabājas tās retumi: rakstnieku rokraksti, vēstules, dokumenti. Ar šiem rakstniecības un rakstnieku dzīves lieciniekiem Misiņa bibliotēka visai bagāta. (..) Visai

---

²⁴ Rīgas pilsētas Misiņa bibliotēka, 1885-1935 / Sarakst. K. Egle. - 1935. - 36. lpp.

plaši materiāli iegūti no jaunākās rakstnieku paaudzes. (..) Gar sienām un attiecīgos plauktos daudz nezināmu, retu rakstnieku attēlu. (..) Lasītāji krātuvē nāk un plūst kā krāsaina, silta upe. Dažam krātuve ir tāda pati nepieciešamība sirds remdei kā bagātajām dāmām kafejnīca un daudziem krogs. Tie saauguši ar bibliotēkas drusku ieskābo, kluso gaisu, grāmatām un bilžotām sienām vienā neatdalāmā vienībā un stingrā kopumā.»²⁵

Par rokrakstu vākšanu, saglabāšanu, popularizēšanu K. Egle stāstījis bibliotēku darbiniekiem, un viņa izteiktās domas bija vadošās visā tālākajā rokrakstu nodaļas darbā. K. Egles fondā par šiem jautājumiem ir vairāki viņa raksti. Viņš raksta: «Vai tas ir J. Alunāns, Auseklis, Pumpurs, Blaumanis u. c. vecā gājuma autori - viņu rokrakstu fondā tik maz atlicis no tā, ko viņi rakstījuši, ka taisni žēlums un dusmas pārņem par sava laika līdzgaitnieku nevēlību, kas nav pratuši nekā daudz no viņiem uzglabāt. (..) No Poruka un Blaumaņa laika biedriem vienīgi Rainis un Zeiferts ir tai ziņā bijuši laimīgāki, jo no tiem saglabājušies patiesi ievēribas cienīgi rokrakstu un sarakstes fondi. Bet Purapuķe jau, kas RLB²⁶ novēlēja daļu savas mantas, nabadzīgāks. Nevienš par viņa rokrakstu saglabāšanu nav stāvējis nomodā. (..) Man daudzreiz nāk smieklī par tādiem, kas, neapjēgdami rokrakstu nozīmes, brīnās, kāpēc gan rokraksti jāvēc, un īpaši tādi rokraksti, kas jau iespiesti. Ne tikai cenzūra, bet arī citas nejaušības var rakstnieku sagrozīt, un viņa īsto domu un jūtu tad var atjaunot tikai dokuments - rokraksts (..). Ja Eiropā un visā pasaulē lielās bibliotēkas var lepoties ar senu seniem brīnišķīgiem papirusiem un pergamenta rokrakstiem, tad tas vēl nebūt nenozīmē, ka mums mūsu vienkāršajiem radošo garu darba lieciniekiem - rokrakstiem būtu jāatmet ar roku. Savā vietā un savos apstākļos tiem ir tāpat liela nozīme un vērtība. Un, jo vairāk mēs laika ziņā no viņiem attālināmies, jo šī nozīme un vērtība aug.»²⁷ K. Egle uzsvēra, ka ikviens rok-

---

²⁵ Čaks A. Latviskākajā grāmatu krātuvē // Atpūta. - 1939. - № 786. - 14. lpp.

²⁶ Rīgas Latviešu biedrība.

²⁷ Egle K. Par rokrakstu krāšanu un glabāšanu. - MR, K. Egles fonds 895., 1-2.

raksts vispirmām kārtām ir dokuments. Bet ne tikai. Rokraksti liecina par rakstnieka radīšanas procesu. Savu veikto darbu vērtēdams, K. Egle rakstīja: «Misiņa bibliotēka šo to jau ir darījusi.» Turpat K. Egle raksta: «Rokraksti vēl var interesēt arī tīri psiholoģiskā ziņā. Nekas tik labi neparāda un neizteic cilvēka rakstura saturu un būtību kā rokraksts. Rakstnieks, zinātnieks, mākslinieks te nekādā ziņā nav izņēmums. Ja mēs iedziļināties rakstītājā no šīs puses, tad redzam, ka tur paveras vesela interesanta, bet reizē arī personības pētniecībai noderīga pasaule, kas citādi atveras tikai pēc faktu un ziņu kalna pārcilāšanas.»

K. Egle uzsvēra, ka rokrakstu vākšanu grūti realizēt pēc kāda noteikta, labi apdomāta plāna. Rokraksti ir vienreizēji, tie ir liels retums, dažkārt tie nāk rokā veselām kaudzēm, dažkārt sīkām, mazām daļiņām. Ir viņam bijuši gadījumi, kad ir iets un lūgts desmitām reižu un bez panākumiem, bet ir atkal gadījumi, kur viss izšķīries dažu minūšu laikā. K. Egle rakstīja, ka rokraksti visvairāk ienākuši dāvinājumu ceļā vai «pievākšanas» ceļā, kā to darījis J. Misiņš un arī K. Egle, redzot, ka pagātnes liecības citādi aiziet bojā. Daudzreiz neesot jāatsakās no veselas kaudzes aprakstītu lapu pārcilāšanas, lai iemantotu dažas noderīgas. K. Egle uzsvēra divus galvenos rokrakstu krāšanas principus, pirmkārt, to apzināšanu un, otrkārt, iegūšanu. K. Egle runā par rokrakstu saglabāšanu, tajā pašā laikā uzsverot, ka tos nedrīkst «turēt zem pūra», bet tie jārāda atklātībā. Bagāto rokrakstu krājumu K. Egle gribēja popularizēt: «Šis darbs vēl vairāk jāizvērs, rokrakstu krājuma aktuālākā daļa jāapraksta iespiešanai ZA «Vēstis», lai ar to plašāk iepazītos sabiedrība.»²⁸

K. Egles rokrakstu vācēja raksturojums nebūtu pilnīgs, ja neizceltu faktu, ka rokrakstus nenodeva tikai bibliotēkai, bet uzticēja K. Eglem personīgā glabāšanā. It sevišķi tas sakāms par kara laiku un nedrošības apstākļiem Latvijā no 1941. līdz 1944. gadam, kā arī vēlākajiem laikiem, kad daudzu ideoloģisku vētru dēļ rokrakstus slēpa un bēdzināja. Rokrakstu nodaļā tad arī tādēļ šodien glabājas komponista J. Vītola «Atmiņas» ar K. Egles piezīmi: «Personīgi man

²⁸ Egle K. Par Misiņa bibliotēkas retumu fondu. - MR, K. Egles fonds 276., 3.

glabāšanā nodots.» Ne tikai J. Vītols, bet vēl citi autori savus rokrakstus uzticēja K. Eglem kā rūpīgam kultūras vērtību glabātājam.

K. Eglem raksturīgi arī, ka Latvijas neatkarības gados viņš interesējās par latviešu rakstniekiem Krievijā (L. Laičenu, Sudrabu Edžu), bet 50. un 60. gados savukārt sarakstījās ar latviešu rakstniekiem izsūtījumā Sibīrijā (R. Rudzīti) un vienlaicīgi arī ar latviešu rakstniekiem ārzemēs (P. Ērmani, Dziesmu, J. Jaunsudrabiņu, Z. Mauriņu). Viņš ietvēra savā redzes lokā latviešu rakstniekus kopumā un ar šādu apziņu jau tolaik veidoja arī rokrakstu krājumus.

Visā K. Egles bibliotekāra darbībā iezīmējās divi lieli posmi. Rīgas pilsētas Misiņa bibliotēkas vadību K. Egle uzņēmās 1925. gadā un sāka iekārtot bibliotēku jaunajā ēkā Torņa ielā 3/5. Šis pirmais posms ilga tieši divdesmit gadu. 1945. gadā, tūlīt pēc kara, bibliotēka ieguva sev jaunu ēku Skolas ielā 3. K. Egle sāka iekārtot un izveidot tālāk Misiņa bibliotēku šajā jaunajā ēkā.

ELMĪRAS EGLES DESMIT DARBA GADI

Kopš 1944. gada 16. novembra par bibliogrāfi Misiņa bibliotēkā sāka strādāt K. Egles dzīvesbiedre Elmīra Egle. 1945. gada 6. septembrī viņa ir Misiņa bibliotēkas Rokrakstu sektora pārzine. Nostrādājusi nepilnus desmit gadus, 1953. gadā aizgāja no darba pēc pašas lūguma. Ne tikai visā dzīvē, bet arī darbā Elmīra Egle bija uzticama K. Egles līdzgaitniece, klusa, sabiedrībā nemanāma viņa veica rokrakstu kārtošanas darbu. Lai gan par viņas darbu maz runāts un rakstīts, tas nenozīmē, ka tas būtu mazāk nozīmīgs. Tas pastāv un ir redzams vairāku rokrakstu fondu kārtojumā.

Kāds bija pēckara periods bibliotēkas Rokrakstu sektorā? Daudz manuskriptu laikā no 1947. līdz 1953. gadam bija jānodod pārbaudei specfondam. Tas skāra pat demokrātiski noskaņotus autorus. Latviešu kultūrā sākās smags laiks, pārbaudījumu un izturības laiks arī K. Eglem kā ZA Misiņa bibliotēkas direktoram, uz kura pleciem gulās liela atbil-

dība kā materiālā, tā ideoloģiskā ziņā. Tāpat kā visās kultūras jomās, staļinisma un stagnācijas ilgajos gados Latvijā it sevišķi smagi cieta arī latviešu grāmatniecība un bibliotēkas. Elmīra Egle bibliotēkā tieši šajā laikā bija blakus K. Eglem un viņa rūpēm par rokrakstu saglabāšanu.

Šodien, izvērtējot šo laikmetu, jākonstatē, ka specfonda darbība bibliotēkās ir bijusi dažāda. Citās bibliotēkās specfondos pārņemto literatūru iznīcināja, bet Misiņa bibliotēkā to novietoja atsevišķā telpā un saglabāja. 50. gadu vidū specfondam nodotos rokrakstus pamazām atkal atdeva Rokrakstu sektoram. Šie dati arī fiksēti inventāra grāmatā.

Pirmie pēckara gadi Rokrakstu sektorā raksturīgi ar to, ka fondos tiek ieplūdināti senāk iegūtie, ilgi glabātie rokraksti. E. Egle sakārtoja T. Zeiferta arhīvu. Šī arhīva 489 rokraksta inventāra vienības viņa inventarizē laikā no 1948. gada 23. oktobra līdz 3. decembrim. Tas ir viens no lielākajiem vienlaicīgi saņemtajiem latviešu rakstnieku fondiem. E. Eglei bija iespēja to kopumā klasificēt un sistematizēt, veidot šo rokrakstu katalogu un fonda saturu tuvāk atklāt ar lielu skaitu norādes kartīšu. Tas bija nepieciešams tādēļ, ka T. Zeiferta fondā bez viņa paša rokrakstiem atradās arī citu latviešu rakstnieku rokraksti.

1949. gadā E. Egle kārtoja rakstnieka un folklorista J. Lautenbaha fondu, kurā ir 105 inventāra vienības. Arī šis fonds bija ilgi glabāts, ienākšanas un apstrādes laiks tā arī atzīmēts - 1927./1949.

Ar J. Lautenbahu K. Egle bija vairākkārt ticis arī tajos gados, kad Tērbatas Universitātes latviešu valodas profesora slava jau bija norietējusi. Bet J. Lautenbaha arhīvā bija saglabātas seno laiku latviešu kultūras pēdas, tā laika atskāņas viņa plašajā sarakstē. J. Lautenbaham rakstītās vēstules nonāca bibliotēkā. Sarakstē atrodam A. Bilensteina, A. Dīriņa, E. Dinsberga, J. Endzelīna, M. Freimanes, K. Helmaņa, K. Kundziņa, E. Lenrūta, Māteru Jura, K. Morberga, J. Rozentāla, A. Vēbera, H. Visendorfa, E. Voltera, E. Zemmera, I. Ziles u. c. plaši pazīstamu personību vēstules.

1950. gadā tiek inventarizēts bagāts papildinājums grāmatizdevēja A. Gulbja jau agrāk iedibinātajam fondam.

Tagad tās ir 35 rokraksta inventāra vienības, ko bibliotēkai vēl savā laikā bija nodevis R. Egle, - diezgan plaša A. Gulbja sarakste, viņa darbu manuskripti, dokumenti, apsveikuma telegrammas u. c. Bibliotēkas fondos ienāca 23 vienību lielais P. Ērmaņa rokrakstu krājums, kas tika saņemts no Plāņu pagasta Izpildu komitejas jau 1945. gadā.

Pēckara periodā tā saucamā «bezsaimnieka manta» - grāmatas un rokraksti - ieplūda ZA Fundamentālajā bibliotēkā, no kuras rakstnieku rokrakstus K. Egle mēģināja iegūt Misiņa bibliotēkai. No saglabātās dokumentācijas redzam, ka 1949. gada 8. oktobrī K. Egle griežas pie ZA Prezidija ar lūgumu pārvest Brīvēznieka arhīva materiālus no ZA FB, kur tie bija nonākuši kara gados, uz ZA Misiņa bibliotēku. F. Brīvēznieka rokraksti nonāca Misiņa bibliotēkā, 1951. gadā E. Egle inventarizēja 69 F. Brīvēznieka rokrakstu glabājamās vienības, un tas ir pēdējais, nozīmīgākais viņas kārtotais fonds rokrakstu sektorā. Viens no vērtīgākajiem rokrakstiem F. Brīvēznieka fondā ir viņa «Autobiogrāfiskas skices». Pirmo reizi tās publicētas mēnešrakstā gara kultūrai «Burtnieks», lasītas un studētas bieži un 1990. gadā sagatavotas jaunam izdevumam.

HERTA VAITA UN VIŅAS KĀRTOTIE ROKRAKSTI 50. UN 60. GADOS

Paši drūmākie gadi Misiņa bibliotēkas vēsturē ir 50. gada sākums. 1952. gadā K. Egli atbrīvoja no direktora amata. Terorizēti tika bibliotēkas darbinieki. Bibliotēkai izvirzīja prasības, kādas attiecās uz vispārēja tipa bibliotēkām, bet ne uz zinātniskām. Šādos apstākļos ZA Misiņa bibliotēkas pievienošana ZA Fundamentālajai bibliotēkai 1954. gadā bija vienīgais un labākais variants, jo tas nodrošināja zinātniskas bibliotēkas statusa ievērošanu, kā arī mierīgu darbu.

No 1952. gada līdz 1972. gadam Rokrakstu sektorā strādāja H. Vaita, sākumā ZA Fundamentālajā bibliotēkā, bet no 1954. gada, tieši lielo pārmaiņu laikā, viņa tiek pārcelta darbā Rokrakstu sektorā Misiņa bibliotēkā. Vēlāk viņa bija šī sektora vadītāja. Par šīm tālajām dienām H. Vaita

pastāstīja: «Pirmā tikšanās ar K. Egli un darba iesākšana man bija pagrūta. K. Egle ilgus gadus bija bijis rokrakstu fondu veidotājs, kārtotājs un glabātājs, un te nu ierodas kāds cits un nepazīstams. Stādījos priekšā. Pastāstīju, ka esmu pēc profesijas vēsturniece, ka esmu jau ZA Fundamentālajā bibliotēkā sākusi strādāt pie G. Merķeļa rokrakstu pētišanas. Uz K. Egles jautājumu, vai esmu ieinteresēta strādāt arī ar latviešu rakstnieku rokrakstiem un tos publicēt, es atbildēju, ka par to gan neesmu domājusi. Teicu, ka mana zinātniskā darba slodze jau piepildīta ar G. Merķeļa rokrakstu aprakstīšanu. Teicu arī, ka esmu uz šo sektoru sūtīta veikt praktisko rokrakstu kārtošanu un katalogu veidošanu. K. Egle man vēlāk daudz tika stāstījis par rokrakstu sektora darba būtību, parādīja uzkrātos fondus, kuru kārtošana būtu mans tiešais pienākums.»²⁹

Uzkrātos, vēl neapstrādātos rokrakstu fondus sakārtot, aprakstīt un izveidot katalogu bija sektora galvenais uzdevums. «Iestāvējušos» rokrakstu fondu bija daudz, tos citu pēc cita kārtoja H. Vaita. H. Vaitas pirmais veikums 1954. gadā bija Latviešu literārās biedrības bibliotēkas 300 vienību lielā rokrakstu fonda sakārtošana.

Latviešu literārās biedrības bibliotēkas rokrakstus H. Vaita apraksta un inventarizē 1955. gadā. Šo materiālu kārtošanā, kur daudz rokrakstu ir vācu un latīņu valodā un daudzi arī gotiskā rakstā, H. Vaitas zināšanas un prasme bija īsti vietā.

No latviešu rakstnieku rokrakstu fondiem 1956. un 1957. gadā inventarizēts A. Deglava 75 vienību lielais rokrakstu krājums, F. Veinberga 79 vienību lielais fonds, Pilsoņu Jēkaba 58 vienību lielais fonds. 1959. gadā inventarizēta maza daļa no Līgotņu Jēkaba (Jēkaba Rozes) rokrakstiem.

Sektorā arī šajos gados krājās ne tikai latviešu rakstnieku rokraksti, bet arī zinātnieku un kultūras darbinieku rokraksti. 50. gadu beigās H. Vaita pakāpeniski kārto A. Bērzkalnes, V. Rūķes-Draviņas un A. Ģiezena fondus. Vēl 50. un 60. gados maz tika domāts par to, kādi rokraksti glabājami vienā, kādi otrā sektora daļā. Noteikti principi

---

²⁹ Saruna 1990. gada 20. martā.

torreiz jau apvienotajā rokrakstu sektorā nebija izstrādāti, un tāpēc rokrakstu fondu izvietojumā redzamas nekonsekvences. Vienotus fondus sadala, kādu daļu paturot R. Vāgnera ielā, citu nododot sektorā Skolas ielā. Tā, piemēram, notika ar ķīmiķa G. Vanaga fondu. Latviešu sabiedrībā samērā bieži eksakto zinātņu pārstāvji nav tikai savas nozares speciālisti, bet ir arī literāti, mākslas, mūzikas un grāmatu mīļotāji. Par profesoru G. Vanagu pirmām kārtām domājam kā par ievērojamu ķīmiķi, un tikai retais zinātnis, ka viņš rakstījis arī dzejoļus, veltījumus un domu graudus. Viņa fondu kārtojot, liela daļa zinātnisko darbu tika novietota Vāgnera ielā 4, bet dokumenti, daļa vēstuļu un literārie darbi - Skolas ielā 3. Tikai vēlāk izstrādājās princips eksakto zinātņu pārstāvju rokrakstus koncentrēt R. Vāgnera ielā, humanitāro zinātņu pārstāvju fondus - Skolas ielā 3.

1960. gada vasarā no dzīves bija aizgājis dzejnieks K. Krūza. No viņa mantinieka ZA Fundamentālā bibliotēka iepirka viņa apjomīgo arhīvu. Jāuzsver, ka svarīga un nozīmīga bija arī šo arhīva materiālu sākotnējā apzināšana. Par iespēju iegūt K. Krūzas rokrakstus H. Vaitai stāstījis vēsturnieks J. Zemzaris, tolaik Valsts bibliotēkas Reto grāmatu un rokrakstu zinātniskās nodaļas darbinieks. H. Vaita vairākkārt gājusi uz K. Krūzas pēdējo dzīves vietu Pārdaugavā, kur notika sarunas ar mantiniekiem un vienošanās par K. Krūzas arhīva nopirkšanu. Arhīvu pārbaudīja un novērtēja bibliotēkas komisija, kuras sastāvā bija K. Egle, Komplektēšanas nodaļas vadītājs V. Krasts un Rokrakstu sektora vadītāja H. Vaita. Viņu pārziņā bija rokrakstu vērtēšana, H. Vaitas uzdevums bija visu iegūto materiālu kārtošana. Darba apjoms - 8846 iekšējo vienību sakārtošana, inventarizēšana un katalogizēšana. Fondā bija 2300 vēstuļu, 540 K. Krūzas un citu rakstnieku fotogrāfiju, 219 K. Krūzas «Piezīmju», dienasgrāmatu no 1904. līdz 1957. gadam, 700 K. Krūzas dzejdarbu rokrakstā maza formāta bloknotos, 1000 vienību dažādu sīkmateriālu (kvītis, programmas, ielūgumi u. c.). Tika izveidots 474 rokrakstu glabājamo vienību liels fonds, kas arī pieder pie skaitliski lielākajiem rokrakstu nodaļā. Daudziem nebūs zināms, cik grūti ir lasīt K. Krūzas rokrakstus. Viņa rokraksts ir gan skaidrs, bet

ļoti sīks un smalks, dažviet rakstīts arī ar zīmuli, un tas laika gaitā izbalējis, tā kā daži no K. Krūzas rokrakstiem ir kļuvuši tikpat kā nesalasāmi.

Otrs liels pirkums 1960. gadā bija rakstnieka R. Vizbuļa 73 vienību lielais fonds. 1961. gadā H. Vaita turpina T. Zeiferta arhīva kārtošanu, jo ir nākušas klāt vēl 50 glabājamās vienības. No daiļdarbu autoriem 1962. gadā kā dāvana no R. Kleinberga saņemts viņa 15 vienību lielais fonds, bet 1965. gadā 32 vienību lielais J. Sudrabkalna fonds. Tas ietver plašu saraksti, kas tagad jau publicēta.³⁰

No H. Vaitas darba gados iegūtajiem fondiem jāmin vairāki ievērojami zinātnieku un kultūras darbinieku fondi. 1964. gadā no Lizuma «Grišļiem», bijušā tautskolotāja K. Tarziera dzīves vietas, viņa fonda 90 vienības bibliotēkai nodevusi Lēzeru māte. Pēc šiem rokrakstiem no Rīgas uz Vidzemi devusies FB Rokrakstu un reto grāmatu nodaļas darbiniece M. Taube. Viņa arī kārtojusi samērā lielo K. Tarziera rokrakstu fondu, kas vēlāk nodots Misiņa bibliotēkai. Šeit jāpastāsta, ka autobuss, ar kuru M. Taube braukusi, ceļā pie Velēnas cietis katastrofu. Tā dažkārt rokrakstu iegūšana bijusi saistīta ar smagiem pārdzīvojušiem un dzīvības briesmām.

1965. gadā H. Vaita inventarizē ilgi krāto, sektorā glabāto J. Misiņa fondu ar 140 inventāra vienībām. No tā redzam, ka pie J. Misiņa jubilejas izdevuma³¹ strādāts ar vēl neinventarizētiem materiāliem, J. Misiņa n-fondu, t. i., neapstrādāto J. Misiņa arhīvu. 1966. gadā rokrakstu sektorā saņemts valodnieces E. Lāmes 27 glabājamo vienību lielais fonds un komponista A. Kalniņa 34 vienību lielais arhīvs.

Izsekojot dažādiem gadījumiem rakstnieku arhīvu iegūšanā, zīmīgs šķiet 1966. gads. Rakstnieka A. Birkerta dokumentos ir viņa vēstule Misiņa bibliotēkai 1966. gada 16. janvārī, kurā lasām: «Godājamo direktor! Kārtojot jau labu laiku sava brāļa Pētera Birkerta atstāto literāro mantojumu, atrodu tur daudz tāda materiāla, kas neietilpst vairs ģimenes arhīva robežās, jo Pēteris Birkerts bija plaši

³⁰ *Sudrabkalns J.* Vēstules, [1910-1975: 3 sēj.] / Tekstus sagat. un koment. M. Ābola. - R., 1968-1989.

³¹ *Rancāns F.* Jānis Misiņš un viņa bibliotēka. - R., 1963. - 330 lpp.

pazīstams folklorists un daudzpusīgs zinātnieks. Tāpēc es nolēmu neturēt viņu individuālā arhīvā, bet darīt pieejamu sabiedrībai - pētniekiem, kas iespējams tikai tad, kad arhīvs atrodas kādā publiskā bibliotēkā. Par vienu no šādām iestādēm esmu izvēlējis Jūsu vadīto Misiņa bibliotēku. Bet, lai viss nodoms varētu realizēties, man būtu vajadzīga Jūsu piekrišana: vai Jūs būtu ar mieru to ņemt. Es doodu to kā dāvanu. Taču tas saistīts ar dažām problēmām - novietošanu, arhīva apmēru. Uzskaitīt materiālus man nav iespējams, bet sakārtošu tos pēc nozarēm 22 grupās, sākot ar biogrāfiju, beidzot ar darbību un darbu sarakstu, par ko šē klāt attiecīgs pārskats. Ja Jūs ar mieru uzņemt šos materiālus Jūsu vadītajā bibliotēkā, tad lūdzu man to paziņot - arī negatīvā ziņā, jo man vienā kā otrā gadījumā jāzina, kā rīkoties tālāk. Ar sveicienu A. Birkerts.»³²

Izlasot redzam, ka A. Birkerts ir patiess kultūras mantojuma vērtību izpratējs, rokraksti tiek piedāvāti, jau sakārtoti atsevišķās lielākās grupās. Ar A. Birkerta gādību bibliotēka jau 1966. gada februārī saņēma lielu daļu P. Birkerta arhīva - 60 rokrakstu glabājamās vienības.

1967. gadā rokrakstu fonds papildinās ar komponista P. Šanberga 14 vienību lielo fondu, bagātinot jau esošo diezgan bagāto latviešu komponistu rokrakstu krājumu. Liels un apjomīgs ir H. Vaitas 60. gadu beigās un jau 70. gadu sākumā veiktais valodnieka A. Ozola 424 vienību lielā arhīva kārtības darbs.

60. gados rokrakstu fondos ieplūst ne tikai lielāki rokrakstu krājumi, kas šeit pieminēti, bet arī daudzi atsevišķi autoru manuskripti. Tas raksturīgs sektoram arī agrāk. Daudzi no tiem saņemti kā K. Egles dāvinājumi, kopš 1962. gada arī ar Centrālā antikvariāta pavadzīmi.

---

³² A. Birkerta vēstule J. Misiņa Latviešu literatūras nodaļas vadītājam 1966. gada 16. janvārī. - MR, A. Birkerta fonds 7., 11.

OJĀRS ZANDERS ROKRAKSTU VĀCĒJA GAITĀS 70. UN 80. GADOS

1968. gadā par Rokrakstu un reto grāmatu sektora vadītāju sāka strādāt O. Zanders. Pirmais uzdevums vēl arvien bija sakārtot uzglabātos un neinventarizētos rokrakstus, ar drošāku roku fondos iepludināt to rakstnieku rokrakstus, kuri bijuši izsūtījumā Sibīrijā un politisku apsvērumu dēļ bija tikai glabāti un lasītājiem nepieejami. Viens no tādiem bija Līgotņu Jēkabs (Jēkabs Roze) un viņa 170 vienību lielais rokrakstu krājums, kas ar pavadzīmi bija saņemts no Fundamentālās bibliotēkas Rezerves fonda 1959. gadā, glabāts, bet inventarizēts tikai 1970. gadā.

1970. gadā aktīvi sāka arī literatūrkritiķa A. Gobas rokrakstu komplektēšana. A. Goba bija viens no tiem literatūrvēsturniekiem, kas ilgu laiku netika pieminēts, viņa vārds tika svītrots kopoto rakstu priekšvārdos un darbi turēti specfondā. A. Gobas arhīvs Misiņa bibliotēkā nenonāca vienlaicīgi. Pirmā vienība iegūta K. Egles darbības laikā 1928. gadā, bet līdz 70. gadiem tā arī palika vienīgā. Par A. Gobas arhīva materiālu iegūšanu 70. gadu sākumā interesējies O. Zanders. Viņa atmiņu rakstā lasām arī par mazāk zināmiem apstākļiem, kādos dažkārt nākas strādāt bibliotekāriem: «Ilggadējs kontakts bija izveidojies ar literatūrzinātnieku Alfredu Gobu, kas savrup un «piemirsts» dzīvoja savā ģimenes mājīnā Pārdaugavā, Nordeķos. Turp gāju jau muzeja gados, turp devos kā Misiņa bibliotēkas darbinieks. Pēc A. Gobas nāves (1972) strādāt viņa arhīvā nācās, ja tā varētu teikt, ekstremālos apstākļos. Bija barga ziema un telpas neapdzīvotas, nekurinātas. Lai starp žurnāliem un laikrakstu ķīpām, un mazāk nozīmīgām grāmatām atrastu manuskriptus un latviešu daļliteratūras pirmizdevumus, bija jāstrādā ne viena diena vien. Jāteic, ka tas izdevās, tikai paplāni ģērbtais, pietiekami neapdomīgais bibliotekārs pēc tam pāris nedēļu nogulēja ar plaušu karsoni. (..) Blakus materiāliem, kas parādīja paša A. Gobas interešu daudzveidību, bija viņa saglabātie citu autoru rokraksti, sākot ar Ansi Līventālu, Matīsu Siliņu, Pērsieti,

brāļiem Štrāliem, Kārli Zariņu un vēl citiem.»³³ Blakus literatūrzinātnieku T. Zeiferta (548 vienības), K. Egles (1056 vienības) fondiem saturīgs un bagāts ir arī A. Gobas fonds ar 313 rokraksta inventāra vienībām.

A. Gobas fonds nenokļuva vienā kultūras iestādē. Viēna arhīva daļa nonāca Misiņa bibliotēkā, bet daļa arī Valsts bibliotēkā un Raiņa Literatūras un mākslas vēstures muzejā. Runājot par A. Gobas arhīvu, nākas domāt par arhīvu sadrumstalošanu, sadalīšanu vairākām kultūras vērtību krātuvēm. Ir vairāki iemesli, kāpēc tas tā notiek. Pirmkārt - konkurence materiālu iegūšanā, otrkārt - finansu jautājums. Kopumā aina ir tāda, ka senākos gados dāvinājumu bibliotēkai bija vairāk, jaunākos laikos vērojama vēlme par rokrakstiem iegūt iespējami lielāku maksu. Rokrakstu ieguvēji tādēļ arī ir bibliotēkas un kultūras iestādes, kuru rīcībā ir lielāki līdzekļi vai arī kuru darbinieki ir veiksmīgāki reto materiālu apzināšanā. Ne mazāk nozīmīgs ir arī fakts, ka rakstnieki bieži vien paši savus rokrakstus dāvina vairākām rokrakstu krātuvēm. Tā, piemēram, A. Birkerts savus rokrakstus dāvinājis gan Latvijas Nacionālajai bibliotēkai, gan Misiņa bibliotēkai.

Par Rokrakstu un reto grāmatu sektorā saņemtajiem rokrakstiem šajā laikā liecina bibliotēkas Komplektēšanas nodaļai iesniegtie materiālu pieteikuma raksti, kā arī akti par pirkumiem un dāvinājumiem.

1970. gada sākumā ievērojami papildinās rakstnieka K. Kraujiņa fonds. Nedaudzi viņa dāvināti rokraksti te glabājās jau no 1930., 1931., 1934. un 1935. gada, kad bija pabeigta monogrāfija «Apsīšu Jēkabs dzīvē un darbā» (1930). Šīs monogrāfijas iestrādes materiāli nonāca Misiņa bibliotēkā. 1968. gadā no rakstnieka tika nopirktas 27 glabājamās vienības, bet 1975. gadā, jau pēc K. Kraujiņa nāves, kopā ar Rakstnieku savienības Kultūras mantojuma komisijas pārstāvjiem I. Bērsonu, E. Damburu un mantiniecī R. Brāķeri O. Zanders piedalījās mirušā rakstnieka arhīva pārņemšanā. Blakus grāmatām ar veltījuma ierakstiem K. Kraujiņam un A. Austrīņam tika nopirkti arī daudzi rokraksti, vēstules, fotogrāfijas un citas arhivālijas - ap simt

---

³³ *Zanders O.* Dažas epizodes rokrakstu vācēja gaitās. - MR, fonds «Latviešu grāmatniecības vēsture» 2., 2.

rokrakstu glabājamo vienību. Starp šiem rokrakstiem ir arī visai reti materiāli - R. Blaumaņa 1903. gadā K. Kraujiņam sūtīta atklātne, kā arī nozīmīgi papildinājumi A. Austriņa fondam.

1973. gads ir ievērojams ar to, ka bibliotēka saņēma rokrakstu sūtījumu no latviešiem ārzemēs. To atsūtīja Arturs Plaudis no Austrālijas, pievienojoties to latviešu pulkam, kas Misiņa bibliotēku atcerējušies laikā, kad šādi sūtījumi vēl nebija diez cik populāri. Sūtījumā bija V. Cedriņa, K. Dāles, V. Damberga, K. Dziļlejas, J. Jaunsudrabiņa, J. Medeņa manuskripti un vēstules.

Materiālus par aizsaulē aizgājušiem dzejniekiem Rokrakstu sektoram vairākkārt nodevuši viņu tuvinieki. Šeit jāpieņem dzejniece A. Dāle, kas dāvinājusi sava dzīvesbiedra A. Ķeniņa manuskriptus, vēstules, arī atmiņas par vīru; dzejnieki A. Bārda un P. Bārda, kas bija saglabājuši arī dzejnieka F. Bārdas rokrakstus. Par savām gaitām pie dzejniekiem O. Zanders raksta: «Ar Paulīnu Bārdu iepazīnos, ciemojoties viņu vasaras mītnē Pociema «Rumbiņos» dzejnieka Friča Bārdas muzejā (..). Bēdīgas izjūtas pārņēma pēc A. Bārdas apciemojuma viņa pēdējā dzīves gada ziemā (1981). Šis jau gandrīz 90 gadus sasniegušais delikātais dzejnieks un estēts bija spiests mitināties Limbažos kādas necilas ēkas otrajā stāvā. (..) Svarīgākais bija parunāties, apzināt vēl nekur npublicētos A. Bārdas rokrakstus. Viņš tos labprāt rādīja, deva līdzvešanai uz Misiņa bibliotēku savus sacerējumus, vēstules, fotoattēlus. Arī vairākas viņa saglabātas F. Bārdas vēstules un kādu dzejoļu burtnīcu no 1918. gada. Bet vairumu savu dzejoļu A. Bārda pēc skatīšanas atkal salika koferī, ko pastūma zem gultas. (..) Vēlāk, jau pēc dzejnieka nāves, viņa fonds papildinājās ar tiem materiāliem, kuros «Rumbiņos» ļāva ieskatīties radniece Biruta Bārda.»³⁴

Līdzīgās gaitās O. Zanders devies arī pie dzejnieka H. Dorbes Ventspilī, kur 1976. gadā iegūts vērtīgs papildinājums dzejnieka arhīvam. No dzejnieces E. Stērstes

---

³⁴ Zanders O. Dažas epizodes rokrakstu vācēja gaitās. - MR, fonds «Latviešu grāmatniecības vēsture» 2., 2.

O. Zanders saņēmis ne tikai dzejoļu manuskriptus, bet arī viņas atmiņas par izsūtījuma laiku Sibīrijā. Tie ir materiāli, kas nesen publicēti³⁵ un tautai atdoti, pateicoties viņas mazmeitai Annai Žigūrei.

Šim lokam vēl agrāk pievienojās arī dzejnieka R. Rudziša meita G. Rudzīte, kura daļu no tēva arhīva atdeva glabāt Misiņa bibliotēkai.

Ceņšoties iegūt bibliotēkai latviešu dzejnieku rokrakstus, skats bijis vērsti uz tālāko pagātni, jau latviešu literatūras klasikā iegājušiem autoriem, aizmirstot, ka mūsdienu dzejnieku darbi ir tikpat nozīmīgi kā iepriekšējos laikmetos radītie. Ne vienreiz vien ir dzirdēts, ka rokrakstu komplektēšanas iespējas ir mazinājušās vai pat izsīkušas. Tomēr jāsaka, ka vēl šodien izdodas nopirkt vai saņemt kā dāvinājumu nozīmīgus rokrakstu krājumus. Ir pagājis gadsimts no tā laika, kad J. Misiņš sāka krāt rokrakstus. Jau nāko laiku rokraksti ir guvuši tādu pašu nozīmi kā senie rokraksti J. Misiņa laikā. Ikviens 19. gadsimta izdevums tagad ir kolekcionāru redzes lokā - un ne tikai, arī jau 20. gadsimta 20. un 30. gadu latvju grāmatas. Gluži tas pats attiecas arī uz latviešu rakstnieku rokrakstiem. Tas, ko saņemsim no latviešu mūsdienu rakstniekiem, būs zelta vērts pēc piecdesmit vai simt gadiem. Ar pavisam nedaudz izņēmumiem mūsdienās saņemtie latviešu dzejnieku rokraksti ir uzskatāmi par papildinājumu jau esošajiem dzejnieku fondiem.

Izņēmums ir dzejnieka Z. Purva fonds, kas saņemts 1983. gada aprīlī. Pazīnu Z. Purvu jau ilgākus gadus, arī Biķernieku ielas rajonā dzīvojojot; viņa dāvētā arhīva saiņus pārnesu uz savu dzīvokli, no kurienes, rītā uz darbu braucot, pakāpeniski tos vedu uz bibliotēku. Tas tika darīts tikai tā iemesla dēļ, ka dzejnieks jau jutās slims, gribēja savus rakstus sakārtot un pienācīgi novietot. Uz sarunām Misiņa bibliotēkā Z. Purvs nenāca viens, bet bija paņēmis līdzi A. Skalbi.

Jau, sākot ar 1965. gadu, kā dāvinājumus bibliotēka pakāpeniski saņēmusi Jāņa Kalniņa rokrakstus. Pirmais dāvinājums ir grāmatas «Zelta kamolītis» manuskripts vairākās

³⁵ Žigūre A. «Kad mājās nāksi, būs vārpu laiks ...»: No E. Stērstes «Atmiņām» un Sibīrijas vēstulēm // Zvaigzne. - 1989. - № 20. - 22. lpp.

sagatavošanas stadijās. 1968. gadā - pirmuzmetums un pirmais pārrakstījums grāmatai «Kad strazdi svelpj», 1971. gadā - pirmuzmetumi un manuskripts grāmatai «Mūžība». 1978. gadā saņemts nozīmīgs papildinājums - manuskripts romānam «Rainis» (727 lpp.), šī darba mašīnraksta pirmais variants (1088 lpp.), izdevniecībā iesniegtais, rediģētais un korektūrās pārveidotais variants (1085 lpp.), kā arī papildinājumi, strādājot ar redaktoru pēc manuskripta iesniegšanas izdevniecībai (256 lpp.). Kā šeit pieminētos, tā arī citos J. Kalniņa rokrakstos ir precīzas atzīmes par darba sāksni, nodaļu pabeigšanu, nodošanu izdevniecībai un tādā kārtā pilnīgi dati par visa darba tapšanu. Tikpat precīzi datēti arī romāna «Auseklis» tapšanas gaita. Šo rokrakstu bibliotēka saņēma 1982. gadā. J. Kalniņa fondā ienāk viņa rakstītie kinoscenāriji pēc brāļu Kaudzišu romāna «Mērnieku laiki» un R. Blaumaņa noveles «Nāves ēnā» - pa trīs variantiem katram darbam. J. Kalniņa dāvinājumi saņemti gandrīz ik pēc katra darba publicēšanas. 1982. gadā saņemts manuskripts grāmatai «Savādnieki», romāna «Andrejs Pumpurs» manuskripts trīs pārrakstos un stāsta «Viesis» rokraksts ar autora komentāriem. 1985. gadā saņemām jaunu materiālu kopu - darbiem par Pērsieti un E. Veidenbaumu.

Kārtojot dažādu latviešu rakstnieku rokrakstu fondus, nevilšus rodas arī salīdzinājumi. Cilvēki, kas par rokrakstu saglabāšanas jautājumiem būs interesējušies un zina, kā ar tiem strādā un kā tos kārto citur pasaulē, varēs vilkt paralēles - kā tur, kā pie mums.

Ir vispārzināms, ar kādu lielu bijību, atbildību un kārtības mīlestību pie saviem rokrakstiem un kolekcijām strādāja J. V. Gēte. Savu arhīvu viņš kārtoja visā savas dzīves laikā. Ļoti daudzās vēstulēs viņš par to rakstījis saviem draugiem un aicinājis tos līdzīgā veidā rīkoties ar manuskriptiem. Viņam pilnīgs pretstats bija laikabiedrs F. Šillers, kas saviem manuskriptiem nepievērsa ne mazāko vērību, pēc savu darbu publicēšanas par rokrakstu tālāko likteni vairs neinteresējās.

Tādi paši pretstati savu rokrakstu kārtošanā un saglabāšanā, kādi bija Vācijā, saskatāmi latviešu rakstnieku vidū. Literatūrzinātnieks A. Baumanis ir rakstījis par Raini un

viņa pieeju saviem rokrakstiem: «Lielākais fonds šajā grupā pieder Rainim. Dzejnieks savā laikā rūpīgi uzglabājis savus manuskriptus - uzmetumus, labojumus, variantus, kā arī daudzas korektūras. Šie priekšmeti ir vērtīgs materiāls tam, kas grib izpētīt darbu, kurš noritējis Raiņa daiļradišanas laboratorijā. Rainis ikvienai lapaīnai pielicis klāt uzmetuma izcelšanās datumu, kas interesenta meklējumus stipri atvieglo.»³⁶

Misiņa bibliotēka laika gaitā saņēmusi pašu rakstnieku priekšzīmīgi kārtotus materiālus, kādi ir šeit pieminētie J. Kalniņa rokraksti, bet pa lielākai daļai tomēr nesakārtotus un jucekļīgus. Nereti šodien dzirdēts, ka mūsu rakstnieki savus manuskriptus pēc grāmatas izdošanas sviežot papīrkurvī. Un te nu gribas atgādināt - bibliotēka glabā rokrakstus! Vēl vairāk - lūdzam tos kārtot un komentēt ar tikai rakstniekam vien zināmām vērtīgām atzīmēm.

Ievērojamu rokrakstu fondu papildinājumu 70. un 80. gados Rokrakstu nodaļa saņēma ar K. Egles arhīva materiāliem, par kuru saturu varam lasīt literārā mantojuma gadagrāmatā «Varavīksne».³⁷ K. Egles fonds veidojies ilgos gados. Lai gan tajā apvienots plašs un vispusīgs materiāls, fonds tomēr nav uzskatāms par pilnīgi noslēgtu. Tas vēl arvien var papildināties, kaut vai ar K. Egles vēstulēm mūsdienu rakstniekiem, kuri šīs vēstules vēl glabā savos mājas arhīvos. Ir varbūt vietā šeit piezīmēt, cik liels ieguvums bibliotēkai būtu, ja šīs vēstules apzinātu un Rokrakstu nodaļa iegūtu to kserokopijas. Ar šādu lūgumu griežos pie daudziem nezināmiem cilvēkiem, kas, ar šīs grāmatas saturu iepazinušies, atzītu šo lūgumu par izpildāmu.

Par K. Egles dāvinājumiem, kā arī par viņa arhīva pārņemšanu atmiņas uzrakstījis K. Karulis. Tajās lasām: «Apciemodams K. Egli 60. gados, allaž redzēju uz viņa galda materiālu vai grāmatu kaudzītes, uz kurām bija uzliktas mazas zīmītes ar uzrakstiem «Misiņiem», «Veidenbauma muzejam», «Uz Alūksni», «Piebalgai» un vēl citiem. Viņš

---

³⁶ *Baumanis A.* Rakstniecības un teātra muzeja krājumi. - MR, A. Baumaņa fonds 5., 1.

³⁷ *Labrence L.* Kārlis Egle un viņa arhīvs ZA Fundamentālajā bibliotēkā // *Varavīksne*, 1987: Lit. mantojuma gadagr. - R., 1987. - 202.-220. lpp.

arī paskaidroja: «Tās mantas man jādod prom, lai liek fondos.» Sevišķas rūpes viņam bija par jaunajiem muzejiem. Elmīra Egle teica: «Kārlim jau pie sirds tie Misiņi. Pašu nosvieda nost no amata, bet vēl nes un nes uz Misiņiem.» (..) Kārlim Eglem tiešām bija daudz materiālu, ko viņš glabāja «aizskapē» - darba istabas daļā, kas bija norobežota ar skapjiem un durtiņām, kurām priekšā aizkāra atslēgu. Tā bija tāda kā svēta vieta, kurā arī mani tikai retumis ielaida. Tur bija viņa paša rokraksti, korektūras lappas, retas grāmatas, bet arī daudz vēstuļu (daļēji Elmīras sakārtotas) un citu rokrakstu. Kārlis teica, ka tos viņam personīgi nodevuši autori vai citi cilvēki tieši viņa glabāšanā, neuzticot bibliotēkai. Tā tas noticis jau Latvijas laikā, bet īpaši padomju iekārtā, kad cilvēki neuzticējušies ne arhīviem, ne bibliotēkām, jo fondus revidēja un putināja varas vīri. (..) Ap 1970. gadu, kad sākās Kārļa slimošana, vairākkārt viņš aicināja mani palīgā materiālu kārtošanai - daļa jau tūlīt atdodami Misiņiem. (..) Materiālus kārtojām lielajā ēdamistabā. Elmīra nesa pa kaudzītei no darbistabas aizskapes un lika uz lielā galda. Galda galā sēdēja Egle un novērtēja materiālus, komentēja un norādīja man, kur likt. Viņš tikai retumis pats paņēma kādu papīru rokā; es pacīlāju, pašķirstīju, šo to palasīju priekšā, un Egle viegli orientējās. Daudz ko (īpaši vēstules) saliku pa aploksnēm. Bez viņa norādījumiem lielā vēstuļu daļa paliktu neatšifrēta. Manuskriptus dalīja trijās kaudzēs (saliekot pēc tam vākos): kas uz Misiņiem, kas vēl pašam glabājami, bet mazākā daļa - man (bieži piesakot: «To nu tu cieši glabā! Izmanto, uzraksti ko, bet glabā cieši!»). Bija arī papīri, kas aizgāja makulatūrā. (..) Kad K. Egle pavisam sagura, darbs ar materiāliem pavisam pārtrūka. 1974. gadā viņš aizgāja Aizsaulē. Tad materiālus kārtojām abi ar Elmīru Egli. Raiņa bibliogrāfiju viņa nodeva Raiņa muzejam (kā jau agrāk bija norunāts) - pa vairākām daļām. Visu pārējo sīki izcilājām, un Elmīra noteica, kas dodams Misiņiem. Pirmām kārtām jau visa bibliotēka. No manuskriptiem viņa atdalīja dažus nelielākus materiālus, ko lika vēl man glabāt (to vidū Raiņa un Aspazijas rokraksti, ko vēlāk nodevu Raiņa muzejam) un K. Egles «Dienu piezīmes». Savā testamentā Elmīra noteica, ka visi manuskripti nododami Misiņiem,

bet «Dienu piezīmes» negribēja Misiņiem uzticēt - baidījās, ka kāds (minot vārdā) tās varētu izmantot Kārlim par sliktu, viņu kompromitēt. (..) Elmīra gan vēlējās, lai kādreiz nākotnē arī «Dienu piezīmes» būtu Misiņos.

Kad Elmīra 1979. gada aprīli aizgāja Aizsaulē, sakārtoju K. Egles materiālus nodošanai (nu vairs - pēc remonta - aizskapes nebija), un 20. aprīli bibliotēkas komisija tos pieņēma. Tā Kārļa un Elmīras garajā mūžā krātais nu nonāca viņu lolotajos Misiņos.»³⁸

Blakus latviešu rakstnieku rokrakstu fondiem bibliotēkā šajā periodā saņemti arī latviešu zinātnieku rokraksti, materiāli par māksliniekiem, mūziķiem, kultūras darbiniekiem un novadpētniekiem. Saistībā ar šiem fondiem - kopā ar citu zinātņu nozaru pārstāvju rokrakstiem - saņemti arī latviešu rakstnieku rokraksti. 1973. gadā no L. Ālksnes Zvejnieceima «Vītiņos» nopirkti materiāli, kas nāk no jaunlatviešu laikabiedra Pētera Baumanovska arhīva, bet kas vēlāk glabājušies pie latviešu valodas un literatūras skolotāja M. Alkšņa. Fondā nokļūst K. Valdemāra, J. Cimzes, A. Bandreviča, Rietekļa vēstules, arī fotogrāfijas ar Kaudzītes Matīsa, J. Velmes, T. Zeiferta, P. Šmita autogrāfiem. Te redzam, ka literatūrvēsturiski nozīmīgi materiāli ceļo laikā un telpā un pēc ilgiem gadiem no privātām kolekcijām nonāk bibliotēkā un kļūst visiem pieejami. Zinātnieku rokrakstu kopās bieži vien atrodas arī rakstnieku manuskripti. Tā Rokrakstu nodaļā saņemti latviešu mūziķu un mūzikas vēstures materiāli, kurus dāvinājuši nevis paši mūziķi, bet citu profesiju pārstāvji - literatūrkritiķi, bibliotekāri u. c. 1972. gadā no skolotājas un literātes A. Kārkliņas iepirkti viņas vīra operdziedātāja un Operas repertuāra daļas vadītāja J. Kārkliņa arhīva materiāli. Starp tiem ap 270 fotogrāfiju, A. Kārkliņas sarakste ne tikai ar komponistiem, bet arī ar dzejniecēm - A. Dāli, E. Stērsti, P. Bārdi. 70. un 80. gados rokraksti par dažādu Latvijas novadu vēsturi tiek koncentrēti Misiņa bibliotēkā. Viens no novadpētniekiem, kas bieži iegriezās bibliotēkā un atnesa sakrātus materiālus, bija J. Kučers no Sinoles. J. Kučera dāvināti ir materiāli par Apsīšu Jēkabu un K. Seبری, bet 1974. gadā, kad no dzīves bija šķīries K. Egle, J. Kučers bibliotēkai

³⁸ Karulis K. Par Kārļa Egles arhīva materiāliem. - MR, K. Karuļa fonds 1., 1.

nodeva 23 K. Egles viņam rakstītas vēstules. Starp J. Kučera dāvinātiem materiāliem atradās arī F. Brīvzemnieka, J. Mišina, J. Poruka, A. Dages un K. Dzelzkalna autogrāfi. Bibliotēkai viņš nodevis arī teātra un koncertu afišas līdz Pirmajam pasaules karam par latviešu rakstnieku - Ā. Alunāna, R. Blaumaņa un A. Brigaderes lugu izrādēm Vidzemē.

Rokrakstu fondā saglabājušies grāmatu maketi, kur ir kopā gan rakstnieka manuskripts, gan mākslinieka ilustrācijas. Tā K. Egles fondā ir V. Ancīša grāmatas «Bagāti gadi» (1967) makets ar K. Sūniņa ilustrācijām. No senākiem gadiem bibliotēka glabā E. Birznieka-Upīša stāstus ar J. Zēģnera ilustrācijām. J. Jaunsudrabiņa fondā ir grafiķa P. Upīša ilustrācijas grāmatai «Ar makšķeri» un stāstu izlasei «Tā pasaule paiet», kuras bija veltītas J. Jaunsudrabiņa simtajai dzimšanas dienai. A. Gobas fondā ir plašs materiāls par gleznotāju A. Štrālu, kā arī viņa oriģinālu ilustrācijas A. Brigaderes darbiem. Anšlava Eglīša fondā ir romāna «Līgavu mednieki» (1940) manuskripts kopā ar mākslinieces V. Janelsiņas ilustrācijām. Dzejnieka Dziesmas fondā pavisam nesen no grāmatizdevēja Artura Plauža Melburnā saņemts grāmatas «Poem pa kulšen» makets - Dziesmas rokraksts kopā ar mākslinieka R. Birzgaļa ilustrācijām, kas tapušas 1947. gadā Eslingenē. Fondos ir arī A. Kronenberga ilustrēto grāmatu maketi.

Latviešu rakstnieku un dzejnieku rokraksti 80. gados saņemti līdz ar žurnāla «Karogs» redakcijas materiāliem, kurus bibliotēkai nodeva žurnāla redaktore M. Caune saziņā ar Rokrakstu un reto grāmatu nodaļas darbinieci L. Kalīnku. Kopā ar šiem materiāliem bibliotēka glabā «Karogā» publicētus atsevišķus J. Petera, I. Ziedoņa, I. Indrānes, J. Liepiņa, A. Skalbes manuskriptus, arī vairāku teātra, mūzikas, mākslas vērtētāju rakstus. Starp tiem ir D. Kuples, L. Dzenes, Dž. Skulmes, R. Valneres, L. Purmales, J. Anmaņa, M. Vitoļiņa, G. Repšes, V. Bērziņas, V. Muškes, J. Mūrnieka rokraksti, liels skaits E. Pāvula un gleznotāja K. Miesnieka fotogrāfiju. Šajā krājumā ir daudz rakstnieku jubileju, arī «Karoga» jubilejas (1980) un 500. numura iznākšanas (1985) svinību fotomateriāli, kur kopā redzama visa mūsu rakstnieku saime.

ĪSAS PIEZĪMES PAR ROKRAKSTU LIKTEŅIEM

K. Egles bibliogrāfiskajā pārskatā «Kronvalda Ata grāmatas un rokraksti» (R., 1934) atrodam bibliogrāfisku rādītāju par Misiņa bibliotēkā saglabātajām A. Kronvalda grāmatām, nedaudz varam izlasīt arī par A. Kronvalda rokrakstu kļaidu gaitām. Pēc A. Kronvalda nāves 1875. gadā viņa rokraksti vispirms nonākuši B. Dīriķa rokās. Tie bijuši brāļu Kaudziņu pārziņā, un arī K. Kundziņš tos izmantojis savam darbam «Kronvaldu Atis» (1905). Ir saglabāta F. Brīvēnieka vēstule R. Kaudzītem 1886. gada 14. janvārī ar jautājumu - kas no Kronvalda rakstiem glabājas pie Kaudziņiem? F. Brīvēnieks vairākkārt rakstījis par Kronvalda arhīva saglabāšanu: «Protams, ka latviešu tautai ne tikai veseli raksti vai lielāki rakstu gabali, bet katrs mazāks gabaliņš, katra vēstule, katra rindiņa, no sava Kronvalda rokas rakstīta, ir dārga, ir rakstos iespiežama un uzglabājama. Tādēļ jau sen vajadzēja prasīt un meklēt: kur palikuši mūsu slavenā nelaika atstātie raksti?»³⁹ K. Egle bibliogrāfē tos Kronvalda rokrakstus, kas saglabāti Misiņa bibliotēkā, Rīgas Latviešu biedrības bibliotēkā un Valsts bibliotēkā, bet izsaka arī domu, ka, kļūstot no rokas rokā, daudzi no tiem zuduši.

Par A. Pumpura rokrakstiem R. Klaustiņš savā laikā rakstīja: «Daudz smagāki sajūtams Pumpura rokrakstu un vēstuļu nozaudējums kara laikā. Pilns čemodāns rokrakstu, uzmetumu, vēstuļu, portreju dažādos laikos, ģimenei evakuējoties uz Pleskavu, nodots glabāšanā Rīgā, Lauku ielā, kādas fabrikas pagraba telpās. Minētās fabrikas meistars kara un bēgļu laikā miris, lietas un čemodāni nozaudēti. Neizlabojams robs ierauts Pumpura dzīves iztulkojumā, laupot iespēju ieskatīties noslēpumā, kā Pumpurs sacerējis un strādājis (...). Pirmais fakts, kas minams, būtu interesanto

³⁹ *Brīvēnieks F.* Kur palikuši Kronvalda Ata raksti? // Austrums. - 1885. - № 11. - 747. lpp.

Pumpura atmiņu oriģināla zaudējums.»⁴⁰ Daudzus gadus rokraksts arī tika uzskatīts par nozaudētu vai gājušu bojā. Tomēr A. Pumpura «Atmiņu» rokraksts ir saglabājies un atrodas Latvijas Vēstures muzejā. 1980. gadā ar nosaukumu «Tēvijā» tās publicētas ar literatūrzinātnieka Jāzepa Rudziša komentāru, kurā lasām: «Pirmā publiskā ziņa un liecība, ka Pumpura rokraksts ir saglabājies, parādījās J. Raiņa Literatūras un mākslas vēstures muzeja latviešu priekšpadomju literatūrai veltītajā stacionārajā ekspozīcijā 1970. gadā. Pumpuram veltītajā ekspozīcijas daļā fotokopiju veidā tika eksponēti četri šī rokraksta fragmenti. (..) Rokraksta inventāra numurs Vēstures muzejā VN-1559. Muzejā nav dokumentu, kas liecinātu, kad un kādā ceļā manuskripts vispār nonācis šai muzejā (muzejs pastāv kopš 1869. gada). Inventāra grāmatā, kas veidota padomju laikā, trūkst norādes, kurā gadā tas inventarizēts.»⁴¹

F. Brīvēznieka rokrakstu fonds parāda, cik dažādi var būt rokrakstu ceļi un likteņi. Par Brīvēznieka arhīvu K. Egle savās atmiņās 1942. gadā stāsta sekojošo: «Savā laikā pēc Zeiferta nāves caur Misiņu un citiem es panācu, ka Zeiferta uzsāktās Brīvēznieka monogrāfijas turpināšanu, t. i., 2. daļu nodeva uzrakstīt Ž. Unāmam. Tai sakarā viņam uz laiku lietošanā tika iedots arī Brīvēznieka arhīvs, kas glabājās Zeiferta arhīvā un īstenībā bija tā sastāvdaļa. Šim Brīvēznieka arhīvam kopā ar Zeiferta arhīvu vajadzēja nākt Misiņa bibliotēkā. Kad Zeiferta mantinieki un es sāku par to interesēties, Unāms arvien atrunājās, ka Brīvēznieka papīri viņam esot vēl vajadzīgi un ka viņš tos nodošot Misiņa bibliotēkai, un tā nodošanu gadu no gada atlika. Tā tas turpinājās gadiem, līdz uznāca karš un citas pārmaiņas. Bet šinīs dienās viņš vēsturniekam M. Rācenim pateicis, ka viņš esot Brīvēznieka arhīvu izglābis un nodevis tagad Zemes bibliotēkai (resp., bij. Valsts bibliotēkai). Tas esot viņa nopelns, viņš uzsvēris, ka Brīvēznieka papīri esot dzīvi un nu būšot drošā vietā. Bet par to,

⁴⁰ *Klaustīnš R.* Pumpura rakstu liktenis // *A. Pumpura raksti*: 2 sēj. -

3. izd. - R., 1925. - 1. sēj. - 13.-14. lpp.

⁴¹ *Rudzītis J.* Andreja Pumpura «Tēvijā» vēsture, raksturs un nozīme // *Pumpurs A. Tēvijā*. - R., 1980. - 6.-7. lpp.

ka viņi jau sen bija un būtu drošā vietā, tāpat kā Zeiferta arhīvs (Misiņa bibliotēkā), viņš neminējis ne vārda. Viņam gribas tikai pierakstīt sev nopelnus, kādu tam nava, un dižoties ar to, par ko viņš pelnītu nosodišanu, t. i., par svešu papīru piesavināšanos negodīgā kārtā.»⁴²

Rokrakstu fondu nonākšanai līdz Misiņa bibliotēkai neti ir bijusi nozīmīga priekšvēsture, kurā atklājas līdz šim nezināmu vai arī mazāk pieminētu cilvēku līdzdalība. Teiktais attiecas uz Latviešu literārās biedrības bibliotēkas rokrakstiem un profesoru Ludī Bērziņu. Valodnieka K. Draviņa 1967. gadā uzrakstītās atmiņās par viņu lasām: «Vēl kādos citos apstākļos iznāca vērot L. Bērziņa uzmanīgo, atturīgo, bet lojālo taktu satiksmē ar cittautiešiem. Tas notika vecajā Latviešu Literārajā biedrībā; tur kāds skaits biedru bija vācieši. Šinī simtgadīgajā organizācijā bija iestāties kopā ar dažiem jaunāka gadagājuma baltologiem - tieši L. Bērziņa pamudināts. Atceros, ka no latviešiem tur bija bez viņa paša vēl citi pazīstami zinātnes darbinieki, tā G. Šaurums, J. Zēvers, J. A. Jansons, J. Misiņš, J. Straubergs, ja nemaldos, arī K. Egle. Nav šaubu, ka L. Bērziņa aicinājumam bija savi tālāki, kaut arī atklāti neizpausti nolūki. Šis biedrības agrāko locekļu skaits bija sarucis bīstami mazs, un varēja notikt, ka kādā nedienā tai būtu pienācis gals. Tās nesalīdzināmi vērtīgais veco latviešu grāmatu - un it īpaši manuskriptu krājums tad nu viegli varēja aiziet galīgi bojā - vai nu jau iepriekš tikt pārdots kādam svešzemju antikvariātam, vai arī atdāvināts kādai Prūsijas vai Saksijas bibliotēkai... L. Bērziņa akcija, pieaicinot jaunus biedrības biedrus, manuprāt, tiešām jāvērtē par īstu latviešu patriota darbu. Drīz jau sekoja Baltijas vāciešu t. s. repatriēšanās un vecās organizācijas likteņi pārgāja pilnīgi latviešu rokās. Biedru skaits, kaut arī nebija liels, bija pietiekams, lai biedrība varētu eksistēt un paturēt savus īpašumus.

Drīz vien sekoja vēl dramatiskāki notikumi. Biedrības ārkārtīgi vērtīgo bibliotēku tomēr izdevās izglābt. Kad krievu okupācijas gadā varas iestādes sāka vienu pēc otras latviešu biedrības likvidēt, nejauši pie universitātes sastapu kādu no biedrības locekļiem. Apsēdāmies turpat apstādīju-

---

⁴² Fragments no K. Egles manuskripta «Dienu piezīmes» 1942. gada 18. aprīlī, kas atrodas pie Elmīras Egles radniekiem.

mos uz sola; viņš izteica savas lielās bažas: drīz sagaidāma arī Literārās biedrības spaidu likvidācija, kas tad notiks ar bibliotēku? Kas lai pasaka, ka kaut kādi bramanīgi likvidatori visas vecās grāmatas un manuskriptus neatzīst par nevajadzīgiem mēsliem un neaizšķūrē uz papīra sudmalām? Ieteicu - labi drīz pavisam klusībā jāsasauca sapulce, jānolikvidē biedrība pašiem un bibliotēka līdz ar visiem rokrakstiem jānodod Misiņa bibliotēkai pilnīgā īpašumā. Ar lielu gandarījumu var sacīt, ka šāda pašlikvidācija tiešām notika un latviešu valodniecībai un literatūras vēsturei neaizstājamiem dārgumiem tagad ir vecā Misiņa tēva mūža vākuma cieņīgs papildinājums. Kas zina, kā viss būtu noritējis, ja būtu trūcis L. Bērziņa savlaicīgās diplomātiskās tālredzības.»⁴³

Ir daudz nostāstu par to, kā rokraksti kļīst pa pasauli arī mūsu dienās, bet tie taču būtu svarīgi un nepieciešami tādu lielu darbu veikšanai kā kopotu rakstu sastādīšanu. Par A. Čaka kopotu rakstu sastādīšanu un kārtošanu stāsta V. Rūmnieks: «Pie kādreizējā ZA Fundamentālās bibliotēkas direktora E. Arāja ierodas šaubīgi vīri ar čemodānu. Jā, pilns ar Čaka rokrakstiem. Bet prasītā summa ir pārāk liela, lai direktors vienpersonīgi izlemtu piršanas operāciju, vīri sola pienākt citudien. Un - visi gali ūdenī. Cits stāsts. Kāds šaubīgs vīrietis pie filatēlistu veikala Vaļņu ielā (tas noticis pirms daudziem gadiem) piedāvā Čaka rokrakstus, ar kuriem pilna soma. Kāds cilvēks uz labu laimi dažus nopērk. (Tagad tie nonākuši drošās rokās pie eruditā kolekcionāra un mākslas cienītāja G. Janovska.) Bet pārējie rokraksti no mistiskā čemodāna? (..) Domāju, ka pienācis laiks arī pārlūkot dažus tērauda seifus tepat Rīgā un pārbaudīt, vai 1950. gadā konfiscētās M. Grīnfeldei rakstītās A. Čaka vēstules nav saglabājušās attiecīgā lietā!»⁴⁴

1985. gadā tika remontētas telpas Rokrakstu un reto grāmatu nodaļā, darbu veica meistars A. Zvejnieks. Aprunājoties ar viņu un pastāstot, kādas vērtības šajā nodaļā glabājas, viņš atzinās, ka jau ilgi mājā glabājot albūmiņu zi-

---

⁴³ *Draviņš K.* Profesors Ludis Bērziņš Latvijas Universitātē: Bijušā skolnieka un mācekļa atmiņas // *Dravnieks A.* Zvaigžņu sega: Rakstu krāj. prof. Dr. L. Bērziņa piemiņai / Red. A. Dravnieks. - Ņujorka, 1967. - 170.-171. lpp.

⁴⁴ *Rūmnieks V.* Vienoti Čakam! // *Pad. Jaunatne.* - 1989. - 2. nov.

los samta vākos ar dzejoļiem Plūdoņa rokrakstā un ka atradis to kara laikā kādās lauku mājās Zemgalē. Meistars to atdāvināja bibliotēkai.

Par rokrakstu nonākšanu līdz bibliotēkai dažkārt ir neskaidrības, kuras viegli varēja novērst pirms daudziem gadiem. Arī K. Egle būtu varējis vēl daudz ko izstāstīt. Viņu izjautāt un teikto pierakstīt esam novēlojuši. Tā inventāra grāmatā ir tikai īsa piezīme, ka Anšlava Egliša dokumentus bibliotēkai 1960. gadā nodevis lektors Buls. Lai noskaidrotu dāvinātāja pilnu vārdu, viņu sameklētu un iegūtu varbūt kādas tuvākas ziņas par Anšlava Egliša rokrakstiem, griezos LVU kancelejā un arhīvā. Tur uzzināju ne tikai vēsturnieka Anatolija Bula vārdu, bet arī adresi. Viņš dzīvoja Mičurina ielā (agrāk Tomsona iela) 21, dzīvoklis 17. Tā savā laikā bija A. Egliša adrese. Varam pieņemt, ka no tuienes saņemti ne tikai A. Egliša dokumenti, bet arī visi pārējie rokraksti, kurus inventarizēja tikai 1990. gadā.⁴⁵

ROKRAKSTU KĀRTOŠANAS DARBA PRAKSE

Sākot kāda rokrakstu fonda kārtošanu, vispirms iespēju robežās jāiepazīst autora biogrāfija, publicētie darbi, sabiedriskā darbība. Labi pārzinot latviešu literatūru, vēsturi, grāmatniecību, rakstnieku un kultūras darbinieku rokrakstu fondu kārtošana nekādas lielās grūtības nesagādās. Jau grūtāk un sarežģītāk humanitāro zinātņu pārstāvim bibliotēkā ir kārtot kāda zinātnieka rokrakstu fondu, kur vajadzīgas arī speciālās zināšanas eksaktās zinātnēs. Rokrakstu kārtošana un apstrāde ir nopietns zinātnisks darbs, kas prasa pacietību, interesi un iedziļināšanos, it sevišķi, strādājot ar rokrakstiem, kuri nav komentēti un kuriem jāatsīfrē to autors.

Strādājot ar latviešu rakstnieku rokrakstiem, ir jāprot vācu valoda, jo R. Blaumanis, Aspazija, A. Brigadere, J. Poruks vairākus savus darbus sākumā rakstījuši vācu valodā. Bez vācu valodas zināšanām nav iespējams pilnībā iepazīties ar latviešu klasiķu darbiem. Nebūs iespējams izlasīt

---

⁴⁵ *Labrence L. Anšlava Egliša rokraksti Misiņa bibliotēkā // Diena. - 1990. - 18. dec.*

tekstus arī latviešu valodā, ja neprātīsim veco ortogrāfiju, kādā rakstīja daudzi vecākās paaudzes latviešu rakstnieki, un vācu valodā - tekstus ar gotiskajiem burtiem. Pieņemot darbā Rokrakstu un reto grāmatu nodaļā, viens no galvenajiem noteikumiem bija vācu valodas zināšanas.

Latviešu rakstnieku rokrakstu salasišana, dažkārt arī atšifrēšana nav nemaz tik vienkārša, jo ne katrs rokraksts viegli lasāms. Ir jāiestrādājas, un arī tad rodas zināmas grūtības kāda vārda atšifrēšanā, kā ir bijis, strādājot ar Raiņa rokrakstiem.

Rokrakstu krājumi un atsevišķo latviešu rakstnieku rokrakstu fondi ir ļoti daudzveidīgi. Ir fondi, kurus varam uzskatīt par **n o s a c ī t i n o s l ē g t i e m f o n d i e m**. Tie ir paši senākie, kuriem vairs nevar cerēt iegūt kādus papildinājumus. Lielākā daļa no rakstnieku rokrakstu fondiem Misiņa bibliotēkā ir **d a ļ ē j i f o n d i**. Daļēji tāpēc, ka latviešu rakstnieku rokraksti atrodas gan Latvijas Nacionālajā bibliotēkā, gan Raiņa Literatūras un mākslas vēstures muzejā, gan Misiņa bibliotēkā un vēl citās bibliotēkās.

Rakstnieku rokrakstu fondi arī pēc sava sastāva ir ļoti atšķirīgi. Ir fondi, kuros glabājas tikai autora oriģināldarbi (A. Čaka un J. Kalniņa fondi), un ir arī tādi, kuros vairāk materiālu ir par rakstnieka sabiedrisko darbību, viņa sarakste un literatūrkritiskie raksti.

Vienlaicīgi saņemtu latviešu rakstnieku fondu Misiņa bibliotēkā ir maz. Pa lielākai daļai tie veidojušies ilgu gadu gaitā, arī ar lieliem pārtraukumiem un tādēļ ir samērā raiņi. Raksturīgi, ka kāda latviešu rakstnieka rokrakstu fondā glabājas arī citu rakstnieku rokraksti.

Kādi materiāli ietilpst rakstnieku rokrakstu fondos?

Pirmkārt, tie ir personiskie dokumenti, oriģināldarbi rokrakstā, tulkojumi, atsevišķu darbu cenzūras eksemplāri, eksemplāri ar autora papildinājumiem jaunam iespaidumam, mākslinieku zīmējumi - darba ilustrācijas, nepublicēti manuskripti, literatūrkritiski raksti, sarakste, fotogrāfijas, atmiņas, darbu bibliogrāfiskie saraksti, citu personu rokraksti, sīkmateriāli.

Pēc šeit pieminētajām grupām rakstnieka fondu, ja tas saņemts vienā laikā, klasificē, t. i., visu materiālu sadala pa šīm grupām. Katru grupu tālāk sistematizē - veido glabājamās vienības, kurām ir katrai savs inventāra numurs. Glabājamo vienību apzīmē arī kā inventāra vienību. Glabājamā vienība Misiņa bibliotēkas rokrakstu krājumā apjoma ziņā ir daudzveidīga. Tajā var būt viens apjomīgs manuskripts, piemēram, J. Kalniņa romāna «Rainis» manuskripts ar pāri par tūkstoš lappusēm vai arī vairāki sīkāki manuskripti. Glabājamās vienības saturs ir iekšējās rokrakstu vienības. Vienā glabājamā vienībā agrākos gados kārtoja pat līdz divsimt vēstuļu. Tām visām bija viens inventāra numurs, un šajā ziņā rokrakstu kārtošana Misiņa bibliotēkā ir bijusi savādāka nekā citās rokrakstu krātuvēs vai arhīvos.

Rokrakstus kārto kartona vāciņos darbam piemērotā apjomā. Vienā glabājamā vienībā tagad kārto apmēram trīsdesmit līdz četrdesmit vēstuļu sūtītāju alfabētiskā secībā un hronoloģiski. Katrai rokrakstu fonda glabājamai vienībai ir savs kārtas numurs. Visu glabājamo vienību saturu izraksta uz vāciņiem, inventarizē un atspoguļo rokrakstu katalogā.

Rokrakstu kārtošanu veikuši bibliotēku darbinieki, kuriem bija tikai praktiskā darba iemaņas. Šī iemesla dēļ ne visi rokrakstu fondi sakārtoti tā, kā to varētu vēlēties šodien. Jāpiezīmē, ka arī bibliotekāru jaunākā paaudze, kas augstāko bibliotekāro izglītību ir ieguvusi pēdējos gados, lekcijas par Rokrakstu nodaļas darba specifiku nav klausījusies. Rokrakstu kārtošanai vajadzēja ne tikai zināšanas un iemaņas, bet šis darbs prasīja arī apdomu. Ar rokrakstiem vajadzēja strādāt sedzoši. Lai izprastu teikto, viens piemērs. A. Gobas rokrakstu fonda 289. līdz 313. glabājamām vienībām apzināti dots vienkāršots nosaukums - «Piezīmes latviešu kultūrvēsturei», jo 70. gados nebija vēlams tuvāk atšifrēt A. Gobas rakstus par dievturību, latvisko dzīves ziņu un citus «laika garam» neatbilstošus materiālus.

Par Rokrakstu nodaļā esošiem fondiem daudzkārt nācās klusēt, varētu arī teikt - jo lielāka nenoteiktība valdīja, jo labāk bija. Tāda pieeja darbam deva iespēju saglabāt ne vienu vien rokrakstu fondu.

Rokrakstu fondus veidojot, agrāk nav bijuši skaidri principi, kā materiālus izvietot. Piemēram, E. Ādamsona rok-

rakstu fondā atrodams viņa noveļu krājuma «Smalkās kaites» 1937. gada izdevums ar autora veltījuma ierakstu Helmāram Rudzītim. Pie E. Ādamsona rokrakstiem tā novietota tikai veltījuma dēļ, lai gan grāmatas istā vieta būtu bijusi pie grāmatām ar veltījuma ierakstiem. Tāpat ir arī ar R. Blaumaņa rokrakstu fondu, kurā kā viena glabājamā vienība ir novietota grāmata - R. Blaumaņa lugas «Pazudušais dēls», «Indrāni», «Sestdienas vakars» «Zelta ābeles» izdevumā 1944. gadā ar M. Goppera ierakstu. Arī tai vajadzēja atrasties pie retajām grāmatām.

Rokrakstu nodaļā izveidotajam katalogam ir divas nodaļas. Pamatdaļā viss rokrakstu krājums kārtots autoru alfabētiskā secībā, katra atsevišķa rakstnieka rokrakstu fonda robežās - glabājamo vienību secībā. Šajā kataloga daļā viss rokrakstu krājums kartītēs pārredzams tā, kā tas izvietots plauktos. Skaitliski lieliem rokrakstu fondiem ir atbilstoši liels kataloga kartīšu skaits. Tā K. Egles 1056 glabājamo vienību lielais fonds aprakstīts uz turpat vai 2000 katalogu kartītēm. Ar K. Egles rokrakstu fondu iepazīstoties, ir jāizskata šīs kartītes, lai atrastu vajadzīgo par kādu tēmu K. Egles plašajā darbības laukā.

Kataloga otra daļa ir rokrakstu analītisko izrakstu kartotēka. Šajā kartotēkā uz atsevišķām kartītēm tiek izrakstītas tās personas, kas minētas kataloga pamatdaļā, norādot attiecīgo rokrakstu fondu un glabājamo vienību. Pēdējos gados šajā kartotēkā veidojas ne tikai personu norādes, bet tiek izrakstītas kartītes arī par Latvijas novadiem, pilsētām, kultūras dzīves ievērojamiem notikumiem, biedrībām, bibliotēkām, skolām, teātri, mūziku un muzejiem. Veidojas sistemātiska kartotēka, kas labāk atsegs rokrakstu krājumu saturu un varēs sniegt lasītājiem ziņas par konkrētu tēmu. Jāuzsver, ka rokraksti ir daudzfunkcionāli. Vienu un to pašu rokrakstu vai kādu vēstuli vairāki zinātnieki izmanto katrs savam pētījumam. Vienam ir interese tieši par saraksti, kādam citam par vēstulē skarto tēmu. Tieši šajā ziņā no ļoti liela svara būtu rokrakstu (arī vēstuļu) satura atklāšana. Nodaļā nereti ienāk lasītājs, kas vēlas konkrētu materiālu, piemēram, par dažādām biedrībām Latvijā. Tikai darbinieks, kas pārzina rokrakstu fondus, varētu sniegt atbildi, bet arī tad ne pilnīgu. Šeit palīdzētu kartotēka, kur

varētu ieskatīties un uzzināt, piemēram, kādā rokrakstu fondā būtu kas rakstīts gan par dziedāšanas, gan lauksaimniecības, gan kultūras veicināšanas, gan labdarības biedrībām.

Rokrakstu katalogi pārkārtoti tā, lai viss rokrakstu krājums būtu pilnībā pieejams lasītājiem. Ir atmesta ilgos gadus piekoptā prakse veidot vienu katalogu lasītājiem, otru - darba katalogu, kas lasītājiem nebija pieejams. Meklējot Rokrakstu nodaļā kāda rakstnieka rokrakstus, tie jāmeklē ne tikai rokrakstu kataloga pamatdaļā, bet arī rokrakstu analītisko izrakstu kartotēkā.

Katrai rokrakstu glabājamai vienībai ir pievienota «Rokrakstu izmantošanas lapa», kurā lasītājs parakstās un atzīmē, kādam nolūkam rokraksts izmantots.

II DAĻA

**ROKRAKSTU
FONDU APSKATI UN
ILUSTRĀCIJAS**

ERIKS ĀDAMSONS (1907-1946)

Dzejnieka rokrakstu fondā ir 9 glabājamās vienības, kas bibliotēkā saņemtas no 1929. līdz 1974. gadam. Pirmais E. Ādamsona rokraksts ir apraksts «Jaunākā angļu dzeja», un to dāvinājis L. Ausējs. Jau tajos gados, kad Misiņa bibliotēka bija Torņa ielā, tāpat kā A. Čaks, arī E. Ādamsons bija tās biežs viesis. Arī viņš dāvināja K. Eglem savu pirmo dzejas krājumu «Sudrabs ugunī» (1932). Tas atrodas K. Egles kolekcijā starp grāmatām ar veltījuma ierakstu. E. Ādamsona rokrakstu kopā ir nedaudz viņa dzejoļu gan rokrakstā, piemēram, «Ījaba pēcnācēji», gan mašīnrakstā - «Sapņu pīpe». Pārstāvēti arī stāsti un tēlojumi - «Ūdens putni - lielie ceļotāji», «Lielās spodriņas gaismā», «Dāvana» u. c. Nereti tie rakstīti uz spilgta oranžas krāsas papīra ar zīmuli un taisnām līnijām vairākkārt pasvītrotiem virsrakstiem.

Kāda daļa no E. Ādamsona rokrakstiem Misiņa bibliotēkā nonāca 1946. gadā, kad pēc rakstnieka nāves dzejniece M. Ķempe tos nodeva K. Eglem personiskā glabāšanā. 1968. gadā K. Egle savukārt tos nodeva Misiņa bibliotēkas Rokrakstu sektoram.

E. Ādamsona fondā ir komēdijas «Mālu Ansis» mašīnraksts ar režisora atzīmēm, lomu sadalījumu, kur aktieru vidū lasām vārdus - J. Osis, O. Lejaskalne, L. Špilberga, A. Videnieks, A. Milbrets.

Vairāki E. Ādamsona rokraksti - viņa angļu dzejas tulkojumi ir Anšlava Egliša fondā, neliels skaits vēstuļu - K. Egles un J. Sudrabkalna fondos.

Attēlā: E. Ādamsona fonds 6., 3 - dzejoļa «Saules pulkstenis» manuskripts, viena lapa ar E. Ādamsonam raksturīgo virsraksta pasvītrojumu, 14,5 x 17,5 cm. Publicēts E. Ādamsona tāda paša nosaukuma dzejoļu krājuma ievadā. R., «Zelta ābele», 1941.

Eriks Adamsons

Saules pulksteris

Simtgadīgais saules pulksteris
Rātes namā sūnām klāts ir viss.
Senus rakstus, izrotājumus,
Cīparus un gada gājumus,
Kas ir veidoti no dzelzs un vara,
Rūsa brūnganus kā kūdru dara.
Daudz tas jāku notikumu zin,
Kurās grāmatas vairs nepiemir.
Bet šie nostāsti arī to tik visies,
Vērtīgāk kas viņā ieskatīsies,
Jo, kā gudrais kaldietis, tas klusu
Pānēs Pēlnu dienas skaudro krusu,
Metenus ar sniegiem, Jānu lietis,
Lauskus, bālas ausmas, košus rietus.
Un kaut laimēts viens pēc otra skrējis
Pāri tam, līdz viss viņš apmelnējis,
Grezna vēl ir viņa svētku kārtā,
Lūk, un daudzu mūžu gaisma sārtā,
Gaisma rāma nenozūd ne brīdī,
Teikdama: — Pār savu laiku spīdī! —
Tam no sejas apalās un plātās,
Jo tas saulē, tikai saulē skatās.

JĀNIS AKURATERS (1876-1937)

Dzejnieka fondā ir 7 rokrakstu glabājamās vienības. Tās iegūtas laikā no 1929. līdz 1985. gadam un ir K. Egles, Latvijas Ārlietu ministrijas, H. Akurateres un literatūrvēsturnieces A. Elsiņas dāvinājumi. J. Akuratera rokrakstu fonds nav liels, tomēr tajā ir gan dzejoļu, gan prozas, gan tulkojumu manuskripti. Manuskripts «Balti melnā burvība» rakstīts 1930. gadā, un tur lasām J. Akuratera domas par grāmatu, tās lomu latviešu tautā un sasniegumiem Latvijas neatkarīgās valsts desmit pastāvēšanas gados. K. Egle ieguvis vairākus J. Akuratera dzejas un prozas darbu manuskriptus, kas ir sasieti kopā un veido fonda vērtīgāko daļu. Te ir J. Akuratera stāstu «Dzīvības un nāves meklētājs», «Madonna ar augļiem», «Indietis», «Mežsargs Osis», dzejoļu - «Dzērājs», «Mākslinieka mūžs», «Noziedēja ...», «Maldīšanās», «Kaķupēdiņas», «Līgo», «Karotājam» (1905), «Elēģija», «Piebalga», «Tautas dziesminieks Manulis» manuskripti. No tulkojumiem ir R. Alberti «Matroža dziesma» un F. Garsijas Lorkas «Lūgšana», «Maza balāde par trijām upēm» ar pavadvēstuli R. Eglem 1936. gadā. Ir saglabājies rokraksts no poēmas «Heroji» (1937), kuru dzejnieks nepabeidza.

Savas dzīves pēdējos gadus J. Akuratera mājā Altonavas ielā pavadīja viņa māsa Helēne Akuratere. Tur visā klusībā 1976. gadā tika svinēta J. Akuratera simtgade. Šajā laikā A. Elsiņa no H. Akurateres kā dāvinājumu saņēma J. Akuratera dienasgrāmatas no 1916. līdz 1919. gadam, kuras 1985. gadā savukārt tālāk nodeva Rokrakstu nodaļai.

J. Akuratera rokraksti ir arī citu rakstnieku fondos. K. Egles fondā ir apraksta «Viena diena - Iz cietumnieka piezīmju grāmatas» manuskripts ar veltījumu A. Baltpurviņam. J. Akuratera vēstules ir K. Egles, R. Egles, brāļu Kaudzišu, E. Birznieka-Upīša, A. Gulbja, A. Švābes un T. Zeiferta fondos.

J. Akuratera apjomīgo arhīvu ilgu laiku glabāja ģimenes piederīgie, bet 80. gadu sākumā to ieguva Raiņa Literatūras un mākslas vēstures muzejs.

F. Akuraters

Balti-melnā burvība.

Pasaule ar savu skaistumu ir plāna un
grūti pārvērtama. Daudz viņa tautu un viņu
tautām ir patuvisi gara kultūra. Laikā, pirms
ir vajadzīgi bēli, celjūmi, kas priestāmi tautai
nodarīti.

Balti ir kulta burvība, kas mūsu vīriem
ar sevi esot eldiņģiņi sargāt un laudāt visus
cilvēkus, viņu tautu gara kultūru. Šī burvība
ir grūta. Mūsu mūsdienu cilvēki ir tā
cils, kas mūs aizved tik tālu uz šķērsošas
demos un laimīgas par šķērsošas de-
vēri un vīriem darbiem.

Mūsu mū. bēli tautā - ir burvība ir priestāmi
visiem, kas mūsdienu sargāt cilvēkus, viņu un
saskatītiem, mūsdienu vajādiem.

Grūta ir ar to, kas lētīgi tautā ir
irudēti cilvēki pasaulē cels.

Kaut gan lētīgi tautā ir tautai 2 milj. cilvēki.

Attēlā: J. Akuratera fonds 2. - apraksta «Balti melnā burvība»
manuskripts. Uzrakstīts 1930. gada maijā. Rokrakstam 5 lappuses,
rakstīts uz balta papīra ar melnu tinti, 22 x 18 cm.

APSIŠU JĒKABS (Jānis Jaunzemis, 1858-1929)

Rakstnieka rokrakstu fondā ir 31 glabājamā vienība. Apsīšu Jēkabu un J. Misiņu vienoja sendienu pazišanās, abi ir arī novadnieki. Anna Misiņa, J. Misiņa dzīvesbiedre, bija Apsīšu Jēkaba radniece. Daži no Apsīšu Jēkaba stāstiem fondā ir A. Misiņas pārrakstīti, piemēram, stāsts «Priekš Jura dienas». 1897. gadā J. Misiņš Lejasciemā izdevis Apsīšu Jēkaba aprakstu (atmiņas) «Vecā baznīcīna». Abus vienoja reliģisks pasaules uzskats.

Savus rokrakstus Apsīšu Jēkabs vēl 20. gados pats dāvinājis Misiņa bibliotēkai, bet lielu daļu no tiem (24 rokrakstu inventāra vienības) 1939. gadā - Apsīšu Jēkaba mantinieki. Bibliotēkā ir arī Apsīšu Jēkaba grāmatu kopa ar viņa piezīmēm. Plašākas piezīmes K. Egle apvienojis atsevišķā rokrakstu vienībā un pievienojis tai šādu paskaidrojumu: «Šis Apsīšu Jēkaba sīkpiezīmes atradās viņa lietotā, ar dažādām atzīmēm izraibinātā J. Endzelīna un K. Mīlenbaha «Latviešu valodas mācība» 1908. g. izdevumā. Grāmata stāv pie Apsīšu Jēkaba grāmatu kopas.»

Apsīšu Jēkaba rokrakstu fondā pārsvarā ir viņa tulkojumi. No 1880. gada ir vācu dzejnieku J. V. Gētes, H. Heines, J. Eihendorfa, N. Lēnava, A. Šamiso dzejas tulkojumi, kas iesūtīti un publicēti «Baltijas Zemkopī», žurnālos «Austrums» un «Pagalms». Saglabāti ir H. K. Andersena pasaku tulkojumi 5 apjomīgos sējumos, pavisam 1924 lappuses. Fondā ir liels skaits iespiesto Apsīšu Jēkaba rakstu Rīgas Latviešu biedrības Derīgu grāmatu nodaļas izdevumā, kā arī citu izdevniecību grāmatas, kurās ir rakstnieka labojumi jaunam iespaidumam.

Attēlā: Apsīšu Jēkaba fonds 1., 141. lpp. - apraksta «No mājas un svešuma» manuskripta pirmā lappuse. Rokraksts no 141.-244. lpp. iesiets kopā ar Apsīšu Jēkaba tulkojumiem. Rakstīts ar melnu tinti, 18 x 23 cm.

Alfabetus Tevobis:

No malye au fwephama.

I. Skola.

No malye au fwephama meku, in ranat, ked i gya
~~ya~~ ka' no mta lity wakaraa bijsi gram no fawa
fwephama. Ko fwephama' reepjis, to pakraftafte mah
pineneu, fwephama' dabatos eppidar fali' d'ne ar
pafha' saaji au malye' sipikar'. Bet malye' patur wro-
roku. Wan teunt: malye' fwephama', - fidi' malye'.
E' kus' ce'ram, malye' te'ar' pa'wada, - malye' au
Djintene' p'ages' pa'wada, fwephama' i' f'at, re' f'uh'
pa'wada' au' f'um fwephama' f'at, ga' ot au' i' redot' f'uf'ha'
f'ranat' au' fwe'f'her' mekle', ber'ot' p'ab'rah'not-
malye' sigela' sals' au' me'k'ras'. W'f'p', ko fwe'pho-
ma' re'epjis' au' Dj'nd'jis', aplab'wapis' au' k'el'ap'p'as'
malye' azim' au' ac'f'um. Tab'el' runa' ot' par
fwe'phama', malye' - Djintene' mau' f'ak'it' p'ir'me'
w'et'e'.

Otra lielākā Apsīšu Jēkaba rokrakstu kopa ir viņa raksti par dažādiem reliģijas jautājumiem, baznīcas vēsturi. 400 lappušu ir grāmata «Lūgšanas visām gada dienām» manuskriptam, kuru rakstnieks kārtojis, strādādams par ticības mācības skolotāju. Saglabāts arī liela formāta, 170 lappušu liels manuskripts «Mateus svēts evaņģēliums».

Rokrakstā ir Apsīšu Jēkaba raksti valodniecības jautājumos, piemēram, «Lizumniešu izloksne», kuram pievienotas korektūras slejas un 1921. gada «Filologu biedrības raksti», kuros darbs publicēts.

Apsīšu Jēkaba rokraksti, iespieddarbi par viņu, vēstules u. c. arhivālijas atrodas Āronu Matisa, F. Brīvzemnieka, K. Egles, A. Gobas, K. Krūzas, K. Kraujiņa, J. Kučera, Līgotņu Jēkaba un T. Zeiferta fondos.

Attēlā: K. Egles fonds 473., 1. - Apsīšu Jēkaba vēstule J. Lautenbaham 1881. gada 8. janvārī.

Leeniti redattore kangas!

Luoteta heinä neqant, ka edrophiinajoi
Lalja jaanujen leinraastan ar tabla neqi-
ga jattijon akladitio. Ja vairaak ifta
releput, tad tettein laba griku sa patia-
pinea, Paqelma ipladijithaani palidgot an to
fermet. Djijoti, koripaleelakai dala tala-
jumi, is gon nelji, ket jes no vija to
jattijuma kor' arigi' loki, tad tam jan
gan telpos' jana' lapa' releput. Atbiki
gaidipha jam kasteem R. - I.

Ar paderiga Jeenibu

8. jaan. 1881.

Seurpenjo Isakoi,
kolotaji' Rujeeni.

ĀRONU MATĪSS (1858-1939)

Rakstnieka fondā ir 13 rokrakstu glabājamās vienības. Tās saņemtas no 1929. līdz 1953. gadam un ir Āronu Matīsa, E. Birznieka-Upīša un J. Misiņa dāvētas.

Fonds raksturīgs ar plašo saraksti - 770 vēstulēm, kuras Āronu Matīsam rakstījuši latviešu rakstnieki un kultūras darbinieki, pavisam 232 personu vēstules. Turklāt vienā glabājamā vienībā ietilpst 208 vēstules, un šajā ziņā tā ir lielāka nekā kāda cita autora viss fonds.

Otra lielākā fonda daļa ir Āronu Matīsa vāktie materiāli (ieštrāde) grāmatai «Latviešu literārā (Latviešu draugu) biedrība savā simts gadu darbā» (1929) un šī rokraksta pirmā redakcija.

Latviešu rakstnieku fondos atrodamas daudzas Āronu Matīsa rakstītas vēstules.

Attēlā: F. Brīvēznieka fonds 11., 6 (17) - Āronu Matīsa vēstule F. Brīvēzniekam 1896. gada 2. februārī.

„Austruma“

redakcija.

Rīga,

189.....

Loki saņemtais kungs.

Dieks Džoli zensora koksungs no-
šķirpaja grāvisam. Tad atgāju un
grūnjos ar viņu un - Džols iņķ
za gūpni wēfels gauri. Protams,
kad wēgli išķirpso, tad wēgliau:
weklau jlaipā gauri lai, kas nei
jau išķirpsois. Pēcrajos tapham,
ka Džolis tagas was iplātātes
plāpni jo plāpni. Wehl nei jindā
jālaboju gar viņa wēglājamā mūsi
jākurāla.

Ar pasciņu jwēģinājumu

7/II 26.

Kromskaf.

ASPAZIJA (Elza Pliekšāne, 1865-1943)

Dzejnieces rokrakstu fondā ir 9 glabājamās vienības, kas iegūtas no 1928. līdz 1974. gadam. 1928. gadā Aspazija dāvina J. Misiņam savu dzejoļu krājumu ar nosaukumu «Raganu nakts». Tas ir 131 lappusi liels manuskripts. Tajā pašā gadā viņas fondā ienāk autobiogrāfijas «Zelta mākoņi» otrā daļa, ko bibliotēkai dāvina grāmatizdevējs A. Jesens. 1936. gadā bibliotēka saņem Aspazijas romāna «Rudens lakstīgala» 374 lappušu lielo manuskriptu, ko dāvina rakstnieks J. Lācis. Bez šiem apjomīgajiem manuskriptiem Aspazijas fondā ir lugas «Zaudētās tiesības» trešā izdevuma cenzūras eksemplārs un dzejoļu krājuma «Ziedu klēpis» eksemplārs ar papildinājumiem jaunam izdevumam. 1974. gadā kā K. Egles dāvinājums bibliotēkā nonāk krājuma «Zem vakara zvaigznes» (1942) makets, kurā liela daļa dzejoļu ir Aspazijas rokrakstā.

Aspazijas rokraksti, kā arī dažādi literatūrkritiski materiāli atrodas citu rakstnieku fondos. K. Egles arhīvā ir atsevišķi Aspazijas dzejoļu manuskripti, krājums «Sarkanās puķes» (1897) ar Aspazijas papildinājumiem jaunam izdevumam, makets krājumam «Kaisītās rozes». Tas ir 133 lappušu liels iesiets manuskripts, kurā viena nodaļa ir ar veltījumu Latvijas Valsts prezidentam K. Ulmanim. K. Egles arhīvā ir Aspazijas tulkotās F. Šillera lugas «Lau-pītāji» tulkojuma manuskripts. K. Egles fondā atrodas arī Aspazijas un Raiņa vēstules A. Deglavam no 1903. līdz 1913. gadam. Aspazijas vēstules atrodamas arī Āronu Matīsa, A. Gulbja, I. Kaijas, Līgotņu Jēkaba, J. Misiņa, J. Vecozola, E. Voltera un T. Zeiferta fondos.

Attēlā: K. Egles fonds 192., 3 - Aspazijas dzejoļa «Mēness starus stigo» manuskripts. Publicēts krājumā «Sarkanās puķes», Jelgava, L. Neimanis, 1897, 17,5 x 22 cm.

Mēness stārus stigo

Mēness stārus stigo
Dzelmē dzirdrajā,
Mānā baloīs maui
Turpu aicēna:

Nāc man lody, jācies
Plasē tālumā,
Laujis zevi aicrest
Nāru laivonā -

Buras tīra gelta,
Jaglis sudrabots,
Zvaigžnes eelū rāda,
Vada auseglots. -

Nāc man lody, es gīnu
Malu laivonā,
Tur, kur mēness sastaps
Saulis meitoni -

Tur, kur stārs ar stārus
Liesmās vieņojus,
Tur, kur gars ar gārn
Jatās saboegas -

ANTONS AUSTRĪŅŠ (1884-1934)

Rakstnieka fondā ir 24 rokrakstu glabājamās vienības, kuras iegūtas no 1928. līdz 1986. gadam. Pirmās 11 vienības ir A. Austrīņa dāvinājumi līdz 1934. gadam. Starp tiem ir autobiogrāfiskā romāna «Garā jūdze» nepilns rokraksts, daļa no «Valkas stāstiem», dažādu dzejoļu un poēmas «Piektais gads» uzmetumi un varianti. Ir saglabātas piezīmes un uzmetumi romānam «Garā jūdze» ar K. Egles paskaidrojumu par tā tapšanas laiku.

A. Austrīņa fonds papildinājies līdz mūsdienām. 1976. gadā tam iegūts papildinājums, ko bibliotēkai dāvināja H. Akuratere. Tā ir viņas saglabātā sarakste - vēstules A. Austrīņam, Martai Austrīņai un Mudītei Austrīņai. No rakstnieka K. Kraujiņa saņemtas 58 Austrīņa ģimenes fotogrāfijas. 1979. gadā no Mudītes Austrīņas kā dāvana saņemtas viņas piezīmes un atmiņas par tēvu. 1984. gadā un 1986. gadā no R. Brāķeres - nošu materiāls, A. Kalniņa, J. Graubiņa, N. Alunāna dziesmas ar A. Austrīņa tekstiem, kā arī A. Austrīņa no Itālijas sūtītas atklātnes 1922. un 1925. gadā. 1991. gadā fonds papildinājies ar M. Austrīņas vēstulēm no Amerikas L. Labrencei Misiņa bibliotēkā.

Attēlā: A. Austrīņa fonds 1. - romāna «Garā jūdze» manuskripts; ievads - «Piektais gads», 18 x 22,5 cm. Publicēts A. Austrīņa Kopotos rakstos, 5. sēj., R., J. Roze, 1927, 5. lpp.

Antena Neptunia

Gara jukdfe

Romano
Pirma dala

Pecelais gads, bēnīvotās zīkņu un pīrmas ušvaru šraupnis
gads, fakčis ar galvencem, šrocķem, šomonšraķiem, bīt šeitās ar
bēhēpķem. Janwara dīmās pašvaldība pašvaldība abaldat nķuņi
uf neapņimādēm šraķķeķem pīlķķēs, ušpūlšdama pūķē ar lo
memurās šķūlš, šemī, malē malēs, šķūķe šķūķēs, šķūķol šķūķēs
i šem nekā, šķūķības auge šķūķī, pašvaldība pašvaldība, ušpūlš
neapšabādama pūķē ušpūlš, bīt pīēmendamā arāķem pla-
šķūķem, šķūlš ūķem pūķē šķūķem šķūķē šķūķē šķūķē šķūķē
mās ūķem šķūķē, pūķem šķūķē, dīwāt ūķem šķūķē ūķem ūķem
ūķē, bīt apāt i pūķē apāt ūķem ūķem ūķem ūķem
ūķē, ūķē ūķem ūķem ūķem, šķūķē, pūķē ūķem ūķem ūķem, bīt šķūķē
mās un šķūķē šķūķē ūķem ūķem, ar ūķem ūķem ūķem ūķem.
Ešķūķēs ūķem ūķem ūķem.

Un šķūķē Pecelais gads bīja šķūķē šķūķē šķūķē šķūķē šķūķē šķūķē.
Šķūķē šķūķē šķūķē šķūķē šķūķē šķūķē, šķūķē šķūķē šķūķē, šķūķē ūķem ūķem
šķūķē ūķem ūķem šķūķē šķūķē, bīt šķūķē šķūķē šķūķē šķūķē šķūķē šķūķē
šķūķē šķūķē šķūķē šķūķē, bīt šķūķē šķūķē šķūķē šķūķē šķūķē šķūķē.
šķūķē.

AUGUSTS BALTPURVIŅŠ (1871-1930)

Rakstnieka fondā ir 5 rokrakstu glabājamās vienības. Autobiogrāfiju «No manas dzīves» K. Egle saņēma latvju rakstnieku autobiogrāfiju krājumam «Atziņas» II (1924), bet pēc publicēšanas kā pirmo vienību novietoja A. Baltpurviņa rokrakstu fondā 1928. gadā. Gadu vēlāk grāmatizdevējs A. Gulbis dāvināja K. Eglem izdotā A. Baltpurviņa stāstu krājuma «Starp diviem krastiem» (R., b. g.) maketu, kurā ir autora papildinājumi rokrakstā. K. Egle saglabājis A. Baltpurviņa manuskriptu garīgai dziesmai «Mans Dievs, es Tevi slavēt sākšu», kas sacerēta 1928. gadā un dziedāta Gaujienas baznīcā, jauniešus iesvētot.

A. Baltpurviņa literārkritiskos rakstus, kas tika iesūtīti žurnālam «Latvju Grāmata», K. Egle glabāja, vēlāk dāvināja Misiņa bibliotēkai, pievienojot A. Baltpurviņa fondam.

Attēlā: A. Baltpurviņa fonds 5., 1 - rokraksts «Atmiņas par Poruku». Rakstīts uz iedzeltena papīra ar melnu tinti, 18 x 22 cm.

A. P. Balodis, 1907 v. 4/10
Atmiņas par Poruki.

Te 1895. gada 1. Bērzaunes lauku sabiedrības bija de-
dināti Deglava un Blaumana vārdi. Deglava jaun-
pasaule un ilgtvīgas lomās un Blaumana Salona
pavasars un Purva briedis bija jaunu un vecu
laulību interese centis. Par Purva briedi
Bērzaunes pārcērtāgo draudzes skolā skolotā
lasīja garāku apcerējumu par šīs sabiedrības
pēcīsi. Poruka vārdam nebija tās skalās
skanās, kaut gan sucs vairs nebija ori lā-
vēkā vārds. Tā pirms gadu simtens masīvas
atmiņas mani noved Rīgā, kāda plūstā-
koncertā (Rīgasbraucēji dāzē). Publikas ir lo-
ti daudzi: kas sēd, kas stāv - mierīgi. Te stāp-
būdi. Te uzreiz sēdētāji sāt piecēties, stā-
vētāji savilņojas un daudzi klusi ~~stāp-~~
~~stāp-~~ ^{stāp-} ~~stāp-~~ ^{stāp-} Poruka, Poruka - it kā kāds
sučāis būtu pūris lēnā. Tāda Poruka a nodi-
ku redzējs, ^{bet} man iespējams ir atmiņā tā
godbija, ar kādu koreiz tauta piemini ja
vina vārdu. ~~Manā to patā nācama dēdājis~~
~~sukmā ar Deglava vai Blaumana vārdu.~~
Pirmoreizi personīgi sastāpt Poruku man.

ANTONS BĀRDA (1891-1981)

Dzejnieks bija tuvs K. Egles draugs, bijis arī lietas kursā par viņa darbu Misiņa bibliotēkā. A. Bārdas rokrakstu fondā ir 38 glabājamās vienības, kas iegūtas laikā no 1930. līdz 1981. gadam. Viss fonds saņemts kā dāvinājums gan no autora, gan no K. Egles, bet 1981. gadā no dzejnieka brāļameitas Birutas Bārdas. Fonda skaitliski lielākā daļa ir vēstules (670 = 20 rokrakstu glabājamās vienības), pa lielākai daļai A. Bārdam rakstītas latviešu dzejnieku un rakstnieku vēstules. Starp tām ir arī tādas, kas vēl 1981. gadā fondā tika novietotas ar atzīmi - nav lasītājiem izsniedzamas (J. Grīna vēstules 50. un 60. gados). Fondā daudz fotogrāfiju, kur redzam A. Bārdu dažādos dzīves posmos, arī kopā ar ciemiņiem Pociema «Rumbiņos», kad tur tika iekārtots muzejs.

Dažādi A. Bārdas rokraksti - dzejoļi, literatūrkritiski raksti, vēstules, apsveikumi ir saglabāti A. Birkerta, K. Egles, A. Gobas, K. Krūzas, Līgotņu Jēkaba, J. Misiņa un J. Sudrabkalna fondos.

Attēlā: A. Bārdas fonds 1. - viņa veltījums K. Eglem 1929. gadā un K. Egles piezīme pie tā. Rakstīts uz balta papīra ar melnu tinti, 23 x 18 cm.

Ko tas vecais Ēģļu kārulis rīc? -
 Vīrs kā biskops, tā kā mūris krants!
 Vecas rokrakstus un ģejuņiem vīrs lasa,
 Vīnam patīk vecu pergamenta smarža asa.
 Kārta papirus vīrs tā kā pundurs dūc ...
 Spēks lai Ēģļu kārulis, vīna bieža krants!

14. marta, 1929.   Antons Bārds

Pē mavis Pūfjas vol. kārta lībrārija rīcā, A. B.
 apēdies un būs apkārēdānīs bēti aprastīji šo augromtu,
 jo man tālā nēbpa laika ar utru sarunāties. Kad stāstamān
 darbu parācis es vīcāji un vācāji, kas utru man dāst
 arkāim, utru parācis šo dēji tā "savas labotības joni", jo
 3. 3. 1. īpāis kārta utru vācāji, gēlētā tīvai parācis. 1929. gada 14. marta Bārds.

FRICIS BĀRDA (1880-1919)

Dzejnieka rokrakstu fonda 9 rokrakstu glabājamās vienības saņemtas no 1928. līdz 1981. gadam, tās dāvinājuši A. Austrīņš, A. Bārda, P. Bārda un K. Egle.

F. Bārdas rokrakstu fondā ir viņa tēlojuma «Kapeiciņu ...» manuskripts, kas rakstīts 1906. gadā. Tas pieder pie rokrakstiem, kurus J. Misiņš 1928. gadā nodeva veidojamai rokrakstu nodaļai.

Apciemojot dzejniekus A. Bārdu un P. Bārdu 80. gados, O. Zanders kā dāvinājumu bibliotēkai saņēma burtnīcu ar F. Bārdas dzejoļiem, kas rakstīti 1918. gadā, arī F. Bārdas un viņa brālēna Teodora Lāča kopīgi rakstītas atklātnes dzejnieka tēvam Jānim Bārdam no Vīnes 1903. gadā.

Fondā ir I. Bērsona raksts «Friča Bārdas daiļradē ielūkojoties», kas nav publicēts. Ir F. Bārdas rokraksts - uzruna skolniekiem «Mani jaunie draugi un draudzenes», kas skan mūsdienīgi un var noderēt šodien jaunizveidojamai latviskai skolai. Par F. Bārdu kā skolotāju stāsta viņa skolnieces Annas Kalniņas atmiņas, kurām pievienots H. Vaitas komentārs.

Fondā ir J. Rozentāla fotogrāfija ar veltījumu F. Bārdam.

Dažādi materiāli par F. Bārdu ir vairāku latviešu rakstnieku fondos. K. Egles fondā ir F. Bārdas drāmas «Nu ar Dievu, Vidzemīte» cenzūras eksemplārs un Klāva Siliņa «Bārdas un Lāču dzimtas vēsture». No literatūrkritiskiem materiāliem jāmin Edgara Sūnas grāmatas «Fricis Bārda. Dzīve un dzejnieka persona» (1925) manuskripts, Ziemeļnieka piezīmes par F. Bārdas dzeju, K. Krūzas piezīmes par F. Bārdu «Zilā krēslā». J. Vītola fondā ir kompozīcijas ar F. Bārdas tekstiem - «Mazā cilvēka vakara lūgšana», «Lietus vīriņš», «Zālē». F. Bārdas vēstules ir Āronu Matīsa, K. Krūzas, brāļu Kaudzišu, Līgotņu Jēkaba un T. Zeiferta fondos.

Attēlā: F. Bārdas fonds 9., 1 - F. Bārdas dzejoļa «Mīlas kauss» rokraksts. Linijota burtnīca ar 1918. gada vasarā rakstītiem dzejoļiem, 2. lpp. Rakstīts ar melnu tinti, 17 x 21 cm.

Mīklas kaufs.

Kad mīklas kaufs tu per lūpām leib,

tas pašķēlēs, gin pārgļomus vīnā laipās.

Tad ~~pašķēlēs~~ ^{raucēs} vaj pīrds, n' tavs oti n' pēds

kas rāfās pētus-leik laipās? Bēf gata paa. Tās

vaj fīs tev šabīlās gundīnos? Ak, fīnī :

tās ašim lepa tēras ! Tīraa tās

ar pārgļom^u mīkla sara pēktā -

Kur raucēs fīrds, kurlaif gūfmas mullh. jās.

paed mīklas kaufs prom to- neupja un ledā.

KRIŠJĀNIS BARONS (1835-1923)

No K. Barona rokrakstiem Mišņa bibliotēkā ir trīs glabājamās vienības. Pirmā bibliotēkā nonāk kā pirkums 1936. gadā, pārējās 1961. un 1974. gadā kā K. Egles dāvinājumi. Nozīmīgākais rokraksts, kurā 88 lapas, ir K. Barona piezīmju klade ar dažāda satura ierakstiem latviešu, vācu, krievu un latīņu valodā. Tā parāda K. Barona daudzpusīgās intereses. Atrodam transkribētu sanskrita alfabētu, eksāmenu programmu vācu valodas skolotājiem, mācībli-dzekļu sarakstu un tekstus vācu valodas stundām. Ir ieraksti par latviešu folkloru - paražām, svētkiem, ticējumiem. Ir pierakstīti J. Mišņa K. Baronam sūtīti novērojumi lauku darbos Tīrzā. No 67. līdz 86. lapai ir K. Barona veidotais «Latvju dainu» satura rādītājs.

K. Barona rokraksts ir noteikts, vienāds un līdzens. To var teikt gan par rakstīto tekstu, gan par cipariem.

Attēlā: K. Barona fonds 1., 1 - K. Barona vēstule J. Janševskim 1896. gada 17. martā. Rakstīta uz balta, viegli linijota papīra ar melnu tinti, 22 x 14 cm.

Rīga, 17. marts 96.

Austriģiešu. 298.

Lielprāt. iipildīja Jults, vellestāns un sīkai īpmedej,
joms A. Ģeņņarārovāņims pelt. Jults vellestāli ministam
dņesim. Kēpēlēt. ģeņņes. Ģimīs dņ. Nostānīdējs
vērs vellestā, etc. mērs ģeņņes sēdēt pē pēdētām
tālā pēt im tēi pēpē vellestā vāi vellestā. Svētā
mams abem laicām, vellestā pēt. Ģēr vīrs
pēpēlētā m A. Ģeņņes Rēvī, kņpē to abē dēlēt
m A. Strābēlēs Bēvī. Tālā vīrsē Ģeņņam
tīkai sīk vellestā. Tālā vīrsē ģeņņes pēpē
kēmā vīrsē pēpēlētā Ģeņņes, kņ brālē, pēpē
māpē Ģīdētē, ix pēpēlēt pēpēlēt atrod pēpēlēt
(pēpēlēt, bēģēlēt), kņ tēv dēlēt ģeņņes, kēvē,
tē vellestā sēdēt pēpēlēt. Tē tēv laicām Ģeņņes, vellestā
kņ tē māpē atrod ģeņņes vellestā. Mā brālē vellestā
pēpēlēt vellestā lēlēt, māpē alēpēt, pē atrodēt lēv pēpē
un pēpē ārsē. Ģeņņes vellestā māpē lēv brālē
pēpēlēt, pē tē, pēpēlēt vellestā, m brālē vellestā
kņ tē vellestā pēpēlēt. Ģe pēt tē vellestā
m vellestā ģeņņes pēpēlēt vellestā m brālē pēpē
vellestā vellestā.

ANTONS BIRKERTS (1876-1971)

Rakstnieka fondā 81 rokrakstu glabājamā vienība. Fonds iegūts laikā no 1928. līdz 1983. gadam gan dāvinājumu, gan pirkumu ceļā. Pirmo A. Birkerta rokrakstu bibliotēkai dāvinājis J. Misiņš. Tas ir raksta «Raiņa mākslinieciskā personība» manuskripts. «Autobiogrāfiskas piezīmes» 1929. gadā A. Birkerta fondā novieto K. Egle, kad pabeigts darbs pie latvju rakstnieku autobiogrāfiju krājuma «Atziņas» II (1924). 1946. gadā kā dāvinājums no A. Saksa (VAPP) saņemts aforismu krājums «Kalnā kāpēji», kuru rediģējis A. Birkerts, bet 1948. gadā divi darbi par A. Upīti.

1971. gadā no E. Birkertes nopirktas 23 rokrakstu glabājamās vienības, 1977. gadā vēl 30. Starp šiem materiāliem ir A. Birkerta rokraksti pētījumiem par Raini un A. Upīti, viņa dzejoļu autogrāfi, 450 vēstuļu, starp kurām ir Raiņa, E. Birznieka-Upīša, M. Ķempes, K. Krūzas, R. Sēja, K. Štrāla u. c. vēstules. Arī sarakste ar grāmatizdevējiem A. Gulbi, J. Rapu un A. Raņķi. Bibliotēka glabā A. Birkerta biogrāfiskus materiālus un dienasgrāmatu «Manas dzīves baltās un nebaltās dienas», kur varam daudz uzzināt par Jelgavas kultūras dzīvi gadsimtu mijā. Uzglabāti A. Birkerta literatūrkritiski raksti par Aspaziju, K. Skalbi, materiāli sakarā ar Raiņa literārā mantojuma publicēšanu, dokumenti par A. Birkerta darbību ZA Valodas un literatūras institūtā, viņa darbu bibliogrāfisks saraksts un vairāk nekā 200 fotogrāfiju.

1979. gadā kā dāvinājums no E. Birkertes saņemti atsevišķi A. Birkerta manuskripti, bet 1983. gadā no Misiņa bibliotēkas darbinieces E. Tomsones - viņai rakstītās 14 A. Birkerta vēstules.

Attēlā: A. Birkerta fonds 1., 1 - raksta «Raiņa mākslinieciskā personība» manuskripta pirmā lappuse. Rokrakstam 21 lappuse. Rakstīts uz balta papīra ar melnu tinti, 18 x 22,5 cm.

21.12.20
Albinu

Rama masculinilor perorati.

Deputarea G. Simona din preminar.

Rama i masculinilor, va stăruie as-
vreme vici vicietate suara a divi
tambe, au suara a divi tinar, rti
ut vicietate mi raportur. Kat kata
masculinilor Dab ta cã stã suara
a divi - uita kad stampo stamp
un cãtãie? Tar Lisa. Stampo la var.
Tinar divi jã dicitã la vici suara. La
vicietate un deputat, un. Tãlo
divi suara vicietate: intrare
divi, suara divi, dala divi u.t.p.
Rami tãpãtã, vicietate divi, tãpãtã
vicietate: economico, pulitico, su-
eralo, culturalo - divi, var nes vici
tãtã. Sã divi vicietate ~~o~~ no lãie

RŪDOLFS BLAUMANIS (1863-1908)

Rakstnieka rokrakstu saglabāties maz, fondā 21 rokrakstu glabājamā vienība, kas kā dāvinājumi saņemtas no J. Ansberga, A. Birkerta, K. Egles, A. Gulbja, L. Mežsētas, J. Misiņa un A. Saksa laikā no 1930. līdz 1961. gadam.

No oriģinālmanuskriptiem pamatfondā ir viencēliens «Pēc pirmā mītiņa», vairāki dzejoļu manuskripti, piezīmju grāmatiņa.

Uzglabāta ir sarakste - apsveikums Aspazijai, vēstules J. Ansbergam, dzejniekam J. Porukam un viņa kundzei, Āronu Matīsam, E. Treimanim-Zvārgulim un T. Zeifertam. Fondā ir R. Blaumaņa rokraksti vācu valodā un to publikācijas laikrakstos «Zeitung für Stadt und Land» (1882) un «Rigasche Rundschau» (1899).

Fondā ir A. Bērziņa atzīmes, sagatavojot pirmos R. Blaumaņa kopotus rakstus L. Neimaņa izdevumam Jelgavā. Saglabāti ir materiāli, kas saistās ar R. Blaumani, - koncertu programmas, sludinājums par grāmatu un rakstāmlietu veikala atvēršanu (1899) u. c. Ir cenzūras eksemplārs Blaumaņa lugas «Skroderdienas Silmačos» izrādei, rets Blaumaņa lugu «Pazudušais dēls», «Indrāni», «Sestdienas vakars» izdevums («Zelta ābele», 1944) ar M. Goppera autogrāfu.

Lielāks skaits R. Blaumaņa rokrakstu uzkrājies K. Egles, Jura Kalniņa, Kaudzītes Matīsa, K. Krūzas, J. Poruka, K. Štrāla un T. Zeiferta fondos. K. Egles fondā ir R. Blaumaņa nepabeigtās lugas «Uz Rīgu» un daļa «Skroderdienas Silmačos» rokraksta, kā arī dziesmu virkne lugai «Trīnes grēki».

R. Blaumaņa manuskripts «Joki», kā arī tulkojumi Vidzemes kalendāram līdz ar redakcijas materiāliem nokļuvuši bibliotēkā ar V. Hekera fondu.

Attēlā: R. Blaumaņa fonds 19., 1 - R. Blaumaņa sūtīta atklātne Aspazijai 1905. gadā. R. Blaumaņa rokraksts un krāsaini ziedu un lapu zīmējumi.

1945

Ineima,
 Topusua,
 Ineima,
 Ineima,
 Ineima.
 Au. Blumalis

Pirmais zelleens.

1)

1) Pirmais krats.

1) Itāla Pilētādžhos.

Alekšis.

Alekšis. Elina. Pindars. Pindazipho. Karlens.

Erinjs. Pilfmuks. Bebu mahte. Mafā Toniņa
Lai me nupat rā paabufe brokastu. Bebu
mahte un Erinjs mehl pee galda. Elina rindojis ap
traucem. Karlens pakraun kalijas. Alekšis rotajas ar
Toniņa. Wifī ofad.

Antonijs veens Bahrainis

Meļ Lehi' un maltes palizis

Gar Donaru tas fāigaja

Gar galu darit gūbejs.

Es ofnu pafaulē veens psats
Man meir draugs ned ar kalb's rabs

Tā domajot viņš apskatās

M' augšm, azis pazelb's.

Tas ehrgli fnejos ceranga

Kas augšm, gaja' lūinas

Tas ehrgli ai veens psats fnejs

Keļ fars ofilvib' neapsmejs.

Mihls, Kiroberg!

Uitruyze meij. Luta laikan) etnal notofidinate of nabitu,
nediam. Hifentoffan makoties 100 rubls, new vaits. Te yiti ap-
meerinati an vachidom. R. azuniveli in juva muifjoh (in
yit no vilhas barreas dakt (1920) - faprotamo, an auggia,
kas 'aras papatilibifien). Ted. vhl te na trave kalits general
fhtaba ofizera plijas vofa, lai to ar Gassubleeu, memol
par kompanjauw. Pimteen vaj abteen te lota iffeln, infes.
R. in patofa fefimis no vofa ta kratfcha. Es for lina, pa-
valtu fihmes parafit. Nauba vohl meefm, baluyis.
E. petafu vains igi neravghy iftunt, kuh vaj jaafed.

Melunvojales, ka meelbidyji ugrax, es naka faaidro
refimaj. Kavar jan rebuhl vohleit. vaj arife epfhaffers vej me,
jo R. aruen atrod jaunas vertijas, ko ifferent. Gentes
mauba vi vohl nar glufri: iffhibefny. Vohl van makat.
Gel der Tinfel di guma bade!

Oh nullein ladevian

Julij
Rud Blaumain

14. martā 1903.

Attēlā: R. Blaumaņa fonds 10., 13 - R. Blaumaņa vēstule
J. Ansbergam 1903. gada 14. martā.

ANNA BRIGADERE (1861-1933)

Rakstnieces rokrakstu fondā glabājas 10 vienības, kas inventarizētas no 1928. līdz 1974. gadam. Tās dāvinājusi pati rakstniece, E. Birznieks-Upītis, J. Rapa (jun.), bet lielāko tiesu - K. Egle. Fondā ir A. Brigaderes rakstīta biogrāfiska skice dzejā, prologs operas izrādei «Sprīdīša skatuves gaitas» (1932), A. Brigaderes darbu «Princese Gundega» un «Dievs, Daba, Darbs» tulkojumi vācu valodā. Ir neliels A. Brigaderes vēstuļu fonds, arī norakstos (vēstules J. Rapam (sen.), J. Lautenbaham, P. Jēgerei-Freimanei).

1971. gadā sava diplomdarba eksemplāru - «Annas Brigaderes dzīve un darbība. Literatūras rādītājs 1896-1970» bibliotēkai dāvinājis J. Rapa (jun.). A. Brigaderes manuskripti atrodas K. Egles arhīvā. Tajā glabājas rokraksts «Dzeju izlase jaunatnei», fotogrāfijas sakarā ar A. Brigaderes godalgas piešķiršanas komiteju (1940) un viņas piemiņas izstādes atklāšanu (1943), K. Egles sakārtotā un rediģētā krājuma «Annas Brigaderes piemiņai» (1944) materiāli.

A. Brigaderes rokraksti, vēstules, literatūrkritiski raksti par viņas darbiem ir E. Ābeles, A. Brača, I. Celmiņas, V. Delles, P. Ērmaņa, A. Gobas, A. Gulbja, K. Krūzas, brāļu Kaudzišu, Līgotņu Jēkaba, Z. Mauriņas, J. Misiņa, K. Tarziera, T. Zeiferta un Ziemeļnieka fondos, un kopumā šis materiāls ir plašāks nekā pamatfondā uzkrātais.

Attēlā: K. Egles fonds 107. - A. Brigaderes «Dzeju izlase jaunatnei» manuskripta 28. lappuse ar dzejoli «Cīņas pie Daugavas».

Zehner, en sangvar

Ai sangvar, Latrijas mah maha
Paha tumpelo vilma gutta
Tev linteve, lokanteve jehabeta
Ar Paha-Rijija beeta.

Lindafinske, kas pulas luh
Nu prandatos- mejan tar luh,
Ta fi tu vira Latrijas-krakto
Ka vira vilma gutta.

Lindafinske, kas pufu luh
Nu taulama vira nu garo,
Ta ta ttraume jehabeta jangke
Dirufes- ma ophiriba garo.

Sen Rijija iguim jehala, ttrauto
Ka tautas- vira jeha
Ny jeha, ny jeha vira- luh
Lai jeha, lai tu ta ttop bira!

Nu nu ven latrijas ttop jeha- lit
Par Latrijas- gora nu laini,
Ny tui, mah maha, dmas- ut
Ny ta- vira- laini.

Tev tita- jeha nu, krakto
Nu pulas- nu vira nu jeha,
Nu jeha, ta- jeha-
timp- jeha- laini- jeha.

ALEKSANDRS ČAKS (1902-1950)

Dzejnieka fondā ir 27 rokrakstu glabājamās vienības, kas bibliotēkā saņemtas no 1929. līdz 1974. gadam. 1929. gadā A. Čaks dāvināja K. Eglem, toreizējam Misiņa bibliotēkas pārzinim, savu dzejoļu krājumu «Apašs frakā» un «Pasauls krogs» manuskriptus.

1937. gadā iznāk A. Čaka latviešu strēlniekiem veltītā dzejas krājuma «Mūžības skartie» pirmā daļa, 1939. gadā - otrā daļa. Abas grāmatas ar autora ierakstu - «sirsnīgajam draugam un rakstniekam Kārlim Eglem dziļā cieņā» ir saglabātas. Arī «Mūžības skarto» atsevišķo nodaļu - «Asinsbalss», «Fridrihs Briedis marta kaujā», «Kauja pie Katrīnmuīžas», «Beidzamais svētvakars», «Kauja pie Plakaniem, kauja pie Veisiem», «Nāves salas velns» un «Strēlnieku atgriešanās» - manuskripti. Pēdējais saglabāts cauri bargiem gadiem. Uz rokrakstu mapes redzami svītrojumi, jo tas bijis nodots specfondam, bet arī tur saglabāts un 1955. gadā atdots Rokrakstu sektoram.

1944. gadā fonds papildinājās ar A. Čaka dienasgrāmatām 1925., 1926., 1927. gadā. Tās ir savdabīgas dienasgrāmatas, 14 x 8 cm lielas piezīmju kladītes ar dzejoļiem, to uzrakstīšanas datumu, satura rādītāju un atzīmēm par dzejoļu publicēšanu. 1946. gadā LVI Daiļliteratūras redakcijas darbinieks A. Sakss nodod A. Čaka dzejoļu krājuma «Zem cēlās zvaigznes» (1946) korektūras lapas, kur lasāma K. Egles piezīme par grāmatas retumu, jo tā nav nemaz klajā laista.

Attēlā: A. Čaka fonds 1., 1.-2. lpp. - dzejoļa «Pilsētas zēns» manuskripts. Rakstīts ar zilu tinti uz iedzeltena papīra, 22 x 14 cm. Publicēts A. Čaka dzejoļu ciklā «Apašs frakā» (1929).

Pilsētas zēns.

Jums - o, bijušie cūrcani, klausāties,
Tā kā nāku es - pilsētas zēns
Jēlu smaržas un majiņas piezēdies
Atstot vīgu, kas mērīgs un lēns.

Vēl tāds pat es, kāds biju reiz zēmbā
Trācy ar aplāvienu nmtē kā avērs:
Man jau nebij kas ievada lēnībā
Tā kā jūo - plasa, qovis un fērs.

Tamācē + tīc jums nē stabules oludināt
Un zēnu vītolienu oapjot mī skunt,
Man - nē bulvānu naovēpt un putināt,
Dātri tālāk kā diviēns otunt.

Es, kam fērs bijis sētnieks un kārtībnieks,
Lai kā boā jums paliēku maigs
Sindi vāipā isplaut un aiāmirēt nar mēry
Kas par to, ka man bulvānēgs vaiqs!

A. Čaka fondā ir dramatiskās poēmas «Kausu bajārs» («Matīss, kausu bajārs») manuskripts. 1944. gadā no dzejnieka nopirkti viņa manuskripti prozas darbiem - stāstiem, tēlojumiem - «Autobuss», «Kalte», «Krēsls», «Liktenis», «Kirils Sārtums», «Skaitītājs», «Varonis», «Skudru pudele». Arī iesieta viesu grāmata - rakstu un zīmējumu grāmata, ko A. Čakam 1940. gadā dāvinājuši draugi un cienītāji. Tajā daudz latviešu rakstnieku A. Čakam veltītu dzejoļu un atzinības vārdu, kā arī latviešu mākslinieku zīmējumu.

1968. gadā kā dāvinājums saņemts A. Čaka «Poēmas par ormani» manuskripts, bez atzīmes par dāvinātāju, bet 1974. gadā no K. Egles arhīvā uzglabātajiem rokrakstiem A. Čaka fondu papildināja dzejas krājuma «Mūžības skartie» otrās daļas makets.

A. Čaka rokrakstu fonds sastāv gandrīz tikai no viņa literārajiem darbiem. Tos A. Čaks rakstījis uz 15 x 10,5 cm liela līnijota papīra lapām, un viss atsevišķais rokraksts kopumā līdzīgs neliela formāta grāmatiņai.

Attēlā: A. Čaka fonds 12., 20.-21. lpp. - manuskripts no latviešu strēlniekiem veltītā dzejas krājuma «Mūžības skartie» otrās daļas (1939) 236. lpp. Rakstīts ar melnu tinti uz līnijota papīra, 18 x 11 cm.

2.

Stolnieki,

labieži stolnieki!

Apziļest man pretis

no šiem uērdiem

uizāc

kā ruderu nakti

uz ielas

no ngutno jāltis.

Strēnieki,

septiņstulb|gadu

slāpētās

zemnieku tantās

dvēseles kuclos³ pān⁴,

skatārais kļiedziens,³

ko atbalso vijuās;

JŪLIJS DIEVKOCIŅŠ (1879-1906)

Viens no pirmajiem latviešu rakstniekiem, kas rakstījis bērniem un jaunatnei. Viņa rokrakstu fondā ir viena vienība, kas ir K. Egles dāvināta 1964. gadā. No J. Dievkociņa rokrakstiem saglabāti tikai atsevišķi manuskripti, piemēram, «Ko istaba stāsta» (Bērnu bibliotēka № 1) ar K. Egles piezīmi: «Šo rokrakstu ieguvu O. Jēpes veikalā (K. Barona ielā 24/26), vecas atliekas no P. Bērziņa laikiem pārcilājot.»

Materiāli par 1906. gadā soda ekspedīcijas nošauto dzejnieku atrodami K. Egles, K. Krūzas, Kārsteņa, brāļu Kaudzīšu, L. Neimaņa un T. Zeiferta fondos. K. Krūzas fondā ir J. Dievkociņa sakopotās antoloģijas «Saules dziesmas» manuskripts (bīcza klade), kas vērtējama kā viena no labākajām savā laikā. Antoloģija nav publicēta.

Attēlā: K. Krūzas fonds 465. - antoloģijā «Saules dziesmas» ievietotā J. Dievkociņa dzejoļa «Sudraba zvans» manuskripts, 79. lpp. Rakstīts ar melnu tinti, 18 x 23 cm.

Julija Deevosa zina

Judraba jvāns.

Wēl jaunmīnoshas rīta franšus
Šnaušl. klusi mīšu Judrabšvānā;
Wēl mīšu šahās, jaunās deenas
Wēl smagā aīšpriedumu twanā;
Wēl širdis twīkst, kā pašmanā,
No šaules tālēm waldšinatās,
Un kwele karstās ilgū lešmas
Un šāpes, kas jau gadeem krātas...
Pār smago gurdenušu laiščas
Kā šwetās, brīnšoh, rīgas šohalwas;
Pār šahām lapām rīta blāšmā,
Kā laime, pāreet trīšas smalwas.
Wīš klusi, itkā deuwānāmā,
Pīrns līgšohanas un dšepnas šāwas;
Bet širdis dreb tīk neparasti,
Kā grīti meerā norīmt nāwas.

Es redžu jau: kā genijs štalti
Kāpj twīm dīšohūs, jaunohūs;
Tām peere-gaīšohā šaules deēnā,
Un azis - dlewtu ušūnīs.
Driš Judrabšvāns no rugštā tosmā,
Kā šwetku šohalka, atškānīs,
Un mīšu klusā tēwu šeme.
No wīša šmanām nodrebēs...
Un šelšes wīši, kas wēl šmānda,
Un šelšes mīla, šelšes špūs,
Un, šaldān. rīta šmanām dīnot,
Šad wīnā laimes šaules līrī!

ERNESTS DINSBERGS (1816-1902)

Rakstnieka rokrakstu fondā ir 5 glabājamās vienības, kuras bibliotēkai dāvinājis J. Misiņš 1928. un 1932. gadā. Visā latviešu rakstnieku rokrakstu krājumā izcilā Kurzemes tautskolotāja E. Dinsberga rokraksti ir sevišķi savdabīgi un ir apbrīnas vērti liecinieki viņa darbam latviešu izglītības un kultūras labā.

No E. Dinsberga rokrakstiem Misiņa bibliotēkā glabājas vairāki viņa tulkojumu rokraksti no 19. gadsimta 70. un 80. gadiem. Apjomīgākais no tiem ir E. Dinsberga tulkojums «Svēti apgaismota Jāņa Arnta Lineburgas ģenerālsuperintendenta četras garīgas grāmatas par isto kristīgumu». Rokrakstam ir 527 lappuses, tas iesiets tumšos grāmatas vākos un pirmajā brīdī arī atgādina grāmatu. Bet tas ir E. Dinsberga rokraksts. Tas līdzīgs drukātajiem burtiem, jo rakstīt viņš mācījās no iespiestā teksta. Rakstījis ar melnu, zilu, sarkanu un violetu tinti. Skaisti ir izcelti virsraksti un lapā ievietotais teksts. Apbrīnu rada 276 viņa zīmētie iniciāļi, kas katrs savādāks.

No E. Dinsberga tulkojumiem vēl saglabāts J. V. Gētes «Hermanis un Doroteja», kam E. Dinsbergs devis nosaukumu «Ērmanis un Dārte». Manuskriptam ir 73 lappuses, darbu E. Dinsbergs tulkojis 1877. gadā no 3. līdz 27. augustam un devis arī tulkotāja pēcvārdu «Lasītājiem». Misiņa bibliotēkā vēl saglabāts Ernsta Viherta «Zalcburgas Reze» tulkojums un arī K. Goci «Turandota. Ķīnas prince» tulkojuma cenzūras eksemplārs (1870).

Apbrīnojami precīzi ir izveidots manuskripts «Rādītājs, kādas grāmatas iegādājamas skolu bibliotēkās» (1878); saglabāti vairāki dzejoliši E. Dinsberga rokrakstā no krājuma «Puķu kroniši».

Materiāli par E. Dinsbergu atrodami F. Brīvzemnieka, K. Egles, brāļu Kaudziņu, T. Zeiferta, F. Besthorna, Āronu Matīsa, Latviešu Literārās biedrības, A. Gobas, Līgotņu Jēkaba fondos. J. Misiņa fondā ir neliela izmēra lapiņa «Ernst Dünsberga dzīves gājums» viņa rokrakstā.

Ērmanis un Dārte.

Dewinōs dšeedajumōs,

№ 0

Goethes: Herrmann und Dorothea¹⁸

10

watigi pahzēlētis

Diinsberga Ērnsts.

Ar eņķu dšewinas māsēt :

Tisstu slahņus jhandīnu Xēi a un, behdīgus jsehtes
3r Mēlp o an e nē j jwehtac un lappigas mēbla Tā lē i a.
Dšewarā dšeesmas dšeed X a l i o p e ; lēpni ar tanvchus
Pahņus V e r p s i d o e e d o m b i h u s . a i e r p e j e a b u l e k a p h i .
d r o l e s m i l h i k u dšeed, D r a n i a j o i g n j r a j w a h j j n e h e n
Un P o l i h i s t i n i a dšeed par dšewinas an dšeejā jāmēi .

3 — 22 August 1877.

Attēlā: E. Dinsberga fonds 4. - J. V. Gētes «Hermanis un Doroteja» E. Dinsberga tulkojumā «Ērmanis un Dārte» titullapa. Rakstīts ar melnu tinti uz 11 x 18 cm lielām papīra lapām. Rokraksts iesiets plānos pelēka papīra vākos un atgādina grāmatu.

Salzburgas Reze, Istena Sevešchi wāro.

ka pceksa wairak ~~ka pa~~ ~~ist pceksa~~ siun^{is} gadzru Salzburgesdē No.
lestanti (ewangelijuma lizigaje) no katolēn wājati, aisgahuschi at Prulsant-
leisdeem dšildwot.

Petrs Wiherta Ernesta
to
swabadi pahrzehlīs
Dinsberga Ernsts, Senlor.

Teef, ka no wihertseem gan dandz slawtuz waronot siunā,
Ka ir wihert, ka teem pceksa leswroz wahl piā 1 -
Ka šar p setwešseem ar' ir dāstas waronot kreitnas,
Ma jkur miltuēzdeem, ledchē so swonoz taha.

Dindangā 10 augustā 1827.

Attēlā: E. Dinsberga fonds 3. - E. Viherta «Zalzburgas Reze»
tulkojuma titullapa. Manuskriptā 112 lpp., rakstīts ar melnu un violetu
tinti, 16 x 23 cm.

HERBERTS DORBE (1894-1983)

Dzejnieka fondā ir 19 rokrakstu glabājamās vienības. Kā dāvinājumi tās bibliotēkā saņemtas laikā no 1967. līdz 1988. gadam. 16 vienības ir H. Dorbes dāvinājumi, trīs pārējās - I. Kiršentāles un rakstnieka J. Liepiņa dāvinājumi 1985. un 1988. gadā.

Arhīvs skaitliski neliels, tomēr tajā ietilpst dažāda veida rokraksti. No oriģināldzejas ir saglabāts 1929. gadā A. Jeseņa izdotā krājuma «Izas dziesmiņas» manuskripts, 1916. un 1917. gadā rakstīto sonetu, kā arī citu atsevišķu dzejoļu manuskripti.

No H. Dorbes prozas darbiem fondā ir «Putni daino patiesību» (1959), «Dienas baltas nebalts» (1961), «Vaicāju jaunībai» (1970) un «Uguns logā» pirmraksti un mašīnraksti ar autora labojumiem rokrakstā. Ir neliels skaits vēstule, H. Dorbes biogrāfiski materiāli un viņa darbu bibliogrāfisks saraksts, viņa rakstu publicējumi laikrakstos «Jautrais Ventiņš» (1936), «Jaunā Avīze» un «Padomju Venta». Fondā ir H. Dorbes vākti materiāli par Ventspils novadu un novadniekiem - F. Pumpuru, T. Sietiņu, Puzes mācītāju H. Kavalu. Ir dažādi sīkmateriāli - H. Dorbes ekslibris, pēdējo gadu literāro sarīkojumu afišas u. c.

Materiāli par dzejnieku ir arī A. Bārdas, E. Birznieka-Upīša, K. Egles, A. Gobas un Līgotņu Jēkaba fondos.

Attēlā: H. Dorbes fonds 2., l(68) - dzejoļa «Mazās Izas paldies lielajam dzejniekam Rainim» manuskripts no krājuma «Izas dziesmiņas» (1929), 11 x 17 cm liela lapiņa.

Maņpās, Džaps paldies
līlajam fejūnikam Raiuim

- Papa, darbs tev liels un priekšā;
Raksti savā brīvā iekšā:
" Raiuim - līlam abjūnikam -
Paldies mēs par labdarību.
Bet to paldies - ūitā darī -
Raksti līli cīk vien nari; -
Lulānu par galu raknu,
Tagstānu par dūss caknu,
Lūgumā ar manu plecu -
Cētri ir pūs gada gūcu..."
Raksti nu, lai tūri viņā -
Maņpaku un nūds fūis!

DZIESMA (Fricis Forstmanis, 1906)

Dzejnieka rokrakstu fondā ir divas glabājamās vienības. Pirmo 1947. gadā dāvinājis K. Egle. Tajā ir G. Foka noveļu «Karena» un «Hans Hinniks» Dziesmas tulkojumi no vācu valodas. Otru - grāmatas Alant Vils un Birzgaļ Reins «Poēm pa kulšen» manuskriptu - Misiņa bibliotēkai 1978. gadā dāvinājis grāmatizdevējs Arturs Plaudis Melburnā. Grāmatu izdevis viņa vadītais apgāds «Latvija» Gincburgā - Bavārijā 1948. gadā. Oriģinālmaketē ir kopā rakstnieka un mākslinieka ilustratora darbs. Rokrakstam pievienots A. Plauža paskaidrojums ar veltījuma ierakstu Misiņa bibliotēkai. Rokraksts no 1978. gada atradās specfondā un tikai 1990. gadā nokļuva Rokrakstu un reto grāmatu nodaļā.

Dziesmas rokraksti ir arī citu latviešu rakstnieku fondos. K. Egles arhīvā ir lielāks skaits Dziesmas vēstule K. Eglem no 1933. līdz 1942. gadam, arī vēstules no Stokholmas un Hegerstēnas no 1960. līdz 1973. gadam. K. Egles fondā ir fotogrāfijas, kur redzam dzejnieku kopā ar M. Pukitu, P. Ērmani un K. Egli 1940. gadā. 1971. gadā K. Egle saņēmis no Dziesmas divas J. Jaunsudrabiņa lielformāta fotogrāfijas par viņa viesošanos Sigtūnā - Zviedrijā 1952. gadā. Anšlava Egliša fondā ir Dziesmas vēstules un tulkojumi «Angļu dzejas antoloģijai» (1940). Ziemeļnieka arhīvā ir Dziesmas veltījuma dzejolis Ziemeļniekam «Sapņojums», kas tika iesūtīts «Jaunākām Ziņām» 1931. gadā.

Attēlā: Dziesmas fonds 2. - grāmatas «Poēm pa kulšen» (1948) manuskripta vāks un titullapa.

Poēma pa kulisēm

Īz aplams dzīvs lūsts 1937. gad vasre
ventiņ gāls pilste Ventspile meņgdmes
viene jone uzrāvs Piltans brīvkuņgs

A. A. A. A.

Ļ bēdem un bad klōdmes 1947. gad zieme
rāc zems Eslingene ilg un atsjemdmes
gar bildem mudzņjes Dier putniš

B. B. B. B.

Paskaidrojums

Šis ir autors Alant Vila
paša rokas veidoti kasti un
liela dzirgala oriģinālie
pumi, kas iedā veidā kļuva izdot
grāmata 1948. g. Latvijas apgādi
Gimburgō (Gimburg) Bavarijā un
vadītā un reģistrā Augsburgō
Arma Elikter un Plakafabrika
afeta tehnika ar lielu krāmu.
Šos oriģinālus, kas glabojas pu
maiss, ar to nosaukumu Fundamēn-
tālā bibliotēkā Austrālija apgādi
Rīga.

Arturs Plaudis
(Arturs Plaudis)

1978. g. 14. Sept.

Melburns

Attēlā: A. Plauža paskaidrojums manuskriptam «Poēm pa kulšēn».

Zlēses, Dundake un Pope -
visem rīkle mašīntalk.

Un kur tīkdodz cilis kope,
es jums sacis, tur iet smals!

Stierniņ sainic septiņ nedal,
bare āzgalde tād surk,
pa šo izstāde do medal,
un tad apgried vīram snurk!

KĀRLIS EGLE (1887-1974)

Bibliotekāra, rakstnieka, literatūrzinātnieka rokrakstu fondā ir 1056 glabājamās vienības. Šis arhīvs ir lielākais un bagātākais rokrakstu krājums Misiņa bibliotēkā. K. Egles fonds veidojies vairāk nekā 50 gadu ilgā laika posmā. K. Egle bibliotēkai dāvinājis gan savus rokrakstus, gan arī iegūtos citu autoru manuskriptus. Pēc K. Egles nāves 1974. gadā testamentārā ceļā nodalā saņemti ne tikai rokraksti, bet arī reti izdevumi un grāmatas ar veltījuma ierakstiem. Viss arhīvs glabājas K. Egles memoriālajā istabā, kuru iekārtoja 1977. gadā, atzīmējot K. Egles 90. dzimšanas dienu. Līdz ar Misiņa bibliotēkas pāriešanu jaunās telpās, Rūpniecības ielā 10, uz turieni 1992. gada rudenī pārvests arī K. Egles arhīvs. Fonds ir K. Egles daudzpusīgās darbības liecinieks, kas viņu raksturo kā izcilu humanitāro zinātņu pārstāvi. Pirmā liecība ir dokumentācija par K. Egles darbību Misiņa bibliotēkā un dokumentu krājums par K. Egles darbu LVU. Ir redzams K. Egles un viņa dzīvesbiedres Elmīras Egles darbs bibliogrāfijas jomā - Raiņa darbu bibliogrāfisks rādītājs mašīnrakstā ir iesiets 11 apjomīgos sējumos. Fondā ir daudz materiālu par žurnālu «Latvju Grāmata». Literatūrvēstures materiālu kopā ir raksti par J. Poruku, brāļiem Kaudzītēm, R. Blaumani, A. Brigaderi, E. Veidenbaumu, T. Zeifertu. Šeit arī jāmin materiālu kopas par muzeju veidošanu latviešu rakstniekiem.

Plašs ir materiāls par R. Tagores darbu tulkošanu. Ir K. Egles raksti par R. Tagori, sastādītais bibliogrāfiskais saraksts, materiāli par R. Tagores simtgades svinībām, sarakste. Bagāta un unikāla ir K. Egles veidotā grāmatu kolekcija par R. Tagori un Indiju ar viņa piezīmēm.

Sarakste K. Egles arhīvā aptver 195 glabājamās vienības, kopumā 6000 vēstuļu. Tās var iedalīt divās grupās - K. Egles personiskā sarakste un citu personu sarakste. Arhīvā ir sakrāts materiāls par igauņu, latviešu un lietuviešu kultūras sakariem.

Arhīvā ir K. Egles personiskie dokumenti un biogrāfiskie materiāli - hronika «Egles dzimta Druvienas Mazvasaraudzos». No visa arhīva ir izdalīts K. Egles dzīvesbiedres Elmīras Egles rokrakstu fonds.

RŪDOLFS EGLE (1889-1947)

Rakstnieka rokrakstu fondā ir 135 glabājamās vienības. Tās iegūtas laikā no 1928. līdz 1985. gadam. Ap 20 rokrakstu vienību līdz 1947. gadam ir R. Egles dāvinājumi bibliotēkai, vēlākās 110 vienības no 1960. līdz 1974. gadam ir Elmīras Egles un K. Egles dāvinājumi, trīs vienības 1979. gadā dāvinājusi literatūrzinātniece S. Sirsone, viena vienība pirktā vēl 1985. gadā no LVU bibliotēkas darbinieces R. Baltrokas. Redzam, ka arī R. Egles fonds veidojies turpat sešdesmit gadu ilgā laikā un šai ziņā līdzīgs daudziem citiem. Līdz ar K. Egles dāvinājumiem Misiņa bibliotēka glabā nozīmīgu R. Egles literārā mantojuma daļu. Tajā ir R. Egles personiskie dokumenti un biogrāfiskie materiāli, oficiāli dokumenti, apsveikuma telegrammas, dienasgrāmatas. Plaša ir literatūrkritisko rakstu un apcerējumu kopa, materiāli par R. Egles literatūras studiju, viņa darbību Kultūras fondā, Latvijas Universitātē, Latvijas Rakstnieku un žurnālistu arodbiedrībā, materiāli par latviešu grāmatniecību, teātri, mūziku, atsevišķiem izdevumiem. Ir R. Egles tulkojumu manuskripti un viņa piezīmes par tulkošanu. Plaša sarakste - ap 400 R. Egles vēstuļu tuviniem no 1907. līdz 1940. gadam un liels skaits fotogrāfiju. R. Egles fondu var uzskatīt par nosacīti noslēgtu fondu, bet atsevišķi materiāli, it sevišķi R. Egles vēstules, var ienākt arī tagad.

Attēlā: R. Egles fonds 17., 1 - raksta «Ansis Gulbis. 1873-1903-1923» manuskripta pirmā lappuse. Rakstīts uz līnijpapīra, 18 x 22 cm.

A. Egle

Amis Gullis

1873-1903-1928.

Pirms brīdītiem gadu Daugpilsī kānka Jozesa grāmata reiskā
istājas pameklis, sau prieks hys tīvoti grāmatai, grāmatniecī-
kaut mī tīkai nā rīdubājam stāp informicēlu un pūrtē-larībāji.

Svāks iēglītāis cēms nāhā mīnau hys pāzīglītāis, cūvīdāms līdēt;
narān nā apbrīoti, lēt mīnau hys darba priks, cūvīdāms un līla
pīnācūms aprīns. Pūvāms hāpāh dīvī mī hys jū pūrtē mīcīhī,
nā tīkai darba cēl cūvīnā tūcūvīdāms, jūv narīnā sapsnā katā cūvīnā;
hā jūvns arāji, jūvānā nōtācūms un angļīgā rēms, hē sara darba
angļīnā, hā jūvāns Jozesa algāhī jū pūrtē sūcūms pūrtēcūnāhī, nā
rīnā pūrtēcūmā nōtāp grāmāhī . un kas ar hāu darba, nā jūv hē hys
narīnāhī, grāmāhī nūpūcī, nā jūv cūvīnāhī un larībāji pūrtēcūmā. *) Indīcūcūmā

*) Citāhī nā ^{A. Gullis} autobiogrāfīcā romānā . Algāhī bilārajī .

ANŠLAVS EGLĪTIS (1906-1993)

Rakstnieka rokrakstu fondā ir 41 glabājamā vienība. Jau 1929. gadā no redaktora L. Ausēja saņemts A. Eglīša jaunības gadu darba «Fiasko» manuskripts. 1960. gadā LVU lektors A. Buls dāvinājis Misiņa bibliotēkai A. Eglīša personiskos dokumentus (16 vienības), bet 1966. gadā D. Bušs - A. Eglīša atmiņas par V. Lāci.

Pēc ilgiem gadiem, 1989. gada rudenī, dienas gaismā tiek izcelti Rokrakstu un reto grāmatu nodaļā ilgi glabātie A. Eglīša jaunības gadu darbi - romāna «Līgavu mednieki» (1940) manuskripts, arī tā variants ar virsrakstu «Karjeristi», grāmatas «Ģimetne» manuskripts. Grāmatas «Nestundas» manuskriptam dots virsraksts «Klētsaugšā», un tās makets ir ar A. Eglīša zīmējumiem. Saglabāts komēdijas «Kosma konfirmācija» (1944) daļējs manuskripts. Starp materiāliem ir liels skaits A. Eglīša dzejoļu rokrakstā krājumam «Vientulis un dzīrotājs» (1938), kā arī rokraksti A. Eglīša un V. Metjūsa sastādītajam krājumam «Angļu dzejas antoloģija» (1940).

Fondā ir A. Eglīša raksti par latviešu rakstniekiem, recenzijas par grāmatām un grāmatizdevējiem. Atsevišķi izdāli raksti par mākslu un māksliniekiem, materiāli par biedrību «Mūksalieši». Nozīmīga ir sarakste, kurā saglabājusās V. Eglīša vēstules dēlam. Iegūtais fonds atklāj līdz šim mazāk zināmo - A. Eglīša saistību ar Misiņa bibliotēku un tuvu draudzību ar izciliem latviešu grāmatizdevējiem. Par to liecina grāmatas ar viņa veltījuma ierakstiem gan J. Misiņam, gan K. Eglem, gan M. Gopperam. No K. Egles vēstules uzzinām, ka A. Eglītis savā laikā (1938) būtu varējis kļūt ļoti vēlams darbinieks Misiņa bibliotēkā.

1992. gadā Rokrakstu un reto grāmatu nodaļai tika nodots A. Plauža sūtīts sainis ar rokrakstiem - latviešu rakstnieku biogrāfijām. Starp tām atradās arī A. Eglīša autobiogrāfija «Mana dzīve». Bija nācis klāt jauns papildinājums A. Eglīša rokrakstu fondam.

A. Eglīša rokraksti ir savdabīgi. Rakstnieks rakstījis uz izteikti garām (22 x 36 cm) līnijpapīra loksneš, daudreiz tām pievienojot pagarinājumus, izveidojot pat 60 cm garas slejas. Šo rokrakstu malās ir arī autora sīkāki zīmējumi un skices.

1.

Sejūt, sejūt mana nās
Kaut kur smarvī anaēnās.
Jāmi Sudlabalms.

Sīmpis akmeņiņā dižuma, lepus pīcētāmu namu iestājas rauts
dohens. Koms, kā generaldirektors, kam vain savajaga se uclāmas nedz
ištārnāns. Pāi maitāim rīfua gūselāim un ģimīnēm asociatāim
veja rādītāim, kas algāim rēim buxētāi vai ^{konkretāim} pīcētāim, divēm
druēm un struēm laucām, kas nēis atām ^{ka vācētāi pīcētāi} pīcētāim sēmi-
ki pīcētāi vīst, rāgāja jūnta stīnēs tīja baltā mēssgāimāim
kā vācētāi metalloim pīcētāim. Pāi smēģētāi kaltāim ^{veidpīcētāim}
nāim dīcētāi jūnta mēģām, kā kaskāde sāsīcētāi un vīcētāi
uz nokātāim stīca atīnēm un skulptāim, kas rotāja fa-
rādī. Fīkas gan tīca: rābija, atīcētāi uz tīs rānās! Stīlīcētāi stādī;
malonīgi gāim kātēm. un lāpām nokarājas gan vācētāim
stīnēm, ištādām tūmāim rāpētāi kīcētāi stājas, kas sū-
lēr loģu stājas rotāim nēim. divas kailas, ištādāmīcētāi kārī-
tīdēs, tīcētāi vīcētāi dīcētāi ištādāmīcētāi, stājas un mūgāim ⁵⁰⁰
tās, baltīcētāi centrālāi balkonim, ^{stādāmīcētāi} pīcētāim ^{stādāmīcētāi} mātīcētāim
dailī mēģētāi zīmēlās. Stāp vīcētāim, ^{stādāmīcētāi} pīcētāim ^{stādāmīcētāi} gāim ¹⁰⁰
mātīcētāim kārī tūcētāi, vācētāi un vācētāi gāim mātīcētāi 1900
Mīlīcētāi angļīcētāi amācētāi mātīcētāi, sīcētāi, platmātīcētāi
tūcētāi un mīcētāi komīcētāi mātīcētāi, kārī pīcētāi, pīcētāi-
ki atvācētāi rīcētāim, pīcētāi, vācētāi amū gāim kārī, pīcētāi,
vācētāi pīcētāi pāi un hīcētāi rācētāi cītā dīcētāim, vācētāi un ištādāmīcētāi
pīcētāi rācētāi pīcētāi mīcētāi bīcētāi pīcētāi. Jandīcētāi un loģāim,
vīcētāi katrāi loģāi rīcētāi bīcētāi sūcētāi jōma. Apvīcētāi
bīcētāi apāli, rācētāi rīcētāi atgācētāi cūcētāi gāim, vācētāim
mātīcētāim, tūcētāi rīcētāi vācētāim, vācētāi ištādāmīcētāi mātīcētāim, pīcētāi
kam nama vīcētāi argāim mātīcētāi kārīcētāi mīcētāi tūcētāi

Attēlā: A. Egliša fonds 4., 1 - romāna «Ligavu mednieki»
manuskripta pirmā lappuse.

PĒTERIS ĒRMANIS (1893-1969)

Rakstnieka rokrakstu fondā ir 55 glabājamās vienības. Tās saņemtas no 1928. līdz 1974. gadam un ir L. Ausēja, K. Egles un paša P. Ērmaņa dāvinājumi.

P. Ērmaņa dzimtajās mājās Plāņu pagasta «Kalna Ruķos», rakstniekam atstājot Latviju 1944. gadā, bija palikuši viņa rokraksti. Sazinoties ar Plāņu pagasta Izpildkomiteju, K. Egle šos rokrakstus pārveda uz Rīgu. Fondā saglabāti P. Ērmaņa personiskie dokumenti, viņa piezīmju burtnīcas un dienasgrāmatas. Ir stāstu «Vecas dzejas klēts», «Virš ar rētainu seju», «Mans glābējs», «Vadītājs», «Lieka cilvēka dzīves stāsts» manuskripti, bet pārsvarā - P. Ērmaņa literatūrkritiski raksti par A. Brigaderi, R. Blaumani, A. Deglava romānu «Rīga», par Apsīšu Jēkabu, J. Jaunsudrabiņu, F. Mālbergu, arī atmiņas par K. Ieviņu.

P. Ērmaņa rokraksti bibliotēkā nonāca, strādājot kopā ar K. Egli pie J. Poruka Kopotu rakstu rakstu kārtošanas (1928/1929) un citiem darbiem. K. Egles fondā starp J. Poruka Kopotu rakstu materiāliem ir P. Ērmaņa tiem rakstītais ievads «Jānis Poruks. Īss raksturojums». Tas izdevumā publicēts ar virsrakstu «Galvenie vilcieni Poruka īpatnībā».

Ne tikai K. Egles fondā, arī citu rakstnieku fondos ir P. Ērmaņa materiāli. A. Bārdas, R. Egles, A. Birkerta, V. Delles, A. Gobas, K. Krūzas, J. Grīna, Līgotņu Jēkaba, J. Misiņa un T. Zeiferta fondos ir P. Ērmaņa rakstītas vēstules, apceres un kritiski raksti par pašu P. Ērmani un viņa darbiem un arī lielāks skaits fotogrāfiju. Tās K. Egle saņēmis arī 60. gados.

Attēlā: P. Ērmaņa fonds 22a., 8 - dzejoļa «Vēlēšanās» manuskripts, 22 x 14 cm.

Peteris Brūnvaldis Vēlāšana.

Es atāzīmt, vēltos tva tīrs un gaišs
Un šūsi pretat srumuēn: pes raiv^o
Dās nānta man per arlo naidu paurt,
~~Es~~ ^{Es} da cītu ~~da~~: dat, saule net un aust.
Tā nānta naida spoda aļiā,
Tā dzīvē — jēl boi tu, pā tā:
Es pīrēn cānu darot, vēlot netu
Pā dzīvē, nē net sūalite caur lietu.
Es netu — pātī pūgu Svani skan
Un koki safa roka s pē. man.
Nad nāve beigās vepos nē vestu
Tā man nē māda māgi sūalditē.

JĀNIS EZERIŅŠ (1891-1924)

Rakstnieka rokrakstu fondā ir 41 glabājamā vienība, kas bibliotēkā saņemtas no 1928. līdz 1964. gadam. Visi J. Ezeriņa rokrakstu fonda materiāli ir A. Austrīņa, A. Bārdas, K. Egles, P. Ērmaņa, J. Grīna un J. Mišiņa dāvināti. Fondu iedibina K. Egle 1928. gadā, kā pirmo novietojot tur J. Ezeriņa viņam sūtītu vēstuli no 1922. gada. Lielākā rokrakstu daļa (36 vienības) bibliotēkā nonāk no 1934. līdz 1936. gadam. J. Ezeriņa fonda bagātākā daļa ir viņa dzejoļu rokraksti. Tie saglabājušies vairākos eksemplāros (arī variantos), rakstīti gan uz atsevišķām papīra lapām ar labojumiem, gan piezīmju grāmatiņās, arī pārrakstīti un apkopoti, gatavojot izdošanai. Ir saglabāta dzejoļu burtnīciņa, kurā J. Ezeriņš ierakstījis: «Sev par piemiņu ierakstu šos 1906. gada pantus, kuri darināti zem Treimaņa iespaida Cesvaines un Lazdonas draudzes skolās.» Skolas laikā rakstītie dzejoļi, arī «Jaunības dzeju burtnīca», «Dzejoļi no 1908.-1918. gadam». Apjomīgākais dzejoļu kopojums ir iesiets zaļos vākos un ar zeltu iespiestu virsrakstu: «Klusās stundas». Rokrakstam ir 271 lappuse, te dzejoļi datēti no 1906. līdz 1916. gadam. Bez paša autora dzejoļiem fondā ir arī dzejas tulkojumi un visam krājumam pievienots satura rādītājs.

No J. Ezeriņa prozas darbiem bibliotēkā glabājas stāstu «Vecais krievs», «Aivene», «Neizlasīta grāmata», «Plūdi uz laukiem» manuskripti. Arī J. Ezeriņa kārtots krājums, kurā ir noveles «Fantastiskā novele», «Svētā Brigita», «Vasaras

Attēlā: J. Ezeriņa fonds 28., 33.-42. lpp. - noveles «Naudas Ilzīte» manuskripta fragments. Klade, kas iesākta 1913. gada 6. martā un ietver kā dzejas, tā prozas rokrakstus. Manuskriptā tēma, ko lasām novelē «Joču pirts». Rakstīts ar melnu tinti, 17,5 x 21,5 cm.

Naudas Elpīte
Šī ir 2. cilvēka dūša

Zin un nabez elvekam naudas vajadzīgs; lai viņu
par bagātu jauka. Tā arī ar mūsu Elpīti bij.
Kā bij Jānis Elpīte, ^{klūvē} agadama dūšpa
Pēteris naudas cenzālis; ^{iztēloja} tādā veidā, ka naudas Elpīti
shelp pagūt ar wif. beheru. jākna un jādumi, ka ar
kermīn pagafos. Kad viņa cenzāls pagalmā, tad
ta, kān lai rogti gāpļa galwi, kāpā gīs pārdzi-
tām ar wim, bet ja dūšis bij gāt, un auzis kliv-
ti nesauzē pagēti, fākahs wif. par lēg uģēla
un klabhā un gar pālcān Jāfāfweizwāgīs, rokās
nabādāni, gēlām pārnādāni un gēro mūh-
lē) aap. gēlām atvērdāni. Elpīte paraf. pēnabgo
pa pāfā lēg. Wāni rokā bij pēnabgo klabā -
kukalam.

- Elpīte, naly auzhā, Elpīte, naly auzhā! - Jānis labi,
bet viņa nekl kāpā, pagaldāna jāns rokā un
nekadāni brikānādāna. Kā pa lēpān-mālo-
wāpā fāfā kāpā ar kumip knabbi, kad jānne
hils lēpā tāis jāns ^{ar} wif. un auzhām mūtam gā-
da ka elvekam - tā pad tas bij Jānis reifos. bet
dūšis nea Elpīte naly ištā un ištāja par kotali.
Pēteris, aldi, ne pēigāns, viņa atāal atērdāns un
aizpājs, tā kā bephi nea lēle gēlāni. wihā
gēnāns, ^{nomē} mēpānāns un tīkai paly beheru ag-
tām mūlām un fāwāda wim pāfāfāwā do-
mīgūns fāpota, ka Naudas Elpīte pa deewāda
Elpīte bij pāfāfāfā gēnāns bij naly.

piedzīvojums», «Viesības Kalnāres pilī», «Pundurīts» ar autora papildinājumiem. Fondā vairāku stāstu uzmetumi, fragmenti - no noveles «Bezdarbnieki» pirmā un otrā daļa, izvilks no noveles «Joču pirts» un noveles «Naudas Ilzīte» fragmenti. Ilzes tēma ir arī J. Ezeriņa dzejdarbā «Bagātā». Tikai fragmenti ir no J. Ezeriņa iecerētā romāna «Pičs Kubleniņš», par Malienas Pūcesspiegēli, par kuru piezīmes un īsas skices atrodamas arī rakstnieka piezīmju grāmatinās.

Fondā ir F. Ničes «Dionisija ditirambi», Aishila «Piekaltais Prometejs», O. Vailda «Ideālais vīrs», E. Zolā «Mīlestība uz dzīvniekiem», D. Fonvizina «Pusaugā», A. Puškina «Akmens viešis» J. Ezeriņa tulkojumā, viņa ceļojuma apraksts «No Malienas līdz Rīgai».

1946. gadā K. Egle rakstnieka fondam pievienojis Erdmanes jaunkundzei, J. Ezeriņa vēlākai dzīvesbiedrei, rakstīto vēstuļu norakstus. J. Ezeriņa rakstītas vēstules ir K. Egles, P. Ērmaņa, K. Krūzas un T. Zeiferta fondos, arī vēstules komponistam J. Zālītim. Apcerējumi par J. Ezeriņu ir L. Bērziņa, K. Egles, K. Krūzas un R. Rudziša fondos. Jo saistoši savas atmiņas par J. Ezeriņu rakstījis Andrejs Ruņģis.

Attēlā: J. Ezeriņa fonds 35., 17 - dzejoļa «Jāņu nakts» manuskripts. Nodzeltējis papīrs, rakstīts ar melnu tinti, 10,5 x 17,5 cm.

Nahmu naxels

Ko apraxāt un no wehl bēvī naxfat,
Naxto upju fraumes, jāhri krapecem ojd?
Saxet abaxat, toš pihereem meflus manfat,
Saunt, lai teo naxis un maža pihwos dejit!

Mehs ~~fraxojim~~ ap vaudduligim sejam,
Mehs ~~fraxojim~~, meh, wilrefim popus;
Un tā kā semlakis un silā kalna dejim
Mehs, teu:tāks, bulfim weanus kopus!

Libgō!

Kas vintā pirmāis? Kas vintā pirmāis?
— Wiofaiis pirmāis!

Un gumis kas kura gaisis, tu gaisis?
— Vaidelofas un vaidelaisis!

Un kas ap befnam dejo tix pihwos?
— Kochon Krihwos!

Libgō!

1908.

ALFREDS GOBA (1889-1972)

Literatūrvēsturnieka rokrakstu fondā ir 313 glabājamās vienības. A. Gobas manuskriptu «Antona Austrīņa pirmie soļi rakstniecībā» 1928. gadā bibliotēkai dāvina Jānis Roze. 38 inventāra vienības pirktas no A. Gobas 1970. gadā, lielākais skaits rokrakstu (240 vienības) 1973. gadā jau pēc A. Gobas nāves pirkti no viņa rokrakstu īpašnieces J. Dumbures. 1978. gadā 34 vienības saņemtas kā dāvinājums.

Fonda kodols ir plašs literatūrkritisks materiāls par latviešu rakstniekiem, atmodas laikmeta darbiniekiem - J. Alunānu, Ausekli, K. Baronu, E. Dinsbergu, A. Kronvaldu, Māteru Juri, A. Pumpuru, J. Ruģēnu, K. Valdemāru, J. Zvaigznīti, materiāli latviešu periodikas vēsturē. Nozīmīgi A. Gobas fondā ir materiāli monogrāfijām par latviešu māksliniekiem - J. Bīni, E. Brencēnu, A. Cīruli, J. Grosvaldu, K. Miesnieku, J. Rozentālu, A. Štrālu, F. Varslavānu, K. Zāli, V. Zeltiņu. Par katru no viņiem vāktie biogrāfiskie materiāli, arī apceres, sarakste, oriģinālzīmējumi kārtoti atsevišķos krājumos, kas speciāli iesieti.

Fondā saglabāta plaša sarakste. Interesanti pavērot, kā vispār kārtotas un saglabātas vēstules. T. Zeiferts tās, piemēram, licis hronoloģiski, numurējis, vēlāk iesējis un sējumam veidojis satura rādītāju. A. Goba veidojis dubultsaraksti, saglabājot viņam rakstītās vēstules kopā ar savu atbildes vēstuļu norakstiem. Tā veidota A. Gobas sarakste ar K. Zariņu, T. Sietiņu.

A. Gobas fondā atrodam rakstus par Latgali un tās kultūras darbiniekiem - F. Trasunu, A. Skrindu. Daudz rakstu par latviešu vēsturi un folkloru, preses un grāmatniecības jautājumiem.

A. Gobas fondā ir rakstnieku R. Sēja, K. Studenta, Venšku Edvarta, E. Virzas rokraksti. Arī plašs materiāls par M. Siliņu, viņa dzejoļi no 1915. līdz 1940. gadam, vēstules, ceļojuma apraksti, bibliogrāfija, ģeogrāfiskas kartes, autobiogrāfiskas piezīmes ar A. Gobas komentāriem.

A. Bārdas, A. Birkerta, K. un R. Egles, K. Jannava, K. Kraujiņa, K. Krūzas, Līgotņu Jēkaba, J. Lojas, J. Misiņa, M. Rāceņa un A. Vītola fondos atrodamas A. Gobas vēstules un fotogrāfijas.

122, XV

21.12.28.

Antona Austrīņa pirmie soļi rakstniecībā.

Antona Austrīņa pirmie dzimšanas uzdevumi
iņķitot ~~1896.~~ 1896. gada vasarā. Pagasta mēla nēvīsi,
~~Antons~~ bija budoņi un ar mēdiem: tolaikā iestāties
dranīgas mēls, slavaunys Vecrīvalgas dranīgas
mēls, kas katrēdān divos: ~~Antons~~ ^{Antons} bidrīskā
darbinēšus un raustīšus. ~~Antons~~ ^{Antons} tolaik bija
dīrpadomīt jodu. Ne mājas apstānī, ne ar pa-
gasta mēls ar savien ^{Antons} mēlētājiem sēvīskā mēls.
tībā grāmatān un raustīšus. ^{Antons} mēlētājiem mēls
dīrāt. Tām grāmatas katr vī ar ^{Antons} patīk
vīdā ir katrīs pa ar dažu labi ^{Antons} mājas
am mī un ^{Antons} mēlētājiem mēls ^{Antons} jodu.

Būt - uprastijs parbrāys tīs vīdā papīstāms
piņģes garā „Austrīņis” ar savi dīji un apmēvīnīti
un atnēt sās lītas ar vīdā ^{Antons} ilgūks katrīs.
Vīdā ^{Antons} katr lītas, ka vīdā ^{Antons} varīgāsi
dījas tīnāt, ka mēlētājiem un mājs, pīdīti un
bīdā pa sē tīks tīcān ^{Antons} iņķitot, no lītas.
Kīem dīj mēlētājiem, tīcān ir vīdā ka mēlētājiem dīrāt
- vīlbas pīdīti.

Dranīgas Austrīņa / raustījs un an ērojāms stiprās
(pa ~~Antons~~ grāmatān un raustīšus, mēlētājiem
spīnī iņķitotējis gadi. Tīcān katr Austrīņa,

Attēlā: A. Gobas fonds I. - A. Gobas apcerējuma «Antona Austrīņa pirmie soļi rakstniecībā» manuskripta pirmā lappuse. Rakstīts uz iedzeltēna papīra ar melnu tinti, 18 x 22 cm.

IRMA GREBZDE (1912)

Rakstnieces rokrakstu fondā ir 6 glabājamās vienības. Kopš 1944. gada I. Grebзде dzīvo emigrācijā. Viņas rokrakstu fonds Misiņa bibliotēkā sāka veidoties 1990. gadā, kad ZA Fundamentālās bibliotēkas direktors J. Kokts Rokrakstu nodaļai nodeva divas viņam rakstītas I. Grebзdes vēstules.

I. Grebзdes fondā tagad glabājas vairāki viņas skolnieces A. Ziediņas dāvinājumi. Tie ir I. Grebзdes vēl neiespiestā romāna «Vilku meža bērns» rokraksta fragments, daļa autobiogrāfijas «Es un mana dzīve», I. Grebзdes apsveikums Malnavas Lauksaimniecības tehnikuma jubilejā 1991. gadā, kā arī viņai rakstītas I. Grebзdes vēstules no 40. gadiem. A. Ziediņa rakstnieces fondam dāvinājusi gan I. Grebзdes, gan viņas vecāku un ģimenes piederīgo fotogrāfijas, arī retus uzņēmumus no rakstnieces bēgļu gaitām Vācijā un Kanādā, grupu uzņēmumus kopā ar latviešu rakstniekiem trimdā.

Fondā ir daļa no I. Grebзdes vēstulēm jaunības draudzenei Z. Skrābānei.

1992. gadā rakstnieces rokrakstu fonds papildinājās ar viņas stāstu «Diogens Suska», «Ancis» un «Džiga» manuskriptiem, ko bibliotēkai atsūtīja Arturs Plaudis. Šie rokraksti sāka ceļojumu Vācijā, tad nonāca Austrālijā, bet nu atraduši paliekošu mājvietu Misiņa bibliotēkā.

Fondam ir pievienots I. Grebзdes sarakstīto grāmatu un periodikā iespiesto darbu bibliogrāfisks saraksts, literatūrkritisku rakstu un recenziju kserokopijas.

Attēlā: I. Grebзdes fonds 3., 1 - rokraksta «Es un mana dzīve» pirmā lappuse. Rākstīts uz balta papīra ar tumši zilu pildspalvu, 20 x 25 cm.

1944. gada
Ismar Gredge

Es un mana līme?

Dalīdējs šajā pasaulē ar savu mērķu
krišā mētā. Obligādu laiku, ievērojama
notikumu gādā - Titāniskā nogrimušas
sakarums, par to varstā un runā vēl
īdēim.

Par manu? ^{Veimā?} Tāim - ar par manu - tā
māgēt, māgā tautas māgā saijņa, jū
manu vādu.

Piedinuu puslīdī labas apstādas Rūgā
Hāijā, kurā vadīja manu tās. No apas
4-5 jādū lēnākā atceis plānā isfabā,
kurā mētās mētā, mētētā, ievēlētā saunā
"telefons" lai varētā sarunātā ar mētā
atā telpā. Telefons mētā tā māgā fārtā
rastārdā, jo tās atāļ savā "kūrtā"
runā par telefonu un slabinājo teleprofu.

Izvēlētā bejātāda mētā piemēto vādu tājā
Esānā, mētā, jau izfūdijs pasānā un
ar tām mētā pat pabiedēja. Cui tās vālas
varāns mētā tātā dājodū jociņā
stāstā, jo viņā lējā, lūmā dāvānā
un tātā mētā lējā ciinā ar pagānā
pulnā, lai jau mētā mētā, atāstā.

ALEKSANDRS GRĪNS (1895-1942)

Rakstnieka rokrakstu fondā ir 4 glabājamās vienības. A. Grīna teātra kritikas - «Sezonas sākums Rīgas teātros», «Pēdējās novitātes Rīgas teātros», rakstus par H. Ibsenu, E. Prūsu, K. Štrālu, Latviešu Literārās biedrības 100 gadu jubileju - dāvinājis «Burtnieka» redaktors L. Ausējs 1929. gadā. 1934. gadā K. Eliass dāvinājis A. Grīna romāna «Tobago» apjomīgo (456 lpp.) manuskriptu, ko rakstnieks uzrakstījis 1933. gada beigās.

1961. gadā K. Egle nodod Rokrakstu nodaļai A. Grīna dažādu rakstu kopojumu, kurā ir 1938. gadā uzrakstītie raksti - «Sniegsim jaunatnei kāpnes» un Latvijas neatkarības gadadienai 1938. gadā veltītais «20 gadu».

1991. gadā A. Grīna fonds papildinājies ar romāna «Meža bērni» fragmentāru manuskriptu. Rokrakstam K. Egles piezīme: «Ieguvu 1938. gada decembrī no «Brīvās Zemes» redakcijas (Sākuma trūkst. Autors pats iznīcinājis vai nozaudējis).» Šim manuskriptam kopumā 215 lappuses.

Citu latviešu rakstnieku fondos ir A. Grīna vēstule H. Vīkai un vēstule P. Ērmanim.

Attēlā: A. Grīna fonds 2. - romāna «Tobago» manuskripta pirmā lappuse. Rakstīts ar melnu tinti, tintes zīmuli, vienkāršo zīmuli uz dažāda veida papīra, 18 x 22,5 cm.

JĒKABS JANŠEVSKIS (1865-1931)

Rakstnieka rokrakstu fondā ir 5 glabājamās vienības, kas saņemtas no 1933. līdz 1953. gadam. Fondā ir J. Janševska romāna «Līgava» 2. daļas manuskripti no 26. līdz 41. nodaļai. Romāns ar nosaukumu «Lielkunga mīlākā» tika iespiests žurnālā «Atpūta» 1931. gadā. Pēc publicēšanas šī manuskripta daļu bibliotēkai nodeva «Atpūtas» redaktors J. Lācis.

1937. un 1939. gadā no E. Dzelzkalēja iepirkta M. Kaudzītes, Ē. Pīpiņa un T. Zeiferta vēstules J. Janševskim un epus «Maiga». Kā dāvinājums no J. Janševska kundzes saņemtas vairākas grāmatas: E. Treimaņa-Zvārguļa «Dzejas pūrs» ar veltījuma ierakstu J. Janševskim un krājuma «Jaunā Raža» IV burtnīca ar rakstnieka korigējumiem. Fondā ir J. Janševska sonetu pušķītis, veltīts F. Brīvēzniekam, atsevišķi F. Šillera un H. Heines dzejoļi J. Janševska tulkojumā, R. Zariņa J. Janševskim darināts ekslibris.

Lielāks skaits J. Janševska rokrakstu ir K. Egles fondā. Tur atrodami J. Janševska jaunības gados veiktie H. Heines dzeju atdzejojumi, gan arī oriģināldzejoļu manuskripti, stāsta «Varkāļu pagasta skolotājs» rokraksts, luga «Pirmā nakts» rakstnieka dēla pārrakstā ar J. Janševska labojumiem. Saglabāts J. Janševska sastādītā krājuma «Tautas dziesmas bērniem. Mājai un skolai» (1892) cenzūras eksemplārs.

Bibliotēkā rakstnieku fondos ir J. Janševska vēstules P. Ērmanim, A. Gobam, Āronu Matīsam, F. Brīvēzniekam, M. Kaudzītem, J. Misiņam, F. Veinbergam un T. Zeifertam. K. Krūzas fondā ir viņa piezīmes par J. Janševski. K. Kraujiņa fondā - veltījuma dzejolis J. Janševskim viņa sešdesmit gadu jubilejā 1925. gadā. Līgotņu Jēkabs rakstījis atmiņas par J. Janševski.

Attēlā: J. Janševska fonds 1. - romāna «Līgava» 2. daļas, 40. nodaļas «Dzīvības zāles» 1. lappuses manuskripts. Rakstīts uz iezāļa vēstuļpapīra ar melnu tinti, 22 x 28 cm.

Uffhredesmita' nodaka.

Uffhribas fables.

Kas nekaitetu ilbrekem papaulo
fihrot, kad rebuktu jamipt... Tadija utra' deant
vaka parahrens, ena keta ma reifa
ar turali no kuknes laupku ehda ma
iftaba. - Kadu gudru, ma kizu ilbre...
tik nar papaulo! Ko vifu neifoma!
kandas fables tik neifudro! Sagad
ifudrotas pat prukpu fables, ar
kurjam tos var ifaitinat. Jena' par
prukpu fablem nevere no neka neifomaja,
un vifu gudru fira, ka' no teem tikt
vabam, bija vaniga ta, kad flihd
cebrauda felta, tad sevas gar pokatti
un pa aifkrasni, kur klab' dantj prukpu,
~~prukpu~~ jaftandija tos kanda lupata,
raj kulite, aifseja to deeti un tad slahdi
krahjumu prukpu flegus efelja fihda
fizam apte, lai aifvet tos prizam.
Sevas bija tahda tikiba, ka kiti prukpu
mahjat tad vaiti nepaliks, bet vaitages
farem prizam aifviteem ilts krahjem
pohaly.

Lagulupki

- Ai, tahdi felta ilbreke is tihres kukkes!..
Teika vudlis no plandamees. - tik reif,
kad es braukaje apkahit pa felta filkes
pahrodams, tee efelijufe prukpu kulite
manam fizam apte. Atri sagad nar remaf
litade: manem deilem deilerem, kas mane
reete braukajett ar filkem apkahit, daf
felta vohl efen tahdi fira balnes fizam apte.

JĀNIS JAUNSUDRABIŅŠ (1877-1962)

Rakstnieka rokrakstu fondā ir 24 glabājamās vienības. Savu darbu manuskriptus līdz 40. gadiem bibliotēkai dāvinājis pats autors. Pirmā vienība J. Jaunsudrabiņa fondā ir viņa 1923. gadā rakstītās biogrāfijas manuskripts K. Egles sastādītajam latvju rakstnieku autobiogrāfiju krājumam «Atziņas» (1923/1924). Ar to K. Egle iesāk J. Jaunsudrabiņa fonda veidošanu. Seko J. Jaunsudrabiņa vēstules E. Birzniekam-Upītim un J. Inīņbergam, kuras K. Egle saņem no abiem kā dāvinājumu. 1928. gadā J. Jaunsudrabiņš dāvina bibliotēkai savu rokrakstu «Schi jirr manna kladde preksch wissadeem pekstiņeem» (1913), manuskriptu romānam «Nāves deļa», romāna «Jaunsaimnieks un velns» pirmuzmetumus un 1936. gadā romāna «Neskaties saulē» manuskripta korektūru. Kā pēdējo pirms došanās svešumā 1944. gadā - romāna «Nauda» manuskriptu.

No šī laika J. Jaunsudrabiņa rokrakstu komplektēšanā iestājas pārtraukums, tā atjaunojas pēc divdesmit gadiem, kad atsevišķus J. Jaunsudrabiņa rokrakstus Rokrakstu nodaļai nodod K. Egle. 1977. gadā - J. Jaunsudrabiņa simtgades gadā grafiķis P. Upītis dāvina ilustrācijas J. Jaunsudrabiņa stāstu izlasei «Tā pasaule paiet» un grāmatai «Ar makšķeri». 1983. gadā no specfonda saņemta sarakste - 39 vēstules Artūram Plaudim.

J. Jaunsudrabiņa daiļdarbu manuskripti ir fonda vērtīgākā daļa. Tie ir savdabīgi, īpatnēji rakstnieka darba liecinieki, jo rakstnieks rakstījis uz dažāda veida papīra, sīkām lapiņām, izmantojis arī aplokšņu neaprakstīto pusi.

J. Jaunsudrabiņa rokraksti, vēstules un citi materiāli atrodas Āronu Matīsa, A. Bārdas, E. Birznieka-Upīša, K. Egles, P. Ērmaņa, A. Gobas, A. Gulbja, K. Jēkabsona, K. Kraujiņa, K. Krūzas, Ligoņņu Jēkaba, K. Štrāla, T. Zeiferta un vēl citos fondos.

K. Egles fondā ir J. Jaunsudrabiņa stāsta «Sliņķu virsnieks» manuskripta daļa, kā arī viņa raksti par latviešu grāmatizdevējiem un māksliniekiem, J. Jaunsudrabiņa darbu bibliogrāfisks saraksts un viņa K. Eglem sūtītās lielformāta fotogrāfijas. Rakstnieku fondos ir atmiņas un apcerējumi par J. Jaunsudrabiņu.

7. Jaunsudrabiņa

Edwards Brencēns

-Lai krasāli ar gandarījumu atsmē vīnu otru no
jauno valdību prezidentiem, kuri, priekšji vispārīgām
parasām, gērbjās vienkārši: neliek galvā cilindrus, ne-
velk mūkuvā frakus. Bet joic mums šo čaulu stīpni
ievēro. Stāsta, ka Edwards Brencēns neticis nācēnto
akadēmijas mācības spēko vienīgi tāpēc, ka valkā-
jis pelēkas drēbes un ne katru reici stākla saite vi-
nam bijusi kārtība. Tiesām tēl, ka, kā saeit, cepu-
res dēl, mūso augstākajai mākslu skolai bija at-
ņēmtis tik labi senātnes pasimējs, tik krietns pede-
gogs un tāds rīmētājs, kādu mums vispāri nav. Tūds
to mēs t. xai tad pilnam redzēsim, kad izdosies sa-
vāst viņu albumus un izslādēt vienkopus, ko Neat-
karīgs māksliuseku vienība katrā zinā centīsies da-
rēt, vistrācākā laikā. - Tūds solīti viela, māksli-
nieks varbūt būtu labojies arī apģērba zinā, un viņa
drēves gaita varbūt būtu ņēmusi pavīsam citu vir-
kiem. Bet par to un vaico nav ko runāt.

Edwards Brencēns ir miris. Un priepesē mums jūmai-
na vīna atbilstības piet vīnu. Guldenais, - mēs nevā-
kam vaico runāt bagudne, nevaram vaico ar runāt

Attēlā: K. Egles fonds 126., 42 - J. Jaunsudrabiņa raksta «Edwards Brencēns» manuskripta pirmā lappuse. Rakstīts uz iegarenu rūtiņu vēstuļpapīra ar melnu tinti, 22 x 28,5 cm.

KĀRLIS JĒKABSONS (1879-1946)

Dzejnieka rokrakstu fondā ir 27 glabājamās vienības, kas iegūtas no 1928. līdz 1988. gadam. 1924. gadā K. Egles sakārtojumā iznāca latvju rakstnieku autobiogrāfiju krājuma «Atziņas» otrā daļa. Tā ietver arī K. Jēkabsona biogrāfiju «No manas dzīves (Garām slidošas atzīmes)», kas ir pirmā vienība K. Jēkabsona rokrakstu fondā. Tas turpmākos gados papildinājies gan ar oriģināldzeju un prozu, gan tulkojumiem. Uz garām papīra slejām K. Jēkabsona rokrakstā ir manuskripts pasakai «Zvejnieka dēls», kas rakstīts dzejā no 1931. līdz 1940. gadam. Japāņu pasaka pārveidota ar nosaukumu «Urasimataro» un ar K. Sūniņa ilustrācijām šis darbs nāca klajā izdevniecībā «Latvju Grāmata» 1943. gadā.

No tulkojumiem rokrakstā saglabājušies A. Puškina pasaku («Pasaka par caru Saltanu», «Pasaka par zvejnieku un zelta zivtiņu» u. c.), M. Ļermontova dzejoļu («Eņģelis», «Pirmā janvārī 1840») un krievu folkloras - biļinas «Senziesma par Spēkadēlu Dobriņu Nikitiču» tulkojumi.

No prozas darbiem K. Jēkabsona fondā ir stāstu un noveļu krājuma «Kad likteņi runā» manuskripts, kas veidots no atsevišķiem publicētiem darbiem, to papildinājumiem un labojumiem, gan arī jauniem stāstiem autora rokrakstā. Ir romāna «Gredzens», kas rakstīts no 1932. līdz 1938. gadam, mašīnraksts. Vairākas K. Jēkabsona rokrakstu vienības bibliotēkā saņemtas 1947. gadā, drīz pēc K. Jēkabsona nāves, kā A. Saksa dāvinājums.

Attēlā: K. Jēkabsona fonds 9. - dzejoļa «Pavasara atnākšana» (1938) manuskripts.

K. Jēkabsons
Parasars, atrāksāna

Tu, ledus laupdāvis,
šurpu nāc
gandrīg vai paslepēn,
kad sili šņāc
un strāumes krāc
un mākonis,
vēju aicināts,
prom sniegs nighu fēn.

Tu gaismas brīnumis,
parasars,
tu maigais plūdums silts,
II Skarj saules stars,
I šķid putrās lars,
un skarj mūs
mitigs jēdu fars,
skarj vararīksnas tilts.

Tik tīkami
pa launu iet
un sirmo sils sveikt,
man šķiet,
tur vecie koki dzied
un debes, zemē
vienmīet
quē Dieva gods teikt.

1938. g.

Pēc ilgiem gadiem K. Jēkabsona fonds papildinājās ar viņa no 1942. līdz 1946. gadam rakstīto dzeju. Garus gadus šos dzejoļus bija saglabājis dzejnieka dēls Ventspilī. 1987. gadā viņš tos dāvinājis I. Kiršentālei, bet no viņas rokām tie savukārt nonāca Rokrakstu un reto grāmatu nodaļā. K. Jēkabsona fonds līdz ar to divkāršojies. Starp šiem rokrakstiem ir K. Jēkabsona garāks dzejojums «Brauciens pa jūru» u. c. Zīmīgi, kādu papīru dzejnieks izmantojis kara laika nabadzībā. Dzejoļi rakstīti uz visāda veida un krāsas papīra, arī uz vācu laikā izsniegtiem pārtikas - pusdienu taloniem. Visa dzejoļu rokrakstu kopa ir datēta. Tie parāda dzejnieka domas un noskaņojumu kara gados, latviešu tautai smagu pārbaudījumu laikā. Šī dzeja nav publicēta.

Atsevišķi K. Jēkabsona iesūtīti dzejoļi izdevumu redaktoriem, viņa vēstules un veltījuma dzejoļi glabājas citos rakstnieku rokrakstu fondos. Ir viņa vēstules Āronu Matīsam, A. Dālei, K. Krūzam, F. Veinbergam, T. Zeifertam, J. Zālītim, bet veltījuma dzejoļi H. Akuraterei un J. Vecozolam.

Attēlā: K. Jēkabsona fonds 17., 17 - dzejoļa «Latvijai» (1945) manuskripts.

Kārlis Jēkabsons

Latvijai

90
Dielip līte ziedu garām,
paliec mūžam uzticīgs
savas sirds un saules staram,
Latvijai.

Līdz ar visu, ko vien varam,
bērnus būs mātes padomys
tā kā skaidrības un garām,
Latvijai.

1945

IVANDE KAIJA (Antonija Lūkina, 1876-1942)

Kā redzam no rakstnieces I. Kaijas vēstulēm J. Misiņam, abas ģimenes vienojusi ilgu gadu draudzība. J. Misiņš rakstniecei gādāja darbam vajadzīgās grāmatas, bija padomdevējs dažādu dzīves likstu brīžos. Saprotams, ka savus rokrakstus I. Kaija 30. gados nodeva Misiņa bibliotēkai - 18 inventāra vienības. Lielāku papildinājumu 1967. gadā bibliotēkai dāvināja rakstnieces dēls Haralds Lūkins.

Rakstniecēs fondā ir viņas manuskripti mazāk pazīstamiem daiļdarbiem - pirmteksts dramatiskam tēlojumam 3 ainās «Mātes (Madonnas)», drāma 5 cēlienos ar tādu pašu nosaukumu, rokraksts traģēdijai «Perikles», ģimenes traģēdijai monologos 1 cēlienā «Atmaksas diena», plāns naivi fantastiskam romānam «Baltās Lilijas savienība», 5 cēlienu drāmai «Laulība», rokraksts feļetonam «Parlamentāriskas medības» un rokraksts leģendai «Pravietis». Saglabātas rakstnieces piezīmes romānam «Iedzimtais grēks», izrakstu materiāli darbam «Dzintarjūra». I. Kaijas rokrakstiem raksturīgi, ka viņa rakstījusi nevis uz papīra loksnēm, bet burtnīcās. «Dzintarjūras» materiāli kopā iesieti 14 burtnīcās.

Starp rokrakstiem ir vairāki viņas raksti - «Latvju tautas ciešanu laiks», «Esiet sveicinātas, latvju sievietes!», «Mēs gribam darba spējīgu Satversmes sapulci» u. c.

Nozīmīga I. Kaijas fondā ir sarakste, sevišķi kultūrvēsturiskā ziņā vērtīgas Aspazijas un Raiņa vēstules, kā arī A. Berga, A. Ķeniņa, Līgotņu Jēkaba, F. Olavas, J. Rapas (sen.), M. Valtera u. c. vēstules. Trīs biezās kladēs rakstnieces fondā ir viņas dienasgrāmatas par laiku no 1911. līdz 1921. gadam. Kopā 688 lappuses.

I. Kaijas personālijās ir apliecība par atļauju klausīties lekcijas Leipcigas Universitātes Filozofijas fakultātē 1901. gadā, liecība par Bernes Universitātē noklausītām lekcijām, bibliotēku lasītāja kartes Vācijā un Francijā.

I. Kaijas vēstules atrodam Āronu Matīsa, K. Egles, P. Ērmaņa, Līgotņu Jēkaba, J. Misiņa un T. Zeiferta fondos. U. Lasmaņa fondā atrodami materiāli viņas darbam «Prezidenta pirmā un pēdējā palīdzē».

54
 laids ni uzsēj prāts nedz domēt, ka tie:
 ki smēt māj karti, dubūt lācū
 vāli, aplūpīt vānēfēcāzānētā, un
 lāz ton mān, vānē: vāz, sēgānēt, vāf.
 nēvār sēf nēkūr. Gaidi, ko nēlētā sē
 mānēn dēlēn. Vēl nē vānē, nē vāf
 nār nēkā. Mēt krītē: jās sēvīs vāfē
 vās! Kōdēnē jās bijis sēgrāzēnē, kē
 nē vānē kēzē dēfēnētē iēnētēpēt. Kēzē
 2 romānē, kēnē vā lēf. tāt nē gēnē. vāfē
 Mēlēt tēpēt kēzē, bet nēslēpēt. nēst-
 vāt angstēk pā bēdē, jēkē.

Pirmā, 18. nov. 1918.
 Latvijas valsts sēdēnē pēkšēnēpēnē.
 Sēnē dēnētā pēnētēnē sē. Ulmānē. Sē
 Kābētē vā. vīl nē dēkātē.

Vācēnē.

Kābētē: sēlēnē - sēlēnētē, sēlēnētē
 Vācēnē - pēlē. sē. tēpēnē. Kēnē
 Pēnētē: sē. sēlēnētē, pēlē. Kēnē
 sēlēnētē nē pēlē. nē - pēlē pēnētē,
 pēlē. Kēnēnē, Kēnēnē. sēlē. Kēnē.
 Appēnē. Kēnēnē. sēlē. nēlēnētē -
 tēlē. Kēnēnēnētē! - sēlē. pēlēnētē!
 vīl sēlēnētē - sēlē. pēlē. nēlēnētē. nē.
 sēlē. Kēnēnētē sēlē. pēlēnētē. - sē.

Attēlā: I. Kaijas fonds 15., 34 - lappuse no manuskripta «Mana
 dienasgrāmata» no 1918. gada 23. jūlija līdz 1920. gada 12. jūnijam -
 176 lappušu bieža klade ar līnijām, 18 x 21,5 cm.

JĀNIS KALNIŅŠ (1922)

Rakstnieka rokrakstu fondā ir 39 glabājamās vienības, kas ir autora dāvinājumi laikā no 1965. līdz 1986. gadam.

Kā pirmo dāvinājumu bibliotēka saņēma grāmatas «Zelta kamolītis» manuskriptu vairākās sagatavošanas stadijās. 1968. gadā - pirmuzmetumu un pirmo pārrakstījumu grāmatai «Kad strazdi svelpj», 1971. gadā - melnrakstus, pirmuzmetumus un manuskriptu grāmatai «Mūžība». Rakstnieka fonds ievērojami papildinās, kad 1978. gadā J. Kalniņš dāvina romāna «Rainis» manuskriptu. Tas ir lielākais kāda atsevišķa darba rokraksts Misiņa bibliotēkā. Visos J. Kalniņa rokrakstos ir precīzas atzīmes par darba sākšanu, nodaļu pabeigšanu, nodošanu izdevniecībai, un tādā kārtā ir darīti zināmi visi dati par darba tapšanu. 1982. gadā J. Kalniņa fondā nonāk kinoscenāriji Kaudzišu romānam «Mērnieku laiki» un R. Blaumaņa novelei «Nāves ēnā» pa trīs variantiem katram darbam. Manuskripts romānam «Andrejs Pumpurs» redzams trīs pārrakstos, rokraksts stāstam «Viesis» ir ar autora komentāriem. 1985. gadā ienāk manuskripti darbam par Pērsieti «Turaidas pagastskrīveris» un darbam par E. Veidenbaumu - «Uzdriktēšanās».

J. Kalniņa rokrakstu kopa ir viena no izcilākajām un raksturīgākajām tajā ziņā, ka ietver viņa daiļdarbu manuskriptus - rakstnieka arhīva dārgāko un vērtīgāko daļu.

Attēlā: J. Kalniņa fonds 25. - grāmatas «Auseklis» manuskripta 7. nodaļa - Lielvārde. Pirmraksts «Auseklis. Pie Staburaga». Rakstīts uz balta papīra ar tumši zilu tinti, 21 x 29 cm.

Auseklis

13.5.78.

Pē. Stalburgs.

No Vidzemes puses nāpa un nāpa māņoni augšup-
Vīri cāpji, un gāli pati negais atpūms atpūms, vāns
Daugavas ūdeņos.

- Tas lūti parvāns elni, un pēvs, lūti dieg unns
reduta vīpāns ~~atpūms~~ apmētā Stalburgs.

Auseklis ir un elstā vīpā nāpā un vāns slūt
sacīt var negais. Vīpā nāpā un lūti dieg unns
tas draudotais bangums, nos saipitāns atdangāns
māņoni pēlvāpā un mēlums. "Ballijs dieg Ballijs
diegāns saip."

Stalburgs vīpā aizmēd, lūt tam pē reduta lūti
acu vāns, nod pēvāns sēns lūti dieg. Vāp lūti
Stalburgs Daugavas plāns un, aipā nāpā unns
lūti nāpā nāpā nāpā. Vīpā nāpā unns lūti dieg unns
vāns un tē vā nāpā, vā arī vāns cīlā sēns vāns
vāns, nāpā nāpā nāpā un nāpā.

Kā Daugava vāns un bangs at nāpā

Un Stalburgs vāns vāns.

Kā vāns vāns vāns vāns.

Tā dieg un vāns vāns.

- Tu dānā dieg.

- Dieg? - dieg vāns. - Dieg dieg
tas vāns. Tas vāns vāns, ja vāns vāns vāns
un aipā lūti dieg.

Auseklis, lūti, tas lūti nāpā. 4 pē dieg
allā vāns vāns vāns vāns.

- Bet vāns tas vāns vāns, vāns vāns

- Tas vāns. Un ja vāns vāns vāns.

MATĪSS KAUDZĪTE (1848-1926)

REINIS KAUDZĪTE (1839-1920)

Rakstnieku brāļu Kaudzišu rokraksti atrodas vienā fondā, kurā ir 166 glabājamās vienības. Savus rokrakstus M. Kaudzīte pats dāvinājis J. Misiņam vēl pirms Rokrakstu nodaļas izveidošanas. Viņa pirmie dāvinājumi ir 1924. gadā iznākušo «Jauno mērnīku laiku» četru daļu un «Atmiņas no tautiskā laikmeta» pirmās un otrās daļas apjomīgie manuskripti. Kaudzišu rokrakstu lielākā daļa iegūta 1927. gadā, un tie veido vienu no pirmajiem lielākajiem latviešu rakstnieku arhīviem, ko bibliotēkai iegūst K. Egle. Kaudzišu fondam rokrakstus nodevuši latviešu rakstnieki un kultūras darbinieki - Bibliotēku Centrāle (E. Birznieks-Upītis), K. Damroze, T. Haļapina, M. Ieviņa, K. Jannavs, V. Olavs.

Kaudzišu rokrakstu fondā bez daiļdarbu manuskriptiem ir arī tulkojumi. Nozīmīgākais no tiem - G. Merķeļa «Vidzemes senatne» M. Kaudzītes tulkojumā, kuram 350 lappušu. Ir saglabātas gan M. Kaudzītes, gan R. Kaudzītes ceļojumu piezīmes, arī piemiņas no ceļojumiem. Fondā ir M. Kaudzītes literatūrkritiski raksti, piemēram, «Ansis Līventāls», raksts par J. Ilstera krājumu «Sīkrozītes, magonītes», par A. Pumpura «Tēvijā un svešumā» u. c. Saglabātas dažādas atmiņas - M. Kaudzītes «Tālas un tuvas atmiņas par sevi pašu» (1920), K. Kārkliņas atmiņas par brāļiem Kaudzītēm (1933) u. c.

No R. Kaudzītes rokrakstiem jāpiemin viņa «Malienas dabas stāsti» (1., 4., 6. nod.), 195 lappušu biezs rokraksts «Latviešu rakstniecības mūža virziens un laika gara atspīdums tajā», autobiogrāfijas «Manas dzīvības ceļš» rokraksts, kā arī meteoroloģiskie piezīmējumi 8 burtņīcās. Fondā ir

Attēlā: M. Kaudzītes fonds 20., 4. lpp. - dzejoļa «Tautas mīlestība» rokraksts kopsējumā «Ziemciešu lapiņas»; tajā 437 lpp., rakstīts uz linijpapīra, 13,5 x 21,5 cm.

Tantous miblestika.

Kur tantous mainays jef an fce d
Un dautif was tantai' tuwu so k,
Tur ej' gan lildif, bed adstertu
Un flakp, nas weipai' efi' tu.

Kur nau us an kehilas tantu fcepk
Un maf nas weipai' lildif ecepk,
Tur naktu, lai glakb'ej's may' waj' mekls,
Bed teiz, na efi' wifous dekl's.

M. Kaudzītes sastādīto grāmatu eksemplāri - «Bībeles stāsti» (1895), «Sēta un skola» (1898), «Ortogrāfijas kurss» (1896), «Krievu valsts attīstības gājums» (1889) u. c., kā arī M. Kaudzītes skolotāja darbā lietotās grāmatas. Fondā ir 2600 Kaudzītēm rakstītu vēstuļu, starp kurām ļoti retas - Ausekļa, Māteru Jura, J. Pilsātnieka. Ir fotogrāfiju krājums, personiskie dokumenti, senu skatkaršu albums.

Fonds raksturīgs ar to, ka tas ataino ne tikai Kaudziņu literāro darbu, bet rāda viņu laika Vecpiebalgu kopumā. Fondā ir daudz materiālu par sabiedrisko un kultūras dzīvi Vecpiebalgā, skolām un biedrībām, par saimnieciskām lietām un naudas līdzekļiem Kalna Kaibēnos. Var minēt «Vecpiebalgas Kaibēnu, vēlāk Ogrēnskolas kroniku» no 1868. gada, materiālus par Vecpiebalgas draudzes skolu, Ogrēnskolas klases žurnālus, Vecpiebalgas Labdarības biedrības protokolus, draudzes locekļu grāmatiņas, izcilā ārsta un sabiedriskā darbinieka J. A. Jurjāna rokrakstu ar ziņām par slimniekiem (Verzeichnis der Ambulanten) 1862. gadā. Rokrakstiem ir K. Egles piezīmes par to iegūšanu, publicēšanu.

Bagāts materiāls par Kaudzītēm atrodas K. Egles, A. Gobas un T. Zeiferta, kā arī citu latviešu rakstnieku un kultūras darbinieku fondos. Šie materiāli atspoguļoti ar 85 norādēm rokrakstu analītisko izrakstu kartotēkā.

Attēlā: R. Kaudzītes fonds 107. - «Malienas dabas stāsti ar bildēm» pirmās grāmatas manuskripta pirmā lappuse, nodzeltējis papīrs, 23 x 36 cm.

Malennoo Nakoo Stokkhi:

ar bildhinn.

I. Iffurefhi.

Barma nadalo:

Kur in Malennoo Iffurefhi. miipfo;
Iffurefhi junnio kupo mothjo;
Dipokulnao Iffurefhi; pofhi Iffurefhi.

Elji! Kur thu furofo!... Pagsidi.
porklopfes... porsunofhinnes doocyp!
foxi, moij thu fini kur ^{Malennoo} Iffurefhi? - Moij
fini, moij pofidfti ^{Malennoo} Iffurefhi? - Rief
ta: ^{Malennoo} Iffurefhi in thu, kur par 13 mer-
thim 18 kroge, kur moelat firmenbes
nur mekrot moipfihos helee bothhos
puterlpi; kur koojfotho furothras oyo-
min pofhi furojfo koojfo, thu kur
krogo furothras, mekrotas "fpehl e,
danzu ^{mit panno} ~~mit panno~~ noxli ar ween
junnun meitip" un moipfihos ifroue
jochs ari ar fochun pof-hahun koothun; -

ATIS KRONVALDS (1837-1875)

Kronvalda Ata rokrakstu fondā ir 12 glabājamās vienības. Tās ir J. Mišņa un Āronu Matīsa dāvinājumi 1929. un 1931. gadā. Pirmā glabājamā vienība ir A. Kronvalda raksts «Tēvu zemes mīlestība». Seko vairāki A. Kronvalda rokraksti fizikā - par magnētu, elektrību, skaņu, siltumu un gaisu, botāniku un valodniecību, skolu lietām. Saglabātas ir A. Kronvalda vēstules (7) B. Dīriķim, vēstuļu uzmetumi bīskapam K. Ulmanim un A. Kronvalda vēstuļu noraksti K. Kronvaldei.

Literatūrkritiski materiāli par A. Kronvaldu ir Kaudzītes Matīsa, A. Gobas, K. Egles, Līgotņu Jēkaba, M. Alkšņa un F. Veinberga fondos.

Materiāli par A. Kronvaldu saņemti vēl 1989. gadā, kārtojot Elmīras Egles arhīva materiālus. Starp tiem ir E. Egles tēva P. Veismaņa liecības Vecpiebalgas draudzes skolā ar skolotāju A. Kronvalda, A. Rātmindera, J. Pilsātnieka un A. Stērstes parakstiem.

Attēlā: A. Kronvalda fonds 1., 2 - manuskripta «Tēvu zemes mīlestība» 21. lappuse, iedzeltens papīrs, melna tinte, 19 x 23 cm.

ihki na man: appasa fassa fassa pashpashama pa
tehuw fawer awotam baigt.

Pal newarom baigt, jirini awer uelk manni waditpa
par weggako fawer pa behrni awfi: awghawon gawghawon.

Ilwaki in pa lalaki: dalkai awghit, kas tihawon mahtu
waghidpa behrni awghinawta en behrinawta.

Ko behrni awghitpa tehuw onahja, to tu gawghawon
lilaw aw ghawon zella pa gawgha awghawon.

Weggako waghin, lalaki awana pa behrni awfi: na
fawer awka fawghawon.

Tadsh tehuw fawer mikhleghiba baw pa behrni
ta: mehu awghawon, kida awta ta tehuw. mahjan
awghawon.

Ja tehuw. mahjan ghilghilaw awla, ja tar tik
awghawon: aw ghilghilaw pa awghawon gawgha lalaw
awna en awghit awghawon aw ghilghilaw awghawon
fawer aw ghilghilaw; ja ta tehuw mahjan waghidpa awghawon
awghawon pa ta, ta waghit awghawon awghawon
awghawon, aw ja ghilghilaw ghilghilaw awghawon
awghawon pa ghilghilaw awghawon awghawon; ja
tar aw ghilghilaw awghawon awghawon awghawon
aw ghilghilaw: ta ta ta tehuw. mahjan awghawon
ghilghilaw behrni ghilghilaw tehuw fawer mikhleghiba.
Aw ta mahjan ghilghilaw, ko behrni tar awghawon
awghawon ghilghilaw pa ghilghilaw ghilghilaw.

Tadsh waghin tehuw. mahjan baht ghilghilaw
awghawon awghawon mikhleghiba ghilghilaw. Ta
jama awghawon ghilghilaw mikhleghiba ghilghilaw
awghawon ghilghilaw ghilghilaw aw ghilghilaw
awghawon ghilghilaw ghilghilaw pa ghilghilaw ghilghilaw
awghawon awghawon ghilghilaw.

KĀRLIS KRŪZA (1884-1960)

Viss K. Krūzas fonds - 474 rokrakstu glabājamās vienības - iegūts pēc dzejnieka nāves 1960. gadā kā pirkums no K. Krūzas mantinieka. Vienlaicīgi iegūtais fonds devis iespēju visus K. Krūzas materiālus kārtot noteiktās grupās. Plašākā nodaļa K. Krūzas fondā ir viņa «Piezīmes» par latviešu rakstniekiem. K. Krūza tās rakstījis ilgus gadus, dodams katram autoram, ar kuru dzīvē iepazinies, zīmīgus, raksturojošus apzīmējumus. Piemēram, piezīmēm par J. Akurateru - «Brīvais vanags», par Helēni Akurateri - «Atbalss eglēs», par Jani Rozentālu - «Krāsu teikas». Gandrīz visas šīs «Piezīmes» (skaitā 219) ir rakstītas vienāda lieluma (15 x 10,5 cm) rūtiņu bloknotos K. Krūzam raksturīgā noteiktībā. Ir doti precīzi datumi par svarīgiem kultūras dzīves notikumiem. «Piezīmes» visumā maz lasītas, bet var sniegt atsevišķos gadījumos vēl šodien kādu precizējumu. Dažās «Piezīmēs» ir 20-30 lappušu, citās 700 un vairāk. Piezīmēs par Arturu Bērziņu ir 736 lappuses. Visas piezīmes K. Krūza glabājis speciālā nelielā skapītī, kas līdz ar viņa arhīvu nonāca Rokrakstu nodaļā.

Otra lielākā grupa ir K. Krūzas dienasgrāmatas, kas aptver laiku no 1904. līdz 1957. gadam. Sarakstē ir ap 1000 K. Krūzam rakstītu vēstuļu, kur redzam daudzu latviešu rakstnieku vārdus. K. Krūzas arhīvā ir arī citu personu sarakste, piemēram, 156 komponistam J. Zālītim rakstītas vēstules.

Personālijās saglabāti K. Krūzas dokumenti, kas izdoti gan cara laikos, gan Latvijas Republikas gados. Var minēt R. Zariņa darinātu dokumenta veidlapu, kas apliecina, ka

Attēlā: K. Krūzas fonds 7., 2-3 - dzejoļu «Anemones» un «Ziedu domas» manuskripti. Rakstīti uz rūtiņu bloknota lapām ar melnu tinti, 10 x 15,5 cm.

Kārlis Krūga

Anemones.

Kād anemones maigas
Jau gāms vaigā gāt,
No jauna vēsmas saigas
Kā spēkos tavi sēt.

Tev skat - tu laisties spētu,
Kā laigās stragdu bars,
Uz kādē gaisis sēt,
Kur prieks un pasascars ...

Kārlis Krūga

Jiedu domas.

Es jiedos domas lieku,
Kād vis jau iedomāts,
Lai manu skaidro prieku
Nakas vairs nenamāc.

Es lieku domām jiedāt.
Kā pukēm pasakā,
Lai visas vainas izjiedāt
Var smarša dievīkā.

K. Krūza piedalījies Latvijas atbrīvošanas cīņās 1918.-1920. gadā, un tas dod viņam tiesības nēsāt Latvijas atbrīvošanas kara piemiņas zīmi ar ģenerāļa M. Peniņa parakstu. Ir saglabātas dažādu iestāžu, izdevniecību, žurnālu un laikrakstu redakciju veidlapas ar latviešu rakstnieku (K. Skalbes, Saulieša) parakstiem u. c. materiāli - goda raksti, apsveikuma telegrammas, vizītkartes, ielūgumi, biedru kartes, izstāžu katalogi, koncertu programmas, plašs materiāls par K. Krūzas skolotāja darbību un fotogrāfijas.

K. Krūzas fondā ir arī citu rakstnieku rokraksti. Ievērojamākie starp tiem ir J. Dievkociņa sakopotā antoloģija «Saules dziesmas», J. Graubiņa «Atraitnes dēls» ar komponista veltījuma ierakstu K. Krūzam.

K. Krūzas rokraksti, literatūrkritiski materiāli par K. Krūzu ir A. Birkerta, K. Egles, K. Jēkabsona, Līgotņu Jēkaba, K. Kraujiņa, L. Neimaņa, Z. Purva, J. Sudrabkalna, T. Zeiferta un Ziemeļnieka fondos.

Attēlā: K. Krūzas fonds 222., 15 - lapa no K. Krūzas piezīmēm par H. Akurateri - «Atbalss eglēs», rakstīts ar melnu tinti uz rūtiņu bloknota lapas, 15 x 10,5 cm.

Baidānos, 23. janvīti 1909.

Bija notikots, ka Kadien mēs ar Jāni un Kāli
Kāli braucām uz Baidāniem, un katrs viņi ieradās
pie manis, nolaidīti laimā vārējām "Jāni un Kāli".
Jākabmīcētā mūs jau sagaidīja Jānis Akurātors
un aizveda uz Baidāniem. Manija un Kāli bija igau-
ņu, nebija mums pretim, bet citādi vīras mājas val-
dīja klusums. Uzkārt parādījās arī Helēna, bet kur-
t. mēs gājām uz māju un aizgājām lūbu gabalu.
Kaut arī Lālumā atskatīja kā Jāni, bet Jāni
uzgūn, tādēļ māji, un lai gan visi gribēja būt jāni,
Baidānos tūka pīpētāji. Kad nācām atpakaļ, ka
rīji un nu rīpa stādīti, ka vinā esot Baidānos pil-
nīgi vīra! - ne Jāni, ne māte, ne Kāli, ne He-
lēna - nācām viņu nesaprotot... - Kautādam pa-
stāstam lietām, bet Jāni pārticām mājas, un Helēna
bija jau nuprēmusēs saimnieces lomā.

Baidānos, 24. janvīti 1909.

Gādānā viņi vīra - Jāni, Kāli un Helēnu, sa-
runādāmi, smīdāmi un Jāni, jaubus Jāni -
parādīti māji, bet tikai vārāta jeb norīkātē
izgājām parādīti un aizgājām (iz) Kāli, Kāli, Kāli.
Atskatītiem ar Jāni, ka priekš pīpētā gā-
diem pie Kāli tīpētā mūsā mēs adātām par-
ādītiem pīpētā, un pīpētājiem Kāliem. Jāni
pīpētā, ka ka Kāli, klado līdāmi un aizgāt
uz Baidāniem, un Kāli Jāni... Atpakaļ, Kāli
jāni iestāties mūsā, un adāt Kāli Jāni.

MIRDZA ĶEMPE (1907-1974)

Dzejnieces fondā ir 5 rokrakstu glabājamās vienības, kuras saņemtas no 1945. līdz 1986. gadam. Pirmo rokrakstu dāvinājusi Valsts apgādniecība un poligrāfisko uzņēmumu pārvalde (VAPP). Tā ir K. Simonova luga «Krievu ļaudis» M. Ķempes tulkojumā. Saglabāts V. H. Hadsona stāsta «Marta Rikelme» tulkojums no angļu valodas, kā arī atsevišķi M. Ķempes jaunības gadu dzejoļu manuskripti.

Pirms pāris gadiem no mākslinieces H. Melnbārdes-Krisbergas kā dāvinājums saņemts materiāls, kas stāsta par viņas draudzību ar dzejnieci.

Skaitliski lielāks ir materiāls, kas par M. Ķempi uzkrājis vairāku rakstnieku rokrakstu fondos. Anšlava Egliša fondā saglabāti M. Ķempes tulkojumi «Angļu dzejas antoloģijai» (1940). K. Egles, V. Daunes, J. Liepiņa, Z. Purva, E. Stērstes, J. Sudrabkalna un A. Sakses fondā saglabātas M. Ķempes vēstules. Fotografijās redzam M. Ķempi un K. Egli kopā ar viesiem no Indijas. K. Egles arhīvā ir arī grāmatas ar M. Ķempes veltījuma ierakstiem K. Eglem.

Attēlā: M. Ķempes fonds 4., 2 - M. Ķempes dzejoļa «Atsauksšanās» manuskripts, 22,5 x 36 cm.

Līdzja Kņupe.

Atsauksmās

Grib mana mute izaust,
Ko dāva man sadzirdēja
No mežiem, upēm, debes ķēgā,
No ciņām un vēselēm,
Kas viņai līdzās mīt.

Grib mana acis atpūlgot
To gaišumu, kas no saules sriņģā,
Līdz krāņā diēna atvirdzēja -
To lēno spožumu,
Ko viņam mēness dod.

Es zinu - ir kāds noslēpums
In ūdens lāsē, ausmas starā,
Ko atminēt nav manā varā.
Tik liegas nojautas
Te blāzmojas un šumot.

Ai, ko ir tikai atspīdums
No kāda neredzama gaiņa -
Tā ir tik atsaucmās maiga
Tāi bābsij mūģigai,
Kas redzotama mums.

LINARDS LAICENS (1883-1938)

Rakstnieka rokrakstu fondā ir sešas glabājamās vienības, kas iegūtas laikā no 1930. līdz 1964. gadam. Rokrakstus dāvinājuši E. Birznieks-Upītis, K. Egle un A. Upīts. L. Laicena fondā saglabāti viņa dokumenti no 1917. gada, uzturoties Valmierā un Valkā, biogrāfiskas piezīmes, kas iesniegtas K. Eglem. No daiļdarbiem saglabāts romāna «Kliedzošie korpusi» manuskripts, Mocarta operas «Dons Žuans» Lorencos da Ponte libreta tulkojums, 157 lappuses L. Laicena rokrakstā un nedaudz viņa dzejoļu manuskriptu.

L. Laicena vēstules ir K. Egles un R. Egles, J. Misiņa fondā. Literatūrkritiski materiāli un atmiņas - K. Egles, A. Gobas, K. Kraujiņa un K. Krūzas fondos.

Attēlā: L. Laicena fonds 1, 2 - dzejoļa «Šinī laikā» manuskripts. Balts papīrs, zili violeta tinte, 18 x 22 cm.

446/73.
Ainara Laricena.

Šini laika

Es laims ir kļūstis, kas pārlektis laipus
No krasta gūstotā uz zālo, droso zemi,
Kas mirst iz mīgluma.
Vaj' dauš kas pāves + ..?

Kas mūsdiā mīla ir šai laikā,
Kad vecam būkat, būkatu pati,
Kad izpūt mērnieku un zvaigznes?
Ne vairak šķēst tā šini laikā,
Kā izraut bīdi sev no līstēnīkles
Un augšā uzlidot uz mailas aļiats.
Lai bejūtēns visapūst arjigs.

JĀNIS LIEPIŅŠ (1930)

Ārsts un rakstnieks gadu gaitā ir bijis biežs viesis Misiņa bibliotēkā, bet tās simtgadu jubilejā teicis: «Ir viena vieta Latvijā, ko vērtēju par absolūti neaizstājamu, mūžīgi mūžam paturamu un nezaudējamu, - tā ir Misiņa bibliotēka, kas ir mūsu gara dzīves centrālais gaismas avots.» J. Liepiņa rokrakstu fondā ir 15 rokrakstu glabājamās vieniņas. 1988. gadā viņš bibliotēkai dāvinājis H. Vīkas 95 viņam rakstītas vēstules un M. Kempes 39 vēstules, uzskatot, ka šādi kultūrvēsturiski materiāli glabājami bibliotēkā. Sarakstē ir lielāks skaits gleznotāja A. Artuma un dzejnieces M. Bendrupes vēstuļu J. Liepiņam no 1958. līdz 1961. gadam, kā arī I. Indrānes, M. Birzes, J. Endzelīna, K. Fridrihsona u. c. vēstules.

J. Liepiņa fondā ir viņa raksti, kas radījuši plašu rezonansi sabiedrībā, piemēram, «Grūtā dzīve», «Katarse. Atskats uz kordziedāšanu», kas publicēts grāmatā «Mirgojošie aplī». 1990. gadā J. Liepiņa fonds papildinājies ar ievadu un tēlojumu «Aku pārbaude» no grāmatas «Vasarlaiks» (1977), ar atsevišķu nodaļu manuskriptiem no grāmatas «Vārddevības» (1983) un no krājuma «Zaļš mutulis» (1980). Fondā ir J. Liepiņa apcere par I. Kalnāri, fotogrāfijas no Rendas «Dzelzāmuriem», kur viņš ciemojies pie V. Delles kopā ar H. Vīku un I. Ziedoni.

J. Liepiņa rokraksti bibliotēkā ienākuši arī, viņam nezinot, un glabājas citu latviešu rakstnieku fondos. Fondā «Misiņa bibliotēka», pie žurnāla «Karogs» redakcijas materiāliem, rakstnieku V. Delles, H. Dorbes, K. Egles, K. Kraujiņa un A. Kārklīņas fondos. Saturīgi un asprātīgi ir viņa veltījuma ieraksti grāmatās Z. Deglavai, K. Eglem, Z. Purvam u. c.

Attēlā: J. Liepiņa fonds 10., 1 - grāmatas «Vasarlaiks» (1977) ievada manuskripts, pirmā lappuse. Rakstīts uz balta papīra ar zilu lodišu pildspalvu, 20 x 28,5 cm.

Ja gars reizēm noulēn, rudenis tumšā
lauzstolīs, vai nuplax ziemas baltāfā altūmā,
raugu tumšā un auzakumom puti lū rētiēs
u mažo opejoti no kaima „Gala un saxomā”.

Tu atae nāe, moms mīlais nūarlatāis
No siltās pļavas eļas smaržu tvarkā,
Gars liof ka dimu stābimā, slaiem stākus.

Nāe, vasar laiks!

- Viss gads sam vērtību ^{doht} gūst tikai no
vasaras. Ja triatu kāda jūliņa nūromes, lētā,
ka nūmaz tā gaila nūv lūjis. No ziemas
saulgrīžim to vēr noutu, eiz saule pau
auzplax pacēlūnes, un no vasaras saul-
grīžim eiz ziemas diumāfem melnūmām
nūfūmā, u ierātēs saules pūksmā.

LĪGOTŅU JĒKABS (Jēkabs Roze, 1874-1942)

Rakstnieka un literatūrvēsturnieka rokrakstu fondā ir 200 glabājamās vienības. Tas sāk veidoties 1928. gadā no sīkām autobiogrāfiskām rindām, pāris vēstulēm E. Birzniekam-Upītim un J. Poruka raksta «Was ich Merkwurdiges im In- und Auslande erlebte» Līgotņu Jēkaba tulkojumā. 1941. gadā iegūtas Kārsteņa Līgotņu Jēkabam rakstītas vēstules. Rakstnieks 1941. gadā tika izsūtīts, viņa arhīvs pēckara gados nonāca Misiņa bibliotēkā, pakāpeniski tika inventarizēts - 1953. un 1959. gadā, bet fonda lielākā daļa - 170 vienības - tikai 1970. gadā.

Līgotņu Jēkaba fondā ir viņa stāstu «Saeimas deputāts», «Latgaliete», «Diduļu mantinieces», «Zīlīte», «Dēmona apsēstie», «Salgales Zetiņa un viņas divi draugi», «Optimists» u. c., arī lugu «Mēs vai viņi», «Jaunais mācītājs», «Skolotāja meita» manuskripti. Raksturīgi, ka šiem manuskriptiem pievienoti publicējumi «Jaunākās Ziņas» vai arī recenzijas par lugu izrādēm Nacionālā teātrī. Līgotņu Jēkabs pa lielāku daļu rakstījis uz 22,5 x 35 cm lielām papīra lapām ar līnijām un zaļu tinti.

Bez Līgotņu Jēkaba daiļdarbu manuskriptiem fonda otra lielākā daļa ir literatūrvēsturiski raksti par latviešu rakstniekiem un dažādiem latviešu literatūras jautājumiem. Šeit var pieminēt tikai dažus, pašus plašākos - apcerējumu par Reini Kaudzīti, Laubes Indriķi, materiālus par zemgaliešiem - J. Alunānu, Aspaziju, Plūdoni, Vensku Edvartu, arī Māteru Juri.

Attēlā: Līgotņu Jēkaba fonds 126. - raksta «Māteru Juris sava laika cīņās un centienos» manuskripta pirmā lappuse. Rakstīts uz līnijpapīra ar zaļu tinti, 22 x 18 cm.

Matem Juis sava laiska cūpās un
Centiens

Runāt par Matem Jui, kurš pils-
desmit gadu atpakaļ Stūrās no sīs
Zemes Jūve, nojimt rīnāt par laudas
atmūdas laimēta rīta paoru, par tī
laimēta garīgo apraigumu, par visos
ticības un cēcības pilno māktu; Kē
savīs rūtīs nera tālāica parovjē.
Matem Juis ir kuzemūds, arsa
dabks un cīvīti narisvīg's, Jeng-
les repidūcē jēlgarā, Matem Juis ir
Jengales mūdīnībaj's un dāks sa-
brastaj's jānīnī Cāstān, agrunamam
Bisemīnam un Bergam, un tēi dāls-
mīkku p'laīfēi, kur's kenoģi no laiska

Fondā daudz Līgotņu Jēkaba rakstu par latviešu grāmatu - «Grāmatas nozīme tautas un cilvēka dzīvē» (1925), «Grāmata kā kultūras faktors», «Grāmata - mūsu kultūras dienīškā maize» (1930). Ir dažādi raksti par latviešu folkloru - «Ko dainas dod tagadnes cilvēkam» (1927), «Līgo svētki citkārt un tagad» (1922), arī apcerējumi par cittautu rakstniekiem un kultūras darbiniekiem.

Sarakstē saglabāts liels skaits latviešu rakstnieku vēstuļu Līgotņu Jēkabam.

Viņa fondā atrodas arī speciālos krājumos sakopoti iespieddarbi par latviešu rakstniekiem, latviešu literatūras un latviešu valodas jautājumiem, mākslu, māksliniekiem, grāmatniecību un preses vēsturi, žurnālistiem.

Līgotņu Jēkaba fondā ir citu latviešu rakstnieku rokraksti - A. Bārdas dzejoļi, K. Kraujiņa stāstu un dzejoļu manuskripti, J. Misiņa rokraksts «Krāces bibliotēka» u. c. Fondā ir apsveikuma adreses Līgotņu Jēkaba jubilejās, diploms par Triju Zvaigžņu ordeņa piešķiršanu, daudzas goda kartes, ielūgumi, greznumtelegrammas, literāru sarīkojumu programmas un afišas, līgumi, kvītis un fotogrāfijas.

Līgotņu Jēkaba vēstules latviešu rakstniekiem - A. Birkertam, E. Birzniekam-Upītim, P. Blauam, K. un R. Eglēm, P. Ērmanim, A. Gulbim, A. Gobam, J. Grestem, P. Jēgerei-Freimanei, K. Jannavam, I. Kaijai, Kārstenim, P. Jansonam, brāļiem Kaudzišiem, K. Krūzam, J. Misiņam, L. Laicenam, L. Neimanim, J. Sudrabkalnam, T. Zeifer-tam - atrodas šo rakstnieku fondos.

Attēlā: Līgotņu Jēkaba fonds 7., 1 - Līgotņu Jēkaba rokraksta «Tipi Alunāna lugās» 1. lpp., 18 x 22 cm.

Tikpi Alluonadlungat.

(Poesphlogojios 21:5.)

Ukodlen katya rapis' mela uf.
zehlans pemsipat plemi malfam, allen
nawian. Kunschepflos, ^{raffe} apfentawstam. i.
ni; ketseptim makafloerend apftrab.
dajama; ad menschepflem, ^{refle} i.
wahdleni: Sawan, katon tehuam, - but.
neepfi: "Wij atgrefpentes no rapfthas
m. eljo; xant an pazolati' grefpthas
waali, munt ka' afagmimweli: an
sephatnes paltb: "Rad no las ^{infi}?"
Wij ta an mudeleeta? Wij tas ^{infi}
mehij wahodi; ped ansewifpif' palvne
mrafta an tursipb?

Ka', pad kotalpa alluonam, ka' u.
nawian an Samaji, ka' newens ewareji
Quart. Kahde fpanne pectate, wahodi:
pazolati' ato zembu fapfthas ap wipad

FRIDRIHS MĀLBERGS (1824-1907)

No F. Mālberga rokrakstiem Misiņa bibliotēkā glabājas viņa 1851. gadā sarakstītā G. Merķeļa biogrāfija - «Dr. G. Merķeļa mūža strauts». Rokraksts atradies T. Zeiferta arhīvā, no kura K. Egle to atdalījis un 1952. gadā kā pirmo F. Mālberga rokraksta vienību novietojis viņa fondā. 1965. gadā tai pievienojas A. Apīņa dāvātas Igaunijas PSR Centrālā Valsts vēstures arhīva (Tartu) dokumentu fotokopijas par F. Mālberga «Dr. G. Merķeļa mūža strauta» cenzēšanu. Izsmēlošāk par šo rokrakstu varam lasīt A. Apīņa pētījumā «Neprasot atļauju. Latviešu rokrakstu literatūra 18. un 19. gadsimtā» (1987) no 103. līdz 108. lappusei.

Daži F. Mālberga rokraksti atrodami citos latviešu rakstnieku fondos. G. Ansaberga fondā ir viņa vēstule un dzejolis «Raibā gaita». T. Zeiferta fondā ir F. Mālberga poēmas «Staburags un Liesma» noraksts, K. Krūzas un M. Kaudzītes fondā - piezīmes un atmiņas par F. Mālbergu. Ir saglabātas viņa vēstules Āronu Matīsam un Kaudzītes Matīsam. Līgotņu Jēkabs sakopojis F. Mālberga atceres dienu rakstus.

Attēlā: F. Mālberga fonds 1. - G. Merķeļa biogrāfijas «Dr. G. Merķeļa mūža strauts» manuskripta 25. lappuse. Manuskriptam burtņicas veids, nodzeltējis papīrs, izbalējusi melna tinte, 18 x 23 cm.

maguotas frucht bijit; fiontam leelar godda rikmetajour 25
un raapitajour pee pawis peewilat klat.

Na du kerkelt tappis ihsa laika wiffij Ciropraj
pafihstamo, na wihri, kam nass nej par xilwetta faa.
neem fureedameem, nej par nabbadlibu, neef arri
par pafihu nakwi ball. Tadeht arri no malla mal.
lahm, takfu ja takfu angfti mahxiti wihri tam grah.
mataf rakfijifhi, firfrijigi pateidameer par wiffij
mihleptibar darba. Kaw ueen pafihjij, tas arri ftaidjef
patu kerpeli apmekleht un wiffij waigu pafih
mahxiteer un ta patefijun un drohfta wihra wallada.
Klaufiteer. Fikahda apmeklehtanas tik befi gad.
dijafiteer, na wiffijami ne maf wairo nass laika at.
Lixxer no ftrahdahht, tadeht wiffijh uoweljeit so
faawakm durim ar leeleem bohjtauseem. Sattiknera
leela rikmetaja Wiffija wahnduo:

„At fugit interea, fugit ire parabile tempus!“

[Bekhdamo patam laiko bekj driht boi atrakkat no naba.]

Fa wiffi pa danff ilgi pee wiffij uokawijafiteer, ta wiffij
fjho perfi uolukhtajocht Katriam fionffu dawis, na laika
jan fihjiteer.

Wiffier toho Kungus, un xeeni toho wihruo, kaw du
kerkelim par firfrijigum draungeem tappufhi, ar kam
wiffijh labbraht fagahjies, kaw ar wiffijh xia nexis.
weona prahta un weonahda dohnar ftrahdajifhi,
nahhttoho pa gari peeminneht. Tadeht tik toho ueen
peeminnefhu, kaw Katriam, kam wahru mehla, jan
no ta wahrdam pafihstami, na: Herder, Wieland,
Engel, Voss, Böttiger, Scherer, Loder, Gleim un
wahl danff xitti, kaw kerkelim draugi tappufhi un
pafihkafhi lihof pat gallam. Leela leela pafihstami
un ani pufolihof na draugi wiffijam bijufhi: Klop.
fack, Schiller, Stolberg, Wielke, Paumler, Kotzebue,
Jean Paul, Haffelands, Jacobi, Fichte, Gerstenberg,
Schlöter, Falk, Biefh, Chaling, Claudius, Nicolai,
Mor.

ZENTA MAURIŅA (1897-1978)

Rakstnieces rokrakstu fondā ir 7 glabājamās vienības. Pirmie Z. Mauriņas rokraksti, ar kuriem K. Egle 1928. gadā sāka veidot rakstnieces rokrakstu fondu, bija viņas kritisks raksts «Francis Verfelis» un recenzija par A. Brigaderes «Dievs, Daba, Darbs». 1929. gadā tam pievienojās L. Ausēja dāvinātais Z. Mauriņas rokraksts «Jāņa Veseļa attīstības gaita». Fondā ir Z. Mauriņas apceres «Latviešu klusums», «Angļu un vācu literatūras attiecības», 30. gadu sākumā uzrakstītās «Ceļojuma impresijas», 1922. gadā rakstītā studija «Jānis Poruks». Fondā ir Z. Mauriņas kritiski raksti par jaunām grāmatām - P. Ērmaņa «Cīņas un uzvaras» (1923), «Es visur dzīvību redzu» (1926), J. Akuratera «Elēģiski momenti» (1925), R. Bebra «Mirkļi» (1928), A. Čaka «Sirds uz trošuāra» un «Es un šis laiks» (1928).

Rakstnieces rokrakstus K. Egle iesējis un aizlieguma laikā glabājis savās mājās. Bibliotēkā tie nonāca 1974. gadā, pārņemot K. Egles arhīvu. Z. Mauriņas fonds papildinājies ar vairākiem dāvinājumiem 80. gados. 1985. gadā Z. Mauriņas fotogrāfijas un prospektu par viņas grāmatām vācu valodā dāvinājusi H. Stakle.

Z. Mauriņas rokraksti atrodas citu latviešu rakstnieku, kā arī kultūras darbinieku fondos. K. Egles fondā ir Z. Mauriņas apcerējums «Dostojevskas «Noziegums un sods» un Nīčes filozofija». K. Kraujiņa fondā ir eseju «Sirds mozaīka» Daugavas Vanagu 1949. gada izdevuma noraksts. J. Mišiņa fondā ir Z. Mauriņas lasītāja karte Mišiņa bibliotēkā ar № 1017, kurā atzīmētas rakstnieces lasītās grāmatas no 1942. līdz 1944. gadam. Blakus latviešu rakstniekiem - J. Alunānam, K. Baronam, J. Porukam, K. Hugenbergeram, A. Sprūdžam - Z. Mauriņa lasījusi S. Jeseņina, J. V. Gētes, F. Šillera un V. Bergengrīna darbus.

Z. Mauriņas vēstules ir bibliotekāres E. Bošes, P. Ērmaņa, K. Egles, K. Krūzas, J. Mišiņa fondos. Ir arī Z. Mauriņas studijas audzēknei Valijai Jēkabsonai 1944. gadā rakstītās vēstules.

Jāatzīmē, ka Z. Mauriņa vēstulēs K. Eglem no Zviedrijas 1964. gadā parakstās ar segvārdu - Anna Krūmiņa.

Zinta Mauriņa
Dostojevska „Noziegums un sods”
un Ničes filozofija.

Matto, es milu visus tos, kuri in
kā mazi piēmi, kas, kā vienam
vīrs no kumbiem padebēsim, viņi
vēlta kā pilsas luvijas un šis
kā vēstījē boja.

Es milu to, kas arī radīt tālāk par
sevi un tā iet boja. ^{Miče:}
Ta nūmja Sarahstina, ^{Hedapp.}

Savā maģā, bet interesantā grāmatinā „Blīva ino
Chaos” vācu rakstnieks un kritiķis Hermanis
Hesse īpasa pārlieību, ka Eiropas, sevišķi
Vācījas jaunatne tagad sejišminājas pasivījpo.
Dostojevski kā ^{lūnāt} nādreiz ^{jaunā} parpaukš Mičes, ^{pastrāp.}
Gētē. Nācu literatūrā erot manāms stīps
Dostojevka iespāids. ~~Piņoms~~
piend ~~...~~ ~~...~~ ~~...~~ ~~...~~ ~~...~~ ~~...~~
un ~~...~~ ~~...~~ ~~...~~ ~~...~~ ~~...~~ ~~...~~
Vini Sarahstinas etiķumi in ~~...~~ in ~~...~~
Blīva ino Chaos. 3 Aufträge von Hermann Hesse. Verlag Selduzija.

Attēlā: K. Egles fonds 255. - Z. Mauriņas rokraksta «Dostojevskā
«Noziegums un sods» un Ničes filozofija» pirmā lappuse. Rokrakstam
19 lappuses. Rakstīts ar violetu tinti uz dažāda veida un izmēra papīra
loksnēm.

PLŪDONIS (Vilis Lejnieks, 1874-1940)

Dzejnieka rokrakstu fondā ir 7 glabājamās vienības. Tās saņemtas no 1929. līdz 1985. gadam. Rokraksti ir J. Misiņa, E. Birznieka-Upīša, G. Ansaberga, K. Egles un A. Zvejnieka dāvinājumi. No Valsts Apgādniecību un poligrāfisko uzņēmumu pārvaldes (VAPP) 1947. gadā saņemts Plūdoņa «Mazā Anduļa pirmo bērņības atmiņu» 1941. gada izdevums. Fondā ir atsevišķi Plūdoņa dzejoļu un prozas manuskripti. Ir saglabāts Plūdoņa pirmā dzejoļu krājuma «Pirmie akordi» kaligrāfisks rokraksts, kas nav Plūdoņa, bet kādas citas personas noraksts ar Plūdoņa parakstu.

Materiāli par Plūdoni saglabāti citu rakstnieku fondos. Pirmām kārtām tās ir Plūdoņa vēstules latviešu rakstniekiem - E. Birzniekam-Upītim, Āronu Matīsam, A. Gobam, J. Grīnam, K. Krūzam, K. un R. Eglēm, P. Ērmanim, Līgotņu Jēkabam, J. Misiņam, A. Birkertam, T. Zeifertam, grāmatizdevējam L. Neimanim Jelgavā.

Elzas Egles fondā ir Plūdoņa «Fantāzijas par puķēm» tulkojums krievu valodā, A. Strautnieces fondā - E. Bērziņas eksemplārs Plūdoņa «Atraitnes dēls» ar viņas pasvītrojumiem deklamācijai un fotogrāfijas par Plūdoņa deviņdesmit gadu atceres svinībām «Lejeniekos».

Attēlā: K. Egles fonds 152., 1 - dzejoļa «Pie Mēmeles» manuskripts.

Pie Mēmeles.

- 3197 - v

Mau bēst' tva ļai augstā smilšu varastā
Un salusi vērties upes tumbas plūdīs,
Kur saules klari atkulu veltmā lēnā,
It kā kur dieku atbrāvošanas.

Tā pati vēnu gudi: rāmā ēlā;
Tās pašas kalnu mācī: klusās hīdās;
Tā pati bērnu bēz' gada balca,
Un tālāk - domas gļēnās priekū stā.

Sen pārtomāj mīlās, vecās arnas,
Kas jau tūc' darīpāt' glaudības mau stādī,
Kad horakalī no plešiem darba nastu,
Bros beprāt' šai klusā nostādī.

Un neapūs mau roca smiltis tārstā
Un būs kūs lēnī lēdītāt' eaur pinnstēm, -
Un kā r' delnas balhā, smiltis, kabās,
Iz bērnu dienām alminas mau rādās.

Kā maņu gēnu beš' redzē es
Ar cīhēn' gēnu bīnī smilšu krastā;
Mūs gēn' pārgalvīgā rāčhā:
Dzīvām rokas lāpāms gān' pūstās,
Tas būvēc' ne kas kā pabūs spārhus,
(dai r' gān' eadā spēhā turētās)
Un latījas kā no aģestā smilšu krasta.

Kād' eadā lidāpuma baidījums!
Kā lēch' tū pas' dūven eaur arbu mīem,
Kād' smilšu mīestā klēpī pēšhī blēst.
(Ne būvēc' tū eaur uz vēlāc' tā mīgā
Pēc hān' p' d' p' mēn' esmu lēdīt' B
Un beš' balbi d' r' omi i' p' h' h')

Kur ead' nu pūs, mani rotāh' bēdī,
Kas būvēc' rādītāt' mau lēd' šai krastā?
Vai d' r' vī: pūs? Kas pūs? un vai pūs ar
Vēl atgān' h' d' r' vī p' avasari,
Kad no šī krasta lidāpām mēs lējā,
Kā p' ames post' p' r' m' tā t' d' eus' d' k' r' e' f' ā?

Lejmeņas,

16. VII. 30.

Plūdons

JĀNIS PORUKS (1871-1911)

Dzejnieka rokrakstu fondā ir 33 glabājamās vienības. Pirmās saņemtas 1928. gadā, beidzamās - 1976. gadā. J. Poruka rokrakstu saglabājies ļoti maz. To trūkumu izjuta jau K. Egle, sastādot J. Poruka kopotus rakstus (1929). J. Poruka rokraksti ir arī ļoti fragmentāri. Tos, kā arī materiālus par J. Poruku bibliotēkai nodevuši G. Ansabergs, Ā. Arnītis, P. Bērziņš, I. Cīrulis, E. Deglava, K. Egle, V. Eglītis, Līgotņu Jēkabs, J. Misiņš, E. Poruka, M. Pukits, J. Valavanidis, M. Zariņš.

No J. Poruka stāstiem rokrakstā ir saglabāti stāstu «Nesatricināms spēks», «Mazā dāma», «Nabaga Lācars» rokraksti, stāsta «Florestāna fījole» un tēlojumu «Pie tilta», «Izrakumi» fragmenti, bet nav neviena rokraksta no J. Poruka pazīstamākajiem stāstiem. Ir saglabāti atsevišķi dzejoļi J. Poruka rokrakstā - «Dzejols. Pie taviem augstiem baltiem logiem», «Nav mājā», «Pie katras parādības jautā ...» un vācu valodā - «Die Blumen, die sie mir einst gab» u. c. Saglabātas ir J. Poruka vēstules G. Ansabergam 1894. un 1896. gadā, vēstule F. Veinbergam, «Selonijas» komilitoniem. Fondā ir 1898. gada «Mājas Viesa Mēnešraksta» sējums ar J. Poruka autogrāfu, personiskie dokumenti. 1974. gadā fondam pievienoja J. Poruka dzejoļus jaungrieķu valodā, ko atdzejojis viņa mazdēls J. Valavanidis, bet 1975. gadā - M. Zariņa rekonstruēto J. Poruka 1893. gada kompozīciju «Im Traum hab' ich gesehen» (ar Z. Purva tulkotu tekstu). Dziesmu atskaņoja J. Poruka simt gadu atceres vakarā Rīgā.

Attēlā: K. Egles fonds 191. - J. Poruka dzejoļa «Es zinu, kā roze plaukst» rokraksts. Rakstīts uz salocītas baltas papīra lapas ar melnu tinti, 18 x 22 cm.

374/14

Es sīnu, kā rofe plaukst:
Klufi, Klufi!

Ta nufarēst un cemiņšas^o
Klufi, Klufi!

Es sīnu, kā rofe arēst:
Klufi, Klufi!

Un rudenš^o vēdži pūķeh:
Dufi, Dufi!

Es sīnu, kā mitālē lird:
Klufi, Klufi!

Ta fapnīs un ilgajās
Klufi, Klufi!

Es sīnu ar, lirds kā lūkt:
Klufi, Klufi!

Un Kapfētā^o pūvanis pūan:
Dufi, Dufi!

J. Poruks.

J. Poruka rokraksti un materiāli par viņu ir citu rakstnieku fondos. K. Egles fondā ir J. Poruka kopoto rakstu 20 sējumu maketi un atmiņas par Poruku, kā arī viņa sarakste ar dzejnieka māsām Emīliju un Annu, R. K. Grīna darbs «Beiträge zur älteren Geschichte der Familie Poruks» (1929), J. Veseļa apceres «Jānis Poruks» korektūras slejas, K. Skalbes referāta «Jānis Poruks» rokraksts (1911) u. c.

Atmiņas par J. Poruku ir K. Dzelzkalna, komponista Jēkaba Poruka, Jūlija Straumes, R. Bebra, J. Roziša, Jura Kalniņa, E. Porukas, Līgotņu Jēkaba fondos. Jēkaba Poruka fondā ir kompozīcija «Šurp nākat un raugat...». Literatūrkritiski raksti un piezīmes par J. Poruku ir K. Krūzas un T. Zeiferta fondos. A. Bārdas fondā - J. Poruka dzejoļa «Es zinu, kā roze plaukst» H. Vestermaņa tulkojums vācu valodā.

Attēlā: J. Poruka fonds 6., 1 - dzejoļa «Pie taviem augstiem baltiem logiem» manuskripts, 13 x 21,5 cm.

Dscjolo.

Pic tawem augõtem baltcem logcem
Jan Klup' puffedas' rikka blahma,
An preekseh wars' farkst, ishä tas' jistta,
Eik' tawa mana mikkeltiba.

Mirof dehesio, mirof jome fahoti,
Mirof lapäs, se das' fahkihtta rafa;
An preekseh wars' isfektiras; se loga
Mirof baklais' toll, mans' muupla fapoi.

Parulu jahuis

ANDREJS PUMPURS (1841-1902)

A. Pumpura rokrakstu kopa nav saglabājusies. A. Pumpura rokraksti, vēstules, kā arī literatūrvēsturiski raksti par A. Pumpuru ir F. Brīvēmnieka, A. Gobas, Kaudzītes Matīsa, Jura Kalniņa un A. Upīša fondos. M. Kaudzītes īpašumā bija A. Pumpura apsveikuma dzejolis Vecpiebalgas biedrībai tās dibināšanas dienā 1869. gada 26. martā. Līdz ar Kaudzišu arhīvu pārņemšanu tas nonāca Misiņa bibliotēkā. Rokrakstu un reto grāmatu nodaļā glabājas E. Pumpuras manuskripts «Manas atmiņas».

Literatūrzinātnieka J. Rudziša fondā ir viņa sarakste, gatavojot izdošanai A. Pumpura «Lāčplēša» zinātnisko izdevumu krievu valodā (1975), K. Egles fondā - viņa biogrāfiskas piezīmes par A. Pumpuru, J. Misiņa fondā - saraksts «Pumpura raksti hronoloģiski». T. Zeiferta fondā ir A. Pumpura piemiņas komitejas materiāli, A. Pumpura biedrības statūti u. c. dokumenti.

A. Pumpura fonds mūsdienās sāk veidoties no materiāliem, kas savākti sakarā ar eposa «Lāčplēsis» iznākšanas simtgadi (1988), kā arī no materiāliem saistībā ar dzejnieka A. Pumpura 150 gadu jubilejas atzīmēšanu 1991. gadā.

Attēlā: K. Egles fonds 451., 22 - A. Pumpura apsveikuma dzejoļa «Vecpiebalgas biedrībai uz viņas iecelšanas svētkiem par apsveicināšanu» manuskripts. Rakstīts ar melnu tinti, manuskripts nodzeltējies, 22,5 x 36 cm.

En l'empire romain.
En la espagnole.

Wetz = Pabalgas. Brevibai
et ceteras ex solhanas juvilitatem, par appositione solana.

Uens nobis, ar hiesem tuum solum hiehem,
Ar hiehem ga qum lathu lathucom,
Ar stahuum yellecom, gelluum puencom,
Uu dafheem haigecom, jathucom, hie uicom,
Uu hiehem hiehem hiehem, gabijecom,
Uu jauna dar hie sa hiecom.

Lai nu pe mehra dithjale nahitua -
Uu uiechä malitua ne salitua,
Lai jaunu wado pe irr hie hie,
Kas jauni succid ar dithjale praktikua -
Lai dithjale irr dithjale,
Lai tee dithjale dithjale palch dithjale.

Lai pinnu michelethä hie hie,
Laur hie hie uie praktikua hie hie -
Lai uie praktikua ar met praktikua,
Uu hie hie: tabu hie praktikua
Lai dithjale praktikua praktikua hie hie,
Lai praktikua praktikua praktikua.

Léina n michelethä,
Lai 26th May 1869.

J. Schirau,
A. Pumper

ZIEDONIS PURVS (1923-1989)

Dzejnieka un kordirigenta fondā ir 31 rokrakstu glabājamā vienība. 1974. gadā līdz ar K. Egles dāvētajiem rokrakstiem bibliotēkā ienāk Z. Purva dzejolis «Kritika». Pārējais fonds - 30 glabājamās vienības - ir dzejnieka dāvinājums 1983. gadā.

Materiāli raksturo Z. Purvu ne tikai kā dzejnieku, bet arī kā mūziķi - kora dirigentu. No biogrāfiskiem materiāliem uzzinām par dzejnieka ģimeni, viņa skolas gaitām Īslīces pamatskolā un Jelgavas Skolotāju institūtā, studiju gadiem Latvijas Konservatorijā. Ir saglabāties J. Briznas vadībā 1962. gadā izstrādātais diplomdarbs «Dirigents un kora kolektīvs», arī liecības par skolotāja darbā nostrādātajiem gadiem Bauskā. Fondā ir Z. Purva dzejoļu manuskripti, arī dziesmas ar Z. Purva vārdiem un muzikālo apdari, aranžējumi ansambļiem no 1940. līdz 1976. gadam. Fondā glabājas sarakste - 150 vēstuļu, kuras Z. Purvam rakstījuši K. Baltgailis, Aldonis Kalniņš, J. Sudrabkalns un daudzi citi latviešu dzejnieki un mūziķi. Glabājas apsveikumi Z. Purva piecdesmit un sešdesmit gadu jubilejās, starp tiem U. Zemzara zīmēts Z. Purva portrets, meitas I. Jurisones komponēts «Valsis» kā dāvana tēva sešdesmit gadu jubilejā.

Z. Purvs uzrakstījis atmiņas par savu skolas biedru mākslinieku Zigurdu Gustiņu un saglabājis viņa zīmējumus. Fondā ir 120 fotogrāfijas, mākslinieku H. Purviņa un Z. Zuzes darinātas grāmatzīmes un materiāli par Z. Purva žurnālā «Karogs» veikto darbu.

Attēlā: Z. Purva fonds 2., 8 - dzejoļa «Liepa» manuskripts. Rakstīts uz baltas papīra loksnes ar zilu lodišu pildspalvu, 21 x 29 cm.

Liepa.

Star liepa vārtu priekšā -
Tā šūberta maziemā dzied.
Es apstājos, iešu iekšā,
Bet vārti - vārti iz ciet.

Es noņemu cepuri ēnā.
San bites. Gaiss medsiņi saīds.
Un jūtija vājā lēnā
Pār galvu man liepa šalc.

Gar āruru, kas smaržu pēc maizes,
Cēls sabraukts putekļos baltā.
Es neraru, neraru aiziet,
Es nāuses, kā - liepa šalc.

Pie savām bērnības dienām
Es gribēju ciemos iet,
Bet - laicam nav mājās neviens,
Jo vārti - vārti iz ciet.

1966

(31.01.83.R.)

Jiādonis Purvis -

RAINIS (Jānis Pliekšāns, 1865-1929)

Dzejnieka rokrakstu fondā ir 25 glabājamās vienības. Tās saņemtas no 1929. līdz 1965. gadam. Bibliotēkai tās nodevuši un dāvinājuši J. Misiņš, K. Egle, E. Birznieks-Upītis, A. Sakss un Ziemeļnieks. Turpretim divas vienības - Raiņa «Tālas noskaņas zilā vakarā» pirmizdevuma cenzūras eksemplārs un dzejoļu krājums «Tie, kas neaizmirst» izslēgti no fonda 1969. gada 24. februārī, lai nodotu Raiņa Literatūras un mākslas vēstures muzejam.

Raiņa rokrakstā Misiņa bibliotēkā ir tikai atsevišķi viņa dzejoļu manuskripti, fragmenti no «Uguns un nakts» piektā cēliena.

Lielākā fonda daļa ir citāda veida materiāli, kā Raiņa darba «Ģirts Vilks» (1940) korektūras eksemplārs, «Rakstu izlase» I, «Dzīve un darbi» II (1941) - otrajam izdevumam sagatavots manuskripts, «Jāzeps un viņa brāļi» (1946), «Krauklītis» (1946), «Pūt, vējiņi» (1946), «Uguns un nakts» (1946), «Zelta zirgs» (1946) cenzūras eksemplāri, «Tālas noskaņas zilā vakarā» (1941) - signāleksemplārs.

Saglabāts Raiņa attēlu albuma korektūras eksemplārs, ko paredzēja izdot 1941. gadā. Kā lasām klāt pieliktajā K. Egles piezīmē, tas nav klajā nācis.

Sarakstē saglabātas trīs R. Blaumaņa vēstules Rainim, arī Raiņa un viņa māsas vēstulu noraksti, apsveikumi, kurus Rainim piecdesmit gadu dzimšanas dienā sūtījuši A. Gulbis, K. Dēķens, P. Gruzna, M. Skujenieks, J. Lapiņš, K. Freinbergs, Ē. Pīpiņš u. c.

Saglabāti dažādi sīkmateriāli, piemēram, Raiņa nāves dienā izplatītā lapiņa «Ekstra telegramma», Raiņa simt gadu piemiņas pastmarka «Rainis Latvijas brīvības dzejnieks» (1965).

Attēlā: Rainis. Rokrakstu fonds 2., 3 - fragments no drāmas «Uguns un nakts» 5. cēliena, 18 x 22,5 cm.

On epi batwa un dari batwa,-
Lainmai to atfleksi grimpoko poti;
No winas geipna pa wpa fana staros.
Lanj Laturja' geipna tept wpaen prattem,
Lanj wpaen pindim laimbu just
Lanj wpaen weinanam klapp;
Lai weenada pntur bi wpa' starigi,
Lai wpaen darok, lai wpaen dusa,
Lai batram wala pelt' fander pnestee,
Lai d'ateli d'weplo un galna' man jae p'hae,
Lai wpa' litup' war jelt, tad tante angr,
Ka mutpanga p'kudawo' taklu p'wafpangot plauk,
Es wepa' tante telur, as p'atweji'
Pee winas p'ukuple.

P'lo batwa batwa atfleksi se tai kalu,
Pa goma jelum, ba' tampa' lahwain muku waga,
Ar tampa' mutpam p'tua' cet,-
Kant up'edli garfany, bet ne'Flaides.
Ar tampa' mutpam p'tua' cet,
Nep'neer' tai naku nekar,

Daudzi dažāda satura materiāli par Raini ir atrodami citu latviešu rakstnieku fondos. Šajā apskatā var norādīt tikai uz kādu daļu no tiem; rokrakstu izrakstu alfabētiskā kartotēkā tie atspoguļoti 106 kartītēs. Bibliotēkā glabājas K. Egles un Elmīras Egles sastādītais bibliogrāfiskais rādītājs «Tautas dzejnieks Jānis Rainis» ar 15 pamatsējumiem un 5 paligrādītājiem. Jāņa Kalniņa fondā glabājas romāna «Rainis» manuskripts. Literatūrkritiski raksti par Raini ir A. Birkerta, K. Egles, A. Gobas, A. Upīša, T. Zeiferta un I. Ziedoņa fondos. Atmiņas par Raini rakstījuši Ģ. Austrums, Ē. Bīriņš, K. Egle, Līgotņu Jēkabs, K. Kraujiņš, K. Krūza, Plūdonis. Raksti par Raiņa literārā mantojuma apguvi atrodami V. Samsona fondā, «Karoga» redakcijas materiālos - Raiņa dienas fotogrāfijās.

Aspazijas un Raiņa vēstules A. Deglavam no 1903. līdz 1913. gadam glabājas K. Egles fondā. Raiņa vēstules glabājas arī Āronu Matīsa, H. Asara, A. Birkerta, K. Brīvnieka, A. Gulbja, E. Birznieka-Upīša, I. Kaijas, Jura Kalniņa, J. Misiņa, J. Sudrabkalna, A. Upīša fondos. T. Zeiferta fondā - sarakste sakarā ar Raiņa izvirzīšanu Nobela prēmijas iegūšanai. K. Egles fondā - sarakste sakarā ar Raiņa stūrīti Kastaņjolas muzejā. J. Vītola fondā - komponista skaņdarbi ar Raiņa tekstiem.

Vēl jāpiezīmē, ka Misiņa bibliotēkā glabājas grāmatas ar Raiņa veltījuma ierakstiem, vairākas ar veltījumu J. Misiņam, apliecinot Raiņa cieņu J. Misiņam.

Attēlā: I. Kaijas fonds 1., 78 - Raiņa vēstule Antonijai Lūkinai 1912. gada 10. maijā. Balts vēstulpapīrs, rakstīts ar melnu tinti, 11 x 18 cm.

Gibla! drandje:

Langehin Tufz, welftich; hury, jals
nobe: d'at er phanben, wai as aBlit-
defun. Tufz redet, as aBlitla un
katoja an' aprel uprun. Nwas phuffen
afte, hwas mite palmet nam diwaktin,
bet hwas weana oola da' dahwan, tanch
atra nelen dehr, - it fawiffel: weh' hnd
dahwana t'z untl: domate un dehrte
t'z mafe un us baltpean fuffeafte.

Rek wazemat an' Tufz laht jabrok
wopatur. un af'at phurkafrate, ka
drandje nebrakt reufleah t'z fupaf
mafthe fpract un palitidjel an' ter, hws
apft'at hws wepahowalke. - Kard as at-
hikeln woff fawim, hws nam hawaz' as afte,
terd par d'ufman te newer fawrlt.

Palitidjel dund' oof fawffinate un
Tufz

C. 10.5.12.

RIHARDS RUDZĪTIS (1898-1960)

Dzejnieka rokrakstu fondā ir 24 glabājamās vienības, kas saņemtas kā dāvinājumi no autora un viņa meitas G. Rudzītes. Pirmo rokrakstu - R. Rudzīša 1920. gadā rakstītu dzejoli «Visuma šūpulī» dzejnieks dāvinājis J. Misiņam 1929. gadā, arī manuskriptu ceļojuma aprakstam «Lēdurgā» (no grāmatas «Svētceļotāja piezīmes» 1929).

R. Rudzītis un K. Egle bija tuvi draugi, abi bibliotēku darbinieki, abus saistīja R. Tagores darbi un to tulkošana latviešu valodā. Kopējais tulkotāju darbs pie R. Tagores Kopotajiem rakstiem devis iespēju K. Eglem iegūt R. Rudzīša tulkoto R. Tagores drāmu «Čitra», «Savjasi», «Tumšā mitekļa karalis» manuskriptus un novietot tos R. Rudzīša fondā. Ar šiem rokrakstiem tiek likts pamats fonda tālākai veidošanai vēlākos gados.

R. Rudzīša arhīvs ietver tik izcilas latviešu gara un kultūras vērtības, ka tām nenāktos glabāties tikai vienā eksemplārā pie dzejnieka piederīgajiem, bet vajadzētu būt plašāk pieejamām. Sarunās ar G. Rudzīti bijām vienās domās par atsevišķu manuskriptu pārrakstīšanu. Tika pārrakstīti R. Rudzīša biogrāfiskie materiāli - «Dvēseles dziesmas», kas sāktas rakstīt 1914. gadā. Tās iepazīstina ar Mellužu zemeņu laukos pavadīto bērnību, skolas laiku Dubultu ģimnāzijā, kara un studiju gadiem Tērbatā, notikumiem tālākā dzīves gaitā. Tika pārrakstītas arī R. Rudzīša vēstules ligavai Ellai Strazdiņai, vēlākai dzīvesbiedrei.

Sarakstē ir R. Tagores vēstule R. Rudzītim 1921. gada 17. jūnijā, arī Elmīras Egles un K. Egles R. Rudzītim sūtītas vēstules 1957. un 1960. gadā un Ellai Rudzītei sūtītās no 1963. līdz 1969. gadam, kā arī 1972. un 1978. gadā. Fondā ir R. Rudzīša ilgu gadu darbs «Grāla Brālība zinātniskā pamatojumā» (1937-1960). 1986. gadā G. Rudzīte bibliotēkai dāvināja tēva 1956. gadā jūlijā un augustā uzrakstītu darbu «Lielā izbrīna» (Ceļojums uz Zemi), apcerējumu «Kosmiskas stīgas Nikolaja Rēriha daiļradē» un materiālus par N. Rēriha biedrību Latvijā.

Saglabātas R. Rudzīša dienasgrāmatas «Likteņa kalnā», kas rakstītas dzejā izsūtījuma gados 1949.-1950. gadā Intā - Abezā.

Richards Rudziņš

Gaišākā dzeja

Kad dzīvē es sastapu tevi
Starp tūkstots dažādām sejām,
Man šūta: no pasaules dzejām
Dievs brīnišķjāko man devis.

Un laimīgs, ka eju tev līdzās,
Un raudzīties tevī es varu,
Un just tavu dūses'li un garu
Kā opozīumu apkrāt man sticham;

Un šūstīt tui tāpošo vaigu
No pasaules sūmjām un tēnām,
Un tapt tavā opozīumā tēnām
Par dūses'li daifu un vaigu.

Attēlā: R. Rudziņa fonds 9., 9 - R. Rudziņa dzejoļa «Gaišākā dzeja» manuskripts. Rakstīts uz iedzeltena papīra ar melnu tinti, 10 x 17,5 cm.

SAULIETIS (Augusts Plikauss, 1869-1933)

Rakstnieka rokrakstu fondā ir 11 glabājamās vienības, kas iegūtas no 1929. līdz 1979. gadam. Septiņas no tām ir Saulieša dāvinājumi J. Misiņam. Vēlākos gados Saulieša rokrakstus bibliotēkai nodevuši K. Egle, Cesvaines mācītājs A. Vītols, E. Jansons, LVU Zinātniskās bibliotēkas bibliotekāre T. Kallase.

A. Saulieša fondā saglabāti manuskripti viņa tēlojumiem «Lapkritis» un «Kā Prātaiņos Taisnības komisiju gaidīja», stāstiem «Acis» un «Liela vīra suns». Ir Cesvaines ģimnāzijas audzēkņu pārrakstīts traģēdijas «Ķēniņš Zauls» eksemplārs, atsevišķi Saulieša dzejoļi un dzejoļu cikls «Skumju zemē».

Saulieša rokraksti ir citu latviešu rakstnieku fondos. K. Egles arhīvā ir Saulieša tautas drāmas «Audžu bērni» manuskripts, kā arī atsevišķu Saulieša dzejoļu manuskripti. Tāpat kā K. Egle, arī T. Zeiferts saglabājis Saulieša rokrakstus - manuskriptu dzejolim «Pa puteklaino lielceļu», kā arī 70 Saulieša rakstītas vēstules laikā no 1899. līdz 1927. gadam. Saulieša vēstules ir arī K. Egles, A. Austrīņa, A. Gobas, A. Ķeniņa, J. Misiņa, K. Krūzas un L. Neimaņa fondos.

R. Egles fondā ir vairāki M. Ļermontova darbi Saulieša tulkojumā. K. Egles, K. Krūzas un A. Gobas fondos ir saglabātas atmiņas un literatūrkritiski materiāli par Saulieti.

Attēlā: K. Egles fonds 234., 5 - Saulieša dzejoļa «Purvastrazda dziesma savam bērnam» rokraksts, 17 x 22 cm.

Purvastroupla dziedājumi
savam bērnam.

Mammu mazo bērniņ,
Mammu sirds silbumiņ,
Mammu dzīvies saulītē -
Tas tu man esi!
Tas tu man esi!

Kāds rīfos mostos,
Tūlīt tu prācā man:
Panāvi rūpētis -
Tas man nāw grūti,
Tas priees un nāw grūti!

Varārami solumstot
Sieti tev ursooku
Spārmimū rāslainu -
Dusi, ēs būēm,
Es tepat būēm!

Augšup, pret saulēti
Kāds tev! spārmimū
Ēls, mamū mīlylēt -
Ēs vajag, mirtu,
Ēs viegli mirtu!

Mammu mazo bērniņ,
Mamma mūā gaisūmimū,
Mammais dēvības nesējū -
Viss tu man esi!
Viss tu man esi!

A. Sauliņ

KĀRLIS SKALBE (1879-1945)

Dzejnieka rokrakstu fondā ir 12 glabājamās vienības, kas bibliotēkā saņemtas no 1928. līdz 1986. gadam. Kā pirmo no rokrakstiem K. Egles dzejnieka fondā ievieto manuskriptu K. Skalbes dzejoļu krājumam «Vakara ugunis», kas iznāca A. Gulbja izdevumā 1926. gadā. Fondā ir gan K. Skalbes dāvinājumi bibliotēkai, gan K. Egles vākumi un dāvinājumi. K. Skalbes rakstītās atmiņas «Par sevi» K. Egles saņēma latvju rakstnieku autobiogrāfiju krājumam «Atziņas» un vēlāk pievienoja K. Skalbes rokrakstu krājumam. Fondā ir K. Skalbes tulkotā I. Turgeņeva romāna «Dūmi» 670 lappušu lielais manuskripts, K. Skalbes priekšvārds lietuviešu izdevumam 1938. gadā «Pasaka par zelta ābeli». Tur dzejnieks sacījis: «Mēs neesam svešinieki. Lietuvju un latvju dzejas puķe ir izplaukusi senatnē zem kopējā svētozola vienas dvēseles saulē.» 1947. gadā nopirkta K. Skalbes vēstule (fotokopija) A. Čehovam 1900. gadā. Fondā ir vairāki K. Skalbes darbu cenzūras eksemplāri, arī 1944. gadā J. Rozes apgādā sagatavotajam pasaku krājumam «Dvēseļu mežs», kas kara laikā palicis neizdots.

K. Skalbes rokrakstu var pazīt nemaldīgi, arī pēc viņam raksturīgā lappusē ieslīpi virzītā teksta.

Materiāli par K. Skalbi ir K. Egles, R. Egles, P. Ērmaņa, Līgotņu Jēkaba, A. Gobas, K. Krūzas, L. Neimaņa, Jāzeps Vītola, T. Zeiferta fondos.

Attēlā: K. Skalbes fonds 1. - dzejoļa «Vecais bērzs» manuskripts.

Vežai's bekijs).

Man's vežai's bekijs, man's Yehvozi
Ar māļom jāļeem garceem,
No ļavām krūktim djiirdji
Tu mani parafareem.

Tu jāpni maigi djeodaji
Ree manim beķna plukpām
Un ļavu ļulu ļaldama
Es manu veļļ uļ lūkpaņ.

Teļ njeļ ļavaļ aļavaļ,
Teļ - ļaimeļ piemoļeeļ.

Ree ļavaļ mijaļ veļļainaļ
Es ļalvu ļkaņjaļ spēeļ.

Ree ļakņeņ, ļkuļļaļ ģlabaji
Un ļarōļ puļtuļ ļaļmeļ.

Deņ ļuķņeļ baķiļaļ meķleļi
Es ļavaļ beķna ļaimeļ.

Man's vežai's bekijs, man's Yehvozi,
Meķi beķaņ djeauģi ļavi.

Es paļauļeļu djiņķeni

Un tu ļeņ ļaģģa ķļavi.

Ja djebeļģis ar ķķiķi ļalģ

Un, ja ļar tikkē eņģiļā -

Ar ļaļeem siļļa ļaļeem baļģ

Ķauļ baļģe tu man preeķģiķi

J

ZIGMUNDS SKUJIŅŠ (1926)

Rakstnieka fondā ir 2 rokrakstu glabājamās vienības, manuskripts darbam «Novele par Čingizhana zirgu», kas publicēts stāstu un noveļu krājumā «Uzbrukums vējdzirnavām» (1976), un noveles «Ko cilvēks savā dzīvē paveic» (Roberta Eidemaņa piemiņai) manuskripts. Z. Skujiņa dāvināts ir viņa teiktās runas manuskripts, atklājot G. Merķeļa piemiņas akmeni Vecpiebalgā 1969. gadā, kā arī lielāks skaits fotogrāfiju. Pirmās vienības kā dāvinājumi saņemtas no rakstnieka 1976. un 1977. gadā.

Materiālu kopā «Latvijas grāmatas 400 gadi» ir Z. Skujiņa atsauksme par grāmatu izstādes apmeklējumu 1988. gada 7. decembrī.

Attēlā: Fonds «Latvijas grāmatas 400 gadi» - 5., 1 - Z. Skujiņa rokraksts (iespaidi par izstādes apmeklējumu), rakstīts uz baltas papīra lapas ar melnu tinti, 21 x 29 cm.

Ar sākumi nekas nesākas un ar beigām
nebeidžas. Pirmis Hollīna bija Gutenbergš,
un pēc tāsina ir Hissina klubs. 1988. gadā
7. decembrā vakarā Rīgas Doma muzejā
drudz pārdzīvētajās reālās cēlonijām
Tegetmijera un Kūpkena pēcteci Zanders
un Villeruhs kā arī gudrā un sārmuētā
Šiško kundze un Kēkores kundze, mūs aiz
toņas nēmot un intelektuāli bēdot, divu
stundu laikā izvadāja pa Eiropas, it īpaši
pa mūsu pašu mītās Latvijas gēmet-
niecības noslēpumu pēdējām tējām
gadsimtu gaitenēm, sākat ar iekunābulēm
un beidzot ar Merkela "Latvīsimi".
Tz nākamā esam stipri iedziļināti epifijā un
fijijā, ka mums novēlēts pasaulē mēroga
kultūrvēsturiskas tradīcijas, uz kurām
ar šīs diēnas rosmēm tālāk darīnāmas
latvju gara pēisās būmes.

Pateicībā un cūnijā

• Zygmund Šneijls
17

ELZA STĒRSTE (1885-1976)

Dzejnieces rokrakstu fondā ir 13 glabājamās vienības. Stāsta «Namiņš pie kanāla» manuskriptu E. Stērste dāvinājusi bibliotēkai 1928. gadā. Uz tā vēl manāms uzraksts, kas tas «pirmais» dāvinājums. Dzejdarba «Novelete» rokrakstu, kas publicēts mēnešrakstā «Burtnieks» 1928. gada 7. numurā, J. Misiņa bibliotēkai dāvinājis redaktors L. Ausējs 1929. gadā.

Paiet vairāk nekā piecdesmit gadu, kad E. Stērstes rokrakstiem pievienojas jauni - pašas dzejnieces un viņas mazmeitas A. Žigures dāvinājumi. 1985. gadā saņemam E. Stērstes atmiņas - «Bērnība. Skolas gadi. Studiju gadi. Pirmais pasaules karš». Seko «Atmiņu raksti Latvijai», «Zem sarkanā karoga», «Sibīrija» un «Divdesmit kopā nodzīvoti gadi». E. Stērstes fondā glabājas mašīnraksts iecerētai prozas izlasei «Senā Jelgava», viņas atmiņas par Stērstu Andreju kā valodnieku, par Jurjānu Andreju un dzejoļi dzejnieces rokrakstā, kuri netika uzņemti krājumā «Saules koks» (1972).

E. Stērstes rakstītas vēstules, arī apsveikumi, ir A. Bārdas, K. Egles, A. Gobas, P. Jēgeres-Freimanis, A. Kārkliņas, K. Kraujiņa, K. Krūzas, Līgotņu Jēkaba, A. Saksa, J. Vecozola un T. Zeiferta fondos. Līdz ar rakstnieka Artura Plauža atsūtīto rokrakstu dāvinājumu 1992. gadā bibliotēka saņēmusi 19 Elzas Stērstes vēstules Stegmaņa kundzei no 1966. līdz 1973. gadam. A. Bārdas, V. Delles, A. Kārkliņas fondos ir dzejnieces, viņas radnieku un draugu, kā arī godināšanas vakara fotogrāfijas, vairākas ar dzejnieces veltījuma ierakstiem.

Par E. Stērsti rakstījis V. Dambergs, atmiņas par E. Stērsti uzrakstījusi Fundamentālās bibliotēkas darbiniece E. Švalbe, bet K. Krūzas fondā atrodam viņa piezīmes par dzejnieci - «Lēnā liesmā».

1993. gada augustā Rokrakstu nodaļa saņēma J. Liepiņa dāvinājumu - 110 E. Stērstes viņam rakstītas vēstules no 1962. līdz 1976. gadam

Attēlā: E. Stērstes fonds 2., 1 - poēmas «Novelete» manuskripta pirmā lappuse, rakstīts ar violetu tinti, 11 x 35 cm.

Novēlētē

Daš vēlīgs prāts so noveletē,
'tas parādes tik visai reti
ir prozu nebees vienā kopā;
Ir gracijs tā pārān skopa.
Tā proza beez' rēiba top,
Tālab ikviens lai dzeji kop.

Višpirms es aprakstā jaus dotu
Un peevlājiši garlaunotie,
Bū, lūk, jau smaido manu priekm' verag
Un ~~īstais~~^{īstais} vaijs pa ložu sveras;
Tās smait nā mīlīgs mājas nāš
Un atbrunot ikvienu māš.

Bet priems par tālāko es minu,
Lai ginārihu apsverim:
Smaidš peeder jaunavai, kas saucas
Pār Adīnu; lai neuztraucā,
Tāi dzimtas vārds ir vācšnots,
Tā latāin prosa. pilsonšgots.

Aiz garlaicā tā pamet aci
Ir tīgus launumu, nur traici
Ir rīta ķēnvas sarām klaiņam
Ap vīstam cel un jivim svaigām,
Tān Jēkabpilsāls Jūnzi klāš
Un ogu uccs riņdām stāv.

JĀNIS SUDRABKALNS (1894-1975)

Dzejnieka rokrakstu fondā ir 84 glabājamās vienības, kas saņemtas no 1932. līdz 1987. gadam. 75 no tām ir dāvinātas, 8 nopirkta no autora 1935. gadā. Rokrakstus dāvinājis pats dzejnieks, antikvārs J. Bartuševskis, 40. gados A. Sakss un M. Šumane, 60. gados lielu daļu J. Sudrabkalna materiālu Rokrakstu sektoram nodevis K. Egle, 70. un 80. gados vēstulju krājumu - literatūrzinātniece M. Ābola.

1935. gadā pirktā Sudrabkalna jaunības dzejoļu kladē «Sapņotājs» ir K. Egles ieraksts, ka bez viņa ziņas un autora atļaujas rokraksts nav dodams nevienam lasīt. Fondā saglabātas ap 160 latviešu rakstnieku - J. Akuratera, A. Austrīņa, A. Bārdas, A. Brigaderes, R. Egles, V. Eglīša, J. Grīna, J. Jaunsudrabiņa, K. Krūzas, E. Melngaiļa, Raiņa, A. Švābes, K. Ubāna, M. Vētras, J. Vītola, J. Zāliša - J. Sudrabkalnam rakstītas vēstules. Tāpat saglabāta pēckara gadu sarakste. Fondā ir viņa literatūrkritiski raksti, apcerējumi par K. Skalbi, J. Jaunsudrabiņu, arī krievu rakstniekiem - A. Puškinu, I. Turgeņevu, N. Gogoli. Saglabāti J. Sudrabkalna tulkojumi, kā arī raksti par tulkošanu, viņa recenzijas par grāmatām un grāmatniecību. Fondā ir krājums «Spārnotā Armāda» (1926) ar J. Sudrabkalna veltījumu žurnālistam O. Liepiņam. «Pēdējā Brīdī» 1929. gadā viņš sakarā ar dzejnieka 35 gadu jubileju rakstīja, ka J. Sudrabkalns ir mūsu literārās pasaules lepnums, estēts, cilvēks ar cēlu stilu, ar savu puķkātainu rokrakstu, ar atturīgu, dzīvē neiederīgu personību.

Attēlā: A. Čaka fonds 13., 55 lpp. - rakstu un zīmējumu grāmata, kurā veltījumi dzejniekam A. Čakam 1940. gadā no draugiem un cienītājiem. J. Sudrabkalna veltījums 1940. gada 17. februārī. Brūnos vākos iesieta viesu grāmata, rasējamais papīrs, rakstīts ar melnu tinti, 29 x 39 cm.

Kas ir Čaks? Vai tas varētu būt saīsināts krievu vai
ungāru vārds? Vai tā līnija būtu nosaucis kādu Meksikas
kaktusu? Vērbūt tā saucas kāds ērgelis, kas nolaidījis Tā
Kunga uzdevumā no deloģēm, lai atrastu naudu sasalušās
kauji sirdis ar divvaināvu dievīdīgās gitaras skaņām? Jā es
varēju patī sev un citiem, katram septītam priekimnācijām, bet
skaidras atjūnas nebija iegušām. Jeraudījās Čaka pilnīguma
ģimēni Apasām frāzā uz vāca, iedomājās viņu esam klaidoni,
kas dzīvo Čauvās Čaivas Vāgriča Lūcauvāle. Un, raugi, Čācs
allaž tēpjas, solo, ed un dzē, mēljas un vūnā kā džentlmenis,
kam pašam sava pils, sava jachta un divi stiprtas sievas. Jā =
labājs Čaka piemos plaukstas apmēru foliantus, iedomājās viņu
esam anarhists, kam nekā nav svēt, ne ģimene, ne sabiedrības
normas, ne pietuvas zīmes. Un, raugi, viņš mīl un godē vecākus,
māja un rūpēties Bēzganē, cieni kārtošu, valde skaidras
kārta saites un pacietīgi izkaiša savu dzeju spraugā komatu
un quārtu. Čācs ir svīnīgs un pils, jūca kā debess zvaigzīte.
Viņš ir lēnprātīgs un apmierināts, droši meklamies paš-
nīvāta kaujas jūdi. Kas ir Čācs? Un, klau, no deloģēm
atvērēja balsis: "Čācs ir džiniers, Čācs ir liel džiniers. Ne
sāc kīrai taujāt no jauna: Kas ir džiniers? Ak, man tiešaj,
es jūc jūre - brīnumputns."

Jānis Sudrabrālis.

Rīgā,
1940. gada 17. februārī.

Dzejnieka fonds ir liecība tam, ka J. Sudrabkalns savos darbos Latvijas neatkarības gados un pēc 1941. gada ir bijis ļoti atšķirīgs. Fondā blakus stāv viņa krājuma «Ceļa maize» (Maskava, 1944), dzejoļu krājuma «Brāļu saimē» (1947) eksemplāri, gan arī viņa runas un raksti Maskavas radiofonam no 1941. līdz 1944. gadam. Jāpiebilst, ka J. Sudrabkalnu nelietīgi izmantoja partijas funkcionāri. Piešķīra ordeņus, bet pēc tam izmantoja savā labā. J. Sudrabkalns to apzinājās un no tā ļoti cieta. Liecību par to sniedz viņa vēstules E. Ankupei.

Dažādi ir materiāli, kas par J. Sudrabkalnu sakrājušies citu latviešu rakstnieku fondos. Tās ir viņa vēstules latviešu rakstniekiem, dzejniecei un aktrisei B. Skujeniecei, kā arī daudziem pēckara perioda Latvijas sabiedriskiem un kultūras darbiniekiem. Savas atmiņas par J. Sudrabkalnu rakstījuši K. Krūza, O. Lūciņš, lielāks skaits fotogrāfiju ir A. Bārdas, Z. Purva, A. Strautnieces, A. Švābes fondos.

Attēlā: B. Skujenieces fonds 55., 4 - J. Sudrabkalna vēstule B. Skujeniecei 1921. gada 11. martā. Rakstīts uz balta rasējamā papīra ar zilu tinti, 14 x 19,5 cm.

11. martä.

Pirrita Mihli-Mihlä -

es wiŋu jho riltu atkal domaju par Tewi. Laikam Tu ne =
nahkŋi waires, Bitadi ar' gan nowar, es pats to gribefu. So es gribu'
ŋkaidru un mulŋehigi juoktu Tewi paturit jawä firdi. Es domaju
wiŋu jho riltu par Tewi -

Maŋä Feja, Rejal ŋedainä, Wraŋanig ŋnarŋkainä -
Mihlä; Mihlä.

Es Tewi paturifku jawä firdi -

Tä dŋeŋma juura laŋŋelas man no kuiti.

Mi ŋfikawes kiljäs man t'is gäŋŋehis un plawoti,

Tu manai ŋapŋu kurawani uoti,

Kos pürmoriil to Inieŋŋehi wäŋŋes ŋfidi -

Tä dŋeŋma juoktu laŋŋelas man no kuiti.

Es Tewi paturifku firdi jawä,

Tew manai dŋeŋmar ŋranä mulŋehidewon.

Mi ŋfikawä aifeŋu es droŋŋehis un ŋinŋeŋŋis -

Kad wäwäŋis pürmoriil, ŋemi turŋä tinŋeŋŋis,

ŋe ŋwäŋŋi juoktiŋi man ŋapŋu gawä -

Tew manai dŋeŋmar ŋranä mulŋehidewon.

Wudeŋŋeŋŋis.

KĀRLIS ŠTRĀLS (1880-1970)

Rakstnieka fondā ir 10 rokrakstu glabājamās vienības. Tās saņemtas no 1928. līdz 1980. gadam. K. Štrāla rokrakstus nodevuši J. Misiņš, A. Māļītis, A. Sakss un K. Egle. K. Štrāla rokrakstu fonds ir neliels, bet tajā atrodami gan viņa prozas, gan dzejas rokraksti, viņa paša rakstīta autobiogrāfija, sarakstē - R. Blaumaņa un A. Niedras vēstules, K. Štrāla darbu bibliogrāfija. Saglabāti trīs lieli krievu klasiskās literatūras tulkojumi - M. Saltikova-Ščedrīna «Glupovas pilsētas vēsture» un «Pasakas» un M. Gorkija «Maksima Kožemjakina dzīve». Fondā arī mazāka apjoma rokraksti - K. Štrāla konспекти runai par R. Blaumani, apcerējums par J. Jaunsudrabiņu un Raini.

Daudz materiālu par K. Štrālu ir citu latviešu rakstnieku fondos. K. Egles arhīvā ir K. Štrāla publicēto darbu rokrakstu kopsējums, kura saturā ir K. Štrāla «Posms no manas rakstnieka dzīves», «Priesteris Kalvītis», «Neredzīgais pulkvedis», dzejoļi - «Invalids», «Laime», «Bērnam» un kritika par A. Grīna romānu «Nameja gredzens».

K. Štrāla vēstules ir A. Bārdas, A. Birkerta, A. Gobas, K. Egles, K. Krūzas, J. Misiņa un T. Zeiferta fondos. A. Gobas fondā ir A. Štrāla vēstules K. Štrālam no 1902. līdz 1917. gadam. R. Egles fondā saglabātas vairākas K. Štrāla lielformāta fotogrāfijas.

Attēlā: K. Štrāla fonds 1. - stāsta «Osu Jānis» no cikla «Uguņainie krasti» rokraksta pirmā lappuse, kuras stūrī V. Egliša piezīme. Rakstīts uz balta papīra ar gaiši zilu tinti, 17,5 x 22 cm.

71, XV Koda Aralia.

Cyfr. Jakubis

II jinda „Uguzaiiide konfessio“.

Op. Jakubis stehuje laivos pavalgeli per flabros, alpiadi anigam pat
fubroskacu, un paraduham azim fruoja laivos ralmajom flibhejanam
jaki upi. Ali kontroli faldati, asfaltipji fira tues, uffusa pa fous
„faju valjioi“, elcha us eduar machoros un rifferpaji. Udeus, liico findi
fala orypton furtodarus un froyal Pauridje affortijny jony anumerano alkigi,
to will gllaji: uncorimus, froycem unviflam un unroqou rurojaj ar laivos
ifrentipem falamom, galdabens, unskindant un reklinadant frut laga azis sei
nagari tamet veltropafas un filot fpozuliplos leupidant) kralpiti frotter un
Dekji un fauter gojoun. tahi upi, xi uncorijpa fante thaj adem frotter
froyal (Mily) avanta, pe vival fozakto. laivos pati, uba froumte frotter froyal
no uncora vofte us otru. Kikimphi us uncoraj frotter froyal xi uncorijpa.
to distindamus, to altra vobamus of porenplu. Ude to by Jakubis, elchi
un uncoraj ppozulot pilus. tahi velti to uncora uncora un froyal, un
Koffelot, uncora viltimes porenplu froyal uncora froyal froyal froyal
viti, uncora froyal froyal un froyal uncora uncora froyal froyal
uncoraj op anjo froyal un egi uncora viti.

Istimo to by conduta of koda porenplu uncoraj, froyal op
froyal velti uncora uncora. uncora uncora uncora uncora uncora
uncoraj by uncora uncora uncora, uncora uncora uncora uncora
uncora uncora uncora uncora uncora, uncora uncora uncora uncora
uncora uncora uncora uncora uncora, uncora uncora uncora uncora

TIRZMALIETE (Minna Dzelzkalne, 1876-1942)

Dzejniece bija J. Misiņa novadniece, tautā populārās dziesmas «Es dziedāšu par tēvu zemi» autore. Ar J. Misiņa gādību daļa Tirmalietes sarakstīto darbu nonāca izdevniecībā, vēlāk Misiņa bibliotēkā. Tirmalietes fondā ir 4 rokrakstu glabājamās vienības - viņas stāstu «Ciemā», «Bez saulītes», atsevišķu dzejoļu manuskripti, kā arī autobiogrāfija dzejnieces rokrakstā «Seno dienu atbalsis». Tā publicēta K. Egles sastādītā krājumā «Atziņas» II (1924).

Tirmalietes stāsts «Uz kuru pusi?» (1905) un viņas darbu bibliogrāfisks saraksts ir K. Egles fondā. Lielāks skaits Tirmalietes vēstuļu ir K. Egles un R. Egles, A. Gobas, Kārsteņa, brāļu Kaudzišu, J. Misiņa un T. Zeiferta fondos. Sarakste ar J. Misiņu aptver ilgu laika posmu, no 1909. līdz 1936. gadam. Tajā lasām par Tirmalietes darbu izdošanu, kā arī par J. Misiņa atbalstu dzejniecei dzīves grūtos brīžos.

Līgotņu Jēkaba fondā ir viņa referāts Preses biedrības pirmajā rakstnieku vakarā 1935. gada 3. novembrī - «Aspazija, Plūdonis, Tirmaliete».

Attēlā: Tirmalietes fonds 3., 2 - Tirmalietes dzejoļu «Tu meklē laimes, mans draugs?» un «Kad ausis reiz diena, kad atdzims sirds...» rokraksts, 1 lapa, 16,5 x 29 cm.

*

No Pāfma teles.

Tu meklī laimes, onans draugs?
 Daudz štakšļa par to —
 Daudz zehli gari ticuši meklī,
 Lai pašauli iġlabots.
 Tee jānki wahrdi,
 Kas uzumirā lajūhsmā jcan,
 Kā uhdens burbenti
 Ilgi nepastahw. . .
 Un melti tee weze par jaunajem raund.
 Tic jahpes un mokas meen wairojas . . .
 „Lai pašauls launa!” tā dfojmeeki dfeed.
 Pchz tairnibas ilgojas katra jirds . . .
 Pst dfinumi dfinumeem dahvina
 To pašhu jirdi, kas cexalta,
 Kā dfeļi, pašauls jpreedumā.

*

Kad ausis reifdeena, kad atdofims jirds
 Uz jaunū pilnigu dfehwi?
 Kad meli wairs nešpedis dvehfelis,
 Kad gari japratis garu,
 Kad laipri bu teikt neweens melihfes,
 Kad brahlis pemineis brahli:

ANDREJS UPĪTS (1877-1970)

Rakstnieka rokrakstu fondā ir 62 glabājamās vienības. Fonds sāka veidoties 1928. gadā, kad autors dāvināja bibliotēkai romāna «Ziemeļa vējš» manuskriptu. Tam seko A. Upīša autobiogrāfija «Mans spalvas darbs», ko fondā novieto K. Egle pēc tā publicēšanas krājumā «Atziņas» II (1924). 1929. gadā A. Upīts dāvinājis drāmas «1905. gads» un traģēdijas «Mirabo» manuskriptus, kā arī saraksti - 212 vēstules žurnāla «Vārds» lietā, 1930. gadā - savu darbu «Peldētāja Zuzanna» un «Žanna d'Ark» manuskriptus. Fondā ir V. Šekspīra «Maldu komēdija», A. Gribojedova «Gudra cilvēka nelaime», A. Tolstoja «Sāpju ceļi», H. Heines «Vāczeme» A. Upīša tulkojumā.

Liels ir pēckara gados izdoto darbu skaits ar autora labojumiem nākamām iespiedumiem. Tie visi ir A. Saksa dāvinājumi. Fondā ir vairāku A. Upīša literatūrkritisko darbu manuskripti. Pats apjomīgākais - «Sociālistiskā reālisma jautājumi literatūrā» - aptver 16 rokrakstu glabājamās vienības. 1982. gadā no J. Upīša kā dāvinājums saņemtas A. Upīša uzrunas dažādos svētkos, rokraksts «A. Upīts karā» un arī vēl saglabātās vēstules.

Materiāli par A. Upīti atrodas citu rakstnieku fondos. Rakstus, atmiņas un piezīmes par A. Upīti atrodam A. Birkerta, R. Egles, K. Egles, A. Elsiņas, K. Krūzas, O. Lūciņa fondos. Valda Grēviņa fondā ir romāna «Plaisa mākoņos» pārveidojums skatuvei. A. Upīša vēstules ir A. Birkerta, K. un R. Egles, A. Gobas, K. Krūzas, Līgotņu Jēkaba, J. Lojas, J. Mišņa, J. Sudrabkalna, J. Vainovska fondos. Fondā ir materiāli par A. Upīša piemiņas muzeju Skrīveros, par viņa simt gadu jubilejas svinībām, arī atsevišķi raksti, piemēram, «Daži vārdi par Mišņu un Mišņa bibliotēku».

Attēlā: A. Upīša fonds 1. - A. Upīša triloģijas «Robežnieki» trešās daļas «Ziemeļa vējš» manuskripta pirmā lappuse. Atzīme par darba sāksanu 1918. gada 5. decembri. Rakstīts ar melnu tinti, 17,5 x 22 cm.

Maastle...
12

-1-
5/20/1918

Enne kui pikam jalgade & paksustamine. Nija daam kiff-
kat rijauni' eppelt jantat on alas ee nullina, modern jefoni. 'Staggle'
pall te ki forma u' adolone raaime-ua kermijom un vladone kermim.
Pall of jje'n alas bungit, kottivati un luvoni - vje' melno un jje'nt
kappis. Pilestoktama kalja pladur te omir - vje' mormin melno un
kappis.

Ennepeem pe pexekafakajom jemela jufi' jje'ranes qas vija
kvalite. Ar tein jje'ripalpa kapposi jje'aga vimpelini. Peda'n te
jje'viki gajijaj; pe kaljam ee jje'viki u' melniam jje'viam
karmian. ~~Paasa~~ Kuldurikes jeevintot, vje'viki jje'viki karm
kappis ee jje'viki gajijom jje'viki. Pirmoia jeevintot jje'viki jje'viki
ee vje'viki jje'viki un ee jje'viki vje'viki jje'viki vje'viki jje'viki.
Pall vje'viki jje'viki jje'viki jje'viki jje'viki. Jje'viki jje'viki klab;
Ela karm jje'viki jje'viki jje'viki jje'viki. Jje'viki pe vje'viki vje'viki.
jje'viki un jje'viki...

Bed gajijoi alis nomanid. Pelt vje'viki melna kappis jje'viki
jje'viki vje'viki. Nill jje'viki ee vje'viki. Jje'viki jje'viki
jje'viki jje'viki jje'viki jje'viki jje'viki. Kija te jje'viki
jje'viki jje'viki; kija ee jje'viki jje'viki ee alas. Jje'viki klab.
Jje'viki jje'viki jje'viki kappis jje'viki jje'viki jje'viki pe ala lala
ala. Jje'viki ee jje'viki jje'viki jje'viki, jje'viki ee jje'viki, kija
kija jje'viki jje'viki jje'viki jje'viki jje'viki. Jje'viki kappis jje'viki
kappis; jje'viki jje'viki jje'viki jje'viki kappis melo kappis ee
kappis ee jje'viki jje'viki jje'viki. Pelt ee jje'viki jje'viki
kappis; kija ee jje'viki jje'viki jje'viki jje'viki ee kappis ee kappis
kappis jje'viki kappis. ee kappis jje'viki jje'viki jje'viki jje'viki

VIRZA (Edvarts Lieknis, 1883-1940)

Dzejnieka rokrakstu fondā ir 8 glabājamās vienības, kas bibliotēkā saņemtas no 1929. līdz 1986. gadam. Fondā ir gan K. Egles iegūtie, gan K. Egles mājās ilgus gadus glabātie un sargātie Virzas rokraksti, kas dzejnieka fondā novietoti 1986. gadā. Fondā ir Virzas dzejoļi rokrakstā, piemēram, «Rudzu ziedēšana» ar autora atzīmi, ka iesniegti «Sējējam» 1937. gada 13. decembrī pulksten desmitos no rīta. Rokrakstu krājums parāda dzejnieka pievēršanos franču kultūrai. Fondā ir franču 16. gadsimta dzejnieku darbi Virzas tulkojumā, apraksts «Francija» un citi materiāli.

Nozīmīga ir daļa no Virzas «Straumēnu» rokraksta, kas iesieta kopā ar citiem dzejnieka rokrakstiem. Šo kopsējumu 1986. gadā pievienoja jau esošajam Virzas rokrakstu fondam. Tur ir arī tēlojuma «Saimnieka atgriešanās» rokraksts un «Daugavā» publicētās poēmas «Lauku darbi» manuskripts, kritikas raksts par A. Austrīņa dzejoļu krājumu «Vēriens».

Daļa Virzas rokrakstu glabājas citu autoru - H. Akurateres, A. Austrīņa, E. Birznieka-Upīša, A. Gobas, K. Krūzas, Līgotņu Jēkaba un J. Misiņa fondos, kas Virzas rokrakstu fondu ievērojami papildina. Tā A. Gobas fondā ir saglabāta «Straumēnu» rokraksta daļa - «Rudens Straumēnos», kā arī Virzas dzejoļi, satīra un apraksts - piemiņas lapa «Zemgales sēta». H. Akurateres fondā ir viņai veltīts Virzas dzejolis, bet jau minētajos rakstnieku rokrakstu fondos ir Virzas vēstules.

Attēlā: Virzas fonds 5., 7 - dzejoļa «Rudzu ziedēšana» rokraksts, melna tinte, 20,5 x 28,5 cm.

29. Viena

Ar Rūpa bedēšana

Siltis lētus ~~slāp~~ vīpa nakti līzā
Nēl garšs bij rīhts un veģls un filgans vāids
No fomes pazklas. Tas pūrgad bija
Kad uļģem slāht bij seēdēšanas laics.

Es lēro gairu ģehru ģīleem malkeem.
Un te no dūvās pekafēni pazlēes
Un lēni cēdams seēdētenlēem ģualkeem
Man ays pekēbra un lēpās malsons bēfs.

Tas mani apnehma, tu bijē vīnā.
Tad fōle fūda un no dūvās lās
Man dūvsehe un aģiis un mīnā
Mģ vāģēni laicēni mūģtums palikās.

TEODORS ZEIFERTS (1865-1929)

Rakstnieka, literatūrvēsturnieka un pedagoga fondā ir 548 rokrakstu glabājamās vienības. T. Zeiferta «Latviešu rakstniecības vēstures» pirmā un otrā posma manuskriptus J. Misiņš saņem kā dāvinājumu no autora laikā, kad Misiņa privātā grāmatu krātuve vēl atrodas Skolas ielā 25. Tie ir apjomīgi rokraksti (804 un 1154 lpp.), kurus 1928. gadā Misiņš savukārt nodod tālāk jaunizveidotajai Rokrakstu nodaļai. Kā J. Misiņš, tā K. Egle bija T. Zeiferta tuvi draugi. Tāpēc 30. gadu sākumā K. Egle Misiņa bibliotēkā saņem T. Zeiferta arhīvu kā dāvinājumu no viņa tuviniekiem. 50 vienības iepirktas 1961. gadā no T. Zeiferta mantiniekiem, viena nākusi klāt 1974. gadā no K. Egles arhīva.

T. Zeiferta arhīvā glabājas viņa personiskie dokumenti, daiļdarbu manuskripti, kā arī rokraksti visās tajās nozarēs, kurās Zeiferts savā mūžā darbojās. Personisko dokumentu kopā ir viņa piezīmju grāmatiņas, skolas gadu piezīmju burtnīcas, kas nozīmīgas ne tikai satura ziņā, bet uzskatāmi parāda, kādas bija 19. gadsimta 80. gadu burtnīcas. Fondā ir T. Zeiferta skolas gadu rakstu darbi - domu raksti Irlavas Skolotāju seminārā no 1881. gada, kad T. Zeifertam tikai septiņpadsmit astoņpadsmit gadu. Saglabāti daudzu T. Zeiferta rakstītu apsveikuma runu manuskripti, kā arī liels skaits apsveikumu T. Zeiferta jubilejās un darba svētkos, ielūgumi, goda kartes un fotogrāfijas.

No daiļdarbu manuskriptiem fondā ir rokraksti dzejoļiem «Mīlestības grāmata» (dzejoļi no 1881. līdz 1888. gadam) un dzeju krājumam «Saulrieti» (1926). No prozas darbiem - rokraksti novelēm un tēlojumiem, kuri rakstīti 1885. gadā un no 1902. līdz 1905. gadam. Ir arī rokraksti dramatiskiem darbiem skolēnu skatuvei un Ziemassvētkiem vēltītas ludziņas.

Attēlā: T. Zeiferta fonds 117., 7 - kritikas raksts «Jura Alunāna tulkojumi», kas sarakstīts 1886. gada 21. jūlijā. T. Zeiferta rokraksts jaunības gados.

Fonda lielākā daļa ir Z. Zeiferta literatūrkritiskie raksti, jau minētie manuskripti viņa mūža darbam «Latviešu literatūras vēsture». Daudz ir T. Zeiferta pedagoģisko rakstu un raksti Latvijas skolu vēsturei. Plašs ir materiāls par Olaines draudzes skolu, kur Zeiferts strādāja no 1891. līdz 1915. gadam. Saglabāts manuskripts grāmatai «Īsa Latvijas vēsture» (1920), kas ar Latvijas Ārlietu ministrijas rīkojumu tulkota angļu un franču valodā un tika piesūtīta Latvijas sūtniecībām ārzemēs.

T. Zeiferta sarakstē ir 5045 vēstules. Krājums liecina, ka Zeiferts to kārtojis un glabājis no semināra laikiem. Senākās vēstules no 1881. līdz 1887. gadam ir iesietas, un katram sējumam pievienots satura rādītājs. Korespondencē var saskatīt ap 500 adresātu. Vēstuļu vērtība ir saturā, bet tajās redzam arī seno laiku vēstuļpapīra daudzveidību, filigrāni veidotas monogrammas un dažādu iestāžu emblēmas.

T. Zeiferta arhīvā 110 vienības ir citu latviešu rakstnieku rokraksti, kas arhīvā saglabājušies pēc to publicēšanas T. Zeiferta vadītos izdevumos - kā «Jaunā Raža» u. c. Fondā ir A. Austriņa, R. Blaumaņa, V. Damberga, V. Delles, J. Jaunsudrabiņa, K. Jēkabsona, A. Ķeniņa, Pērsieša, Plūdoņa, E. Stērstes, Virzas, E. Vulfa un vēl citu latviešu rakstnieku rokraksti. T. Zeiferta fonds raksturīgs ar ļoti daudzpusīgu materiālu, kas svarīgs ne tikai literatūrvēsturiekiem, bet arī citu zinātņu nozaru pētniekiem.

Attēlā: T. Zeiferta fonds 86. - Rokraksts «Skats latviešu literatūras vēsturē I» tapis T. Zeiferta dzīves pēdējos gados, datēts ar 1928. gada 28. aprīli, rakstīts uz balta papīra ar melnu tinti, 23 x 18 cm.

Skats latviešu literatūras

vēsture

I

Jēgas gada simtenus latviešus saistīja kopā par tautu vienīgi viņu valoda un tauti sacietēti jaus dūbi. Kad latviešiem nevien nebija pašiem savu pārvaldes orgānu, bet kad viņi, arī, citi, valdīši tautu pavalstīnīni būdams, pie-derejā pie šķirtām pārvaldes vienībām, kam savā starpā nebija nekāda sakara, viņu nacionālā kopība parādījās viņu kopējā valoda un literatūrā. Ir tālā jāprateicās šij garīgai saistītei, ka latvieši varēja vismelabvēlīgākos apstākļos kā tautu pastāvēt, attīstīties un galā nostiprināt savu valsti. Kad nu šis mērķis bija sasniegts, un latvieši, par patstāvīgu tautu apstiprinādamies un citu priekšā par tādē nostādāmies, atnātijās atpakaļ uz nostāigāto attīstības gaitu, tad viņi varēja norādīt īpaši uz.

IMANTS ZIEDONIS (1933)

Dzejnieks uz Misiņa bibliotēku nācis bieži, arī dāvinājis savus rokrakstus. I. Ziedoņa rokrakstu fondā ir 5 glabājamās vienības, bet kopumā 150 manuskripta lappuses. Tās saņemtas laikā no 1973. līdz 1989. gadam.

Pirmajā dāvinājumā ir atsevišķi I. Ziedoņa dzejoļu un prozas sacerējumu rokraksti, bet visam dāvinājumam uzrakstīts vēlējums - «rokraksti muzejam». Pavisam drīz pēc dzejoļu krājuma «Kā svece deg» (1971) iznākšanas Rokrakstu nodaļa saņēma vienpadsmit šī krājuma dzejoļu rokrakstus, starp tiem jau par klasiku kļuvušo «Mūžu mūžos būs dziesma» - latviešu dzejas un kora kultūras relikviju.

1977. gadā fondam nāk klāt 110 lapas «Epifāniju» manuskripta, kas atklāj tā sarežģīto tapšanu.

Sakarā ar PSRS dienām Francijā 1983. gada novembrī, kuras toreiz pārstāvēja Latvijas dzejnieki un mākslinieki, I. Ziedonis Rokrakstu nodaļai nodeva tur notikušo dzejas un mūzikas koncertu programmas un foto izstādes projektu.

1989. gadā saņēmām veltījuma dzejoli žurnāla «Karogs» 500. numuram, runu Rakstnieku kongresā 1986. gada 4. aprīlī un manuskriptu «Trīs pakāpes» - pārdomas par Raini, Raiņa darbu varoņiem un to attēliem uz mūsu teātru skatuvēm.

Attēlā: I. Ziedoņa fonds 1., 29 - dzejoļa «Mūžu mūžos būs dziesma» rokraksts. Publicēts dzejoļu krājumā «Kā svece deg» (1971), 134. lappusē. Rakstīts uz balta papīra ar tumši zilu lodišu pildspalvu, 20 x 28 cm.

Mūžu mūžas bērdzīmas,
 Un mūžu mūžas alus sūcētis.
 Bet parī - ne dzīvēmu sviestāim
 Nore mēitene baltis zeņis.

Sējim un vācām jūrā.
 An, zīlcaimā saimē!
 Dīn uorē no Druclāgas dāngiem,
 Un rosmis tair baltis pūm.

Zīles un jomzātes.
 Kūm lūi tō pūmē es lūmē?
 Jotū un vācām jūrā
 Tū tūmē lūdz vārtim tūm.

Un pārmātos atpauk. Mēitene
 Baltis zeņis autā
 Kaut kū saplūst tūlup baltis -
 Tū, uccimē kūtis.

Dzīvēmu tū mūmē sūle.
 Un tūds nū vārtim vārtim stūdz.
 Un zeids i tū baltis,
 Ka pārmāim lūst lūst lūdz.

Nohūm tū vārti stūba galā,
 Un dzīvēmu baltis, uccimē pūmē efr:
 "Dzīd, baltis, tū pūmē uccimē,
 Es pūmē tūm gārtim."

ZIEMEĻNIEKS (Jānis Krauklis, 1897-1930)

Dzejnieka rokrakstu fondā ir 28 glabājamās vienības. Tās iegūtas laikā no 1928. līdz 1946. gadam. Fondā ir īsti dārgumi - Ziemeļnieka dzejoļi rokrakstā, kas rakstīti sešpadsmit gadu vecumā (1913) burtnīcīnā ar paša zīmētu neaizmirstuļū vainadziņu titullapā, kā arī dzejnieka dzīves pēdējos gados rakstītie dzejoļi. Fondā ir sarakste - dzejnieka vēstules mātei, brālim Konrādam, mātai Alīdai. Šīs vēstules rakstītas savdabīgi mīļā tonī. Ikvienā no tām jūt dzejnieka devīgumu un labsirdīgumu. «Ja kādreiz man ies labi, tad jau pie manis varēs paspārni atrast visi Kraukļi.» Uzzinājis, ka brālim Rūdim arī izrakstītas brilles, viņš vēstuli nobeidz ar teikumu: «Nu visi Kraukļi ir kā pūces.»

Ir saglabātas Ziemeļnieka vēstules Arturam Štālam un draugam dzejniekam K. Studentam.

Ziemeļnieka rokrakstus K. Egle ieguvis vēl dzejnieka dzīves laikā, kādu daļu vēlāk kā dāvinājumu no P. Ķikuta, Kokaina (K. Štrauha), K. Studenta, A. Štāla, no dzejnieka mātes un arī ligavas L. Zaķītes.

Ziemeļnieka rokraksti ir arī E. Birznieka-Upīša, A. Bārdas, K. Egles, A. Gobas, P. Ērmaņa, K. Krūzas, Līgotņu Jēkaba, K. Studenta un T. Zeiferta fondos. K. Egles arhīvā ir Ziemeļnieka dzejoļu kladīte ar virsrakstu «Sev un tev», viņa stāstu «Burvība», «Spoks», «Grēku grāmata», vairāku literārkritisku rakstu un recenziju manuskripti.

Attēlā: Ziemeļnieka fonds 21., 1 - dzejoļa «Mīlestība» rokraksts. Tas publicēts daīlliteratūras žurnālā «Piesaule» 1929. gada 4. numurā. Rakstīts ar melnu tinti, 18 x 18 cm.

J. Viimafriks

Milēstība

Tavs daiļums dots no pašā Dieva rokām,
Bet tumšais spēks no zemes pītem ņemts.
Kad garām ej tu, mirgot zelta krucām -
Es zinu gan, kas manai sirdij lemts:

Kā putnis jauns tā ilgosis un bīsis
Uz tāli skriet un ~~zinas~~^{sūsas} zemes jaust,
Kā acis tev kā nakti apmaldīsies
Un Dievu lūgs, lai rīts vairs neataut.

z

III DAĻA

PIELIKUMS

LATVIEŠU RAKSTNIEKI UN VIŅU ROKRAKSTU FONDU GLABĀJAMO VIENĪBU SKAITS MISIŅA BIBLIOTĒKĀ

- Adamovičs Fricis (1863-1933) - 5
 Ādamsons Eriks (1907-1946) - 9
 Aigars Pēteris (Herberts Tērmanis, 1904-1971) - 2
 Akmens Jānis (1887-1958) - 2
 Akuraters Jānis (1876-1937) - 7
 Alunāns Ādolfs (1848-1912) - 5
 Alunāns Juris (1832-1864) - 2
 Ansabergs Gotfrīds (1871-1955) - 3
 Apsesdēls (Augusts Apsītis, 1880-1932) - 4
 Apsišu Jēkabs (Jānis Jaunzemis, 1858-1929) - 31
 Āronu Matīss (1858-1939) - 13
 Aspazija (Elza Pliekšāne, 1865-1943) - 9
 Austrīņš Antons (1884-1934) - 24
 Auza Lilija (Lolija Lūse, 1900-1962) - 4
- Balodis Andrejs (1908-1987) - 1
 Baltpurviņš Augusts (1871-1930) - 5
 Bārbale Marta (1933) - 1
 Bārda Antons (1891-1981) - 38
 Bārda Fricis (1880-1919) - 9
 Bārda Paulīna (1890-1983) - 1
 Barons Krišjānis (1835-1923) - 3
 Baumane Alija (1899-1941) - 3
 Bendrupe Mirdza (1910) - 5
 Bērce Vizbulis (1916-1971) - 2
 Bergis Šimānis (1887-1943) - 10
 Bērziņa Rute (1927) - 1
 Bērziņš Ludis (1870-1965) - 6
 Bērziņš Pēteris (1848-1926) - 2
 Bērziņš Roberts (1868-1935) - 2
 Bērziņš-Ziemelis Jānis (1881-1941) - 2
 Birkerts Antons (1876-1971) - 81
 Birkerts Pēteris (1881-1956) - 65
- Birznieks-Upītis Ernests (1871-1960) - 16
 Blaumanis Rūdolfs (1863-1908) - 21
 Blaus Pēteris (1856-1930) - 17
 Bračs Augusts (1880-1967) - 6
 Brigadere Anna (1861-1933) - 10
 Brīvēznieks (Fricis Treilands, 1846-1907) - 85
 Brodele Anna (1910-1981) - 2
- Cedriņš Vilis (1914-1946) - 1
 Cīrulis Pēteris (Zundu Pēteris, ?) - 1
 Čaks Aleksandrs (1902-1950) - 27
- Dāle-Ķeniņa Austra (1892-1971) - 6
 Dambergs Valdemārs (1886-1966) - 5
 Dāvids Valts (Dāvids Vecaukums, 1890-1969) - 2
 Deglavs Augusts (1862-1922) - 81
 Delle Vilma (1892-1980) - 2
 Dievkociņš Jūlijs (1879-1906) - 1
 Dinsbergs Ernests (1816-1902) - 5
 Dinsbergs Krišjānis (1830-1904) - 2
 Diženajo Bernhards (Bernhards Dižs, 1864-1933) - 4
 Doku Atis (1861-1903) - 19
 Dorbe Herberts (1894-1983) - 19
 Dziesma (Fricis Forstmanis, 1906) - 2
 Džiljeja (Kārlis Tifentāls, 1891-1963) - 5
- Egle Kārlis (1887-1974) - 1056
 Egle Rūdolfs (1889-1947) - 135
 Eglītis Andrejs (1912) - 1
 Eglītis Anšlavs (1906-1993) - 41
 Eglītis Viktors (1877-1945) - 11
 Eidemanis Roberts (1895-1937) - 2

- Eliass Kārlis (1899-1985) - 5
 Ērmanis Pēteris (1893-1969) - 55
 Erss Ādolfs (Ādolfs Runiks, 1885-1945) - 7
 Esenbergu Jānis (Jānis Esenbergs-Hess, 1862-1890) - 1
 Ezeriņš Jānis (1891-1924) - 41
- Fallijs (Konrāds Bulāns, 1877-1915) - 2
 Felicita (Leontīne Mežsēta, 1896-1979) - 2
 Fimbers Kārlis (1898-1970) - 2
 Francis Alfons (1905-1948) - 3
 Freimanis Eduards (1921) - 4
 Fridenbergs-Mieriņš Jānis (1869-1894) - 3
- Gailīte Angelika (1884-1975) - 1
 Goba Alfrēds (1889-1972) - 313
 Grebze Irma (Robertta Priecīgā, 1912) - 6
 Grigulis Arvīds (1906-1988) - 5
 Grimma Marta (1906-1983) - 10
 Grīns Aleksandrs (1895-1941) - 4
 Grīns Jānis (1890-1966) - 8
 Grotis Jānis (1901-1968) - 2
 Gruzna Pāvils (1878-1950) - 2
 Gubiņa Indra (1927) - 1
 Gulbis Ansis (1873-1936) - 77
 Gulbis Frīdrihs (1894-1951) - 3
- Ieviņš Kārlis (1888-1977) - 5
- Jannavs Kārlis (1874-1963) - 31
 Jansons Jēkabs (1890-1953) - 2
 Janševskis Jēkabs (1865-1931) - 5
 Jaunsudrabiņš Jānis (1877-1962) - 24
 Jēkabsons Kārlis (1879-1946) - 27
 Jēps-Baldzēns Jānis (1891-1958) - 3
 Jūrdžs Andrivs (1845-1925) - 1
- Kaija Ivande (Antonija Lūkina, 1876-1942) - 29
- Kalnāre Ilze (Nina Ivanova, 1918-1968) - 1
 Kalniņš Jānis (1922) - 39
 Kalniņš Jānis (Vientulis, 1860- ?) - 3
 Kalniņš Juris (Prātkopis, 1847-1919) - 31
 Kārstenis (Jānis Šmits, 1884-1921) - 68
 Kaudzīte Matiss (1848-1926), Kaudzīte Reinis (1839-1920) - 166
 Klaustiņš Roberts (1875-1962) - 2
 Kleinbergs Jānis (1874-1919) - 1
 Kleinbergs Rūdolfs (1890-?) - 15
 Klīdžējs Jānis (1914) - 1
 Kociņa Elvīra (1902-1977) - 1
 Kosa Juris (1878-1967) - 3
 Kraujiņš Kārlis (1879-1975) - 139
 Kronvalds Atis (1837-1875) - 12
 Krūza Kārlis (1884-1960) - 474
 Kurcijs Andrejs (Andrejs Kuršinskis, 1884-1959) - 3
 Kvālis Alfrēds (1908-1945) - 2
 Ņelpe Jānis (1908-1981) - 4
 Ņempe Mirdza (1907-1974) - 5
 Ņeniņš Atis (1874-1961) - 22
 Ņezbere Elza (1911) - 1
 Ņikuts Pēteris (1907-1943) - 2
- Lācis Jūlijs (1892-1941) - 3
 Lācis Vilis (1904-1966) - 7
 Laicens Linards (1883-1938) - 6
 Lapa Mārtiņš (1846-1909) - 6
 Lautenbahs-Jūsmiņš Jēkabs (1847-1928) - 106
 Lazda (Zinaīda Šreibere, 1902-1957) - 4
 Leimane Ilona (1905-1989) - 1
 Lejas-Krūmiņš Teodors (1871-1947) - 6
 Lejgālietis (Eduards Ramats, 1888-1983) - 1
 Lēmanis Indriķis (1904-1960) - 2
 Lerhis-Puškaitis Ansis (1859-1903) - 3
 Lesiņš Vilis (1903-1982) - 1
 Liepiņš Jānis (1930) - 15
 Līgotņu Jēkabs (Jēkabs Roze, 1874-1942) - 200

- Lindulis (Jānis Linde, 1870-1942) - 2
 Ļūdēns Vitauts (1937) - 2
 Mālbergs Fridrihs (1824-1907) - 2
 Mauriņa Zenta (1897-1978) - 7
 Medenis Jānis (1903-1961) - 5
 Mēklers Eduards (1884-1973) - 22
 Melnalksnis Augusts (1876-1944) - 20
 Mežsēts Augusts (1890-1977) - 2
 Miesnieks Jonāss (1896-1975) - 5
 Mihelsons Arveds (1886-1961) - 3
- Neikens Juris (1826-1868) - 2
 Niedra Aida (1899-1972) - 4
 Niedra Andrievs (1871-1942) - 25
- Paegle Leons (1890-1926) - 10
 Paegļu Mārtiņš (1877- ?) - 2
 Pajevičs Jukums (1873-1900) - 1
 Pēkšēna Marija (1845-1903) - 10
 Pelēcis Aleksandrs (1920) - 3
 Pērsietis (Kārlis Zemītis, 1862-1901) - 2
 Pētersons Jūlijs (1880-1945) - 2
 Pilsoņu Jēkabs (Jēkabs Birgers, 1877-1966) - 58
 Plaudis Jānis (1903-1952) - 6
 Plūdonis (Vilis Lejnieks, 1874-1940) - 7
 Poruks Jānis (1871-1911) - 33
 Prūsa Emīlija (1878-1950) - 1
 Purapuķe Jānis (1864-1902) - 10
 Puriņš Nikolajs (Puriņu Klāvs, 1858-1935) - 2
 Purvs Ziedonis (1923-1989) - 31
 Putāns Seimāns (1892-1969) - 6
- Rabācs Kārlis (1902-1983) - 1
 Rainis (Jānis Pliekšāns, 1865-1929) - 25
 Raisters Ēriks (1905-1967) - 1
 Ramanis Aleksandrs (1861-1933) - 2
 Ramizars (Pēteris Ozoliņš, 1886-1985) - 1
 Raudive Konstantīns (1909-1974) - 1
 Riemeļu Jānis (Jānis Tomiņš, 1856-1924) - 3
 Rokpelnis Fricis (1909-1969) - 2
- Rozentāls-Krūmiņš Jēkabs (1855-1918) - 1
 Rozītis Pāvils (1899-1937) - 4
 Rudzītis Meinhards (1910-1966) - 1
 Rudzītis Rihards (1898-1960) - 24
- Sakse Anna (1905-1981) - 6
 Sauleskalns Voldemārs (1905-1973) - 3
 Saulietis (Augusts Plikauss, 1869-1933) - 11
 Silis Jūlijs (1891-1957) - 3
 Skalbe Kārlis (1879-1945) - 12
 Skujeniece Biruta (1888-1931) - 68
 Skujiņš Zigmunds (1926) - 2
 Skuju Frīdis (Gotfrīds Mīlbergs, 1887-194?) - 3
 Smagars Augusts (1909-1985) - 3
 Smilga Arveds (1879-1947) - 2
 Sprūdžs Alberts (1908-1944) - 1
 Stalažs Jānis (Gaujmalietis, 1878- ?) - 1
 Stepermaņu Krustiņš (Kristaps Stepermanis, 1860-1941) - 3
 Stērste Elza (1885-1976) - 13
 Strēlerte Veronika (1912) - 1
 Sudrabkalns Jānis (1894-1975) - 84
 Sudrabu Edžus (Eduards Zilbers, 1860-1941) - 5
 Šanteklērs Ludvigs (Mārtiņš Gailis, 1889-1941) - 1
 Štrāls Kārlis (1880-1970) - 10
 Švābe Arveds (1888-1959) - 12
- Talcis Ādolfs (1904-1983) - 1
 Tīrzmaliete (Minna Dzelzkalne, 1876-1942) - 4
 Trasuns Francis (1864-1926) - 1
 Treimanis-Zvārgulis Edvards (1866-1950) - 6
 Tullijs Antons (1851-1909) - 2
- Upiņš Andrejs (1877-1970) - 62
- Vainovskis Jānis (1887-1969) - 1
 Valdis (Valdemārs Zālītis, 1865-1934) - 5

- Vanags Jūlijs (1903-1986) - 17
Vecozols Jūlijs (1884-1945) - 18
Veldre Vilis (Fricis Gulbis, 1908-1940) - 2
Vensku Edvarts (Edvarts Skujenieks, 1856-1897) - 1
Veselis Jānis (1896-1962) - 6
Vīka Hilda (1897-1963) - 8
Vīlps Pāvils (1901-1979) - 2
Vilks Ēvalds (Ēvalds Lācis, 1923-1976) - 1
Virsnis Vitolds (Reinholds Putniņš, 1881-1934) - 2
Virza (Edvarts Lieknis, 1883-1940) - 8
Vizbulis Roberts (1881-1960) - 73
Vulfs Edvards (1886-1919) - 17
Zālīte Elīna (1898-1955) - 4
Zamaiča Lūcija (1893-1965) - 3
Zariņš Kārlis (1889-1978) - 3
Zeiferts Teodors (1865-1929) - 548
Zeltiņš Teodors (1914-1991) - 2
Zeltmatis (Ernests Kārklīņš, 1868-1961) - 3
Ziedonis Imants (1933) - 5
Ziemeļnieks (Jānis Krauklis, 1897-1930) - 28
Ziverts Mārtiņš (1903-1990) - 4

**Statistiski dati par rokrakstu skaitu un ieguvi no 1928. gada līdz
1990. gadam**

Gads	Rokraksti kopa	No tiem latviešu rakstn. rok- raksti	Dāvinājumi	No tiem K. Egle	Pirkumi	No rezerves u. c.
1928/						
1929	430	241	430	88	-	-
1930	276	138	245	34	31	-
1931	81	45	81	2	-	-
1932	250	175	184	44	66	-
1933	107	56	102	13	5	-
1934	86	49	79	14	7	-
1935	49	39	40	7	9	-
1936	92	82	85	7	7	-
1937	30	11	20	8	10	-
1938	27	14	22	7	5	-
1939	63	40	52	6	11	-
1940	149	138	144	1	5	-
1941	31	16	23	7	8	-
1942	43	17	43	6	-	-
1943	18	4	18	3	-	-
1944/						
1945	34	23	16	11	18	-
1946	154	47	152	35	2	-
1947	249	86	236	43	13	-
1948	634	532	628	23	6	-
1949	183	141	181	70	2	-
1950	124	76	124	1	-	-
1951	218	171	145	104	3	70
1952	102	57	95	18	-	7
1953	154	40	5	2	-	149
	3584	2238	3150	554	208	226
1955	309	-	309	-	-	-
1956/						
1957	107	79	107	-	-	-
1958	34	-	34	2	-	-
1959	29	12	12	2	-	17
1960	553	553	17	10	536	-
1961	362	136	212	13	83	67
1962	37	35	35	15	-	2
1963	10	9	3	-	7	-
1964	206	57	206	55	-	-
1965	206	54	206	65	-	-
1966	158	64	33	9	125	-
1967	205	73	98	21	77	30
	2216	1072	1272	192	828	116
1968	327	37	46	21	279	2
1969	45	31	43	20	2	-
1970	311	231	69	-	71	171
1971	147	53	82	-	65	-
1972	237	69	195	63	42	-
1973	89	50	12	-	77	-
1974	245	185	245	205	-	-
1975	177	119	96	86	81	-
1976	360	263	103	-	257	-
1977	112	82	81	58	31	-
1978	162	89	157	30	5	-
1979	56	42	52	2	4	-
1980	143	98	140	92	3	-
1981	110	94	110	41	-	-
1982	107	91	107	77	-	-
1983	208	189	208	147	-	-
1984	116	109	114	93	1	1
1985	215	167	215	125	-	-
1986	168	53	163	33	5	-
1987	40	5	15	-	24	1
1988	91	23	89	-	2	-
1989	77	13	77	11	-	-
1990	131	52	12	-	74	45
	3674	2145	2431	1104	1023	220
Kopā:	9474	5455	6853	1850	2059	562

ROKRAKSTU DĀVINĀTĀJU SARAKSTS¹

Ābola Mirdza
Ādamsons Eduards
Akuratere Helēne
Alauns Reinis
Ambainis V.
Amtmanis-Briedītis Alfreds
Andersons E.
Andrups Jānis
Ankupe Ella
Ansbergs Gotfrīds
Ansbergs Jānis
Apinis Aleksejs
Apsišu Jēkabs
Apšeniņš Ciprijans
Arājs Eduards
Arnītis Ādolfs
Āronu Matiss
Aspazija
Augusts M.
Auns Oļģerts
Ausējs Longins
Austriņa Mudīte
Austriņš Antons
Austrums Ģ.
Auziņš Arnolds

Balodis Andrejs
Balodis Julians
Baltiņš Oto
Bangerskis Kārlis
Bārda Antons
Bārda Biruta
Bārda Paulīne
Bartuševskis J.
Bauģis Pēteris
Baumane I.

Beierbahs Kārlis
Bendrupe Mirdza
Bērsone Ilgonis
Bērziņa Emīlija
Bērziņa M.
Bērziņa Rute
Bērziņš Kārlis
Bērziņš Ludis

Bērziņš Pēteris
Bērzkalne Anna
Bibere Ligita
Bilmanis Alfreds
Birgers Jēkabs
Biriņš Eduards
Birkerte Elza
Birkerts Antons
Birznieks-Upītis Ernests
Blaumanis Arvīds
Blaus Pēteris (jun.)
Blese Ernests
Blūms Imants
Boše Elfrīda
Brāķere Rūta
Brence Mirdza
Brigadere Anna
Brinkmanis E.
Budulis Hermanis
Buls Anatolijs
Buncis A.
Burmeistere Mirdza
Bušs Dāvids

Cālīte Maija
Caune L.
Caune Māra
Cāzers Bruno
Cedriņš Vilis
Celmiņa Ieva
Cildermanis A.
Čirulis Emīls
Čirulis Indriķis
Čirulis Kārlis
Čače Ints
Čaks Aleksandrs

Dāle-Ķeniņa Austra
Dambergs Valdemārs
Dambis Arnis
Dambrāne Emīra
Damroze Karlīne
Dance Irma
Daube Ilga

¹ Rokrakstu dāvinātāju saraksts veidots pēc ierakstiem inventāra grāmatā un pēc atzīmēm rokrakstos un dokumentos.

Daugavietis A.
Daune-Rozenberga Vilma
Deglava Emma
Dēķens Kārlis
Delle Vilma
Dorbe Herberts
Dravnieks Fricis
Dravnieks Jēkabs
Drone A.
Dzelzkalējs Eižens

Egle Elmīra
Egle Kārlis
Egle Rūdolfs
Eglīte Pārsla
Eglītis N.
Eglītis Viktors
Eiduss Jāzeps
Eliass Kārlis
Elsiņa Alise
Endzelīns Jānis
Erdmanis Gunārs
Ērglis Rihards
Ērmanis Pēteris
Erss Ādolfs

Fišers Augusts
Freimane Ieva
Fridenbergs J. (jun.)

Galdiņš Krišjānis
Galindoms Arturs
Graubiņš Jēkabs
Grāvīte Elza
Grebzde Irmgarde
Grēviņš Valdis
Grimma Marta
Grīnfelde Milda
Grīns Jānis
Grosbergs Oskars
Gulbe Ērika
Gulbis Ansis
Gulbis Frīdrihs
Ģērmanis Andrejs
Ģiezens Augusts

Hahele Regina
Haļapina Taira
Ieviņa Marianna
Infantjevs Boriss

Jannavs Kārlis
Jansone E.
Jansons Aleksandrs
Jansons Eduards
Jansons Jānis Alberts
Janševska Ieva
Jauģiets Valdemārs
Jaunsudrabiņš Jānis
Jaunzeme Emīlija
Jaunzems Jānis
Jēgina Klāra
Jēkabsons (Jākobsons) Ojārs
Jēpe Oskars
Jesens Andrejs
Jundzis Edgars
Jurisone Ildze

Kalinka Laura
Kallase Tusnelda
Kalniņa Anna
Kalniņa Dzidra
Kalniņš Aleksandrs
Kalniņš Jānis
Kāpostiņš A.
Kārklīņa Austra
Kārklīņš Ernests
Karnupe Ilze
"Karoga" redakcija
Karulis Konstantīns
Kaudzīte Līze
Kaudzīte Matiss
Kauliņš Jānis
Kiršentāle Ingrida
Kleinbergs Rūdolfs
Knape Arvids
Kokains (Štrauhs)
Kraștiņš J.
Kraujiņš Kārlis
Krauklis Konrads
Krauklis Rūdolfs
Kreics Juris
Krupņikovs Pēteris
Kučers Jānis
Kukaine Rīta
Kultūras fonds (1932)
Kundziņš Kārlis
Kuple Zaiga
Ķempe Mirdza
Ķikuts Pēteris

Labrence Līvija
Lācis Jūlijs

Latvijas Ārlietu ministrija
Latvijas Vēstures krātuve
Lautenbahs Jēkabs
Lazda Juris
Leišupe Matilde
Lejas-Krūmiņš Teodors
Lēzeru māte
Liepa Valērija
Liepiņš Jānis
Loja Jānis
Lūciņš Osvalds
Lūkina Antonija
Lūkins Haralds
Ļūdēns Vitauts

Māliņis Arvīds
Martinelli M.
Matulis Jānis
Mazulāns J.
Mēklers Eduards
Mellis O.
Melnalksnis Augusts
Melnbārde-Krisberga Helga
Mežsēta Leontīne
Miesnieks Kārlis
Mihelsons Arveds
Minka Ernests
Misiņš Jānis

Neilis Kārlis
Neimane Otlīja
Niedra Andrievs
Niedra Kārlis
Niedre Jānis
Nefedova Ināra

Odzeļeviča Olga
Olavs Vilis
Olmane P.
Osis Jānis (J. Akuratera mazdēls)
Ozoliņa Nīna
Ozols Jānis (mūzikas teorētiķis)

Paeglis Jānis
Peive Jānis
Pērkons Valters
Plāņu pagasta Izpildu komiteja
Plaude A.
Plaudis Arturs

Plaudis Jānis
Plēsuma Anda
Plukša Elza
Poruka Ernestine
Praulīņš Elmārs
Priedītis Kārlis
Pukits Marts
Purviņa Ruta
Purvs Ziedonis
Putāns Seimaņš

Rabinovičs Izaks
Raiņa Literatūras un mākslas vēstures muzejs
Ranka Indulis
Rapa Jānis (sen.)
Rapa Jānis (jun.)
Redliha Maija
Romanovskis B.
Rone Veronika
Roze Aina
Roze Jānis
Roze Jēkabs
Rozītis Ojārs
Rubenis V.
Rudzīte Ella
Rudzīte Gunta
Rudzītis Jāzeps
Rudzītis Rihards
Rūķe Natālija

Saknīte-Rāčenis J.
Sakss Aleksandrs
Samsons Vilis
Saulskalna Vera
Sausna Alfrēds
Seile Valerija
Siliņš V.
Siliņš Jūlijs
Sirsona Skaidrīte
Skaidrais P.
Skalbe Jānis
Skalbe Kārlis
Skrābāne Zenta
Skrābāns Pauls
Skrābāns Raimonds
Skuja A.
Skujiņš Zigmunds
Skulme Jurgis
Smagars Augusts
Smarena-Savinska V.

Smilga Arveds
Stakle Hilda
Stegere Emma
Stērste Elza
Stolbova A.
Stradiņš Jānis
Strautniece Alma
Students Kārlis
Sudrabkalns Jānis
Svelpis Alnis
Svenne Solveiga
Svīre Māra
Šaurums Gustavs
Šķēle V.
Šmite Antonija
Štāls Arturs
Štrāle Ilze
Šūmane Marija
Švābe Arveds
Švalbe Elfrīda

Taube Velta
Tiltiņa Emīlija
Tomšone Elza
Tomsons Teodors
Treimanis-Zvārgulis Edvards
Tuglass Frideberts

Ulpe J.
Upītis Jānis
Upītis Pēteris
Upīts Andrejs

Vācietis Jānis
Valavanidis Jānis
Valdis (Valdemārs Zālītis)
Valdovska Austra
Valsts arhīvs
"Valters un Rapa"

Vanags Gustavs
Vanags Jūlijs
Vankina Lūcija
Vankins A.
VAPP likvidācijas komisija
Vāvere Vera
Verlis Otomārs
Vēvere Anna
Vēveris Ilmārs
Videnieks V.
Vidiņa Milda
Vidiņa Velta
Vīgrabs Juris
Vīksna Arnis
Vinkalna M.
Vītoliņš Jēkabs
Vītoliņš P.
Vītols Alfrēds
Vītols Jāzeps
Vizbulis Roberts
Volkova Līvija

ZA Folkloras institūts
ZA Fundamentālā bibliotēka
Zaķīte Leontīne
Zaļts Alberts
Zaravičs Pēteris
Zariņš Jānis
Zariņš Margeris
Zeberīšs Indriķis
Zeiferts Teodors
Zeiferts Valdis
Zeile Pēteris
Ziediņa Anna
Ziedonis Imants
Ziemeļnieks Jānis
Ziverte M.
Zutis Jānis
Zvejnieks Augusts
Zīgure Anna

PERSONU RĀDĪTĀJS

- Ābele Ella - 78
Ābola Mirdza - 29, 174, 202
Adamovičs Fricis - 197
Ādamsons Eduards - 202
Ādamsons Eriks - 46, 47, 50-51, 197
Aigars Pēteris (Herberts Tērnānis) - 197
Aishils - 106
Akmens Jānis - 197
Akuraters Jānis - 52-53, 132, 148, 174, 197
Akuratere Helēne - 52, 62, 120, 132, 134, 184, 202
Alauns Reinis - 202
Alberti Rafaels - 52
Alksne L. - 38
Alksnis Miķelis - 38, 130
Alunāns Ādolfs - 8, 11, 15, 39, 197
Alunāns Juris - 22, 108, 142, 148, 186, 197
Alunāns Nikolajs - 62
Ambainis V. - 202
Amtmanis-Briedītis Alfreds - 202
Ancītis Valdemārs - 39
Andersons E. - 202
Andersens Hans Kristiāns - 11, 54
Andrups Jānis - 202
Ankupe Ella - 176, 202
Anmanis Jānis - 39
Ansbergs Gotfrīds - 146, 150, 152, 197, 202
Ansbergs Jānis - 74, 77, 202
Apinis Aleksejs - 13, 14, 146, 202
Apsedēls (Augusts Apsītis) - 197
Apsišu Jēkabs (Jānis Jaunzemis) - 11, 32, 38, 54-57, 102, 197, 202
Apsēnieks Ciprijans - 202
Arājs Eduards - 43, 202
Arnītis Ādolfs - 152, 202
Arnts Jānis - 11, 86, 87
Āronu Matīss - 15, 56, 58-60, 68, 74, 86, 114, 116, 120, 122, 130, 146, 150, 162, 197
Artums Ansis - 140
Asars Hermanis - 162
Aspazija (Elza Pliekšāne) - 3, 4, 11, 12, 15, 37, 44, 60-61, 72, 74, 122, 142, 162, 180, 197, 202
Augusts M. - 202
Auns Oļģerts - 202
Ausējs Longins - 15, 50, 100, 102, 112, 148, 172, 202
Auseklis (Miķelis Krogzemis) - 4, 22, 35, 108, 124, 128
Austriņa Marta - 62
Austriņa Mudīte - 62, 202
Austriņš Antons - 15, 16, 32, 33, 62-63, 68, 104, 108, 109, 166, 174, 184, 188, 197, 202
Austrums Ģ. - 162, 202
Auza Lilija (Lolija Lūse) - 197
Auziņš Arnolds - 202
Balodis Andrejs - 197, 202
Balodis Juliāns - 202
Baltgailis Kārlis - 158
Baltiņš Oto - 202
Baltpurviņš Augusts - 16, 19, 20, 52, 64-65, 197
Baltpurviņš Roberts - 19, 20
Baltpurviņš Valentīns - 19
Baltroka Renāte - 98
Bandrevičs Ansis - 38
Bangerskis Kārlis - 202
Bārbale Marta - 197
Bārda Antons - 33, 66-67, 68, 90, 102, 104, 108, 116, 144, 154, 172, 174, 176, 178, 192, 197, 202
Bārda Biruta - 33, 66, 202
Bārda Fricis - 15, 33, 68-69, 197
Bārda Jānis (F. Bārdas tēvs) - 68
Bārda Paulina - 33, 38, 68, 197, 202
Barons Krišjānis - 3, 70-71, 108, 148, 197
Bartuševiskis J. - 18, 174, 202
Baugis Pēteris - 202
Baumane I. - 202
Baumanis Artūrs - 35, 36
Baumane Alija - 197
Baumanovskis Pēteris - 38
Bebrišs Raimonds - 148, 154
Beierbahs Kārlis - 202
Bendrupe Mirdza - 140, 197, 202
Bērce Vizbulis - 197

- Bergengrīns Verners - 148
 Bergs Arveds - 122
 Bergis Šimānis - 197
 Bērsons Ilgonis - 32, 68, 202
 Bērziņa Emīlija - 150, 202
 Bērziņa M. - 202
 Bērziņa Rute - 197, 202
 Bērziņa Vizbulīte - 39
 Bērziņš Arturs - 74, 132
 Bērziņš Kārlis - 202
 Bērziņš Ludis - 42, 43, 106, 197, 202
 Bērziņš Pēteris - 17, 84, 152, 197, 202
 Bērziņš Roberts - 197
 Bērziņš-Ziemeļis Jānis - 197
 Bērzkalne Anna - 27, 202
 Besthorns Ferdinānds - 86
 Bībere Līgita - 202
 Bīlenšteins Augusts - 25
 Bīlmanis Alfreds - 202
 Bīne Jēkabs - 108
 Birģers Jēkabs - 202
 Bīriņš Eduards - 162, 202
 Birkerte Elza - 72, 202
 Birkerts Antons - 29, 30, 32, 66, 72-74, 102, 108, 134, 144, 150, 162, 178, 182, 197, 202
 Birkerts Pēteris - 29, 30, 197
 Birze Miervaldis - 140
 Birzģalis Reinis - 39, 92-95
 Birznieks-Upītis Ernests - 15, 39, 52, 58, 72, 78, 90, 116, 126, 138, 142, 144, 150, 160, 162, 184, 192, 197, 202
 Blaumanis Arvīds - 202
 Blaumanis Rūdolfs - 3, 14, 22, 33, 35, 39, 44, 47, 74-77, 96, 102, 124, 160, 178, 188, 197
 Blaus Pēteris - 144, 197
 Blaus Pēteris (jun.) - 202
 Blese Ernests - 19, 202
 Blūms Imants - 202
 Boģe Elfrīda - 148, 202
 Bračs Augusts - 78, 197
 Brāķere Rūta - 32, 62, 202
 Brence Mirdza - 202
 Brencēns Edvards - 108, 117
 Briedis Fridrihs - 80
 Brigadere Anna - 10, 16, 39, 44, 78-79, 96, 102, 148, 174, 197, 202
 Brigģna Jānis - 158
 Brinkmanis E. - 202
 Brīvnieks Kārlis - 162
 Brīzemnieks (Fricis Treilands) - 12, 15, 26, 39-41, 56, 58, 86, 114, 156, 197
 Broce Johans Kristofs - 9
 Brodele Anna - 197
 Buduls Hermanis - 202
 Buls Anatolijs - 44, 100, 202
 Buncis A. - 202
 Burmeistere Mirdza - 202
 Buģš Dāvids - 100, 202
 Cālīte Maija - 202
 Caune L. - 202
 Caune Māra - 39, 202
 Cāzers Bruno - 202
 Cedriņš Vilis - 33, 197, 202
 Celmiņa Ieva - 78, 202
 Ceske Edģars - 13
 Cīldermanis A. - 202
 Cimze Jānis - 38
 Cīruļis Ansis - 108
 Cīruļis Emīls - 202
 Cīruļis Indriķis - 152, 202
 Cīruļis Kārlis - 202
 Cīruļis Pēteris (Zundu Pēteris) - 197
 Čače Ints - 202
 Čaks Aleksandrs - 3, 15, 16, 21, 22, 43, 45, 50, 80-83, 97, 148, 174, 197, 202
 Čehovs Antons - 168
 Dāle-Keņiņa Austrā - 33, 38, 120, 197, 202
 Dāle Karola - 33
 Damberģs Valdemārs - 19, 33, 172, 188, 197, 202
 Dambis Arnis - 202
 Dambrāne Emīra - 202
 Damburs Edģars - 32
 Damroze Karlīne - 126, 202
 Dance Irma - 203
 Daube Ilģa - 203
 Dauge Aleksandrs - 39
 Daugavietis A. - 203
 Daune Vilma - 136, 203
 Dāvids Valts (Dāvids Vecaukums) - 197
 Deglava Emma - 19, 152, 203
 Deglava Zigrīda - 140
 Degļavs Augusts - 8, 19, 21, 27, 60, 102, 162, 197
 Dēģens Kārlis - 160, 203
 Delle Vilma - 78, 102, 140, 172, 188, 197, 203
 Dievkociņš Jūlijs - 84-85, 134, 197
 Dinsberģa Anna - 12

- Dinsbergs Ernests - 3, 8, 11, 15, 25, 86-89, 108, 197
Dinsbergs Krišjānis - 12, 197
Diriķis Artūrs - 25
Diriķis Bernhards - 40, 130
Diženajo Bernhards (Bernhards Dižs) - 197
Doks Pēteris - 10
Doku Atis - 10, 197
Dorbe Herberts - 33, 90-91, 140, 197, 203
Dostojevskis Fjodors - 148, 149
Draviņš Kārlis - 42, 43
Dravnieks A. - 43
Dravnieks Fricis - 203
Dravnieks Jēkabs - 203
Drīzule Rita - 14
Drone A. - 203
Dulbergs - 13
Dumbure Jautrīte - 108
Dzelzkalējs Eižens - 114, 203
Dzelzkalns Kārlis - 39, 154
Dzene Lilija - 39
Dziesma (Fricis Forstmanis) - 4, 24, 39, 92-95, 197
Dziļleja Kārlis - 33, 197
- Egle Elmira - 17, 19, 20, 24-26, 37, 38, 42, 96, 98, 130, 162, 164, 203
Egle Elza - 150
Egle Kārlis - 3, 9-12, 14-28, 30-32, 36-42, 44, 47, 50, 52, 54, 56, 60, 62, 64, 66, 68, 70, 72, 74, 78, 80, 82, 84, 86, 90, 92, 96-97, 98, 100, 102, 104, 106, 112, 114, 116, 118, 122, 126, 128, 130, 134, 136, 138, 140, 144, 146, 148-150, 152, 154, 156, 158, 160, 162, 164, 166, 168, 172, 174, 178, 180, 182, 184, 186, 192, 197, 203
Egle Rūdolfs - 16, 17, 26, 52, 98-99, 102, 108, 138, 144, 150, 166, 168, 174, 178, 180, 182, 197, 203
Eglīte Pārsla - 203
Eglītis Andrejs - 197
Eglītis Anšlavs - 39, 44, 50, 92, 100-101, 136, 197
Eglītis N. - 203
Eglītis Viktors - 100, 152, 174, 178, 197, 203
Eidemanis Roberts - 170, 197
Eiduss Jāzeps - 203
- Eihendorfs Jozefs - 54
Eliass Kārlis - 112, 197, 203
Eliša Alise - 52, 182, 203
Endzelīns Jānis - 25, 54, 140, 203
Erdmane Antonija - 106
Erdmanis Gunārs - 203
Ērglis Rihards - 203
Ērmanis Pēteris - 16, 17, 20, 24, 26, 78, 92, 102-104, 106, 112, 114, 116, 122, 144, 148, 150, 168, 192, 198, 203
Erss Ādolfs (Ādolfs Runiks) - 198, 203
Esenberģu Jānis (Jānis Esenberģs-Hess) - 198
Ezerietis (Kārlis Augenberģs) - 10
Ezeriņš Jānis - 104-107, 198
- Fallijs (Konrāds Bulāns) - 198
Felicita (Leontīne Mežsēta) - 198
Fimbers Kārlis - 198
Fišers Augusts - 203
Foks Gorhs - 92
Fonvizins Deniss - 106
Francis Alfonss - 198
Freimane Ieva - 203
Freimane Minna - 25
Freimanis Eduards - 198
Freinberģs Kārlis - 160
Fridenberģs-Mieriņš Jānis - 198
Fridenberģs J. (jun.) - 203
Fridrihsons Kurts - 140
- Gailīte Angelika - 198
Galdiņš Krišjānis - 203
Galindoms Arturs - 203
Garsija Lorka Frederiko - 52
Gēte Johans Volfgangs - 11, 35, 54, 86, 88, 148
Goci Karlo - 86
Goba Alfrēds - 31, 32, 39, 46, 56, 66, 78, 86, 90, 102, 108-109, 114, 116, 128, 130, 138, 144, 150, 156, 162, 166, 168, 172, 178, 180, 182, 184, 192, 198
Gogolis Nikolajs - 174
Goppers Miķelis - 47, 74, 100
Gorkijs Maksims - 178
Graubiņš Jēkabs - 62, 134, 203
Grāvīte Elza - 203
Grebzde Irma (Roberta Priecīgā) - 110-111, 198, 203

- Grete Jānis - 144
 Grēviņš Valdis - 182, 203
 Gribojedovs Aleksandrs - 182
 Grigulis Arvids - 198
 Grimma Marta - 198, 203
 Grīnfelde Milda - 43, 203
 Grīns Aleksandrs - 112-113, 178, 198
 Grīns Jānis - 66, 102, 104, 150, 174, 198, 203
 Grīns R. K. - 154
 Grosbergs Oskars - 203
 Grosvalds Jāzepe - 108
 Grots Jānis - 198
 Gruzna Pāvils - 160, 198
 Gubiņa Indra - 198
 Gulbe Ērika - 203
 Gulbis Ansis - 15, 17, 25, 26, 52, 60, 64, 72, 74, 78, 98, 99, 116, 144, 160, 162, 168, 198, 203
 Gulbis Fridrihs - 198, 203
 Gustiņš Zigurds - 158
 Ģērmanis Andrejs - 203
 Ģiezens Augusts - 27, 203
- Hadsons V. H. - 136
 Hahele Reģina - 203
 Haļapina Taira - 126, 203
 Heine Henrihs - 54, 114, 182
 Hekers Vilhelms Ferdinands - 74
 Helmanis Kristaps - 25
 Hugenbergers Kārlis - 148
- Ibsens Henriks - 112
 Ieviņa Marianna - 126, 203
 Ieviņš Kārlis - 16, 102, 198
 Ilsters Jānis - 128
 Indrāne Ilze - 39, 140
 Infantjevs Boriss - 203
 Inīņbergs Jēkabs - 116
- Janelsiņa Veronika - 39
 Jannavs Kārlis - 108, 126, 144, 198, 203
 Janovskis Georgs - 43
 Jansone E. - 203
 Jansons Aleksandrs - 203
 Jansons Eduards - 166, 203
 Jansons Jānis Alberts - 42, 203
 Jansons Jēkabs - 198
 Jansons Pāvils - 144
 Janševska Ieva - 114, 203
- Janševskis Jēkabs - 70, 114-115, 198
 Janševskis Kārlis - 19
 Jaugiēts Valdemārs - 203
 Jaunsudrabiņš Jānis - 15, 16, 24, 33, 39, 92, 102, 116-117, 174, 178, 188, 198, 203
 Jaunzeme Emilija - 203
 Jaunzems Jānis - 203
 Jēgere-Freimane Paula - 78, 144, 172
 Jēgina Klāra - 203
 Jēkabsona Valija - 148
 Jēkabsons Kārlis - 16, 116, 118-121, 134, 188, 198
 Jēkabsons Ojārs - 203
 Jēpe Oskars - 16, 17, 84, 203
 Jēps-Baldzēns Jānis - 198
 Jesens Andrejs - 15, 60, 90, 203
 Jeseņins Sergejs - 148
 Jundzis Edgars - 203
 Jūrdžs Andrivs - 14, 198
 Jurisone Ildze - 158, 203
 Jurjāns Andrejs - 172
 Jurjāns Jānis Anžs - 128
- Kaija Ivande (Antonija Lūkina) - 60, 122-123, 144, 162, 198
 Kalinka Laura - 39, 203
 Kallase Tusnelda - 166, 203
 Kalnāre Ilze - 140, 198
 Kalniņa Anna (Teodora Kalniņa māsa) - 68, 203
 Kalniņa Dzidra - 203
 Kalniņš Aldonis - 158
 Kalniņš Aleksandrs - 203
 Kalniņš Alfrēds - 29, 62
 Kalniņš Jānis - 34-36, 45, 46, 124-125, 162, 198, 203
 Kalniņš Jānis (Vientulis) - 198
 Kalniņš Juris - 21, 74, 154, 156, 162, 198
 Kāpostiņš Ādolfs - 203
 Kārklīņa Austra - 38, 140, 172, 203
 Kārklīņa Karlīne - 126
 Kārklīņš Ernests - 203
 Kārklīņš Jānis - 38
 Karnupe Ilze - 203
 Kārstenis (Jānis Šmits) - 16, 21, 84, 142, 144, 180, 198
 Karulis Konstantīns - 36-38, 203
 Kaudzīte Līze - 203
 Kaudzīte Matiss - 3, 8, 15, 16, 18, 21, 35, 38, 40, 52, 68, 74, 78, 84, 86, 96, 114, 124, 126-129, 130, 144, 146, 156, 180, 198, 203

- Kaudzīte Reinis - 3, 8, 16, 18, 21, 35,
 40, 52, 68, 78, 84, 86, 96, 124, 126-
 129, 142, 144, 156, 180, 198
 Kauliņš Jānis - 203
 Kavals Heinrihs - 90
 Kažoks Andrejs - 10
 Kažoks Augusts - 10
 Kiršentāle Ingrīda - 90, 120, 203
 Klaustiņš Roberts - 40, 41, 198
 Kleinbergs Jānis - 198
 Kleinbergs Rūdolfs - 29, 198, 203
 Klekere Ināra - 14
 Klīdzējs Jānis - 198
 Knape Arvīds - 203
 Kociņa Elvīra - 198
 Kokains (K. Štraus) - 20, 192, 203
 Kokts Juris - 110
 Kosa Juris - 198
 Krastiņš J. - 203
 Krasts Valdemārs - 28
 Kraujiņš Kārlis - 32, 33, 56, 62, 108,
 114, 116, 134, 138, 140, 144, 148,
 162, 172, 198, 203
 Kraukle Alīda - 192
 Krauklis Konrāds - 192, 203
 Krauklis Rūdolfs - 192, 203
 Kreics Juris - 203
 Kronenbergs Alberts - 39
 Kronvalde Karoline - 130
 Kronvalds Atis - 8, 10, 14, 40, 108,
 130-131, 198
 Krūmiņa Anna (Zenta Mauriņa) - 148
 Krūmiņa Guna - 10
 Krupņikovs Pēteris - 203
 Krūza Kārlis - 3, 14, 28, 29, 56, 66,
 68, 72, 74, 78, 84, 102, 106, 108,
 114, 116, 120, 132-135, 138, 144,
 146, 148, 150, 154, 162, 166, 168,
 172, 174, 176, 178, 182, 184, 192,
 198
 Kučers Jānis - 38, 39, 56, 203
 Kukaine Rita - 203
 Kundziņš Kārlis - 25, 40, 203
 Kuple Dina - 39
 Kuple Zaiga - 203
 Kurcijs Andrejs (Andrejs Kuršin-
 skis) - 198
 Kvālis Alfrēds - 198
 Keļpe Jānis - 198
 Ķempe Mirdza - 50, 72, 136-137,
 140, 198, 203
 Ķeniņš Atis - 16, 33, 122, 166, 188, 198
 Ķezbere Elza - 198
 Ķikuts Pēteris - 192, 198, 203
 Ķiploks Antons - 17
 Labrence Līvija - 36, 44, 62, 204
 Lācis Jūlijs - 60, 114, 198, 204
 Lācis Teodors - 68
 Lācis Vilis - 100, 198
 Laicēns Linards - 24, 138-139, 144, 198
 Lāme Emīlija - 29
 Lapa Mārtiņš - 198
 Lapiņš Jānis - 160
 Lasmanis Uldis - 122
 Laube Indriķis - 142
 Lautenbahs Jēkabs - 21, 25, 56, 78, 198,
 204
 Lazda Juris - 204
 Lazda (Zinaīda Šreibere) - 198
 Leimane Ilona - 198
 Leišupe Matilde - 204
 Lejas-Krūmiņš Teodors - 198, 204
 Lejaskalne Olga - 50
 Lejgalietis (Eduards Ramats) - 198
 Lēmanis Indriķis - 198
 Lēnavs Nikolajs - 54
 Lenrūts Eliass - 25
 Lerhs-Puškaitis Ansis - 8, 198
 Lesiņš Vilis - 198
 Lēzeru māte - 29, 204
 Liepa Valērija - 204
 Liepiņš Jānis - 39, 90, 136, 140-141,
 172, 198, 204
 Liepiņš Oļģerts - 174
 Ligoņņu Jēkabs (Jēkabs Roze) - 20,
 27, 31, 56, 60, 66, 68, 78, 86, 90,
 102, 108, 114, 116, 122, 130, 134,
 142-146, 150, 152, 154, 162, 168,
 172, 180, 182, 184, 192, 198
 Limane Lilijs - 14
 Lindulis (Jānis Linde) - 198
 Līvontāls Ansis - 31, 128
 Loja Jānis - 108, 182, 204
 Lūciņš Osvalds - 176, 182, 204
 Lūkina Antonija - 162, 204
 Lūkins Haralds - 122, 204
 Ļermontovs Mihails - 118, 166
 Ļūdēns Vitauts - 198, 204
 Mākonis (Jēkabs Kalniņš) - 8
 Mālbergs Fridrihs - 8, 12, 102, 146-
 147, 199
 Mālītis Arvīds - 178, 204

- Martinelli M. - 204
 Māters Juris - 25, 108, 128, 142, 143
 Matulis Jānis - 204
 Mauriņa Zenta - 16, 24, 78, 148-149, 199
 Mazulāns J. - 204
 Medenis Jānis - 33, 199
 Mēklers Eduards - 199, 204
 Mellis O. - 204
 Melnalksnis Augusts - 13, 15, 199, 204
 Melnbārde-Krisberga Helga - 136, 204
 Melngailis Emīlis - 174
 Merķelis Garlībs - 9, 10, 12, 13, 27, 126, 146, 170
 Metjūss Viljams - 100
 Mežsēta Leontīne - 74, 204
 Mežsēts Augusts - 199
 Miesnieks Jonāss - 199
 Miesnieks Kārlis - 39, 108, 204
 Mihelsons Arveds - 199, 204
 Mīlbrets Arnolds - 50
 Mīlenbahs Kārlis - 54
 Minka Ernests - 204
 Misiņa Anna - 54
 Misiņš Andrejs - 12
 Misiņš Jānis - 3, 7-12, 15, 17, 20, 23, 29, 34, 39, 41, 42, 54, 58, 60, 66, 68, 70, 72, 74, 78, 86, 100, 102, 104, 108, 114, 122, 126, 130, 138, 144, 148, 150, 152, 156, 160, 162, 164, 166, 178, 180, 182, 184, 186, 204
 Misiņš Jēkabs - 12
 Mocarts Volfgangs Amadejs - 138
 Morbergs Kristaps - 25
 Mūrnieks Jānis - 39
 Muške Vija - 39

 Neikens Juris - 8, 199
 Neilis Kārlis - 204
 Neimane Otīlija - 204
 Neimanis Ludis - 60, 74, 84, 134, 144, 150, 166, 168
 Niče Fridrihs - 106, 148, 149
 Niedra Aīda - 199
 Niedra Andrievs - 178, 199, 204
 Niedra Kārlis - 204
 Niedre Jānis - 204
 Ņefedova Ināra - 204

 Odzeļeviča Olga - 204
 Olava Frīda - 122

 Olavs Vilis - 126, 204
 Olmane P. - 204
 Osis Jānis (aktieris) - 50
 Osis Jānis (J. Akuratera mazdēls) - 204
 Ozoliņa Nīna - 204
 Ozols Artūrs - 30
 Ozols Jānis - 17
 Ozols Jānis (mūzikas teorētiķis) - 204

 Paegle Leons - 199
 Paeglis Jānis - 204
 Paegļu Mārtiņš - 199
 Paļevičs Jukums - 199
 Pāvuls Eduards - 39
 Peive Jānis - 204
 Pēkšēna Marija - 199
 Pelēcis Aleksandrs - 199
 Peniķis Mārtiņš - 134
 Pērkons Valters - 204
 Pērsietis (Kārlis Zemītis) - 8, 10, 31, 35, 124, 188, 199
 Peters Jānis - 39
 Pētersons Jūlijs - 199
 Pilsātnieks Jēkabs - 128, 130
 Pilsone Jēkabs (Jēkabs Birgers) - 27, 199
 Pīpiņš-Vizulis Ērmanis - 114, 160
 Plaude A. - 204
 Plaudis Arturs - 33, 39, 92, 100, 110, 116, 172, 204
 Plaudis Jānis - 199, 204
 Plēsuma Anda - 204
 Plūdonis (Vīlis Lejnieks) - 4, 8, 10, 44, 142, 150-151, 162, 180, 188, 199
 Plukša Elza - 204
 Poruka Anna (J. Poruka māsa) - 154
 Poruka Emīlija (J. Poruka māsa) - 154
 Poruka Ernestīne - 152, 154, 204
 Poruks Jānis - 15, 17, 20-22, 39, 44, 64, 74, 96, 102, 142, 148, 152-155, 199
 Poruks Jēkabs (komponists) - 154
 Prauliņš Elmārs - 204
 Priedītis Kārlis - 204
 Prūsa Emīlija - 112, 199
 Pukits Marts - 92, 152, 204
 Pulans J. - 13
 Pumpura Ede - 156
 Pumpurs Andrejs - 22, 35, 40, 41, 108, 124, 126, 156-157
 Pumpurs Fricis - 90

- Purapuķe Jānis - 8, 22, 199
 Puriņš Nikolajs (Puriņu Klāvs) - 199
 Purmale Līga - 39
 Purviņa Ruta - 204
 Purviņš Harijs - 158
 Purvs Ziedonis - 34, 134, 136, 140,
 152, 158-159, 176, 199, 204
 Puškīns Aleksandrs - 106, 118, 174
 Putāns Seimaņš - 199, 204
- Rabācs Kārlis - 199**
Rabinovičs Izaks - 204
Rācenis Mārtiņš - 41, 108
Rainis (Jānis Pliekšāns) - 4, 9, 12,
22, 35-37, 41, 45, 46, 60, 72, 90,
96, 122, 124, 160-163, 174, 178,
190, 199
Raisters Ēriks - 199
Ramanis Aleksandrs - 199
Ramizars (Pēteris Ozoliņš) - 199
Rancāns Francis - 29
Ranka Indulis - 204
Raņķis Augusts - 72
Rapa Jānis (sen.) - 72, 78, 122, 204
Rapa Jānis (jun.) - 78, 204
Rātminders Anžs - 130
Raudīve Konstantīns - 199
Redliha Maija - 204
Repše Gundega - 39
Rērihs Nikolajs - 164
Riemeļu Jānis (Jānis Tomiņš) - 199
Rieteklis (Jūlijs Balodis) - 38
Rokpelnis Fricis - 199
Romanovskis B. - 204
Rone Veronika - 204
Roze Aina - 204
Roze Jānis - 15, 21, 62, 108, 168, 204
Roze Jēkabs - 204
Rozentāls Janis - 25, 68, 108, 132
Rozentāls-Krūmiņš Jēkabs - 199
Rozīis J. - 154
Rozītis Ojārs - 204
Rozītis Pāvils - 199
Rubenis V. - 204
Rudzīte Ella - 204
Rudzīte Gunta - 34, 164, 204
Rudzītis Helmars - 47
Rudzītis Jāzeps - 14, 41, 156, 204
Rudzītis Meinhardis - 199
Rudzītis Rihards - 15, 24, 34, 106,
164-165, 199, 204
Rugēns Jānis - 108
- Rūķe Natālija - 204**
Rūķe-Draviņa Velta - 27
Rūmnieks Valdis - 43
Ruņģis Andrejs - 106
- Saknīte-Rācenis J. - 204**
Sakse Anna - 136, 199
Sakss Aleksandrs - 72, 74, 80, 118,
160, 172, 174, 178, 182, 204
Saltikovs-Ščedrinis Mihails - 178
Samsons Vilis - 162, 204
Sauleskalna Vera - 204
Sauleskalns Voldemārs - 199
Saulietis (Augusts Plikauss) - 4, 15,
19, 134, 166-167, 199
Sausais Jānis - 12
Sausna Alfrēds - 204
Sebris Kārlis - 38
Seile Valerija - 204
Sēlis Roberts - 72, 108
Sietiņš Teodors - 90, 108
Siliņš Klāvs - 68
Siliņš Matīss - 31, 108
Siliņš V. - 204
Silis Jūlijs - 199, 204
Simonovs Konstantīns - 136
Sirsona Skaidrīte - 98, 204
Skaidrais P. - 204
Skalbe Arvids - 34, 39
Skalbe Jānis - 204
Skalbe Kārlis - 16, 72, 134, 154, 168-
169, 174, 199, 204
Skrābāne Zenta - 110, 204
Skrābāns Pauls - 15, 17, 204
Skrābāns Raimonds - 204
Skrinda Antons - 108
Skuja A. - 204
Skujeniece Biruta - 176, 199
Skujenīeks Marģeris - 160
Skujiņš Zigmunds - 170-171, 199, 204
Skuju Frīdis (Gotfrīds Mīlbergs) - 199
Skulme Džemma - 39
Skulme Jurgis - 204
Smagars Augusts - 199, 205
Smarena-Savinska V. - 205
Smilga Arveds - 199, 205
Sprūdžs Alberts - 148, 199
Stakle Hilda - 148, 205
Stalāžs Jānis (Gaujmalietis) - 199
Stegere Emma - 205
Stepermaņu Krustiņš (Kristaps Ste-
permanis) - 199

- Stērste Andrejs - 130, 172
 Stērste Elza - 16, 33, 34, 38, 136,
 172-173, 188, 199, 205
 Stolbova A. - 205
 Stradiņš Jānis - 205
 Straubergs Jānis - 42
 Straume Jūlijs - 154
 Strautniece Alma - 150, 176, 205
 Strazdiņa-Rudzīte Ella - 164
 Strēlerte Veronika - 199
 Students Kārlis - 108, 192, 205
 Sudrabkalns Jānis - 3, 16, 29, 50, 66,
 134, 136, 144, 158, 162, 174-177,
 182, 199, 205
 Sudrabu Edžus (Eduards Zilbers) -
 24, 199
 Sūna Edgars - 68
 Sūniņš Kārlis - 39, 118
 Svelpis Alnis - 205
 Svenne Solveiga - 205
 Svīre Māra - 205
 Šamiso Adalberts - 54
 Šancbergs Pēteris - 30
 Šanteklērs Ludvigs (Mārtiņš Gai-
 lis) - 199
 Šaurums Gustavs - 42, 205
 Šekspīrs Viljams - 182
 Šillers Fridrihs - 13, 35, 60, 114, 148
 Šķēle V. - 205
 Šmite Antonija - 205
 Šmits Pēteris - 16, 38
 Špilberga Ludmila - 50
 Štāls Arturs - 192, 205
 Štrāle Ilze - 205
 Štrāls Aleksandrs - 32, 39, 108, 178
 Štrāls Kārlis - 15, 16, 32, 72, 74, 112,
 116, 178-179, 199
 Šūmane Marija - 174, 205
 Švābe Arveds - 52, 174, 176, 199, 205
 Švalbe Elfrīda - 172, 205
 Tagore Rabindranats - 20, 96, 164
 Talcis Ādolfs - 199
 Tarzieris Kārlis - 29, 78
 Taube Meta - 29
 Taube Velta - 205
 Tautmīlis-Bērziņš Roberts - 17
 Tiltiņa Emīlija - 205
 Tīrzmaliete (Minna Dzelzkalne) - 4,
 180-181, 199
 Tolstojs Aleksejs - 182
 Tolstojs Ļevs - 20
 Tomsone Elza - 72, 205
 Tomsons Teodors - 205
 Trasuns Francis - 108, 199
 Treimanis-Zvārgulis Edvards - 74,
 104, 114, 199, 205
 Tuglass Frideberts - 205
 Tullijs Antons - 199
 Turgeņevs Ivans - 168, 174
 Ubāns Konrāds - 174
 Ulmanis Kārlis (Latvijas Valsts pre-
 zidents) - 60
 Ulmanis Kārlis (bīskaps) - 130
 Ulpe J. - 205
 Unāms Žanis - 41
 Upītis Jānis - 182, 205
 Upītis Pēteris - 39, 116, 205
 Upīts Andrejs - 9, 72, 138, 156, 162,
 182-183, 199, 205
 Vācietis Jānis - 205
 Vailds Oskars - 106
 Vainovskis Jānis - 182, 199
 Vaita Herta - 10, 26-30, 68
 Valavanidis Jānis - 152, 205
 Valdemārs Krišjānis - 8, 38, 108
 Valdis (Valdemārs Zālītis) - 199, 205
 Valdovska Austra - 205
 Valnere Rīta - 39
 Valters Miķelis - 122
 Vanags Gustavs - 28, 205
 Vanags Jūlijs - 199, 205
 Vanags Viktors - 14
 Vankina Lūcija - 205
 Vankins A. - 205
 Varslavāns Francisks - 108
 Vāvere Vera - 205
 Vēbers Aleksandrs - 25
 Vecozols Jūlijs - 60, 120, 172, 199
 Veidenbaums Eduards - 35, 36, 96, 124
 Veinbergs Fridrihs - 21, 27, 114,
 120, 130, 152
 Veismanis Pēteris - 130
 Veldre Vilis (Fricis Gulbis) - 200
 Velme Jēkabs - 38
 Vensku Edvarts (Eduards Skujē-
 niēks) - 108, 142, 200
 Verfelis Francis - 148
 Verlis Otomārs - 205
 Veselis Jānis - 148, 154, 200
 Vestermanis H. - 154

- Vētra Mariss - 174
 Vēvere Anna - 205
 Vēveris Ilmārs - 205
 Videnieks Alfrēds - 50
 Videnieks V. - 205
 Vidiņa Milda - 205
 Vidiņa Velta - 205
 Vīgrabs Juris - 205
 Viherts Ernsts - 86, 89
 Vīka Hilda - 112, 140, 200
 Vīksna Arnis - 205
 Vīlps Pāvils - 200
 Vilks Ēvalds (Ēvalds Lācis) - 200
 Vīnkalna M. - 205
 Virsnis Vitolds (Reinholds Put-
 niņš) - 200
 Virza (Edvards Lieknis) - 4, 10, 108,
 184-185, 188, 200
 Visendorfs Henrijs - 25
 Vītoļiņš Jēkabs - 205
 Vītoļiņš Marģeris - 39
 Vītoļiņš P. - 205
 Vītols Alfrēds - 108, 166, 205
 Vītols Jāzeps - 16, 24, 68, 162, 168,
 174, 205
 Vizbulis Roberts - 29, 200, 205
 Volkova Līvija - 205
 Volteris Eduards - 25, 60
 Vulfs Edvards - 188, 200
- Zaķīte Leontīne - 192, 205
 Zāle Kārlis - 108
 Zālīte Elīna - 200
 Zālītis Jānis (komponists) - 106,
 120, 132, 174
 Zalts Alberts - 205
 Zamaiča Lūcija - 200
 Zanders Ojārs - 14, 31-34, 68
- Zaravičs Pēteris - 205
 Zariņš Jānis - 205
 Zariņš Kārlis - 32, 108, 200
 Zariņš Marģeris - 152, 205
 Zariņš Rihards - 114, 132
 Zeberiņš Indriķis - 205
 Zēgners Jānis - 39
 Zeiferte Ludmila - 18
 Zeiferts Teodors - 3, 8, 12, 16-19,
 21, 22, 25, 29, 32, 38, 41, 42, 52,
 56,60, 68, 74, 78, 84, 86, 96, 102,
 106, 108, 114, 116, 120, 122, 128,
 134, 144, 146, 150, 154, 156, 162,
 166, 168, 172, 178, 180, 186-189,
 192, 200, 205
 Zeiferts Valdis - 18, 205
 Zeile Pēteris - 205
 Zeltiņš Teodors - 200
 Zeltiņš Voldemārs - 108
 Zeltmatis (Ernests Kārklīšs) - 200
 Zemmers Eižens - 25
 Zemzaris Jānis Tāivaldis - 10, 28
 Zemzaris Uldis - 158
 Zēvers Jānis - 42
 Ziediņa Anna - 110, 205
 Ziedonis Imants - 39, 140, 162, 190-
 191, 200, 205
 Ziemeļnieks (Jānis Krauklis) - 4,
 16, 20, 68, 78, 92, 134, 160, 192-
 193, 200, 205
 Zīle Indriķis - 25
 Zīverte M. - 205
 Zīverts Mārtiņš - 200
 Zolā Emīls - 106
 Zutis Jānis - 205
 Zuze Zīgurds - 158
 Zvaigznīte Jēkabs - 108
 Zvejnieks Augusts - 43, 150, 205
 Zīgure Anna - 34, 172, 205

DIE HANDSCHRIFTEN DER LETTISCHEN SCHRIFTSTELLER IN DER MISIŅŠ-BIBLIOTHEK

Zusammenfassung

Das vorliegende Buch gewährt Einsicht in die Handschriftenbestände der Akademischen Bibliothek Lettlands, in die Kostbarkeiten, die sich in der Abteilung für Handschriften und seltene Bücher der einstigen Misiņš-Bibliothek (Skolas Str. 3) befinden. Diese, 1885 gegründet, ist die älteste lettische wissenschaftliche Bibliothek. Außer dem unikalen lettischen Bücherbestand enthält sie auch wertvolle Handschriften. Diese werden dort schon seit über hundert Jahren gesammelt, und diese Tätigkeit wird auch jetzt fortgesetzt.

Der erste Teil des Buches berichtet über die Entstehung der Handschriftenabteilung der Misiņš-Bibliothek sowie deren Komplettierung in den Jahren 1928-1990. Die Ergebnisse der Tätigkeit von J. Misiņš und K. Egle sowie deren Nachfolger werden bewertet. Von der Gesamtzahl der 9474 Inventareinheiten werden hier nur die der lettischen Schriftsteller berücksichtigt. Versucht wird, die Bedeutung der von J. Misiņš zusammengetragenen ältesten Handschriften für die Literaturwissenschaft und das lettische Buchwesen aufzuzeigen.

Die Stadt Riga übernahm 1925 die Verwaltung der Privatbibliothek von Misiņš, und K. Egle wurde ihr Leiter. Die Zusammenarbeit zwischen J. Misiņš (1862-1945) und K. Egle (1887-1974) war in den 20-er Jahren sehr eng. Doch begann mit dem Übergang von der privaten Bibliothek zur staatlichen Institution ein neuer Abschnitt in der Geschichte und Entwicklung der Bibliothek, der sich auch positiv auf die Handschriftenabteilung auswirkte. Ausführlich wird die Tätigkeit von K. Egle gewürdigt, der diese Abteilung leitete und vermehrte, sowie auch seine Ansichten und Arbeitsmethoden. K. Egle war selber Schriftsteller und Literaturwissenschaftler, war mit zahlreichen lettischen Schriftstellern befreundet und verstand es, sie für seine Tätigkeit des Sammelns und Bewah-

rens von Handschriften zu interessieren. Wir werden auch darüber informiert, auf welchem Wege so manche Handschrift schließlich in die Bibliothek gelangte. Darüber geben Bestandsverzeichnisse Auskunft. Vermerke auf den Handschriften selbst bestätigen, daß die Erweiterung dieser Abteilung nicht nur Verdienst der jeweiligen Bibliothekare war, sondern auch zahlreiche Vertreter der lettischen Intelligenz sowie auch Schriftsteller selbst Wert und Bedeutung der Manuskripte für die lettische Kultur erkannt hatten. So haben sich gerade in der Tätigkeitszeit von K. Egle die Bestände durch umfangreiche Archive lettischer Schriftsteller (etwa der Brüder Kaudzite und T. Zeiferts) und auch durch Manuskripte zahlreicher weiterer Schriftsteller vermehrt.

Kurze Hinweise berichten über die Schicksalswege der Handschriften in Lettland sowie die Praxis der Archivierung derselben in einer der Büchereien Lettlands - der Misiņš Bibliothek.

Der zweite Teil des Buches enthält eine Übersicht der vorhandenen Handschriftenbestände lettischer Schriftsteller. Diese ist aber keine Wiederholung des Handschriftenkatalogs, noch ersetzt sie ihn. Diese Bestandsaufnahme ist so abgefaßt, daß alle Generationen der lettischen Schriftsteller und ebenso mit verschiedener politischen Überzeugung berücksichtigt werden. Die Abbildungen der Schriftproben könnten zwecks Handschriftenvergleich und Identifizierung von Schriftstellern nützlich sein.

Der dritte Teil - ein Anhang - enthält Angaben über die Schriftsteller und die Zahl ihrer hier vorhandenen Manuskripte. Eine besondere Tabelle informiert über Zahl und Erwerb der Handschriften von 1928 bis 1990. Ein Verzeichnis der Spender und ein Personenregister beschließen das Buch.

LATVIAN WRITERS' MANUSCRIPTS IN THE MISIŅŠ LIBRARY

Summary

This book offers a survey of the manuscripts fund at the Latvian Academic Library, deposited at the Department of Manuscripts and Rare Books (formerly Misins Library). The Misiņš Library is the oldest Latvian scientific library (founded 1885) containing a unique collection of Latvian books and valuable manuscripts. They have been collected in the course of more than 100 years, and the work is being continued up to the present moment.

The first part of the book presents a survey on the formation of the Department of Manuscripts at the Misiņš Library and on the collection of the fund of manuscripts in the period from 1928 to 1990. It contains research results by J. Misiņš, K. Egle and their followers. Of the versatile fund of manuscripts, i.e. 9474 units, only the part dealing with the manuscripts of Latvian writers is reviewed. An attempt is made to show the importance of the older manuscripts acquired by J. Misiņš in the field of literary studies and Latvian book history.

In 1925 Misiņš private book collection passed over under the authority of the City of Riga and under the Management of K. Egle. The activities of J. Misiņš (1862-1945) and K. Egle (1887-1974) in the 1920-ies were closely linked, yet a new stage in the history and development of the library began. It was no more a private but a state owned one, oriented also towards the formation of the manuscript fund. In this book more extensive consideration is given to the work of K. Egle, the founder of the Department of Manuscripts and Rare Books, in the field of manuscript acquisition, his opinions and working methods. K. Egle, being a writer and literary historian himself and being a close friend of many Latvian writers could draw them into the work of acquiring and preserving manuscripts. The book surveys the different

ways, how the manuscripts got into the library. The inventory registration books form the footholds which can give full particulars of the manuscript acquisition. Remarks found in the manuscript frequently testify that not only the library employees have taken part in the formation of the manuscript fund. Much broader circles of Latvian intelligentsia who realized the value of the manuscripts and their significance in Latvian culture took part in the process. It was just during the period of K. Egle that the collection of manuscripts was replenished by voluminous archives of Latvian writers (Kaudzītes brothers, T. Zeiferts) as well as many others.

Short remarks inform about the fate of the manuscripts in Latvia as well as about the practical arrangement of manuscripts in one of the book depositories in Latvia - the Misiņš Library.

The second part of the book contains reviews on the collections of manuscripts of Latvian authors where the materials are of general orientation. They do not substitute or repeat the manuscript catalogue. The fund reviews are chosen in such a way that they represent all generation of Latvian writers and include authors of various political convictions. The group of manuscript illustrations can be usefull for the identification of authors.

The third part - the supplement - presents data about the Latvian writers and the number of the items under custody in the manuscript fund of the Misiņš Library. A separate table gives statistical data about the total number of manuscripts and their acquisition from 1928 to 1990. A list of the donators and an author index are also given.

РУКОПИСИ ЛАТЫШСКИХ ПИСАТЕЛЕЙ В БИБЛИОТЕКЕ МИСИНЬША

Резюме

Книга дает представление о фонде рукописей Латвийской Академической библиотеки, тех ценностях, которые хранятся в отделе Рукописей и редких книг (бывшая Библиотека им. Я. Мисиньша).

Библиотека Я. Мисиньша - старейшая латвийская научная библиотека (основана в 1885 году) и там, кроме уникальной коллекции латышских книг, находятся ценнейшие рукописи. Работа по приобретению рукописей, начатая более ста лет назад, продолжается и сегодня.

В первой части книги рассмотрены создание отдела рукописей в библиотеке Я. Мисиньша и комплектование рукописей в период с 1928 по 1990 гг. Прослежена работа, проделанная Я. Мисиньшем, К. Эгле и их продолжателями. Из обширного собрания рукописей (9.474 единиц хранения) в книге рассмотрена только часть - рукописи латышских писателей. Сделана попытка показать значение рукописей, собранных Я. Мисиньшем, в литературознании и в истории латышского книговедения.

В 1925 году частное книжное собрание Я. Мисиньша перешло в ведение Рижской городской управы и под руководство К. Эгле. Деятельность Я. Мисиньша (1862-1945) и К. Эгле (1887-1974) в 20-х годах была тесно взаимосвязана, но началась новая ступень развития в истории библиотеки, с новым, уже не частным, а государственным подходом к формированию фонда рукописей. В книге более подробно рассмотрена работа создателя отдела рукописей и редких книг К. Эгле, его взгляды и методы в приобретении рукописей. К. Эгле, сам будучи писателем и литературоведом, близким другом многих латышских писателей, сумел привлечь и их к коллекционированию

рукописей. В книге затронут вопрос о пути рукописей до библиотеки. В инвентарных книгах есть раздел в котором отражены сведения о путях приобретения рукописи. Записи, сделанные в примечаниях инвентарной книги, многократно подтверждают, что заслуга в создании фонда рукописей латышских писателей принадлежит не только работникам библиотеки, но гораздо большему кругу латышской интеллигенции, а также самим писателям, оценившим рукописи и их значимость для латышской культуры. Непосредственно в период работы К. Эгле, собрание рукописей в библиотеке Я. Мисиньша наполнилось объемными архивами латышских писателей (братья Р. и М. Каудзитес, Т. Зейферт), а также рукописями многих других.

В примечаниях коротко рассказано о судьбе рукописей в Латвии, а также о практике систематизации их в одном из собраний книг в Латвии - библиотеке Я. Мисиньша.

Во второй части книги даны обзоры фондов рукописей латышских писателей, где упомянутые материалы дают общий обзор, но не заменяют и не повторяют каталог рукописей. Обзоры фондов даны так, чтобы были представлены все поколения латышских писателей, моды разных политических убеждений. Общая иллюстрация рукописей латышских писателей может быть полезна при сравнении почерка и определении автора.

В третьей части - приложении - даются сведения о латышских писателях и о количестве единиц хранения их рукописей в библиотеке Я. Мисиньша. В отдельной таблице представлены статистические данные о всех приобретениях рукописей и их количестве с 1928 по 1990 гг. В книге, есть список тех, кто дарил рукописи и именной указатель.

SATURS

Priekšvārds	3
I DAĻA	
ROKRAKSTU FONDU TAPŠANAS VĒSTURE . . .	5
Ievadam	7
Jāņa Misiņa vāktie rokraksti un to nozīme zinātnē . .	10
Kārlis Egle - Rokrakstu un reto grāmatu nodaļas izveidotājs, viņa darbs rokrakstu ieguvē, uzskati un darba metodes	15
Elmīras Egles desmit darba gadi	24
Herta Vaita un viņas kārtotie rokraksti 50. un 60. gados	26
Ojārs Zanders rokrakstu vācēja gaitās 70. un 80. gados	31
Īsas piezīmes par rokrakstu likteņiem	40
Rokrakstu kārtošanas darba prakse	44
II DAĻA	
ROKRAKSTU FONDU APSKATI UN ILUSTRĀCIJAS	49
III DAĻA	
PIELIKUMS	195
Latviešu rakstnieki un viņu rokrakstu fondu glabājamo vienību skaits Misiņa bibliotēkā	197
Statistiski dati par rokrakstu skaitu un ieguvi no 1928. gada līdz 1990. gadam	201
Rokrakstu dāvinātāju saraksts	202
Personu rādītājs	206
Kopsavilkums vācu valodā	215
Kopsavilkums angļu valodā	217
Kopsavilkums krievu valodā	219

Līviņa Labrence

La 802 Latviešu rakstnieku rokraksti Miņiņa bibliotēkā / Latv. Akad. b-ka. - R.: Latvijas Akadēmiskā bibliotēka, 1994. - 224 lpp.: il.
ISBN 9984-9008-6-X.

Monogrāfija sniedz ieskatu Latvijas Akadēmiskās bibliotēkas rokrakstu fondā - vērtībās, kas glabājas Rokrakstu un reto grāmatu nodaļā Miņiņa bibliotēkā.

UDK - p 888.3.0:09

Līvija Labrence

**LATVIAN WRITERS
MANUSCRIPTS IN
THE MISIŅŠ LIBRARY**

Latvian Academic Library
Riga 1994
In Latvian

Līvija Labrence

**LATVIEŠU RAKSTNIEKU
ROKRAKSTI
MISIŅA BIBLIOTĒKĀ**

Redaktore *L. Bībere*
Tehniskais redaktors *J. Vītums*
Māksliniece *I. Jēgere*

Parakstīta iespiešanai 15.01.94. Formāts 84x108/32. Garnitūra *Times*. Metiens 1000 eks. Latvijas Akadēmiskā bibliotēka, LV-1235 Rīgā, Rūpniecības ielā 10. Reģistr. apliec. № 2-0810. Iespiests tipogrāfijā «Druka», LV-3001 Jelgavā, Raiņa ielā 27. 1994.

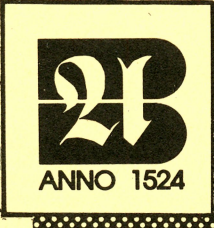
D. Vīnla

Leņķu bedrē

Julija Deevrozina

Judraba jvāns

Silts lētus...
Bel garšs bij...
No šemes pašlas...
Kad uzņem...
vīgu...
nichts un...
Ja...
klāht...

Wēl jauninofolnās rita
lā klāfi mīfi suod
mīfi jahās, jānā
māgā aifpcedunim
firdis tīdīkt, kā m
ules tālēm waldfinat
welo nactas ilgu la

Mēness stārus stigo

Mū jāpēs, kas ir
Pār...

Mēness stārus
Dzelmi Džidras
Mā bālās
Turpu aicene:

Māns brālīs.

Pakāpaknes pakni pār kalna ple
lejā,
wā fepā:
mī rlfu p...

K. Jēkabsons

Janasara atnārsāna

Tu, ledr laudzāns;
sūrs

gan
tad
m
m

Eriks Ādamsons

Saulas pulksteris

Dzejolo.

Pie tācem augstiem baltiem līgum
Jan Klāfi jvāns rīkta blāfma,
Mū preeksh kars fārkpt, iskā tas jūfta,
tū mana mīkļēftiba -
fārti,

ules pulkste
klāts ir vis
tājūmus,
tājūmus,
s un vara,
ūdru dar
mū zin,
repiemir.